

AGATA GAŚOWSKA – KRAMARZ

Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji przestrzeni mieszkalnej w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym w kontekście kształtowania jej pod wpływem czynników architektonicznych i pozaarchitektonicznych

Tendencje w kształtowaniu przestrzeni mieszkań w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym na początku XXI wieku (na przykładzie miasta Opola)

PRACA DOKTORSKA

Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji przestrzeni mieszkalnej w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym w kontekście kształtowania jej pod wpływem czynników architektonicznych i pozaarchitektonicznych

Tendencje w kształtowaniu przestrzeni mieszkań w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym na początku XXI wieku (na przykładzie miasta Opola)

Wydział Architektury
Politechniki Śląskiej

mgr inż. arch. Agata Gąsowska – Kramarz

Promotor:

dr hab. inż. arch. Grzegorz Nawrot, prof. Pol. Śl

Gliwice 2023

Kochanej mamie i tacie

SPIS TREŚCI

WSTĘP	05
1. UZASADNIENIE WYBRANEGO TEMATU	06
2. PRZEDMIOT, CEL, METODYKA	09
3. PROBLEM, TEZY ROZPRAWY, STRUKTURA PRACY	11
CZĘŚĆ PIERWSZA	31
1. WSTĘP	32
2. BADANIA LITERATUROWE	48
3. PODSUMOWANIE	80
CZĘŚĆ DRUGA	89
1. WSTĘP	90
2. WYODRĘBNIENIE METOD SYSTEMOWEJ KWALIFIKACJI PRZESTRZENI MIESZKALNEJ	92
3. PODSUMOWANIE	115
CZĘŚĆ TRZECIA	118
1. WSTĘP	119
2. BADANIA, TENDENCJE W KSZTAŁTOWANIU LOKALI MIESZKALNYCH	122
3. PODSUMOWANIE	245
ANEKS	252
1. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI ANALIZOWANYCH LOKALI MIESZKALNYCH	253
2. WSPÓŁCZESNE KIERUNKI W PROJEKTOWANIU MIESZKAŃ W POLSCE	258
3. PROJEKTY STUDENTÓW TEMATYCZNIE UWZGLĘDNIAJĄCE ZAŁOŻENIA PROWADZONYCH BADAŃ	264
BIBLIOGRAFIA	299
SŁOWNIK POJĘĆ I SKRÓTÓW	315
ZESTAWIENIE TABEL	329
ZESTAWIENIE RYSUNKÓW I ZDJĘĆ	331
ZESTAWIENIE STRON WWW	343
STRESZCZENIE / ABSTRACT	345

WSTĘP

1. UZASADNIENIE WYBRANEGO TEMATU
2. PRZEDMIOT, CEL, METODYKA
3. PROBLEM, TEZY ROZPRAWY, STRUKTURA PRACY

Fotografia strony 1: Osiedle Natura, Opole, 2021, źródło: autor.

1. UZASADNIENIE WYBRANEGO TEMATU

*Każdy dorosły człowiek powinien posiadać,
choćby najmniejszy, ale swój własny pokój*¹
Walter Gropius

Ryc. 1. Materialna emanacja przestrzeni do mieszkania, przestrzeń indywidualizowana przez mieszkańców, mieszkanie dla studentów, Eichhof, Lucerna, Szwajcaria, źródło: Nawrot Grzegorz.

Jednym z terminów określających przestrzeń architektoniczną jest *architektonika* – sztuka tworzenia systemów, sprecyzowana w XVIII wieku przez Immanuela Kanta^{2,3}. Martin Heidegger pojęcie *zamieszkiwania* definiował jako bycie bytu w kontekście całej otaczającej nas przestrzeni. Odnosił je nie tylko do lokalu, ale także miasta, ulic, miejsca pracy – do sensu długotrwałego przebywania w przestrzeni nam bliskiej i dobrze znanej⁴. Projektowanie, nierozzerwalnie związane z zamieszkiwaniem, stanowiło sztukę tworzenia miejsc *zamieszkiwania*, bycia – tworząc przestrzeń ludzkiej egzystencji, od narodzin aż do śmierci. Wojciech Bonenberg opisuje typy przestrzeni budującej jej markę⁵. *Mieszkanie* i *zamieszkiwanie* stanowiąc miejsce ludzkich doznań może być również elementem tej kwalifikacji. Kolejnym są czynności określające stan *zamieszkiwania* decydujące o jej jakości. Przykład konstruowania i wydzielania przestrzeni stanowią czynności określające *stan mieszkania*. W zależności od przyjętych kryteriów, taka przestrzeń jest postrzegana jako konkretny zestaw znaków, miejsce dla zdarzeń. Wynik przejawia się w odmiennym sposobie jej użytkowania⁶.

Przestrzeń i miejsce stanowią zasadnicze elementy postrzeganego świata. Szukając podstawowych zasad ich organizacji, przekonujemy się, że wynikają one z dwóch faktów:

- z podstawy i struktury ludzkiego ciała,
- z relacji pomiędzy istotami ludzkimi⁷.

Wydzielone i przeznaczone do zamieszkiwania, zaczynają być indywidualizowane przez mieszkańców (ryc. 1). Ludzie wywodzący się z różnych kultur dzielą świat wartościami, jakie przypisują jego częściom, i sposobami, w jaki je mierzą⁸.

¹ Gropius Walter, Kraków 2014, s. 149.

² Zuziak Zbigniew Karol, Kraków 2007, s. 55.

³ *Przestrzeń nie wyobraża wcale własności rzeczy jakichkolwiek bądź samych w sobie lub też ich stosunków pomiędzy sobą [...]. Przestrzeń jest jedynie i wyłącznie tylko formą wszelkich zjawisk zmysłów zewnętrznych, to jest podmiotowym warunkiem zmysłowości, dzięki któremu jedynie oglądanie zewnętrzne możliwym się staje*, źródło: Kant Immanuel, wolnelektury.pl, 1904, s. 46.

⁴ *Aktualny świat odkrywa przestrzenność należącej doń przestrzeni*, źródło: Heidegger Martin, Warszawa 2004, s. 134.

⁵ *Brand Space* definiuje przestrzeń, która wywołuje lęk, gniew, niesmak lub strach, przygnębienie, poczucie przyjemności, radości, zachwyty, wzbudzającą nadzieję, uspokajającą, wywołującą nudę oraz pobudzającą ciekawość, źródło: Bonenberg Wojciech, Kraków 2012, s. 35.

⁶ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 121.

⁷ Ibidem.

⁸ Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987, s. 5.

Istotność tematu jest pierwszym uzasadnieniem rozprawy. Drugim szczególnie aktualna tematyka ze względu na dynamiczny postęp w technologii budowy wielorodzinnych obiektów mieszkalnych.

Empiryczny obszar badań obejmuje przestrzeń wybranych lokali mieszkalnych, ze zróżnicowanym układem strukturalnym. W szerszym kontekście analizowana w pracy problematyka wiąże się z nowymi formami wydzielania i konstruowania przestrzeni takimi jak *czynności określające stan zamieszkiwania, powiązania strukturalne, potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania, plastyczność strukturalna czy organizacja użytkowania.*

Badania przeprowadzono na podstawie przyjętych kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych. To jest: skonstruowaniu narzędzi, klasyfikacji obiektów. Wynik ukazuje tendencje w kształtowaniu wybranych lokali mieszkalnych w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym.

Praca jest rozwinięciem badań autorki wykonanych w ramach praktyki zawodowej w Opolu oraz rezultatem wymiany doświadczeń z autorami zrealizowanych projektów obiektów mieszkaniowych.

Ponieważ współczesna architektura mieszkaniowa stanowi świadomą adaptację podstawowych perspektyw filozofii sztuki⁹, praca ukazuje niewątpliwie ich wpływ na projektowanie przestrzeni mieszkalnych.

Dysertacja porusza zagadnienia w trzech grupach źródłowych. Pierwszą – stanowią teoretycy z zakresu filozoficznej analizy zagadnienia bycia. Drugą – autorzy interdyscyplinarni, których pasja skupiała się na kilku dziedzinach nauki takich jak antropologia społeczna, geografia, literatura faktu, literatura popularnonaukowa, psychologia, semiologia, socjologia, teoria komunikacji. Trzecią – stanowią praktykujący architekci, teoretycy i historycy architektury i urbanistyki.

Badania pozwoliły na bardziej wnikliwe zapoznanie się z metodami projektowania przestrzeni mieszkalnej oraz świadome ich zastosowanie w praktyce. Określają w jakim kierunku dążą wytyczne projektowe oraz kształtowanie przestrzeni mieszkalnej we współczesnym budynku mieszkalnym wielorodzinnym.

Kształtowanie współczesnych lokali mieszkalnych pozostaje ciągle w sferze analiz. Lokal mieszkalny, będących uproszczoną emanacją domu, stanowi indywidualną sferę postrzegania stanu *mieszkania* i *zamieszkiwania*. Zgłębianie tej wiedzy znajduje swoje odzwierciedlenie w dynamicznym procesie kształtowania przestrzeni lokalu mieszkalnego.

⁹ takich jak esencjalizm i formalizm.

Integralną częścią dysertacji są wykonane na potrzeby pracy plansze badawcze dla każdego lokalu mieszkalnego z wykorzystaniem grafiki 2D. Uzupełnienie stanowi słownik terminologiczny, opisujący zagadnienia szczegółowo.

Przedstawione w pracy badania oraz sformułowane wnioski końcowe odnoszą się do metodyki badań i projektowania przestrzeni. Mają stanowić, w zamierzeniu autorki weryfikację i aktualizację wiedzy z zakresu tendencji w kształtowaniu przestrzeni zamieszkiwania współczesnych lokali mieszkalnych.

2. PRZEDMIOT BADAŃ, CEL, METODYKA

PRZEDMIOT BADAŃ

Przedmiotem badań są wybrane lokale mieszkalne, zlokalizowane w obrębie osiedli na terenie miasta Opola. Kryterium wyboru stanowiły czas i miejsce realizacji. Wybrano obiekty zlokalizowane po 2015 roku we wschodniej i w zachodniej części miasta, na terenach przeznaczonych ściśle pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Analizie poddano mieszkania jednopokojowe, dwupokojowe, trzypokojowe i czteropokojowe. Uzupełnieniem są badania wybranych opracowań teoretycznych pomocnych w doborze narzędzi badawczych.

CEL

Głównym celem pracy jest analiza wybranych lokali mieszkalnych pod kontem przyjętych kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych oraz określenie kierunków w kształtowaniu przestrzeni lokali mieszkalnych, rodzaju i zależności.

Cel rozprawy zostanie osiągnięty poprzez:

- opis problemu będący kierunkiem analizy,
- określenie narzędzi, skonstruowanie kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych,
- dokonanie analizy wybranych mieszkań na podstawie przyjętych narzędzi do badań,
- określenie tendencji w kształtowaniu przestrzeni lokali mieszkalnych.

Przeprowadzona analiza pomieszczeń i ich przestrzennych korelacji w obrębie każdego badanego lokalu mieszkalnego może być przyczynkiem do dalszych badań w zakresie struktury lokali i rozwoju tej struktury.

METODYKA

Przyjęta metoda badawcza opiera się na badaniach interpretacyjnych Yassera Mahgouba^{10,11}, którą cechują założenia przedstawione w tabeli 1.

¹⁰ Yasser Mahgoub, architekt i naukowiec z Qatar University, opracował tabelę zbiorczą metod stosowanych w badaniach architektonicznych. Uważał, że badania nad architekturą stanowią poszukiwanie nowej wiedzy i idei w zakresie środowiska zbudowanego. Badania mogą być prowadzone w sposób interdyscyplinarny, przy użyciu technologii budowlanych, historii architektury i technologii komputerowej. Tym samym można się posługiwać w ich obszarze różnymi metodami w zależności od przedmiotu studiów. Mahgoub stworzył tabelę metod badawczych w porządku hierarchicznym. Od teoretycznych i eksperymentalnych, do opisowych i praktycznych, uzależnionych od natury badanego problemu. Wyselekcjonował podstawowe strategie badań architektonicznych: ontologiczną, epistemologiczną i orientację metodologiczną. Źródło: Niezabitowska Elżbieta Danuta, Gliwice 2014, s. 51.

¹¹ Z przyjętą metodą interpretacyjną Yassera Mahgouba porównywana jest metoda interpretacyjno – historyczna Lindy Groat i Davida Wanga, ukazująca kierunki filozoficzne w budowaniu metodologii badań naukowych. Yasser Mahgoub, Linda Groat

Tab. 1. Cechy metody interpretacyjnej Yassera Mahgouba¹²

Założenia ontologiczne	Wiedza jest kreowana przez rozwijanie alternatywnych interpretacji rzeczywistości w celu zrozumienia ludzkiego położenia
Założenia epistemologiczne	Wiemy dzięki naszej intuicji w powiązaniu z rozumowaniem
Bazowa dyscyplina nauki	Historia i sztuka
Cel, cele badawcze	Rozwój interpretacyjnego, teoretycznego rozumienia
Podejście metodologiczne	Zarówno podejście indukcyjne, jak i dedukcyjne
Kluczowe koncepcje metodologiczne	Rozwój perspektywy krytycznej, podejścia krytycznego
Zmienne	Pojawiają się podczas badań
Analiza danych	Opisowa; możliwe rozszerzenie wraz z podejściem ilościowym
Rola uczestników w badaniach	Dostarczają zapisu zdarzenia „z pierwszej ręki”
Rola badaczy	Poszukiwanie teoretycznej interpretacji
Presja polityczna	Często stanowi integralną część interpretacji
Raport z badań (zastosowanie i przekazanie informacji)	Prezentacja interpretacji (zwykle ukierunkowanie akademickie)
Przykłady zastosowania w architekturze	Teorie historii architektury i teoria architektury

Źródło: Niezabitowska Elżbieta Danuta, Gliwice 2014, s. 51.

i Davida Wang zgodnie uważają, że wspomniana metoda jest powiązana z teoretyczno – humanistyczną interpretacją rozwoju architektury jako takiej. Ibidem, s. 52.

¹² Ibidem, s. 51.

3. PROBLEM, TEZY ROZPRAWY, STRUKTURA PRACY

PROBLEM

Problematyka badawcza dotyczy teoretycznego¹³ określenia typów przestrzeni spotykanych we współczesnym budownictwie mieszkaniowym wielorodzinnym. Początek pracy stanowi analiza problemu wyodrębnienia narzędzi do badań metodzie systemowej kwalifikacji przestrzeni mieszkalnej w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym w kontekście czynników architektonicznych i pozaarchitektonicznych. Wynik pracy stanowi wskazanie tendencji w kształtowaniu przestrzeni lokali mieszkalnych za pomocą przyjętych narzędzi badawczych.

Narzędzia badawcze

Przyjęte narzędzia badawcze: przygotowane kryteria architektoniczne i pozaarchitektoniczne.

Techniki badawcze

Przyjęte techniki badawcze: badania literaturowe i archiwalne, analiza i krytyka piśmiennictwa, obserwacje uczestniczące, opisy, wyjaśnienia, ogląd i przegląd budynku, fotografowanie, pomiar – inwentaryzacja.

Zakres badań

1. Badania literaturowe – stan wiedzy w zakresie literatury polskiej i zagranicznej.
2. Konstruowanie narzędzi – wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych.
3. Wskazanie współczesnych tendencji w kształtowaniu lokali mieszkalnych.

TEZY ROZPRAWY

Badania zawarte w pracy skoncentrowano na analizie dwóch odrębnych zagadnień związanych z projektowaniem i postrzeganiem przestrzeni zamieszkiwania w kontekście stanu zamieszkiwania, co wiąże się z analizą przestrzeni przy pomocy narzędzi architektonicznych i pozaarchitektonicznych.

Problematyka badanych zjawisk dotyczy zatem podwójnej natury percypowanej przestrzeni lokali mieszkalnych:

1. Przestrzeni lokali mieszkalnych badanych w kontekście kryteriów architektonicznych:
  - czynności określających stan zamieszkiwania,
  - powiązań strukturalnych,
  - potencjalnych możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania,
  - plastyczności strukturalnej,
  - organizacji ukształtowania.

¹³ Teoretyczny problem badawczy – badania podstawowe wynikają z myślenia twórczego, prowadzącego do znaczących w przyszłości ustaleń naukowo – poznawczych i zmierzają do formułowania nowych teorii. Źródło: Ibidem, s. 140.

2. Przestrzeni lokali mieszkalnych zbadanych w kontekście kryteriów pozaarchitektonicznych:
- zasiedlenia,
  - wiarygodności ukształtowania,
  - wiarygodności odczuwania,
  - świadomości duchowej (egzystencjalizm),
  - percepcji erudycyjności.

Na tej podstawie sformułowano tezy badawcze pracy, związane z obserwacją ukształtowania strukturalnego lokali mieszkalnych oraz samym procesem postrzegania obrazu przestrzeni. Analiza zróżnicowanych struktur badanych lokali mieszkalnych pozwoliła określić następujące tezy:

Teza 1

Czynności określające stan zamieszkiwania umożliwiają kształtowanie przestrzeni wewnętrznej lokali mieszkalnych w sposób symultaniczny i liniowy, zapewniając ergonomiczne powiązania strukturalne, wirtualne i materialne poszerzania przestrzeni, przekształcalność i zwartą organizację użytkowania.

Teza 2

Współczesne lokale mieszkalne stanowią przestrzenie zasiedlone w materialnie wyznaczonym miejscu w przestrzeni, prawdziwe wiernie skonstruowane przez istniejące w materialnej rzeczywistości podziały, których emanacja odzwierciedla świadomość poczucia i posiadania miejsca przechowywania wrażeń i zdarzeń.

W celu dodatkowej weryfikacji powyższych tez sformułowano hipotezy badawcze:

Hipoteza 1

Współczesny lokal mieszkalny jako miejsce stanowi uzupełnienie przestrzeni miejskiej, a także obraz nakładania przyswojonej przestrzeni publicznej łącząc symultanicznie wiele aspektów ludzkiej egzystencji.

Hipoteza 2

Sposób kształtowania przestrzeni lokali mieszkalnych ukierunkowuje ludzkie emocje, charakterem wykonywania czynności określających *zamieszkiwania* oraz sposobem organizacji życia.

Hipoteza 3

Poszerzanie przestrzeni następuje w sposób wektorowy, wykazując sensotwórczy wymiar architektury, w której lokal mieszkalny może stać się kwintesencją miejsca, zapoczątkowujące użytkowanie dostępnej przestrzeni przez wektorowe jej przyswajanie.

STRUKTURA PRACY

Praca została podzielona na trzy części:

1. Część pierwsza:

Przedstawia badania literaturowe w zakresie kształtowania przestrzeni. Publikacje podzielone na trzy grupy źródłowe dotyczące:

- przestrzeni z zakresu filozoficznej analizy zagadnienia *bycia*,
- autorów interdyscyplinarnych,
- dorobku naukowego i twórczego praktykujących architektów, urbanistów i teoretyków architektury i urbanistyki.

Za najważniejsze w kontekście prowadzonych badań uznano następujące pozycje:

- *Architecture as a space* Bruno Zeviego,
- *Przestrzeń mieszkalna* Otto Friedrich Bollnow'a,
- *Wykłady o współczesnej urbanistyce* Sławomira Gzella,
- *Bycie i czas* Martina Heideggera,
- *O współczesnych formach zamieszkiwania w mieście* Grzegorza Nawrota,
- *Symulakry i symulacja* Jeana Baudrillarda.

2. Część druga:

Przedstawia konstruowanie narzędzi do badań – wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji, czyli kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych.

3. Część trzecia:

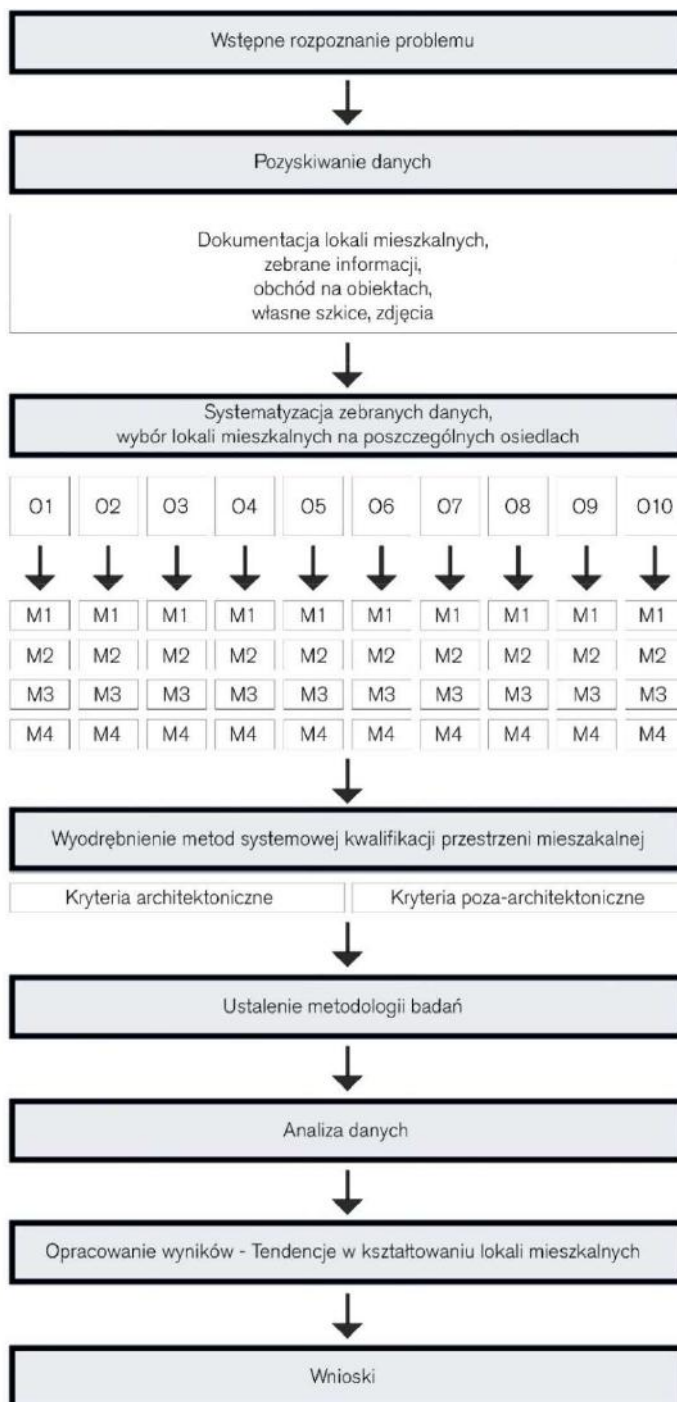
W trzeciej części pracy analizie poddany został empiryczny obszar badań, czyli lokale mieszkalne zlokalizowane w Opolu na wybranych osiedlach. Przeanalizowano je, opierając się na wybranych kryteriach. Przedstawione wnioski prowadzą do udowodnienia podanych na początku pracy tez oraz sformułowania wniosków dotyczących tendencji kształtowania przestrzeni lokali mieszkalnych. Część graficzna – rysunkowa, przedstawia analizy urbanistyczne wybranego miasta, delimitacje obszaru wybranej zabudowy, strukturę wybranych lokali mieszkalnych oraz karty badań poszczególnych lokali mieszkalnych.

Pracę uzupełnia aneks prezentujący zestawienie powierzchni analizowanych lokali mieszkalnych, współczesne kierunki w projektowaniu mieszkań w Polsce oraz projekty studentów tematycznie uwzględniające założenia prowadzonych badań.

Interpretacje ważniejszych pojęć przyjęte w pracy zebrano w *Słowniku pojęć i skrótów*. Wykaz tabel, rysunków i zdjęć oraz stron www zestawiono na końcu opracowania.

Plan pracy

Schemat przedstawia kolejność realizowanych etapów pracy. Badania w obszarze praktyki architektonicznej rozpoczęto pozyskaniem informacji, weryfikacją problemu, następnie stworzono narzędzia oraz przeprowadzono badania, zakończone uzyskaniem wniosków końcowych.

Ryc. 2. Schemat pracy, opracowanie własne

Legenda:

O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10 – oznaczenie osiedla mieszkaniowego

M1, M2, M3, M4 – oznaczenie lokalu mieszkalnego

Stan wiedzy ewolucja zagadnienia

*Miejsce jest typem przedmiotu. Przedmioty i miejsca określają przestrzeń, nadając jej geometryczną osobowość*¹⁴

Yi-Fu Tuan

*Innymi słowy, czynnik czasu, określony mianem nowego czwartego wymiaru, zaczyna przenikać ludzką myśl i twórczość*¹⁵

Walter Gropius

Motywacją powstania tej pracy były badania autorki nad przestrzenią *zamieszkiwania* jako praktykującego i realizującego projektanta architektury. W pracy w celu skonstruowania narzędzi do badań podjęto się analizy literaturowej w kontekście zasad kształtowania przestrzeni odnoszących się do sposobu i jakości wykonywanych czynności. Badania powstawały w wyniku kolejnych analiz literaturowych w tej dziedzinie, realizowanych projektów i prowadzonych ćwiczeń z projektowania architektonicznego – projektowania wielorodzinnych zespołów i budynków mieszkalnych prowadzonych przy Katedrze Projektowania Architektury Mieszkania i Użyteczności Publicznej.

Ryc. 3. Przystawanie przestrzeni, Brunnenhof housing complex, Zürich, Szwajcaria, arch. Annette Gigon i Mike Guyer, źródło: Nawrot Grzegorz.

Przeźrenie ma znaczną liczbę najrozmaitszych konotacji. W kontekście matematycznym – jest abstrakcyjną ideą. W kontekście fizycznym – własnością materii. W kontekście geograficznym – środowiskiem naturalnym, wykształconym w wyniku ewolucji. W kontekście społecznym jest tworem antropogenicznym.

Rozumienie przestrzeni architektonicznej stając się nieodłącznym elementem stylów architektonicznych, zostało zinterpretowane w kontekście historii architektury przez Sigfrida Giediona i określone jako środek wyrazu idei w architekturze i formowaniu się przestrzeni systemowego ładu¹⁶.

Przeźrenie w kontekście badań nad jej kwalifikacją jest uzależniona od kontekstu potencjalnego wykorzystania pojęcia. Christian Norberg – Schulz definiuje przeźrenie architektoniczne jako *konkretyzację* przestrzeni egzystencjalnej. Zwraca uwagę na to, że przeźrenie egzystencjalne zalicza się do pojęć psychologicznych, które wyrażają schematy, wypracowane przez człowieka we współpracy z otoczeniem, tworząc obraz miejsca, uzupełniony o ludzkie emocje, doznania, marzenia i chęć zmiany (ryc. 3)¹⁷.

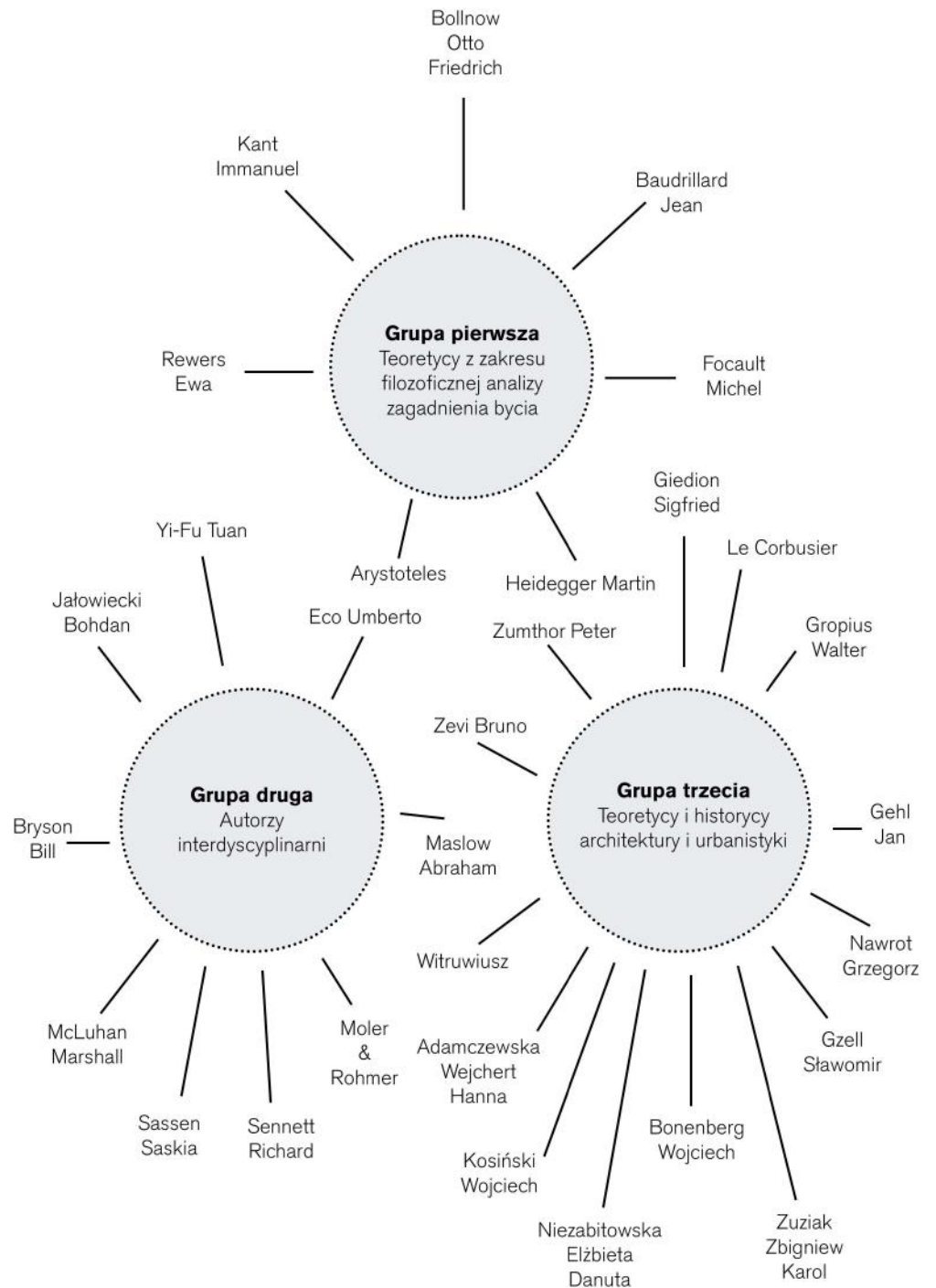
¹⁴ Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987, s. 30.

¹⁵ Gropius Walter, Kraków 2014, s. 59.

¹⁶ Giedion Sigfried, Warszawa 1968.

¹⁷ Norberg-Schultz Christian, Warszawa 2000, s. 37.

Wybrana analiza literatury tematu w kontekście kryteriów kwalifikacji przestrzeni badanych obszarów, procesu kształtowania architektonicznej przestrzeni dla mieszkalnictwa, zmieniająca się ze względu na szerokie spektrum typologiczne, została podzielona na trzy grupy źródłowe.

Ryc. 4. Trzy grupy źródłowe, opracowanie własne

1. Grupa pierwsza¹⁸

Teoretycy z zakresu filozoficznej analizy zagadnienia bycia.

- **Arystoteles**, grecki filozof, fizyk, astronom, biolog, prekursor arystotelizmu. Założyciel szkoły filozoficznej w ogrodach Lykeionu. Poglądy realizował w oparciu o trychotomiczny podział nauk.
- **Baudrillard Jean**, francuski filozof kultury, socjolog, autor teorii będących czystą symulacją, pozorującą rzeczywistość, tak zwanych symulaków (*Symulakry i symulacja*).
- **Bollnow Otto Friedrich**, niemiecki filozof, fizyk, matematyk, pedagog, swoje prace opierał na filozofii życia Wilhelma Diltheya oraz egzystencjalizmie Martina Heideggera (*Przestrzeń mieszkalna*).
- **Dilthey Wilhelm**, niemiecki filozof teolog, historyk, pracę opierał na metodologicznym rozróżnieniu nauk humanistycznych i nauk przyrodniczych (*O istocie filozofii; Pisma estetyczne*).
- **Foucault Michel**, francuski filozof, socjolog i historyk, badania opierał na analizie z zakresu psychiatrii, seksualności i systemu penitencjarnego (*Bezpieczeństwo terytorium, populacja*).
- **Hegel Georg Wilhelm Friedrich**, niemiecki filozof, swoją pracę opierał na logice, filozofii przyrody i filozofii ducha; twórca nowoczesnego systemu idealistycznego (*Nauka logiki*).
- **Heidegger Martin**, niemiecki filozof, jego analizy opierały się na rozważaniach o sensie bycia i ontologii ludzkiego jestestwa (*Budować, mieszkać, myśleć; Bycie i czas*).
- **Kant Immanuel**, niemiecki filozof, profesor metafizyki i logiki, twórca filozofii krytycznej określającej podmiot jako poznawczy warunek przedmiotu (*Krytyka czystego rozumu*).
- **Rewers Ewa**, polska filozof, profesor nauk humanistycznych (*Przestrzeń architektoniczna i techniki medialne: „maszyna do mieszkania” czy ekran zdarzeń?; Post-polis. Wstęp do filozofii ponowoczesnego miasta*).
- **von Schelling Friedrich Wilhelm Joseph**, niemiecki filozof przyrody i sztuki; inicjator romantyzmu. Reprezentant klasycznego idealizmu niemieckiego (*Filozofia sztuki*).

¹⁸ Nazwiska uszeregowano w układzie alfabetycznym.

2. Grupa druga¹⁹

Autorzy interdyscyplinarni, których badania dotyczyły antropologii społecznej, geografii, literatury faktu, literatury popularnonaukowej, nauk humanistycznych, historii, psychologii, psychiatrii, semiologii, socjologii, teorii komunikacji, inżynierii, ekonomii, reportażu.

- **Bańka Augustyn**, polski profesor zajmujący się psychologią społeczną, środowiskową (*Architektura psychologicznej przestrzeni życia. Behawioralne podstawy projektowania*).
- **Bryson Bill**, amerykański pisarz, autor książek niebeletrystycznych, podróżniczych (*W domu. Krótka historia rzeczy codziennego użytku; Krótka historia prawie wszystkiego*).
- **Castells Manuel**, hiszpański socjolog, nauczyciel akademicki, pisarz, zajmujący się badaniem człowieka i społeczeństwa jako społeczeństwa sieciowego (*Kwestia miejska*).
- **Chomętowska Beata**, polska pisarka, przedstawicielka literatury faktu, działaczka społeczna, dziennikarka (*Betonia. Dom dla każdego*).
- **Dyckhoff Tom**, brytyjski historyk architektury, miasta, projektowania oraz literatury faktu (*Epoka spektaklu. Perypetie architektury miasta XXI wieku*).
- **Eco Umberto**, włoski filozof, profesor semiotyki, mediewista, bibliofil, eseista, felietonista, główny nurt jego badań dotyczył semiotyki/semiologii (*Pejzaż semiotyczny*).
- **Ingold Tim**, brytyjski profesor antropologii społecznej, jego prace dotyczą postrzegania, relacji między człowiekiem i zamieszkiwaniem (*The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill*).
- **Jałowiecki Bohdan**, polski socjolog, profesor nauk humanistycznych, badania w zakresie socjologii miasta, zarządzaniu miastami oraz polityki regionalnej (*Okruchy miast; Społeczne wytwarzanie przestrzeni*).

¹⁹ Ibidem.

- **McLuhan Marshall**, kanadyjski teoretyk komunikacji i przekazu, filozof, historyk (*Galaktyka Gutenberga. Tworzenie człowieka druku; Zrozumieć media: przedłużenia człowieka*).
- **Maslow Abraham**, amerykański psycholog, autor teorii hierarchii potrzeb, przedstawiciel nurtu psychologii humanistycznej i psychologii transpersonalnej (*Motywacja i Osobowość*).
- **Moles Abraham**, francuski inżynier akustyki, elektryki, psychiatra, twórca pojęcia stref w przestrzeni wokół człowieka, tak zwanych *couquilles* (wraz z Rohmer Élisabeth, *Psychologia przestrzeni*).
- **Sassen Saskia**, amerykańska ekonomistka, socjolog, prowadzi analizę międzynarodowej migracji ludności oraz globalizacji, twórczyni pojęcia *globalne miasto* (*Globalizacja. Eseje o nowej mobilności ludzi i pieniędzy*).
- **Sennett Richard**, amerykański socjolog, prowadził badania w zakresie socjologii miasta (*Ciało i kamień. Człowiek i miasto w cywilizacji zachodu*).
- **Siemiński Waldemar**, polski socjolog, autor publikacji z zakresu bezpiecznej przestrzeni publicznej, partycypacji społecznej (*Osiedle mieszkaniowe jako fenomen urbanistyczno-społeczny*).
- **Springer Filip**, polski reportażysta, fotoreporter, przedstawiciel literatury faktu (*13 pięter; Mein Gott jak pięknie; Miedzianka, historia znikania*).
- **Szacki Jerzy**, polski profesor nauk humanistycznych, socjolog, przeprowadził analizę utopii pod względem historycznego, teoretycznego spojrzenia na przestrzeń (*Utopie*).
- **Szczepański Marek Stanisław**, polski socjolog, profesor nauk humanistycznych (*Miasto socjalistyczne i świat społeczny jego mieszkańców; Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*).
- **Tolman Edwar**, psycholog amerykański, prowadził badania nad mapami poznawczymi, twórca koncepcji behawioryzmu celowościowego (*Zachowanie celowe u zwierząt i ludzi*).

- **Turowski Jan**, polski socjolog, prowadził badania nad uwarunkowaniami społeczno – przestrzennymi (*Środowisko mieszkalne w świadomości ludności miejskiej*).
- **Wallis Aleksander**, polski socjolog, autor prac z dziedziny socjologii miast, socjologii przestrzeni (*Miasto i przestrzeń; Socjologia wielkiego miasta*).
- **Yi-Fu Tuan**, amerykański geograf, autor indywidualistycznej koncepcji miejsca i przestrzeni, prekursor geografii humanistycznej (*Przestrzeń i miejsce*).
- **Znaniecki Florian** polski socjolog i filozof, autor polskiej socjologii akademickiej, współautor metody biograficznej w socjologii (*Ludzie terażniejsi a cywilizacja przyszłości*).

3. Grupa trzecia²⁰

Teoretycy i historycy architektury i urbanistyki.

- **Adamczewska-Wejchert Hanna**, polska architekt, urbanista, profesor, autorka projektów w zakresie architektury i urbanistyki osiedli mieszkaniowych (*Kształtowanie zespołów mieszkaniowych*).
- **Alberti Leon Baptysta**, włoski architekt, malarz, poeta, przedstawiciel humanistycznego nurtu włoskiego renesansu (*Książ dziesięć o sztuce budowania*).
- **Alexander Christopher**, brytyjsko – amerykański architekt, profesor (*Język wzorców. Miasta – Budynek – Konstrukcja, The Nature of Order: An Essay on the Art of Building and the Nature of the Universe*).
- **Bonenberg Wojciech**, polski architekt, urbanista, profesor (*Architektura jako marka miasta na przykładzie aglomeracji Poznańskiej*).
- **Brukalska Barbara**, polska profesor, architekt, przedstawicielka funkcjonalizmu (*Zasady społeczne projektowania osiedli mieszkaniowych*).

²⁰ Ibidem.

- **Charytonow Edward**, polski architekt, historyk architektury (*Projektowanie architektoniczne, Historia architektury i formy architektoniczne*).
- **Chmielewski Jan Maciej**, polski architekt, urbanista, planista, profesor nauk technicznych (*Teoria urbanistyki w projektowaniu i planowaniu miast; Teoria urbanistyki. Wybrane zagadnienia*).
- **Chwalibóg Krzysztof Marcin**, polski architekt, badania z zakresu przestrzeni zabudowy mieszkaniowej (*Ewolucja struktury zespołów mieszkaniowych*).
- **Czarnecki Witold**, polski architekt, urbanista, profesor (*Podstawy urbanistyki i architektury*).
- **Fikus Marian**, polski architekt, urbanista, profesor (*Przestrzeń w zapisach architekta; Przestrzeń w autorskich zapisach graficznych*).
- **Gehl Jan**, duński architekt, urbanista, profesor, prowadził badania w dziedzinie urbanistyki i planowania miast (*Miasta dla ludzi*).
- **Giedion Sigfried**, szwajcarski historyk architektury (*Przestrzeń, czas i architektura. Narodziny nowej tradycji*).
- **Goryński Juliusz**, polski architekt, profesor, prowadził badania w zakresie polityki przestrzennej, regionalnej, mieszkaniowej (*Mieszkanie wczoraj, dziś i jutro*).
- **Gropius Walter**, niemiecki architekt, główny przedstawiciel stylu międzynarodowego (*Pełnia architektury, The New Architecture and the Bauhaus*).
- **Gyurkovich Jacek**, polski architekt, teoretyk architektury, urbanistyki, profesor (*Architektura w przestrzeni miasta; Miejskość miasta*).
- **Gzell Sławomir**, polski architekt, urbanista, profesor (*Architektura, Urbanistyka, Nauka; Miasto przyszłości w jakim nie będę chciał mieszkać; Wykłady o współczesnej urbanistyce*).

- **Koolhaas Rem**, holenderski architekt, publicysta, profesor (*Deliryczny Nowy Jork. Retroaktywny manifest dla Manhattanu, Śmieciowa przestrzeń*).
- **Kosiński Wojciech**, polski architekt, urbanista, profesor (*Preliminaria badań nad problematyką: piękno miasta*).
- **Kozłowski Dariusz**, polski architekt, rysownik, malarz, profesor (*Architektura dziś albo miasta nieśmiertelnych; Architektura i przemijanie*).
- **Le Corbusier** (Charles – Édouard Jeanneret – Gris), francuski architekt, urbanista, malarz, rzeźbiarz (*Kiedy katedry były białe; W stronę architektury*).
- **Loos Adolf**, austriacki architekt, teoretyk, publicysta, prekursor modernizmu (*Ornament i zbrodnia. Eseje wybrane*).
- **Lynch Andrew Kevin**, amerykański urbanista, pisarz, twórca pojęcia *mapy mentalnej* (*Obraz miasta*).
- **Malec Tomasz**, polski architekt (*Uwarunkowania rozwoju socjalnej architektury osiedlowej na terenie Górnego Śląska w latach 1945–1989*).
- **Nawrot Grzegorz**, polski architekt, profesor (*O współczesnych formach zamieszkiwania w mieście, Symultaniczność i kompilacja a obraz miejsca*).
- **Norberg-Schultz Christian**, norweski architekt, teoretyk architektury, kontynuator poglądów Martina Heideggera (*Bycie, przestrzeń i architektura*).
- **Palladio Andrea** (Andrea di Pietro della Gondola), włoski architekt, teoretyk architektury okresu renesansu (*Cztery księgi o architekturze*).
- **Pallado Jan**, polski architekt, urbanista, profesor (*Typologiczne aspekty projektowania zabudowy wielorodzinnej; Wielorodzinne domy dwuklatkowe*).

- **Syrkus Helena**, polska architekt, profesor, autorka prac z zakresu architektury mieszkaniowej (*Ku idei osiedla społecznego; Społeczne cele urbanizacji*).
- **Szewczyk Jarosław**, polski architekt, profesor, specjalista w zakresie architektury regionalnej, rodzimej (*Dom archetyp. Uniwersalna waluta czy przedmiot globalnej psychozy?; Rozważania o domu*).
- **Szolginia Witold**, polski architekt, autor prac z zakresu architektury, urbanistyki i budownictwa (*Ład przestrzenny w zespole mieszkaniowym*).
- **Tschumi Bernard**, szwajcarski architekt, teoretyk architektury, pisarz, łączy architekturę z filmem, literaturą, filozofią Michela Foucaulta (*Event – Cities 3. Concept vs. Context vs. Content*).
- **Witruwiusz** (Marcus Vitruvius Pollio), rzymski architekt, konstruktor machin wojennych w okresie panowania Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta (*O architekturze ksiąg dziesięć*).
- **Wojtkun Grzegorz**, polski architekt, profesor (*Wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe w Polsce w cieniu wielkiej płyty; Wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe: wizje a rzeczywistość*).
- **Wujek Jakub Leon**, polski architekt, urbanista, profesor autor nowoczesnych refleksji nad przestrzenią mieszkalną (*Mity i utopie architektury XX wieku*).
- **Zaniewska Hanka**, polska architekt, urbanista, profesor (*Ewolucja koncepcji urbanistyczno-architektonicznych budowy osiedli mieszkaniowych*).
- **Zevi Bruno**, włoski architekt, historyk, teoretyk architektury, pisarz, publicysta, twórca pojęć interpretujących istotę przestrzeni architektonicznej (*Architecture as a space. How to look at architecture*).
- **Zumthor Peter**, szwajcarski architekt, motywuje do projektowania obiektów przemawiających do uczuć użytkownika (*Myślenie architekturą*).
- **Zuziak Zbigniew Karol**, polski architekt, urbanista, profesor (*Architektura przestrzeni życiowej; Dom i terytorium. Idee, wartości, strategie; Homo ludens i więzy miejscowości. Miejsca mapy, metafory*).

Fizyka nazywana jest *przestrzenią geometryczną* oraz przestrzenią jako to, co nas otacza i w czym zachodzą zjawiska fizyczne^{21,22,23}. Wiek XX zrewolucjonizował pojęcie *przestrzeni* w sensie geometrycznym dzięki teorii względności²⁴. Opracowanie szczególnej i ogólnej teorii względności dowiodło nierozzerwalność *przestrzeni* z czasem, kreując *czasoprzestrzeń*^{25,26}.

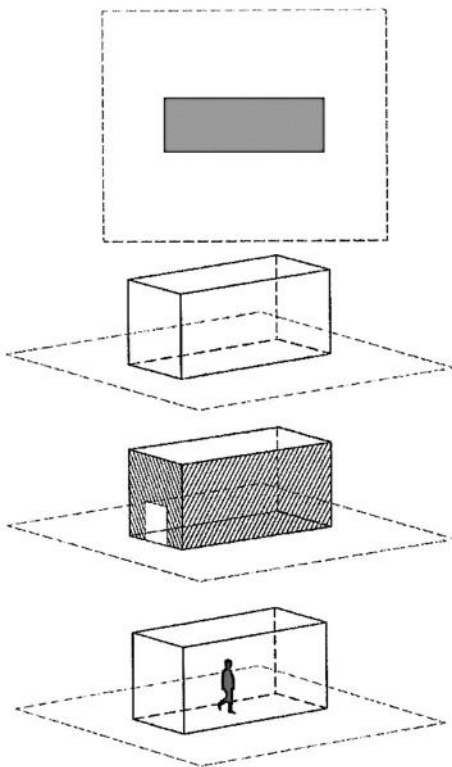
Przeprowadzając badania nad *przestrzenią* zamieszkiwania, należy uwzględnić czynnik czasu, wykazujący:

- wszelkie zmiany,
- postęp,
- dziedzictwo,
- kształtowanie,
- obraz miejsca (ryc. 5).

Zbigniew Zuziak określa architekturę jako przestrzeń życia, przekształcającą się w harmonijną przestrzeń sztuki²⁷.

Henri Lefebvre ujmuje strukturę znaczenia przestrzeni w czterech tezach:

- 1) jako czystą formę, esencję, ideę absolutną, tożsamą z liczbą platońską,
- 2) jako wytwór społeczny, podział i rezultat pracy, miejsce ludzi,

Ryc. 5. Schemat interpretacji miejsca jako filozoficzna metafora gmachu. Miejsce – architektura gmachu, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 201.

²¹ Tłumaczenie space–(gap) szpara, (room) miejsce, (beyond Earth) przestrzeń kosmiczna, kosmos, źródło: Fisiak Jacek, Warszawa 1999, s. 422.

²² Przestrzeń fizyczna, jako wielowymiarowa rozciągłość (obszar), jednorodna, nieskończona i nieograniczona, w której zachodzą wszystkie zjawiska fizyczne; także miejsce zajmowane przez dany przedmiot materialny; podstawowa, obok czasu, forma istnienia materii, we współczesnej nauce ujmowana łącznie z czasem jako czasoprzestrzeń, źródło: Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 636.

²³ Przestrzeń materialna, jako zbiór dowolnych przedmiotów (funkcji, wektorów, liczb, figur geometrycznych, stanów pewnego układu fizycznego), między którymi ustalone zostały pewne relacje natury geometrycznej; same te przedmioty nazywają się elementami lub punktami przestrzeni, jedno z podstawowych pojęć matematyki współczesnej, źródło: Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 636.

²⁴ Teoria względności (teoria relatywistyczna) sformułowana przez Alberta Einsteina fizyczna teoria czasu i przestrzeni, obejmująca zjawiska zachodzące przy dużych prędkościach; tradycyjnie dzielona na szczególną i ogólną, źródło: Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 878.

²⁵ Czasoprzestrzeń jako rozpatrywana w teorii względności czterowymiarowa rozciągłość powstała w wyniku zespolenia czasu i przestrzeni, źródło: Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 144.

²⁶ Pojęcie przestrzeni i skali jest rozumiane tylko dlatego, że między innymi dzięki matematyce osadzamy ją w skończonym układzie odniesienia. *Ograniczona przestrzeń – otwarta czy zamknięta – jest architektonicznym medium*, źródło: Ibidem, s. 57.

²⁷ *Będzie najważniejszym medium zacierającym granice między życiem, sztuką, pięknem i harmonią*, źródło: Zuziak Zbigniew Karol, Kraków 2007, s. 63.

- 3) jako *ani punkt wyjścia, ani punkt dojścia* oznaczający narzędzie, środowisko, narzędzie polityki, umożliwiające manipulacje,
- 4) jako wytwór, przedmiot, rzecz, zbiór towarów²⁸.

Natomiast Michel Bassand wyodrębnia cztery aspekty przestrzeni i charakteryzuje ją:

- 1) jako „ziemie”,
- 2) jako nośnik,
- 3) jako dystans (przeszkodę w komunikacji i wymianie),
- 4) jako symbol (znak)²⁹.

Ryc. 6. Przystawanie przestrzeni, Brunnenhof housing complex, Zürich, Szwajcaria, arch. Annette Gigon i Mike Guyer, źródło: Nawrot Grzegorz.

Juliusz Goryński podkreśla, że *człowiek jest istotą przestrzenną, a jego życie przebiega w przestrzeni, którą nazywamy mikro środowiskiem mieszkalnym*³⁰. Porusza zagadnienie przestrzeni subiektywnej i obiektywnej:

- pierwsze dotyczy ludzkiego ciała, uwarunkowań fizycznych i psychologicznych,
- drugie elementów materialnych i wizualnych, przy nacisku na znaczenie korelacji, które wykorzystywane są przy kształtowaniu zespołów urbanistycznych i architektury mieszkaniowej³¹.

Oddziaływanie, postrzeganie, reagowanie i przeżywanie *bycia* w budynku oraz na ulicach miast, ukazują jak ważne są doznania, potrzeby i postrzeganie przestrzeni przez mieszkańca (ryc. 6). Wzrasta wartość indywidualnego odczuwania i subiektywnego rozumienia potrzeb, oczekiwań i poglądów. Bruno Zevi interpretacje przestrzeni podzielił na następujące kategorie:

- fizjologiczną,
- naukową,
- ekonomiczno – socjalną,
- materialistyczną,
- techniczną,
- psychofizjologiczną
- formalistyczną,
- zawartości³².

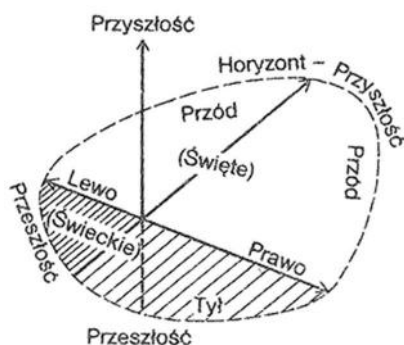
²⁸ Jałowiecki Bohdan, Warszawa 2010, s. 19.

²⁹ Ibidem, s. 23.

³⁰ Goryński Juliusz, Warszawa 1973, s. 70.

³¹ Ibidem, s. 70-73.

³² *Interpretacja filozoficzna* – przykład stanowi zapowiedź renesansu, jakim był protestantyzm w Anglii, który wyparł wiarę w architekturę gotycką.

Ryc. 7. Przestrzeń i czas w kontekście wyprostowanego ciała człowieka. Przestrzeń rzutowana przez ciało cięży ku przodowi i prawej stronie. Przyszłość jest z przodu i *ku górze*. Przeszość jest z tyłu *poniżej*, źródło: Tuan Yi-Fu, Warszawa, s. 52.

Yi-Fu Tuan ujawnia, że architektura może wykształcić w człowieku świadomość i koncepcje przestrzeni³³. Przestrzeń architektoniczna i świadomość są nierozdzielne. Podkreśla, że to, jak kształtujemy przestrzeń i gdzie, jest wynikiem świadomie podejmowanych decyzji i fizycznego wysiłku, efektem jest miejsce stworzone dla człowieka, w którym doskonalili swoje uczucia, zamieszkuje. Jest to przestrzeń architektoniczna zaprojektowana przez człowieka (ryc. 7). Przy braku książek i formalnej nauki architektura jest kluczem do pojmowania rzeczywistości³⁴.

Kategorie przestrzenne i ich symbolika odgrywają istotną rolę w procesie postrzegania, przyswajania i wytwarzania przestrzeni. Marian Fikus określa architekturę jako sztukę, w której wartości duchowe są jej istotą oraz przyczyną³⁵. Istotą duchowej wartości siły i piękna dzieła artysty stanowią jego odczucia, duchowa tęsknota za czymś lub kimś oraz talent. Stwierdza, że emocjonalne, duchowe i intelektualne wysiłki twórcy definiują pojęcie *architektura*.

Ludwig Mies van der Rohe użył sformułowania *Architektura jest autentycznym polem zmagania ducha*³⁶, stwierdzając, że jest to sztuka tworzenia przestrzeni wykształcona w wyniku zmagania ludzkiej egzystencji i chęci zaspokajania potrzeb.

Interpretacja naukowa – mówi o powiązaniu architektury z koncepcjami matematycznymi i geometrycznymi.

Interpretacja ekonomiczno-socjalna – zdefiniowana na przykładzie powstania architektury średniowiecza wykreowanej na agrarnej ekonomii wsi, lub klasycyzmu jako epoki ekonomicznego imperializmu określanej przez Lewisa Mumforda jako architektura odszkodowania.

Interpretacja materialistyczna – w kontekście morfologii architektonicznej ukształtowanej w wyniku warunków geologicznych, geograficznych.

Interpretacja techniczna – w której forma architektoniczna nie jest zdeterminowana dzięki technologii konstrukcji, czego dowodzi granit w Egipcie pozwalający na tworzenie wieloprzestrzennych budowli i dekoracji.

Interpretacja psychofizjologiczna – określająca symbolikę linii horyzontalnych, wertykalnych, prostych, krzywych, spirali, sześcianu, elipsy, sfery. Określająca Rzym jako epokę siły, Grecję jako epokę wdzięku, Egipt jako epokę strachu.

Interpretacja formalistyczna – która zakłada serię uwarunkowań i praw, jakimi podporządkowuje się kompozycja architektoniczna. Są nimi jednolitość, określająca przekazanie indywidualnej, jednej idei w dziele architekta. Symetria określająca równowagę i osiowość obiektów. Emfaza, centrum zainteresowania dla oka. Kontrast, jako synteza kontrastujących elementów. Proporcje, relacje względem siebie i całości obiektu. Skala, wyznaczająca czytelność. Ekspresja charakteru, określająca funkcję ekspresyjną architektury. Prawda, mówiąca o prawdziwości lub fałszywości obiektów.

Interpretacja zawartości – oparta na symbolice stylu, źródło: Zevi Bruno, New York 1957.

³³ Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987, s. 143.

³⁴ Ibidem, s. 133.

³⁵ Fikus Marian, Poznań, Kraków 1999, s. 52.

³⁶ Ibidem, s. 52.

Grzegorz Nawrot używa stwierdzenia, *architektura – jest wydzieleniem przestrzeni, konstruowanym z tworzywa będącego kompilacją elementów materialnych i niematerialnych*³⁷ oraz *architektura zmienia się jako metoda wydzielenia i przedstawiania przestrzeni*³⁸. Metody materialne odnoszą się do elementów konstrukcji i materiałów budowlanych, które konstruują wydzieloną przestrzeń. Metody niematerialne stanowią uwarunkowania kulturowe, ekonomiczne, osobiste zachowania użytkowników³⁹. Badacz ten definiuje wydzielenie przestrzeni jako obraz idei materializacji *myśli* odnoszących się do organizacji ludzkiego życia. Architektura jest materializowaniem myśli o przestrzeni, natomiast obiekt architektoniczny jest miejscem w wydzielonej przestrzeni. Opisuje pojęcie erudycyjności przestrzeni architektonicznej – przestrzeni konstruowanej przez autora, inteligentnej, spełniającej trzy poziomy świadomości jej odczuwania i projektowania, ukształtowanej na trzech etapach projektowania:

- pomysłu na ideę,
- koncepcji,
- szczegółowych rozwiązań warsztatowych⁴⁰.

Aczkolwiek interpretacja architektury podobna jest do interpretacji filmu, gdzie ważne są:

- scenografia,
- muzyka,
- gra aktorska.

Podobnie jak w filmie nastrój i strukturę tworzą detale⁴¹. Detale wyobraźni jako szczegółowe rozwiązania techniczne i technologiczne budują przestrzeń architektoniczną i składając całość percepcji *budowania* wrażenia, tak jak w filmie są porównywalne z dźwiękiem, zapachem, kadrem. Definiują i kolejno otwierają przestrzenie przez obserwatora⁴².

Grzegorz Nawrot przytacza pojęcia *concinnitas* jako współczesne podejście w określeniu harmonii struktury lub tego, co wpływa na percepcje przestrzeni obiektu⁴³. Ponadto przywołuje *invenzione*, albertiańską ideę literacką ukazaną w traktacie o malarstwie. Obiekt

³⁷ Nawrot Grzegorz, Lublin 2018, s. 29.

³⁸ Nawrot Grzegorz, Wrocław 2019a, s. 105.

³⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2019b, s. 47.

⁴⁰ *Idea* stanowi *myśl* będącą wynikiem twórczych działań i początkiem samej architektury, filozofią w egzystencjalnym zagadnieniu bycia. *Koncepcja* stanowi pierwszą fazę projektu architektonicznego. *Szczegółowe rozwiązania warsztatowe* realizowane są w projektach budowlanych i wykonawczych.

⁴¹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2013, s. 20.

⁴² Nawrot Grzegorz, Kraków 2015a, s. 451, 452.

⁴³ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2019b, s. 47.

architektoniczny to określone miejsce w wydzielonej przestrzeni⁴⁴. Architektura wpisana w ideę *invenzione* jest swoistą opowieścią, środkiem przekazu i ukształtowaniem przestrzeni, mająca wpływ na zachowanie ludzi w zaprojektowanej strukturze⁴⁵. Określa ją architektura jako język zdolny do przekazywania znaczenia i wpływania na zachowania.

Odniesiony do architektury i do piękna Arystotelejski trychotomiczny podział rodzajów trybów życia i czynności *Teoria, Działanie, Twórczość* ukazuje nowe znaczenie w postaci piękna teorii, piękna działania i piękna twórczości. Teoria ma swoje odniesienie do pomysłu na projekt, działanie do umiejętności zawodowych, a twórczość stanowi idee pomysłu na projekt⁴⁶. Piękno nie zawsze jest emanacją prawdy⁴⁷. Piękna możemy szukać we wszystkich kontekstach i zdarzeniach architektury⁴⁸. Sztuka staje się zobrazowana, jest sensem myśli twórczej w postaci zapisu architektonicznego. Natomiast architektura jest przestrzennym środkiem masowego przekazu, spektaklem, w którym między *areną* i *caveą* następuje ciągła wymiana zdarzeń (ryc. 8)⁴⁹.

Nawiązując do trzech poziomów świadomości odczuwania wskazanych przez Grzegorza Nawrota, warto przytoczyć sformułowanie Bernarda Tschumi'ego, używającego stwierdzenia, że nie ma architektury bez koncepcji, nadrzędnego pomysłu, diagramu, które nadają budynkowi spójności i tożsamości⁵⁰. Koncepcja może zanegować otaczające ją okoliczności, kontekst może zatrzeć lub osłabić precyzję pomysłu architektonicznego. Bernard Tschumi przytacza trzy podstawowe drogi w koncepcji i kontekście:

- obojętność,
- wzajemność,
- konflikt⁵¹.

Ryc. 8. Architektura jako przestrzenny środek masowego przekazu, w którym następuje ciągła wymiana zdarzeń – interpretacja autora, promenada świetlna Gdańsk, Park Oliwski, źródło: Nawrot Grzegorz.

⁴⁴ Nawrot Grzegorz, Wrocław 2020, s. 59.

⁴⁵ Ibidem, s. 47.

⁴⁶ Ibidem, s. 355.

⁴⁷ Ibidem, s. 61.

⁴⁸ Nawrot Grzegorz, Kraków 2007, s. 355.

⁴⁹ Ibidem, s. 353.

⁵⁰ Tschumi Bernard, London 2004.

⁵¹ *Obojętność* ukazuje rodzaj przypadkowego kolażu, w którym idea i jej umiejscowienie wspólnie współistnieją, ale nie oddziałują, będąc skutkiem nieodpowiedzialnych wyników lub poetyckich zestawień.

Wzajemność ukazuje kontekst i koncepcje architektoniczną, które ściśle ze sobą współdziałają, dzięki czemu płynnie łączą się w spójną i ciągłą całość.

Konflikt, przedstawia koncepcje architektoniczną jako skonstruowaną strategicznie, zderzającą się z konfliktem na zasadzie bitwy przeciwieństw, w której koncepcja i kontekst mogą być zmuszone do negocjacji nad własnym przetrwaniem, źródło: Tschumi Bernard, Cambridge – Massachusetts – London 2004, s. 11.

Rem Koolhaas współczesną przestrzeń kształtującą inteligentne miasta *smart city* i inteligentne domy *smart houses* nazywa *śmieciową przestrzenią*. Przekonanie porównuje z poprzednimi pokoleniami, wnioskując, że efektem modernizacji przestrzeni jest nienowoczesna architektura⁵². Ciągłe wdrażanie nowoczesnych technologii stanowi karę za architektoniczne mistyfikacje twórców nie potrafiących wytłumaczyć pojęcia przestrzeni^{53,54}. *Przestrzeń śmieciowa* stanowi problem całego globu (ryc. 9). Zmienia krajobraz współczesnych miast. Zmierza ku globalnej e – przestrzeni, inteligentnej, w której dbałość o dobro ludzkie zatracą się na rzecz zysku koncernów i deweloperów. Uwidacznia się synergia pomiędzy ekonomią i ekologią. Ekonomia staje się faustyczna, natomiast ekologia zamienia się w ekoprzestrzeń. *Śmieciowa przestrzeń* jest wynikiem związków pomiędzy organizmem i otoczeniem, w którym ludzie są z konieczności zamknięci wewnątrz swoich ciał. Tak powstająca przestrzeń jest tożsama z twierdzeniem systemowej teorii komunikacji Gregory'ego Batesona, w której organizmy żywe autonomicznie tworzą informacje⁵⁵.

Ryc. 9. Śmieciowa przestrzeń, New Delhi, Indie, źródło: interpretacja autora.

Przestrzeń inteligenta przekształca się w przestrzeń elektroniczną, wytworzoną z użyciem programów komputerowych⁵⁶. Przykład stanowią nowoczesne miasta, takie jak PlanIT Valley Smart City w Paredes lub Masdar. Projektowanie komputerowe przy użyciu oprogramowania stanowi wysoki poziom możliwości twórczych, w którym coraz bardziej skomplikowane programy komputerowe, pozwalają rozwijać koordynację międzybranżową. Powstająca nowoczesna przestrzeń łącząca w sobie różne aspekty – staje się hybrydowa pod względem funkcjonalnym i ekologicznym. Jednak uzależniona uwarunkowaniami kulturowymi, może stanowić problem z chęcią *zamieszkiwania* na wzór miasta Ordos – Kangbashi, Tianducheng w Chinach lub Burj Al Babas w Turcji, przykład miast niezamieszkałych⁵⁷.

⁵² Koolhaas Rem, Warszawa 2017, s. 101.

⁵³ Ibidem, s. 102.

⁵⁴ *Ikonografia śmieciowej przestrzeni jest w trzynastu procentach rzymska, w ośmiu pochodzi z Bauhausu i w siedmiu z Disneya (Bauhaus i Disney idą łeb w łeb), w trzech z secesji, za którą plasuje się architektura Majów, źródło: Ibidem, s. 103.*

⁵⁵ Skibiński Adam, repozytorium.amu.edu.pl 2012.

⁵⁶ Dyckhoff Tom, Kraków 2018, s. 329.

⁵⁷ Problem opuszczonych osiedli przyszłości został rozwinięty na międzynarodowej konferencji w Ostrawie oraz publikacji: Ordos-Kangbashi vs Estate of the future when shaping architectural living space meets philosophy.

Ryc. 10. Nad Al Sheba III, Zjednoczone Emiraty Arabskie, źródło: <https://www.esquireme.com>, dostęp: 12.06.2023 r.

Cyfryzacja przyczynia się do powstawania nowoczesnych osiedli miast przyszłości, takich jak Nad Al Sheba III w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (ryc. 10), Sun City w Arizonie w USA (ryc. 11) lub Escobedo w Nuevo Leon w Meksyku (ryc. 12).

Projektowanie komputerowe udowadnia, że współczesna architektura staje się *samplingowa*. Budynek w zapisie cyfrowym zaczyna być danymi, plikami cyfrowymi z zapisem wizerunku. W 2013 roku Wangjing SOHO Zaha Hadid skopiowano w MeiQuan 22nd Century w Chongqing.

Zmieniająca się interpretacja pojęcia *przestrzeni* prowadzi do rozważań zapoczątkowanych przez Witruwiusza, rozwijanych przez Le Corbusiera⁵⁸, Loosa⁵⁹, Miesa van der Rohe⁶⁰, Rema Koolhaasa, Bernarda Trschumiego, Bruno Zeviego, Otto Friedricha Bollnow'a, Sławomira Gzella, Martina Heideggera, Jeana Baudrillarda.

Ryc. 11. Sun City, USA, źródło: <https://pl.pinterest.com/pin/538391330435751007/>, dostęp: 12.06.2023 r.

Ryc. 12. Escobedo w Nuevo Leon, Meksyk, źródło: <https://themindcircle.com/tract-housing-copy-paste-houses/>, dostęp: 12.06.2023 r.

⁵⁸ *Architektura polega na ustanawianiu poruszających relacji w oparciu o podstawowe materiały*, źródło: Le Corbusier, Warszawa 2012, s. 61.

⁵⁹ *Gdy znajdziemy w lesie kopiec długi na sześć stóp i szeroki na trzy, w kształcie piramidy, poważniejemy i coś mówi nam w głębi: tutaj jest pochowany człowiek. To jest architektura*, źródło: Monestiroli Antonio, repozytorium.biblos.pk.edu.pl 2002, s. 10.

⁶⁰ *Jedna struktura doprowadzona do jej dokładnego wyrażenia. To właśnie nazywamy architekturą*, źródło: Ibidem, s. 11.

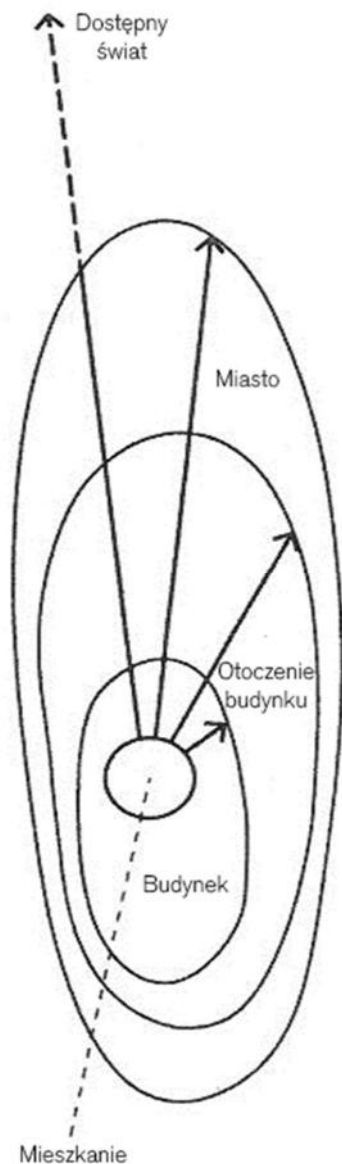
CZĘŚĆ PIERWSZA

1. WSTĘP
2. BADANIA LITERATUROWE
3. PODSUMOWANIE

Fotografia strony 2: Osiedle Nowa Ozimska, Opole, 2021, źródło: autor.

1. WSTĘP

IDENTYFIKACJA PROBLEMU

Ryc. 1.1. Klasyfikacja teorii Molesa i Rohmer dotycząca przyswajania przestrzeni wektorowo, w oparciu o wielostopniowe kontinuum, ramy dla zdarzeń funkcjonujące w kolejnych muszlach otwieranego świata, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 111.

Zaprezentowane w dysertacji badania dotyczą zagadnień kształtowania przestrzeni architektonicznej w zakresie:

- filozoficznej analizy zagadnienia *bycia* (*grupa pierwsza*),
- studiów interdyscyplinarnych, badań w obrębie humanistyki, historii, socjologii, psychiatrii, inżynierii, ekonomii, geografii (*grupa druga*),
- teorii architektury i urbanistyki (*grupa trzecia*).

Człowiek będąc jednostką społeczną kreuje zamieszkiwanie w czasie i przestrzeni, we własnym wymiarze przestrzennym i czasowym, wyznaczonym przebiegiem funkcji biologicznej oraz granicznymi momentami – narodzeniem i śmiercią. W pracy przedmiotem zainteresowania jest człowiek mieszkający w przestrzeni miasta, będącej charakterystycznym medium: środkiem przekazu informacji. Przestrzeń miasta jest wydzielana poprzez materialne i niematerialne elementy ludzkiej aktywności.

Identyfikowanie w sensie długotrwałego przebywania w przestrzeni nam bliskiej i dobrze znanej z otoczeniem jest powiązanie z *zamieszkiwaniem*, jako *bycie bytu* w kontekście całej otaczającej nas przestrzeni. Zamieszkujemy nie tylko w swoim lokalu, ale także w mieście, na ulicy, w miejscu pracy⁶¹. *Mieszkanie* definiuje miejsce w przestrzeni materialnej najbliższej związanej z człowiekiem, mogącej przyjmować znaczenie lokalu dwu- lub trzypokojowego. *Mieszkanie / zamieszkiwanie* – *living* poszerza zakres pojęcia i nakreśla szersze znaczenie w kontekście przestrzennym, stając się pojęciem subiektywnej świadomości i odczuwanych emocji⁶².

Interpretacja Abraham Molesa i Elisabeth Rohmer odnajduje przestrzeń domu w kontekście terytorializmu jako kolejne sfery (*les couqiles*), jakie wytwarza człowiek wokół siebie (ryc. 1.1).

Miejsce domu może wyrażać znaczeniowe lub użytkowe definiowanie jako:

- *locus*,
- *nidificum*,
- *praesaepium*,

⁶¹ Heidegger Martin, Warszawa 2004.

⁶² Dla Otto Friedricha Bollnowa (...) *mieszkać znaczy być w domu*, źródło: Bollnow Otto Friedrich: *Eigenraum* (za Nold Egenter, *Individual space*). Dla Leona Battista Albertiego (...) *dom jest małym miastem*, źródło: Alberti Leon Battista, Warszawa 1960.

- *aedicula*,
- *comceptaculum*⁶³.

Andrea Palladio przestrzeń *lokalu* rozpatrywał jako część budynku będącą odrębnym bytem, *niezależnym od drugiego*. Wszystkie części połączone w całość tworzą harmonię i spokój^{64,65}.

Witruwiusz przedstawiał kształtowanie przestrzeni ludzkiej egzystencji – budowli, mieszkania, domu, w postaci wskazówek do projektowania przestrzeni zamieszkiwania. Za kluczowe uznawał funkcje, formę i konstrukcję.

Umberto Eco, używał stwierdzenia Harolda Koeniga: *denotaty znaku architektonicznego są egzystencjalne (są nimi kwanty ludzkiej egzystencji)*. W kontekście architektury mieszkalnej *denotaty* określają mieszkańców, członków rodziny⁶⁶. Podkreślał, że wiedza projektanta i architekta wzorów jest niewystarczająca, aby nową formę uczynić funkcjonalną, jeżeli nie opiera się na procesach kodyfikacji. Forma denotuje funkcję wyłącznie na podstawie określonego systemu kodów⁶⁷. Architektura funkcjonuje w społeczeństwie towarowym, podlegając uwarunkowaniom rynkowym. Eco zwracał uwagę na sposób postrzegania przestrzeni przez ludzi Zachodu, którzy w odróżnieniu od Japończyków percypują przestrzeń jako „próżnię” pomiędzy przedmiotami. Dla Japończyków przestrzeń jest formą wokół innych form. Tak definiowana przestrzeń określa odległość oddzielającą od siebie dwie związane ze sobą jednostki i stanowiąc wyliczalny ilościowo fakt fizyczny, ponieważ odległość nabiera w odmiennych sytuacjach odmiennego znaczenia. Odległość ustala cechy interpretacji semantycznej danego zdarzenia^{68,69}.

⁶³ Każde słowo w języku łacińskim oznacza *miejsce*, równocześnie określając odmienną interpretację.

⁶⁴ *Piękno wynika z pięknych form i właściwego stosunku całości do części pomiędzy sobą oraz części do całości, albowiem budowla powinna się przedstawić jako całkowity i skończony organizm, w którym jeden członek opowiada drugiemu, a wszystkie są potrzebne do zamierzonej całości*, źródło: Wujek Jakub, Warszawa 1986, s. 100.

⁶⁵ *Przy każdej budowie należy brać pod uwagę trzy rzeczy, bez których żaden budynek nie zasłuży na uznanie: (...) użyteczność czy wygodę, trwałość i piękno (...)*, użyteczność to funkcja, trwałość to konstrukcja, piękno to forma, źródło: Palladio Andrea, Warszawa 1955, s. 116.

⁶⁶ Denotacja – zakres znaczeniowy nazwy, ekstensja (porównanie desygnat; konotacja); łacińskie Denotatio 'oznaczenie; spostrzeżenie' od denotare 'spozstrzegać; notować', źródło: Kopaliniński Władysław, Warszawa 2000, s. 210.

⁶⁷ Ibidem, s. 288.

⁶⁸ Eco Umberto, Warszawa 1972, s. 340.

⁶⁹ *Architektura konotuje pewną ideologię zamieszkiwania; tym samym więc, nakłaniając własnego odbiorcę, poddaje się jednocześnie jego odbiorowi interpretującemu, zdolnemu doprowadzić do przyrostu informacji*” poprzez łańcuch semiologiczny, źródło: Eco Umberto, Warszawa 1972, s. 321.

Badania nad przestrzenią miasta i zawartej w niej przestrzeni do zamieszkiwania podjął Sławomir Gzell, stwierdzając, że przestrzeń jest dobrem jednostkowym i powszechnie używanym. Musi zatem mieć status dobra publicznego. Wyzaczył tym samym kryteria kwalifikacji przestrzeni miasta zobowiązujące władze publiczne do planowania i wykonywania planów⁷⁰.

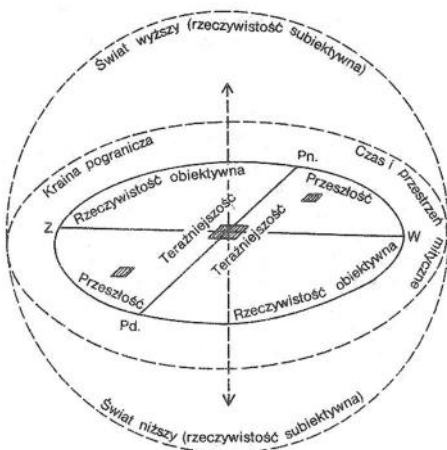
Otto Friedrich Bollnow zwracał uwagę, że to, co określa otaczający nas świat poza granicami ochronnymi domu, to szerokość, osobliwość oraz dystans⁷¹.

Jean Baudrillard poruszając filozoficzny aspekt hiperrzeczywistości stanu i miejsca w przestrzeni, wskazuje, że przestrzeń jest stanem wiarygodności odczuwania i postrzegania zewnętrznej architektury budynku. Hiperrzeczywistość stanu i miejsca w przestrzeni jest sposobem definiowania architektury odczuwalnej, w której obraz przestrzeni *zamieszkiwania* jest zbiorem znaków. Ukazuje przestrzeń prawdziwą, odzwierciedlającą rzeczywistość w sposób naturalny, jednoznacznie przypisany funkcji, jaką pełni obiekt architektoniczny oraz przestrzeń wypaczającą głęboką rzeczywistość, gdzie zewnętrzny obraz obiektu nie definiuje znaków jednoznacznie. Odzwierciedlenie głębokiej rzeczywistości skrywa i wypacza głęboką rzeczywistość, skrywa nieobecność głębokiej rzeczywistości i pozostaje bez związku z jakąkolwiek rzeczywistością, pozostając *symulakrem*, tak zwaną *czystą symulacją*⁷².

Bruno Zevi podkreślał trzy metody przedstawiania przestrzeni budynków najczęściej stosowane w historii sztuki i architektury, które obejmują:

- plany,
- fasady,
- elewacje⁷³.

Yi-Fu Tuan stwierdza, że doświadczanie czasu i przestrzeni przez człowieka jest podświadome. Przywołuje interpretację przestrzeni Indian Hopi, dla których przestrzeń przyjmuje formę subiektywną i obiektywną. Przestrzeń subiektywna jest przestrzenią umysłu. Przestrzeń obiektywna – to płaszczyzna pozioma, ukierunkowana w zgodzie z czterema

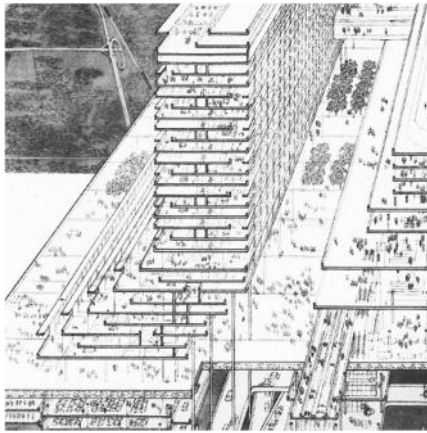
Ryc. 1.2. Czas i przestrzeń Indian Hopi: rzeczywistość subiektywna (ujawniająca się, niejawną) i obiektywna (ujawniona). Rzeczywistość subiektywną przedstawia oś pionowa. Rzeczywistość obiektywną przedstawia oś pozioma. Im większa odległość, tym większa różnica w czasie, źródło: Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987, s. 156.

⁷⁰ Gzell Sławomir, Warszawa 2015, s. 23.

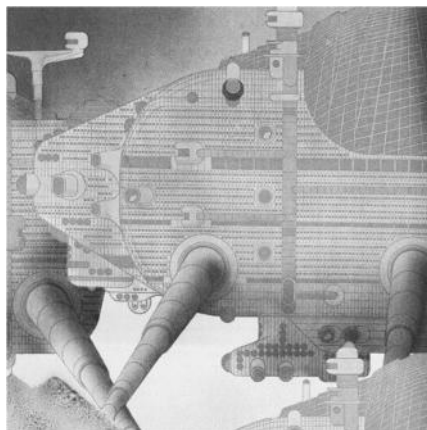
⁷¹ Bollnow Otto Friedrich, Rensselaer 1961, s. 4.

⁷² Gąsowska-Kramarz Agata, Hiperrzeczywistość stanu i miejsca w przestrzeni, Konferencja młodych naukowców – Nowe wyzwania dla polskiej nauki, VIII Edycja, 5 i 12.12.2020 r., Kraków, Wyd. Creativetime, s. 12.

⁷³ Zevi Bruno, London 1950.

Ryc. 1.3. Korytarz Jersey, Peter Eisenman i Michael Graves ukazujący budowanie przestrzeni jako miejsca, źródło: Wilkinson Philip, Poznań 2019, s. 213.

Ryc. 1.4. Kroczące miasto Rona Herrona jako interpretacja i przyporządkowanie w przestrzeni, obraz kreacji idei myślowej, źródło: Wilkinson Philip, Poznań 2019, s. 210.

podstawowymi kierunkami (ryc. 1.2). Hopi nie odróżniają czasu od odległości i dlatego symultaniczność jest dla nich problemem nierzeczywistym⁷⁴.

Wydzielanie przestrzeni może zachodzić przy użyciu tworzywa materialnego bądź niematerialnego, a kształtowanie przestrzeni mieszkania zachodzi dwójako. Jako *miejsce*, bądź jako *stan* wyznaczony zespołem czynności, określających *stan mieszkania*. Rozumienie mieszkania jako *miejsca* odnosi się do założeń projektowania miejsca. Rozumienie mieszkania jako *stanu bytu* odnosi się do projektowania zespołu czynności określających stan mieszkania (ryc. 1.3)⁷⁵.

Badania literaturowe wskazują, że przestrzeń zamieszkiwania zarówno we współczesnym budynku miejskim, jak i poza nim może podlegać kwalifikacji. Konstruowanie przestrzeni budynku architektonicznego jest określone poprzez szereg działań, metod i celów. Odbywa się w kontekście psychologicznym, socjologicznym, technologicznym, technicznym, ekonomicznym lub dotyczy uwarunkowań prawnych. Pomiedzy człowiekiem a jego miejscem bycia zachodzi synergia konstruowania. *Dom, mieszkanie* dają możliwość nowych warunków pojmowania działań w przestrzeni w kontekście czynności określających stan *bytu*. Badania literaturowe pokazują na istotę problemu *przestrzeni zamieszkiwania*. Architektura zaczyna podlegać interpretacji i przyporządkowaniu w przestrzeni. Jako obraz kreacji idei myślowej stanowi przekaz kształtowanej myśli. Różnorodność wynikająca ze zmian społecznych, ekonomicznych, kulturowych, technicznych i technologicznych wskazuje o kierunku rozwoju w danym okresie (ryc. 1.4).

W rozdziale, badania literaturowe stanowią materiał do konstruowania narzędzi dla kryteriów kwalifikacji przestrzeni w kontekście architektonicznym i pozaarchitektonicznym.

⁷⁴ Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987, s. 156.

⁷⁵ Gąsowska-Kramarz Agata, Kwalifikacja przestrzeni w kontekście czynności określających stan mieszkania, Konferencja młodych naukowców – Nowe wyzwania dla polskiej nauki, VIII Edycja, 5 i 12.12.2020 r., Kraków, Wyd. Creativetime, s. 11.

GENEZA INTERPRETACJI POJĘĆ – DOM, MIESZKANIE

*Domy to naprawdę dziwne zjawisko. Nie mają prawie żadnych uniwersalnych cech charakterystycznych: mogą przybierać właściwie dowolny kształt, być zbudowane prawie z każdego materiału i mieć dowolną wielkość. A przecież w którymkolwiek zakątku świata się znajdziemy, na pierwszy rzut oka rozpoznajemy domy mieszkalne*⁷⁶

Bill Bryson

Projektowanie domu to przede wszystkim projektowanie przestrzeni umożliwiającej spełnienie podstawowych potrzeb bytowych, wyróżnionych przez Abrahama Maslova. Każda przestrzeń mieszkalna służy czterem podstawowym funkcjom rodziny, którymi są kontynuowanie gatunku, utrzymanie i wychowanie dzieci, wspólne gospodarowanie środkami utrzymania oraz zaspokajanie potrzeb psychicznych i biologicznych wszystkich członków rodziny. Domy w sferze idei i materii były rozumiane adekwatnie do czasów kiedy powstały. Materialną emanacją idei domu była architektura, odzwierciedlająca pozycje społeczną użytkownika, status majątkowy i kulturowy. Pod względem ontologicznym przestrzeń mieszkalną można podzielić na przestrzeń przejrzystą i „jasną” a także tą, która jest wytworem społecznym, narzędziem polityki lub przedmiotem, towarem. Dom był i jest znakiem przyporządkowania przestrzeni domownikom, a także znakiem jej posiadania. W języku polskim *dom* jest rozumiany zarówno jednoznacznie, jak i wieloznacznie. Jest zespołem będącym sumą treści cząstkowych z różnych dziedzin, razem składających się na jedno wspólne pojęcie⁷⁷.

Celem materialnej realizacji domu było zapewnienie miejsca do spania. Usytuowanie i obudowanie przybierało różnorakie formy. Dla ludów osiadłych i koczowniczych były to między innymi jaskinie, ziemianki przykrywane darnią lub skórą zwierząt oraz szałas. W neolicie były to budowle z kamienia i wszelkich innych dostępnych materiałów. Struktura zamykająca się o rzucie okrągłym lub prostokątnym, wielofunkcyjnie użytkowanej izbie. Domy z wydzieloną częścią mieszkalną i gospodarczą pojawiają się w młodszej epoce brązu i starszej epoce żelaza⁷⁸.

⁷⁶ Bryson Bill, Poznań 2013, s. 39.

⁷⁷ Polski termin dom pochodzi od staroindyjskiego terminu *dama*, który do języków słowiańskich trafił przez grecki *dómos* i łaciński *domus*. Słowo zostało zaadaptowane przez Słowian przed VI wiekiem.

⁷⁸ Ibidem, s. 20.

Powstawanie miast było zapoczątkowane niemal równolegle w sześciu regionach świata: w Chinach, Egipcie, Indiach, Mezopotamii, Ameryce Środkowej i Andach. Bill Bryson takie zjawisko równoległości zachodzących procesów przy braku wzajemnych kontaktów nazwał neolityczną rewolucją. Jednak równoległość nie oznaczała adekwatności kształtowania przestrzeni. Anatolijskie Catalhöyük z około 5500–6000 roku p.n.e., ośmiotysięczne miasto funkcjonujące ponad tysiąc lat, przypomina swą odmiennością, że układ urbanistyczny i charakter miejskiej zabudowy nie jest z góry przesądzony (ryc. 1.5). Struktura całej osady stanowiła zaprzeczenie kształtowanych miast hipodamejskich. Miasto było pozbawione ulic, dróg, placów, targowisk, obiektów municypalnych i administracyjnych, a budynki opierały się o siebie, tworząc jedną całość. Obiekty nie miały ani okien ani drzwi, wejścia znajdowały się na dachach w postaci kłap⁷⁹.

Kolejny przykład stanowi odkryte u wybrzeży Szkocji Skara Brae (ryc. 1.6). Osiem kamiennych neolitycznych domów z około 3100 roku p.n.e., każde o powierzchni około 40 m², połączone zadaszonym przejściem prowadzącym na wspólny plac. Budynki były wyposażone w kamienne komody, izolowane zbiorniki i nisze na wodę, prymitywne urządzenia sanitarne i system kanalizacji. Sposób usytuowania i jednakowość budynków wskazuje na zamieszkanie przez egalitarną wspólnotę bez plemiennej hierarchii⁸⁰.

Znaczącymi przykładami są budynki mieszkalne starożytnej Grecji, mające formę prostopadłościenną o rzucie czworoboku z wewnętrznym dziedzińcem pośrodku. Plany domów Ateńskich z okresu klasycznego ukazują, że wokół centralnego dziedzińca zlokalizowane były pokoje z oknami wychodzącymi na wewnątrz dziedziniec oraz korytarz prowadzący do drzwi wejściowych. Domy mieściły pomieszczenia warsztatowe bądź sklepy lokalizowane od strony ulicy oraz górne kondygnacje mieszczące pokoje dla żony, córek, pana domu i żeńskiej służby. Domy okresu klasycznego dla mniej zamożnej społeczności tworzyły blok złożony z kilku domów. Do domów wchodziło się z ciasnego zaułka, a korytarz prowadził na dziedziniec (ryc. 1.9). Wszystkie domy budowano z niewypalanej cegły na niskim kamiennym cokole, dach pokryty był terakotową dachówką⁸¹.

⁷⁹ Ibidem, s. 20.

⁸⁰ Bryson Bill, Poznań 2013, s. 41.

⁸¹ Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 48.

W Rzymie, oprócz kontynuowanego wzoru greckiego, budowano kilkukondygnacyjne budynki mieszkalne o dużej liczbie małych pomieszczeń, w których mieszkali ubożsi. Pomieszczenia na wyższych piętrach były przesklepione, co wzmacniało podłogi kolejnych kondygnacji. Frontowe ściany budynków miały podcienia, które umożliwiały strażakom szybkie przemieszczanie się pomiędzy budynkami, była to konsekwencja ustanowionych przez Nerona przepisów przeciwpożarowych (ryc. 1.11). W miastach rzymskich pojawia się willa miejska z dużą liczbą pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych przeznaczona dla patrycjusza, otoczona ogrodem. Zachowane w Pompejach i Herkulanum typowo italskie domy ukazują wewnątrz atrium, długi wewnętrzny dziedziniec kolumnowy, nazywany perystylem, pełniący funkcję domowego ogrodu (ryc. 1.10). Dom atrialno – perystylowy był parterowy. Wokół atrium rozłożone były pokoje sypialne. Za atrium znajdowały się jadalnia i pokój pana domu, za ogrodem pomieszczenia gospodarcze⁸².

Domy średniowieczne stanowiły długie, dwukondygnacyjne, podpiwniczone budynki, zwrócone sklepem lub warsztatem w stronę pierzei ulicy. Powierzchnię do mieszkania tworzyło najczęściej jedno wielofunkcyjne pomieszczenie, pełniące funkcje holu. Do późnego średniowiecza hol w ciągu dnia pełnił funkcję publiczną – w nim gotowano, jedzono, przyjmowano gości. W nocy było to pomieszczenie do spania. Takie warunki nie pozwalały na zachowanie intymności (ryc. 1.12). Dopiero w późnym średniowieczu łóżko zaczęło stanowić znaczący mebel. Poczucie wnętrza i interpretacja kształtowania umeblowania zaczęły być dostrzegane w momencie, kiedy dom stał się stanem subiektywnie odczuwanej świadomości⁸³.

Budowanie *intymności* i *indywidualności* w przestrzeni mieszania zostało zapoczątkowane w XVII wieku w domach na północy Europy i antycypowało to zjawisko w pozostałej części kontynentu. Wówczas nastąpiło wydzielenie prywatnej sfery życia. Pojawiło się przemyślane pod względem funkcjonalnym rozplanowanie domu i lokalu, związane z odmiennym od dotychczasowego postrzeganiem miejsca dla dzieci i służby. Wcześniej prywatność i intymność mieszkań nie istniały. W niektórych kulturach pojęcia oraz słowa, które je określają, nie istnieją do dzisiaj. Początki kształtowania intymnej i prywatnej przestrzeni mieszkalnej, domowego ogniska, miejsca gromadzenia osobistych przedmiotów wyznaczyła mieszczańska Holandia w XVII wieku. Od XVIII

⁸² Ibidem, s. 134.

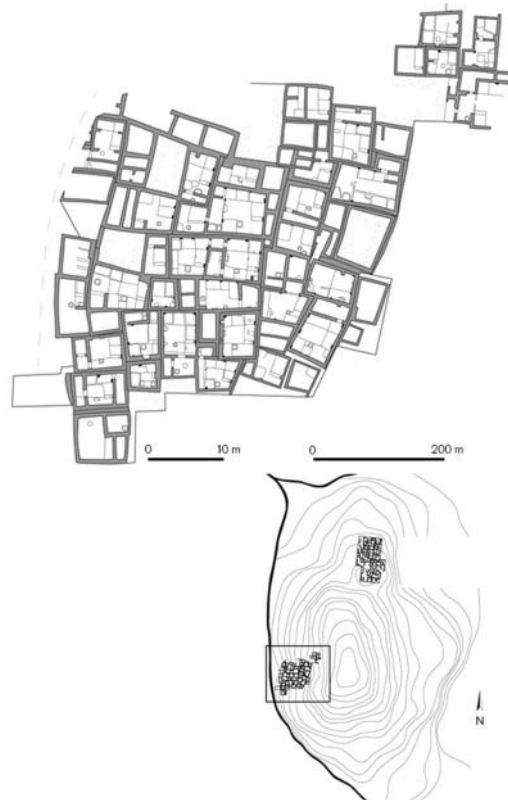
⁸³ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 24.

wieku pojawia się we Francji i w Anglii (ryc. 1.13). Dotychczasowe archetypy domu, jak ogień i piec, symbolizują domowe ognisko, miejsce bezpieczne i ciepłe, chroniące i umożliwiające wypoczynek. Rodzina, oddanie, swojskość, codzienne kontakty pomiędzy domownikami zaczynają urzeczywistniać wewnątrz budynku. Intymność zaczyna umożliwiać przechowywanie przedmiotów powiązanych z ludzkimi emocjami i życiem rodzinnym. W holenderskim domu pojawiają się meblowanie świadomie wybrane dla danego pomieszczenia, a obrazy portretujące domowników, meble i bibeloty identyfikują jego mieszkańców⁸⁴.

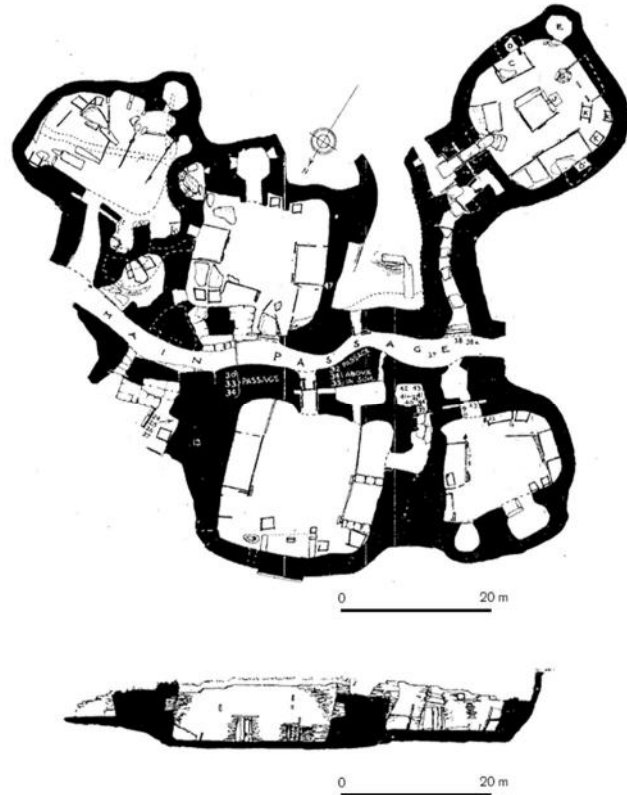
Modernizm zrewolucjonizował przestrzenne pojęcie budynku mieszkalnego (ryc. 1.14, 1.15, 1.16). Zmieniając ideowo architekturę, modernizm zmienił dom pod względem powierzchniowym i użytkowym, formalnym i konstrukcyjnym. *Pięć punktów nowoczesnej architektury* Le Corbusiera, *Karta Ateńska*, *Form follows function*, *Less is more*, *Ornament i zbrodnia* wskazały cechy jakimi kierowała się architektura i urbanistyka. Modernizm uzupełnił miejską zabudowę o podmiejskie osiedla mieszkaniowe, składające się z wolnostojących wielorodzinnych budynków oraz zespołów domów jednorodzinnych o różnych strukturach przestrzennych i użytkowych⁸⁵.

⁸⁴ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 27.

⁸⁵ Giedion Sigfried, Warszawa 1968.

Ryc. 1.5. Anatolijskie Catalhöyük, dzisiejsza Turcja, 5500-6000 r. p.n.e.,
 źródło: <https://journals.openedition.org>, dostęp: 19.07.2023 r.

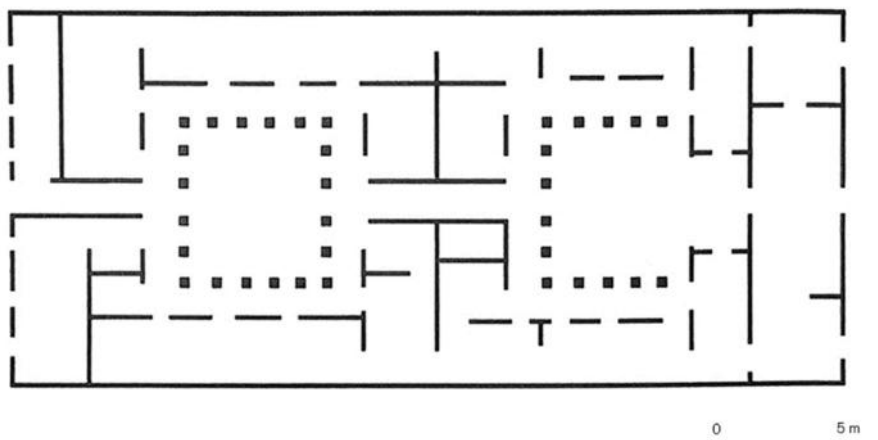

Ryc. 1.6. Skara Brae, dzisiejsza Szkocja, 3100 r. p.n.e., źródło: <https://cromwell-intl.com>,
 dostęp: 17.07.2023 r.

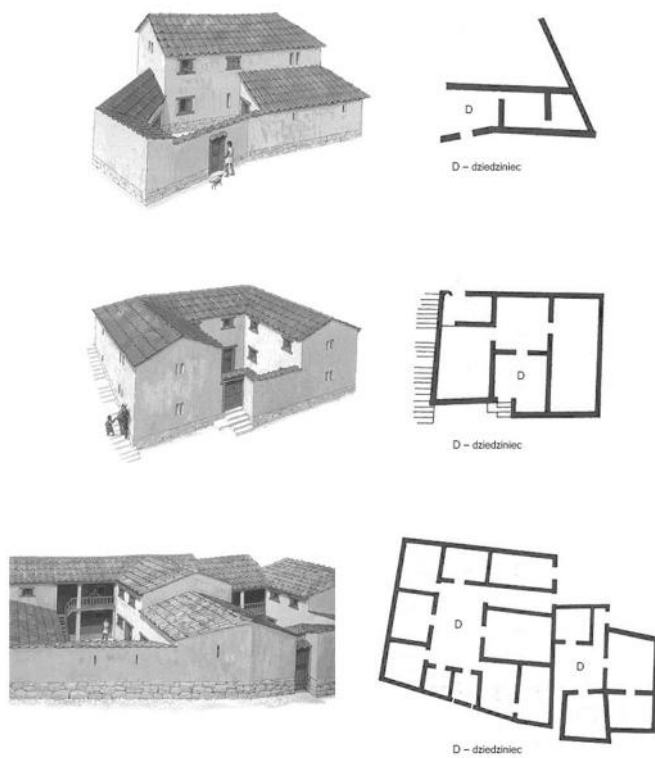

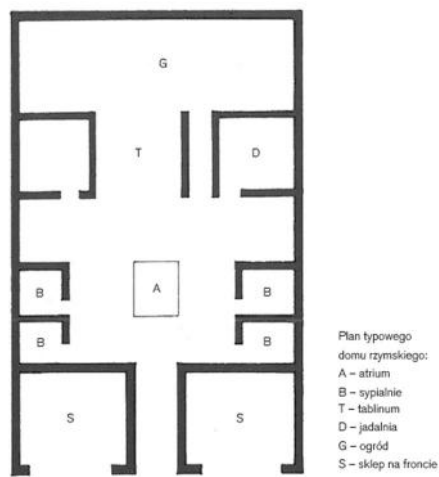
Ryc. 1.7. Przestrzeń mieszkalna domu miejskiego, Mohenjo–Daro, dzisiejsze Indie, 3250–2750 r. p.n.e., źródło: <https://blogs.brown.edu>, dostęp: 17.07.2023 r.

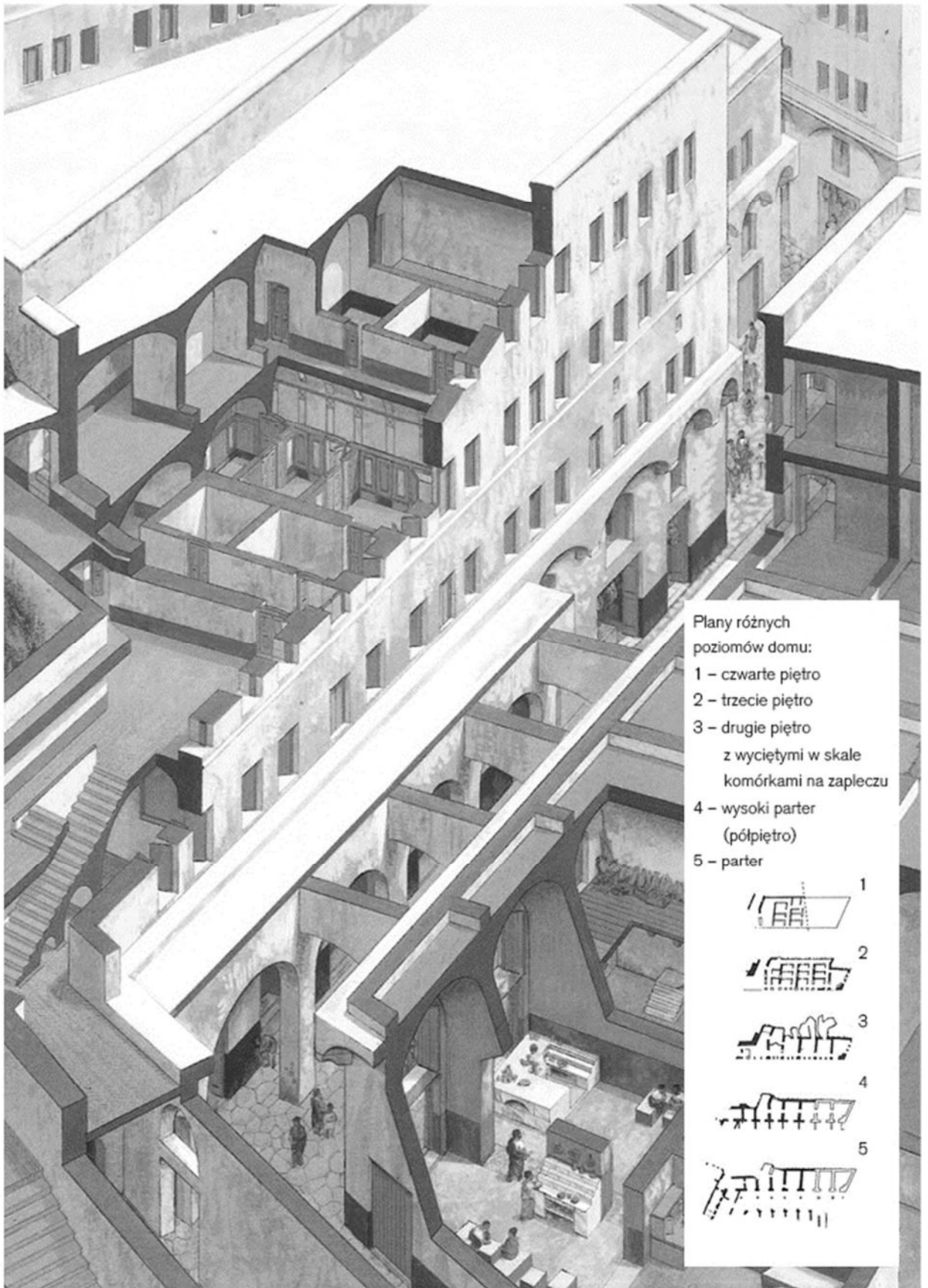
Ryc. 1.8. Grecki jednoizbowy megaron zastąpiony w przestrzeni miejskiej przez dom perystylowy, V w. p.n.e., źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 35.

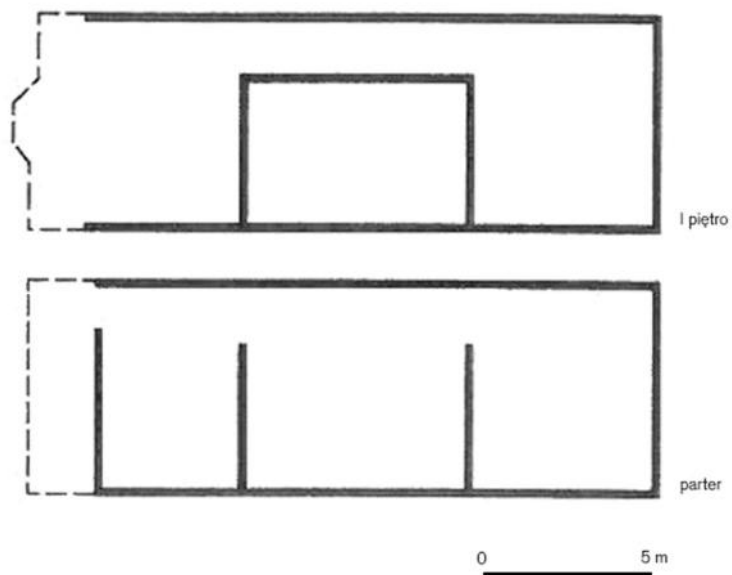
Ryc. 1.9. Domy ateńskie, źródło: Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 48.

Ryc. 1.10. Rzymska willa miejska, źródło: Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 136.

Ryc. 1.11. Rzymski blok mieszkalny, źródło: Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 142.

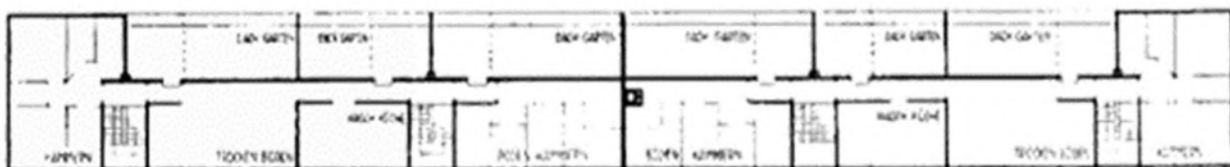
Ryc. 1.12. Średniowieczny dom mieszkalny w Southampton, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 38.

Ryc. 1.13. Londyński dom miejski Grosvenor Square, 1773, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 38.

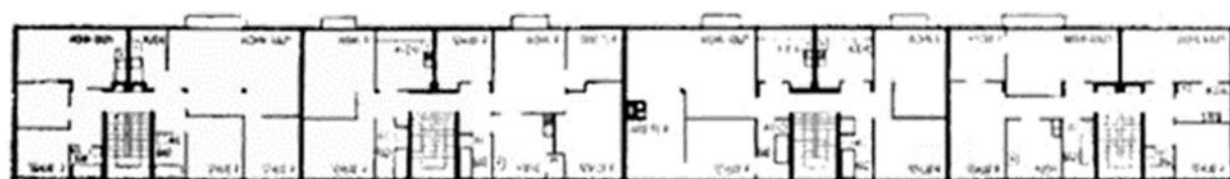
zagospodarowanie

poddasze

rzut kondygnacji powtarzalnej

rzut kondygnacji powtarzalnej

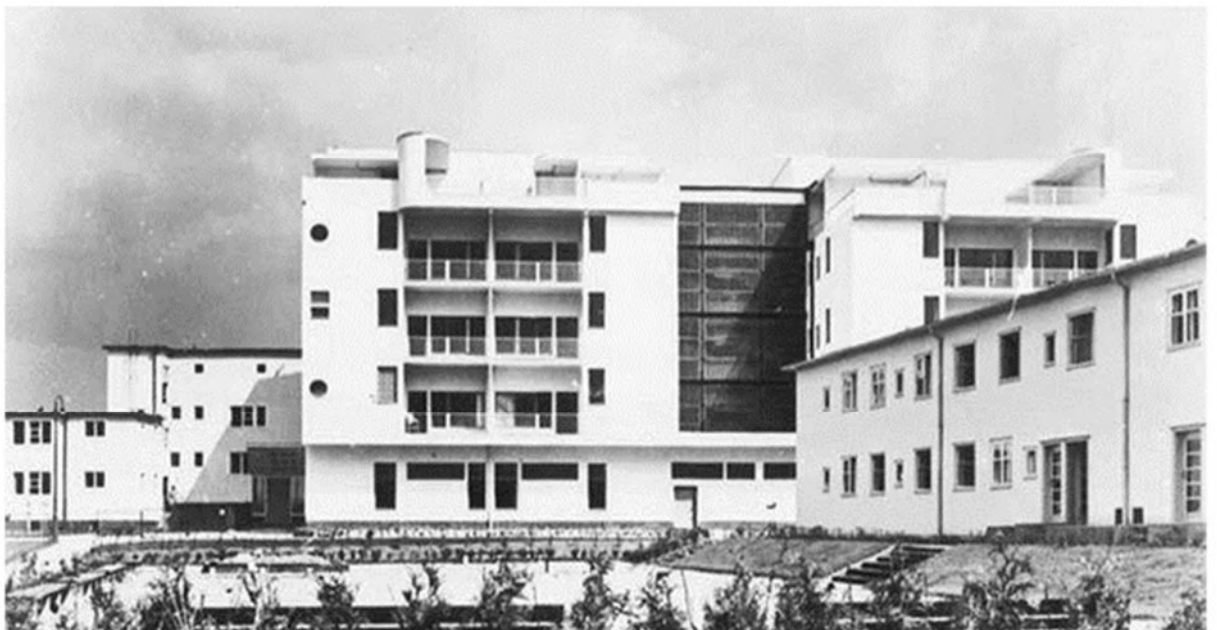
Ryc. 1.14. Osiedle Weissenhof w Stuttgarcie, 1927. Budynek wielorodzinny, arch. Ludwig Mies van der Rohe, źródło: <https://pl.pinterest.com>, dostęp: 17.07.2023 r.

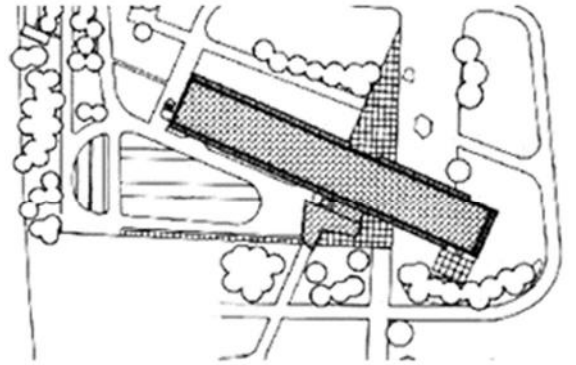
zagospodarowanie

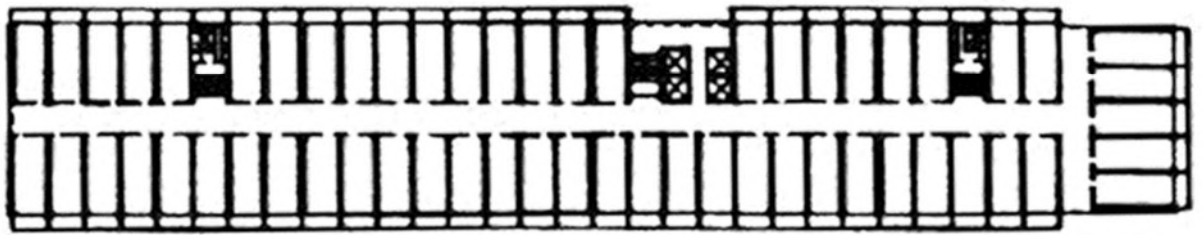
rzut kondygnacji powtarzalnej

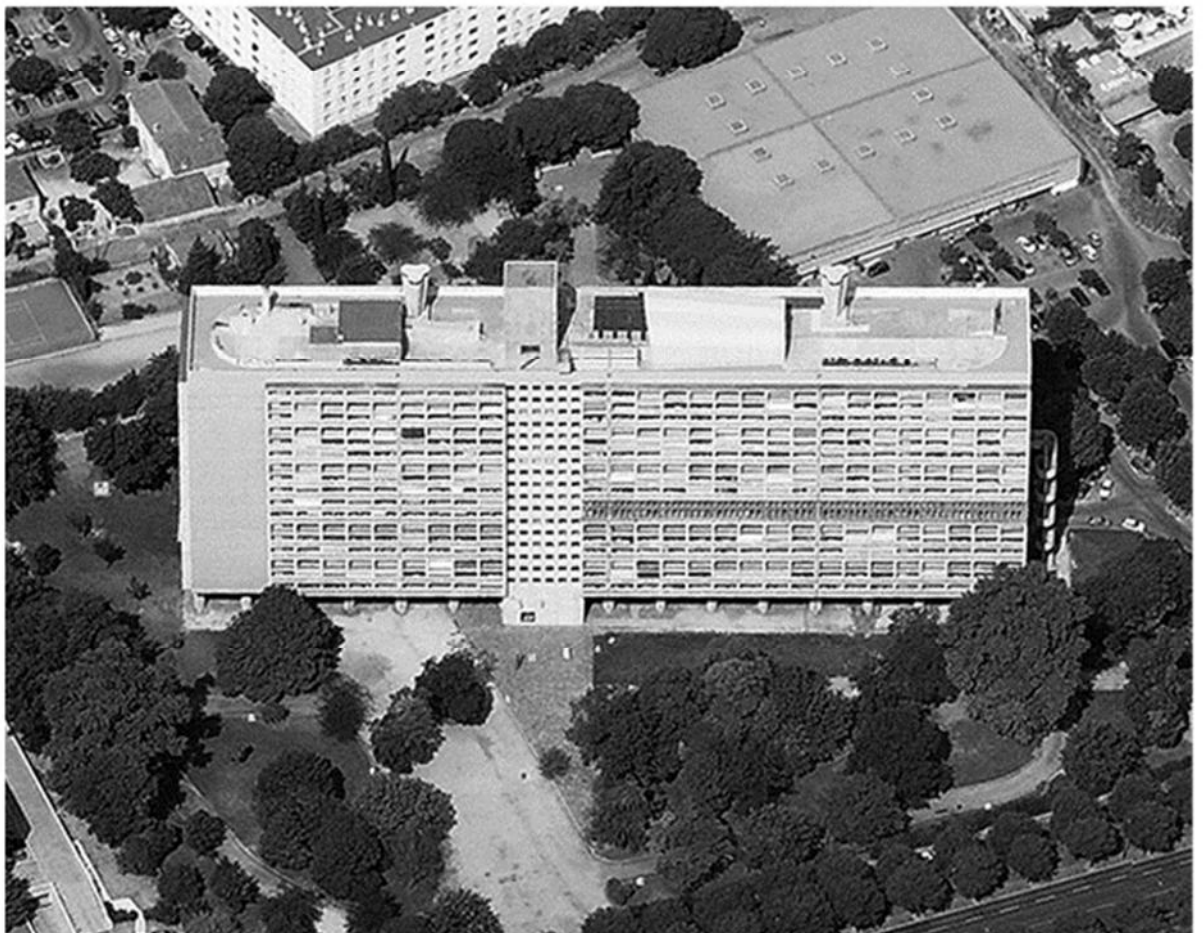
Ryc. 1.15. Wrocławska WuWa, 1929. Czteropiętrowy dom czynszowy, budynek arch. Heinrich Lauterbach, wnętrze: Adolf Rading, Josef Vinecky. Li Vinecky-Thon, źródło: www.polska-org.pl, www.miejscawewroclawiu.pl, dostęp: 17.07.2023 r.

zagospodarowanie

rzut kondygnacji powtarzalnej

Ryc. 1.16. Unité d'habitation w Marseille (jednostka marsejska), po 1945. Budynek wielorodzinny, arch. LeCorbusier, źródło: www.aplust.net, www.greatbuildings.com, dostęp: 17.07.2023 r.

2. BADANIA LITERATUROWE

Wśród publikacji dotyczących zagadnień pojęcia *przestrzeni*, w której się *mieszka*, można wyszczególnić grupy źródłowe, będące materiałem wyjściowym dla badań. Zasugerowany podział wpisuje się w chronologię podejmowanych działań w ramach procesu kształtowania przestrzeni architektonicznej dla mieszkalnictwa. Ograniczono się do omówienia kluczowych pozycji cytowanych w pracy oraz wyszczególnienia charakterystycznej, dla danego twórcy, tematyki. Wymieniono część opracowań, które ukazują kierunek rozpatrywanej tematyki i były pomocne w skonstruowaniu niezbędnych narzędzi⁸⁶.

1. Grupa pierwsza

Teoretycy z zakresu filozoficznej analizy zagadnienia bycia

- **Arystoteles** (gr. Αριστοτέλης, Aristotelēs), wyodrębnia dziewięć kategorii przypadłościowych kwalifikacji przestrzeni: ilości, jakości, stosunku, miejsca, czasu, położenia, posiadania, działania, doznawania^{87,88}. W *Fizyce* rozpatruje pojęcie istnienia przestrzeni i czasu, poruszania się ciał i zmiany ich położenia. Używa określenia *naczynia*, w którym zawierają się ciała dla określenia przestrzeni jako granicy między ciałem a środowiskiem. W *Metafizyce* definiuje przestrzeń jako *ilość*, podzielną na dwie lub więcej części, głębokość, szerokość i długość. Głębokość ogranicza ciałem, szerokość ogranicza powierzchnią, a długość – linią⁸⁹.
- **Baudrillard Jean**, wyodrębnienia pojęcie społeczeństwa postindustrialnego (kategoria konsumpcyjna), dla którego znaczenie ma kategoria konsumentów. W *Symulakrach i symulacji* wprowadza tezę odnoszącą się do życia w hiperrzeczywistości⁹⁰. Fazy emancypacyjne nazwał symulakrami, które w fazie ostatecznej dochodzą do całkowitego wyzwolenia z referencji względem głębokiej rzeczywistości, symulacji. Postrzeganie kwalifikacji przestrzeni określił jako hiperrzeczywistość stanu bądź miejsca w przestrzeni⁹¹. Inicjator nurtu postmodernistycznego w teorii społecznej. Radykalny krytyk globalizacji współczesnej kultury (ryc. 1.17).

Ryc. 1.17. Kryterium wiarygodności ukształtowania według Jeana Baudrillarda, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

⁸⁶ Dla badania schematy po lewej stronie ukazują konstruowanie potencjalnego narzędzia badań. Schematy stanowią wynik analizy badań skonstruowanych przez autorkę. Tekst po prawej stronie stanowi analizę literatury tematu. Przyjęto alfabetyczny porządek wskazując kluczowych przedstawicieli tekstów źródłowych.

⁸⁷ <https://plato.stanford.edu/entries/categories/>, dostęp: 06.02.2023 r.

⁸⁸ Tatariewicz Władysław, Warszawa 1978.

⁸⁹ Ibidem.

⁹⁰ Baudrillard Jean, Warszawa 2005, s. 6.

⁹¹ Ibidem, s. 11.

- **Bollnow Otto Friedrich**, inspirował się filozofią Wilhelma Diltheya i fenomenologią. Prowadził badania dotyczące stosunku między światem życia (*Lebenswelt*) a światem pojęć. Wykorzystywał hermeneutyczną intuicję w postaci pedagogicznych postulatów, zwracając uwagę na poszerzanie zrozumienia świata za pomocą języka, nie stosując żargonowych splotów. Ukazał w sposób fenomenologiczny różnorodny wpływ słowa na rzeczywistość. Nazywaniu rzeczy przez słowa, diagnozowaniu, oskarżaniu, wyznawaniu miłości, stawianiu obietnic, rozmowom jako narzędzi w kształtowaniu egzystencji. Opisuje znaczenie mieszkania w kontekście *bycia w domu*. Przestrzeń mieszkalna jest wydzielona i określona parametrami. Przedstawia kryterium wydzielenia przestrzeni i parametryzowania jej⁹². Z jednej strony mieszkanie jest wydzieloną przestrzenią, w której odbywają się czynności związane z zamieszkiwaniem. Z drugiej mieszkanie nie jest taką czynnością, jak każda inna – stanowiąc determinację człowieka, uświadamiającego prawdziwość swojej istoty. Przestrzeń domu jest najważniejszą funkcją obszaru zapewniającego bezpieczeństwo⁹³ (ryc. 1.18).

Ryc. 1.18. Kryterium kwalifikacji przestrzeni w kontekście zasiedlenia, według Otto Friedrich Bollnowa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

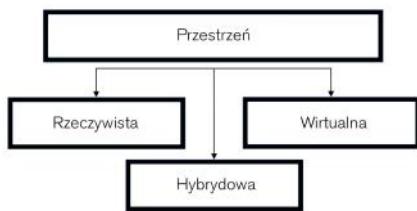
- **Dilthey Wilhelm**, sformułował historyczną filozofię życia. Zintegrował metodyczne zdyscyplinowanie z ogólnymi życiowo – filozoficznymi dążeniami w oparciu o konkretne prace historyczne. Dokonał podziału na nauki humanistyczne i przyrodnicze. Krytykował historyzm rozumu, opierając się na historii metafizyki i poglądach Kanta. Pracował nad ustaleniem znaczenia rozumu w kontekście nauk humanistycznych. Uważał, że cechy rozumu wynikają z historii i nie są ponadczasową i niezmienną wielkością. Wpływają na działania i doświadczenia o charakterze kulturalnym. Nawiązując do fenomenologii ducha Georga Hegla, scharakteryzował fenomenologię metafizyki. Badania Diltheya stały się fundamentem dla nauk humanistycznych, których celem jest zrozumienie życia i historii. We *Wprowadzeniu do nauk humanistycznych*, próbie stworzenia fundamentu dla badania społeczeństwa i historii, ukazał oryginalną koncepcję hermeneutyki i rozumienia, opisując ważniejsze podstawy historyczne, definicję świadomości w kontekście centralnego stanowiska przeżyć i utrzymując poznawczą definicję filozofii w kontekście kryteriów pozwalających na obiektywną weryfikację⁹⁴.

⁹² Bollnow Otto Friedrich, Rensselaer 1961, s. 3.

⁹³ Ibidem, s. 3.

⁹⁴ Dilthey Wilhelm, Gdańsk 2005.

- **Foucault Michel**, nawiązywał do filozofii Friedricha Nietzschego, wykorzystując genealogiczną metodę badań wzorowaną na modelu i stosując ją w genealogii wiedzy. Klasyfikuje przestrzeń w kontekście zmiany działań obowiązującego ładu⁹⁵. W *Krótkiej historii seksualności* porusza kwestie ludzkiej seksualności i cielesnych przyjemności w kontekście otaczającej przestrzeni. W tomie III w *Trosce o siebie*, klasyfikuje dom pod kątem zdrowotnym, definiując go jako zbiór pomieszczeń szkodliwych lub dobroczynnych dla zdrowia⁹⁶. W *Archeologii wiedzy* ukazuje systemy ludzkiej wypowiedzi, określając co zakazane przez zewnętrzne władze lub zasady kulturowe⁹⁷. Zrezygnował z afiliacji post – strukturalistycznych i postmodernistycznych. Badania opierał na krytycznej analizie instytucji społecznych, takich jak system penitencjarny, psychiatria, dostrzegając powiązania pomiędzy władzą a wiedzą. Porównywał współczesne społeczeństwo do projektu więzienia, Panoptykonu Jeremiego Benthama, w którym dozorca pilnujący wielu więźniów jest niewidoczny, będąc niewidocznym sam staje się uwięzionym. Według Michela Foucaulta poprzez skonstruowaną organizację, społeczeństwo egzekwuje władzę i wiedzę swoich systemów kontroli. Badania Foucaulta pozwoliły wyodrębnić klasyfikacje przestrzeni rzeczywistej, wirtualnej i hybrydowej (ryc. 1.19).

Ryc. 1.19. Kryterium kwalifikacji przestrzeni według Michaela Foucaulta, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Hegel Georg Wilhelm Friedrich**, stawiał sobie za cel zrealizowanie systemu nauki jako możliwą formę ukazania prawdy. Struktura filozofii Georga Hegla składała się z trzech części:
  - Logika, nauka o idei dla siebie, w sobie i w absolutnej abstrakcji. Logika została podzielona na logikę obiektywną, obejmującą teorię pojęć, oraz subiektywną, obejmującą teorię bytu i wiedzy.
  - Filozofia ducha, świadomości, nauki o idei. Rozróżnia trzy formy duchowe – ducha absolutnego, obiektywnego i subiektywnego.
  - Filozofia przyrody, której tezę stanowiło idealistyczne poznanie pojęć poprzez organizację ducha, umysłu.

Hegel uważał, że dedukcja jest możliwa przy założeniu absolutu jako ducha budującego się z siebie. Znaczenie tego twierdzenia wyjaśniał podmiotem stanowiącym substancję. Zachowuje tożsamość myślenia i bytu, zakłada racjonalizm, świadomość znaczenia i konsekwencji^{98,99}. Uważał, że świat jest historią absolutu świadomości, który w logice metafizycznej zdaje sobie sprawę z pustości własnego ja, ewoluuje z uzewnętrzniania się do absolutu ducha, swej świadomości w przestrzeni. Filozofia ducha stanowi filozofię świadomości w otaczającej przestrzeni zamieszkiwania.

⁹⁵ Foucault Michel, Warszawa 2010, s. 23.

⁹⁶ Foucault Michel, Warszawa 1995, s. 475, 476.

⁹⁷ Foucault Michel, Warszawa 1977, s. 10.

⁹⁸ Hegel Georg Wilhelm Friedrich, Warszawa 2010.

⁹⁹ Hegel Georg Wilhelm Friedrich, Warszawa 2011.

- **Heidegger Martin**, określa, że główny punkt filozofii stanowi problem bycia. *Dasein* to byt, który odnosi się do bycia, ujawnia ukryte za bytem bycie. Heidegger określił to terminem egzystencja. *Dasein* jest punktem wyjścia w analizie przestrzeni egzystencjalnej – mieszkanie jest związane z poszukiwaniem poczucia i posiadania. Budować oznacza pierwotnie mieszkać¹⁰⁰. Może być definiowane dwojako jako wydzielona i określona parametrami przestrzeń, miejsce, mieszkanie jako stan bycia lub jako sam tenże stan^{101,102}. Bycie człowieka polega na *zamieszkiwaniu*¹⁰³. Budowanie to *zamieszkiwanie*, *mieszkanie* zaś oznacza posiadanie miejsca. Być człowiekiem oznacza: być na Ziemi jako Śmiertelny, a także mieszkać^{104,105}. Badania pozwoliły wyodrębnić kryterium egzystencjonalne: poczucia (bycia) i posiadania (zamieszkiwania).
- **Kant Immanuel**, był twórcą filozofii transcendentalnej, w której podmiot jest warunkiem poznawczym przedmiotu. Podstawowymi cechami koncepcji filozoficznych był agnostycyzm poznawczy względem rzeczy samych w sobie oraz aprioryzm w stosunku do zjawisk. Człowiek jest twórcą doświadczenia i kategorii intelektu, takich jak przyczynowość, substancja, jedność, możliwość, wielość, całość, realność, przeznaczenie, ograniczenie, wspólnota, istnienie, konieczność¹⁰⁶. Wszystko, co nas otacza, ma wymiar przestrzenny, zajmując konkretne miejsce w czasie. Definiuje przestrzeń i czas jako formę zmysłowej naoczności. Jedyną zrozumiałą drogą postrzegania świata jest postrzeganie w trójwymiarowej przestrzeni oraz w czasie. Przestrzeń i czas stanowią wyobrażaną nieskończoną wielkość, wyobrażenie zewnętrznych obserwacji. Przestrzeń jest realna¹⁰⁷ a czas jest czystym stanem oglądu zmysłowego¹⁰⁸.

¹⁰⁰ Ibidem, s. 318.

¹⁰¹ Heidegger Martin, Warszawa 2004.

¹⁰² *Dom ma swą stronę (Seite) słoneczną i stronę północną; to na nie zorientowany jest podział „przestrzeni”, a w jego obrębie „urządzenie” wedle jej narzędziowego charakteru. Na przykład kościoły i groby są położone na linii wschód-zachód, na linii stron życia i śmierci, które określają samo jestestwo z uwagi na jego najbardziej własne możliwości bycia w świecie.* Ibidem, s. 133.

¹⁰³ Heidegger Martin, Warszawa 1977, s. 316–319.

¹⁰⁴ Ibidem, s. 318.

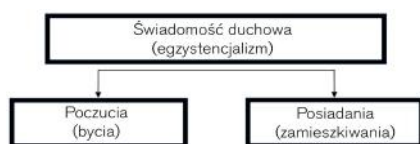
¹⁰⁵ *Budowanie jest tu w odróżnieniu od opieki wznoszeniem budowli. We właściwym budowaniu, w zamieszkiwaniu, zawarte są oba sposoby budowania – opieka, po łacinie colere – cultura, i wznoszenie budowli – aedificare. Jednakże budowanie jako zamieszkiwanie, tak zwane bycie na Ziemi, jest dla doświadczenia codziennego czymś z góry już „obytym” (das Gewohnte) – jak mówi to pięknie mowa.* Ibidem, s. 319.

¹⁰⁶ file:///C:/Users/gasow/Downloads/Mysl_Immanuela_Kanta_czesc_4_For.pdf, dostęp: 14.06.2023 r.

¹⁰⁷ Kant Immanuel, wolnelektury.pl 1904, s. 45.

¹⁰⁸ Ibidem, s. 48.

- **Rewers Ewa**, podkreśla filozoficzny aspekt architektury, wprowadzając nowy rodzaj definicji miejsca w kontekście realizacji wartości przestrzennych i określając miejsce, utworzoną przestrzeń, jako *the in-between*¹⁰⁹. Główny punkt filozoficzny stanowi dla tej badaczki doświadczanie przestrzeni miasta w kontekście filozoficznym i socjologicznym w oparciu o system myślowy człowieka. Rozpatruje problemy współczesnych przestrzeni kulturowych, miejskich. Jej analiza umożliwia wyodrębnienie kryterium egzystencjalnego: poczucia i posiadania¹¹⁰. W *Post-polis* przytacza przykład przestrzeni anonimowej, w której imię i ciało jest anonimowe i którą tworzy pustka wnętrza architektury. W rozdziale *Ontologia świata: w stronę elektropolis* zaznacza, że wytwarzanie przestrzeni stanowi proces realizacji pragnień społecznych, a także ich realizację, w konkretnie wypełnione przedmiotami przestrzenie¹¹¹.
- **von Schelling Friedrich Wilhelm Joseph**, kluczowym dla niego jest filozofia egzystencji. Wyodrębnia dwa nurty. Pierwszy to filozofia przyrody, której podstawą były opozycje – każde zjawisko przyrodnicze posiadało swoje przeciwieństwo. Pierwotny byt wykraczał poza świat materialny. Przyroda stanowiła pochodną postaci bytu. Drugi – przedstawia filozofia sztuki. Friedrich Schelling traktował sztukę jako zagadnienie metafizyczne, jako ostateczny system filozoficzny, tożsamy z funkcją estetyki w filozofii Immanuela Kanta. W kontekście filozofii transcendentalnej uważał działalność artystyczną za najwyższą działalność ludzką, za najwyższy akt wolności: wytwarzanie świata przyrody, bez udziału świadomości. Wytwarzanie świata kultury dokonuje się z pełnym udziałem świadomości, w sensie istoty *ja*, jako tej, która tworzy świat przyrody i świat sztuki¹¹² (ryc. 1.20).

Ryc. 1.20. Kryterium egzystencjalne w kontekście świadomości duchowej według Martina Heideggera, Ewy Rewers, Friedricha Schellinga, Richarda Sennetta, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

¹⁰⁹ *Przeźren łącącą tym razem to, co nowe, ze starym, artystyczne z tym, co pedagogiczne, prywatne z ogólnodostępnym, obiekt ze zdarzeniami, abstrakcję z figuracją, fizyczne środowisko z niewidocznymi systemami telekomunikacyjnymi*, Rewers Ewa, Poznań 1999, s. 207.

¹¹⁰ Rewers Ewa, Kraków 2005.

¹¹¹ *Ibidem*, s. 103.

¹¹² Schelling Friedrich Wilhelm Joseph, Warszawa 2015.

2. Grupa druga

To autorzy interdyscyplinarni. Ich koncepcje powstały w obszarze antropologii społecznej, geografii, literatury faktu, literatury popularnonaukowej, nauk humanistycznych, historii, psychologii, psychiatrii, semiologii, socjologii, teorii komunikacji, inżynierii, ekonomii, reportażu.

- **Bańka Augustyn**, porusza aspekty psychologicznej przestrzeni życia w kontekście projektowania architektonicznego. Określa elementy działań zawierających się w architekturze, dotyczących biologicznych aspektów człowieka. Instynkt, wolna wola, wybór, stanowią odruchowe sprzężenie zwrotne pomiędzy bodźcem a użytecznością (*utilitas*)^{113,114}. Twórczość architektoniczna jest antycypowaniem potencjalnych zdarzeń w przestrzeni mentalnej projektanta, wynikających z jego doświadczeń¹¹⁵. Zwraca uwagę na mapy poznawcze (*mentálne*) kwalifikacji przestrzeni Edwarda Tolmana i Kevina Lyncha (uproszczoną – *strip-maps* i złożoną – *comprehensive-maps*), w których środowisko zurbanizowane jest identyfikowane w kontekście struktury, przy wydzieleniu konstruowanej z elementów takich jak: obiekt środowiskowy (*landmarks*), obszar węzłowy (*nodes*), ścieżki (*paths*), obszary graniczne (*edges*), dzielnice (*districts*)¹¹⁶. Analizuje subiektywny wybór kierunków teoretycznych w kierunku problematyki związanej z człowiekiem i środowiskiem¹¹⁷.
- **Bryson Bill**, przedstawia niewerbalne pojęcie przestrzeni. Wyodrębnia pięć ogólnych kryteriów kwalifikacji przestrzeni domu / *mieszkania* / *zamieszkiwania*: kryterium kulturowe, ekonomiczne, społeczne, historyczne, geograficzne. Dom definiuje jako uniwersum¹¹⁸. Wskazuje, że w nim kryje się „mnóstwo historii”, mimo że w codziennym życiu nie ma nic niezwykłego. W *Krótkiej historii prawie wszystkiego* tłumaczy, jak zbudowany jest wszechświat, przestrzeń dla życia człowieka oraz świat współczesnej nauki w kontekście bytu jego we wszechświecie¹¹⁹.

¹¹³ Bańka Augustyn, Poznań 2016, s. 5.

¹¹⁴ *Architektura jako emanacja psychologicznej przestrzeni życia na przestrzeń fizyczną jest żywa dopóty, dopóki trwa ład umysłowy*. Ibidem, s. 6.

¹¹⁵ Ibidem, s. 11.

¹¹⁶ Bańka Augustyn, Poznań 2016, s. 136.

¹¹⁷ Bańka Augustyn, Poznań 2003, s. 5.

¹¹⁸ *Domy to naprawdę dziwne zjawisko. Nie mają prawie żadnych uniwersalnych cech charakterystycznych: mogą przybierać właściwie dowolny kształt, być zbudowane prawie z każdego materiału i mieć dowolną wielkość. A przecież w którymkolwiek zakątku świata się znajdziemy, na pierwszy rzut oka rozpoznajemy domy mieszkalne*. Bryson Bill, Poznań 2013, s. 39.

¹¹⁹ Bryson Bill, Poznań 2006, s. 21.

- **Castells Manuel**, traktuje miejskie społeczeństwo jako kluczowy aspekt badań. Przedstawia istnienie miasta w kontekście wcześniejszych epok społecznych, zwracając uwagę na znaczący wpływ nowych etapów rozwoju kapitalizmu. Przeprowadza badania w dziedzinie socjologii miasta i jego mieszkańców, ukazuje miasto jako twór społeczny. Zwraca uwagę na sprzeczności strukturalne i *wieloklasowość*. Nazywa przestrzeń *pustą kartą*, na której ślady pozostawiają grupy i instytucje. Przestrzeń jest miejscem kształtowania się struktur społecznych¹²⁰. Jest wytworem materialnym pozostającym w relacji do ludzi, którzy sami wchodzą w określone stosunki społeczne, nadające formę, funkcję i znaczenie społeczne¹²¹. Uważał, że globalizacja, zwiększając rolę przepływów stymuluje rozwój technik komunikacji i informacji usuwa relacje związane z hierarchią a multimedialna kultura wzmacnia pragnienie funkcjonowania w sieci. Analiza wykazuje wyodrębnienie ogólnych kryteriów kwalifikacji przestrzeni *zamieszkiwania*: kulturowe, ekonomiczne, społeczne, historyczne, geograficzne, biologiczne.
- **Chomątowska Beata**, przedstawia ideę masowego budownictwa, osiedli mieszkaniowych Europy określając definicje przestrzeni miasta / dzielnicy / osiedla w wypowiedzi udzielonej przez Witolda Cęckiewicza, dotyczącej niezrealizowanego *Osiedla Przyszłości*¹²². W badaniach klasyfikuje przestrzeń zamieszkiwania jako miejsca miasta z podziałem na:
  - centrum,
  - śródmieście,
  - przedmieście.

Ryc. 1.21. Lokal mieszkalny w przestrzeni miasta według Beaty Chomątowskiej, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Wskazuje konsekwencje przekształcania masowego budownictwa w luksusowe apartamentowce lub slumsy, ukazując przestrzeń jako małe światy, wywierające wpływ na historię współczesnej architektury (ryc. 1.21).

¹²⁰ Castells Manuel, Warszawa 1982, s. 5–7.

¹²¹ Ibidem, s. 123.

¹²² Chomątowska Beata, Wołowiec 2018, s. 381.

- **Dyckhoff Tom**, przedstawia różnorodność twórczą oraz specyfikację zawodu architekta. *Architektura to – podobnie jak pismo czy malowanie obrazów – sposób komunikowania się ludzi, tak naprawdę jeden z najstarszych [...]. Architektura wymaga koordynacji zespołowej i zarządzania projektem. Potrzebuje wielkich nakładów czasu i wysiłku*¹²³, ukazując zaskakujący obraz współczesnej architektury, przestrzeni miast i życia ich mieszkańców zmieniającego się pod wpływem globalizacji i napływającego kapitału. Dyckhoff w rzeczowy sposób porusza kwestie kształtującej się przestrzeni, obrazując współczesny proces projektowy: *Architektura w dojrzałym kapitalistycznym społeczeństwie – jako dość kosztowne hobby – nie może istnieć bez biznesplanu. Ktoś musi wyłożyć gotówkę*¹²⁴. Zaznacza, że kształtowanie przestrzeni jest wynikiem planowania przestrzennego i zamożności inwestorów. Analiza wykazuje wyodrębnienie kryterium ogólnego kwalifikacji przestrzeni – kryterium ekonomiczne.
- **Eco Umberto**, zajmuje się zagadnieniem teorii semiologicznej, funkcji i znaku oraz architektury jako środka masowego przekazu. Wprowadza klasyfikacje i definicje ontologii architektury jej kodyfikacji, kształtowania przestrzeni, formy dla uzyskania jej funkcjonalności poprzez procesy kodyfikacji. Wskazuje kod syntaktyczny dotyczący podziału technologicznego stosowany w budownictwie oraz kod semantyczny odnoszący się do elementów architektonicznych, który tworzy funkcje primarne, sekundarne, cechy dystrybucyjne i symbolizujące ideologie mieszkalne¹²⁵. Forma denotuje funkcje wówczas, gdy posiada odpowiedni kod – w przypadku zastosowania nieodpowiedniego kodu, zacznie denotować inną funkcję. Opisując, wprowadza pojęcie perswazji architektonicznej, w której architektura posiada cechy środka masowego przekazu *nakłaniającą, psychologiczną, wchłaniającą się nieuważnie* (ryc. 1.22).

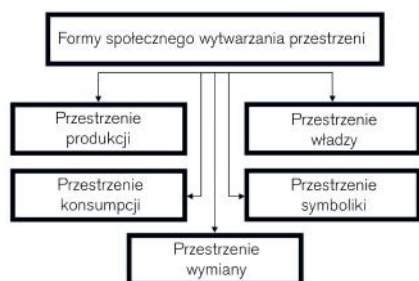
Ryc. 1.22. Kody kształtowania przestrzeni na podstawie Umberto Eco, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

¹²³ Dyckhoff Tom, Kraków 2018, s. 19.

¹²⁴ Ibidem, s. 21.

¹²⁵ Eco Umberto, Warszawa 1972, s. 228–229.

- Ingold Tim, analizuje postrzeganie otoczenia w kontekście indywidualnych odczuć mieszkańców, percepcji architektury. Przedstawia zmienność kulturową zależną od różnic umiejętności są efektem biologicznym i kulturowym. Nie są wrodzone, ale rozwijane i nabywane przez ludzki organizm poprzez szkolenie, praktykę i otaczające środowisko¹²⁶. Wykazuje wyodrębnienie ogólnych kryteriów kwalifikacji przestrzeni zamieszkiwania: kulturowe, ekonomiczne, społeczne, historyczne, geograficzne, biologiczne.
- Jałowiecki Bohdan, poddaje analizie ontologiczny zapis struktury przestrzeni za pomocą kategorii społecznego wytwarzania przestrzeni, od przyrody, rozwoju technologicznego, aspektów ekonomicznych, systemów wartości i kategorii kultury. Definiuje przestrzeń, opierając się na hipotezach Henri Lefebvre'a¹²⁷; przytacza przykład definicji przestrzeni na podstawie założeń Michela Bassanda¹²⁸. Kategoryzuje formy społecznego wytwarzania przestrzeni, wprowadzając pojęcia:
  - przestrzeni produkcji (*rolnicze: materialne i niematerialne, pozarolnicze: materialne i niematerialne*),
  - przestrzeni konsumpcji (*społeczne, zbiorowe, instytucji: budynek, urządzenia*),
  - przestrzeni symboliki (*miejsca, dzielnice, budowle, przestrzenie zachowań symbolicznych*),
  - przestrzeni wymiany (*obszary transferu: rynki lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, rynki towarów, usług, pracy, informacji; teren z urządzeniami służącymi wymianie: obszary, dzielnice, np. dworce, porty, lotniska*)^{129,130}.

Ryc. 1.23. Formy społecznego wytwarzania przestrzeni według Bohdana Jałowieckiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

W *Okruchach miast* obrazuje wizje związane z wybranymi miastami, w kontekście własnych odczuć i przeżyć percypowanej przestrzeni oraz problemów miast związanych z ładem przestrzennym (ryc. 1.23).

¹²⁶ Ingold Tim, London, New York 2002.

¹²⁷ Lefebvre Henri rozróżnia kolejne kategorie przestrzeni: przestrzeń jest czystą formą (absolutna idea w sensie zmysłowym i materialnym), przestrzeń jest wytworem społecznym (pracą, miejscem pracy, wynikiem pracy), przestrzeń jest pośrednikiem między punktem wyjścia a punktem dojścia (myślowo, społecznie i filozoficznie), przestrzeń jest wytworem, przedmiotem, rzeczą, towarem w sensie relacji społecznych, źródło: Jałowiecki Bohdan, Warszawa 2010, s. 19–20.

¹²⁸ Bassand Michel definiuje przestrzeń jako: ziemię, nośnik, dystans, symbol (znak), źródło: Jałowiecki Bohdan, Warszawa 2010, s. 23.

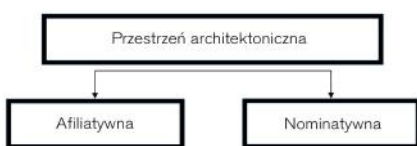
¹²⁹ Jałowiecki Bohdan, Szczepański Marek, Warszawa 2002, s. 352-354.

¹³⁰ Jałowiecki Bohdan, Warszawa 2010, s. 37-39.

Ryc. 1.24. Percepcja erudycyjności według Marschalla McLuhana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.25. Przestrzeń architektoniczna według Marshalla McLuhana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **McLuhan Marshall**, opisuje obraz *globalnej wioski* znaczenie *medium* dla interpretacji przekazu informacji¹³¹. Zwraca uwagę na wielowarstwowe rozumienie interpretacji działania mediów i sposobu komunikacji¹³². Ukazuje konsekwencje nacisku na element wizualny i odosobnienie zmysłu wzroku od innych zmysłów w kontekście wizualnych modalności organizacji czasu i przestrzeni¹³³. Analiza pozwoliła wytworzyć klasyfikację przestrzeni architektonicznej, dla której treścią jest niewerbalny proces myślowy wyrażający ideę (*komunikacja niewerbalna*). Percepcję erudycyjności mechanistyczną, budowaną na podstawie materialnych elementów. Eseistyczną będącej środkiem masowego przekazu informacji. Wyróżniono tu postawę afiliatywną, taką jak kontakt wzrokowy, dystans, dotyk; postawę nominatywną – szybka mowa, uniesiona głowa, wyprostowana postawa¹³⁴. Obserwacje Marshalla McLuhana stanowią podstawę do budowania nowego pojęcia kształtującej się przestrzeni współcześnie ewoluującego świata (ryc. 1.24, 1.25).

- **Maslow Abraham**, autor teorii hierarchii *potrzeb*. Wyodrębnia *potrzeby*:
  - fizjologiczne,
  - bezpieczeństwa,
  - przynależności,
  - szacunku,
  - uznania,
  - samorealizacji¹³⁵.

Pośrednio określa przestrzeń mieszkalną jako spełniająca potrzeby wskazane w piramidzie hierarchii potrzeb. W podejściu psychologii humanistycznej za istotny uważał fakt, że jedynie zdrowa jednostka jest w stanie osiągnąć samorealizację. Wskazuje, że jedynie taka dokładnie postrzega rzeczywistość a jako autonomiczna, odznacza się inteligencją krytyczną i twórczą, w nawiązywaniu relacji opartych na współpracy¹³⁶.

¹³¹ McLuhan Marshall, Warszawa 2004, s. 209.

¹³² *Sam wzrost ilościowy przepływu informacji sprzyja wizualnej organizacji wiedzy i powstaniu perspektywy jeszcze przed pojawieniem się typografii*, McLuhan Marshall, Warszawa 2019, s. 205.

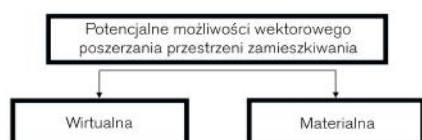
¹³³ Ibidem, s. 38.

¹³⁴ McLuhan Marshall, *This Is Marshall McLuhan: The Medium Is the Massage/Message with Marshall McLuhan (To jest Marshall McLuhan: Medium jest masażem/przekazem z Marshalllem McLuhanem)* (directed by Ernest Pintoff and Guy Fraumeni 1967).

¹³⁵ Maslow Abraham, Warszawa 2014.

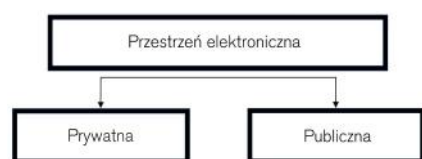
¹³⁶ Ibidem.

- **Moles Abraham, Rohmer Élisabeth**, twórcy pojęcia stref w przestrzeni wokół człowieka, zwanych *coquilles (muszle)*. Przestrzeń miejska dla mieszkańców ma charakter stopniowalny, rozpatrywany na następujących płaszczyznach: prywatne – publiczne, bezpieczne – niebezpieczne, znane – nieznanne, jednostkowe – społeczne, przywłaszczane – przyswajane¹³⁷. Jej przyswajanie następuje wektorowo jako wielostopniowe continuum, funkcjonując w kolejnych *muszlach* otwieranego świata¹³⁸. Wyznaczają one granice, wydzielając przestrzeń, która może być wypełniana i użytkowana różnorodnie – czynnościami określającymi *stan zamieszkiwania*. Granice nie definiują szczegółowo i jednoznacznie dalszego podziału wydzielonej przestrzeni, ale stanowią ramy dla kolejnych obrazów. Konstruowane mogą być w różnych rodzajach przestrzeni, prawdziwej, budowanej różnorodnymi metodami (ryc. 1.26).

Ryc. 1.26. Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania według Élisabeth Rohmer i Abrahama Molesa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Sassen Saskia**, podjęła rozważania na temat współczesnych problemów globalizacji w kontekstach kulturowych, politycznych i gospodarczych, dających początek nowej kulturze międzynarodowej. Ukazuje zjawisko przestrzeni elektronicznej, czystej technologicznie i neutralnej, utworzonej przez władzę, której początek daje Internet¹³⁹. Przestrzeń elektroniczna, jako środek masowego przekazu informacji, działań globalnego kapitału oraz rozproszonej władzy, wpływa na zmianę funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki. Sassen Saskia wyodrębnia trzy globalne problemy miasta: wzrost znaczenia gospodarczego przestrzeni elektronicznej przyczyniającej się do wysokiej koncentracji korporacyjnej i władzy, rosnącą globalizację gospodarki kształtującą miasta globalne jako obszary sieci ekonomicznej, powstanie prywatnej i publicznej przestrzeni elektronicznej¹⁴⁰. Internet jako kluczowa przestrzeń elektroniczna posiada właściwości pozornie stymulujące decentralizację, otwartość, możliwość ekspansji, brak hierarchii i centrum oraz brak warunków umożliwiających sprawowanie monopolistycznej lub autorytarnej kontroli¹⁴¹.

Ryc. 1.27. Przestrzeń elektroniczna według Saski Sassen, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

¹³⁷ Moles Abraham, Rohmer Elisabeth, Tournai, Paris 1972.

¹³⁸ Ibidem.

¹³⁹ Sassen Saskia, Kraków 2007, s. 163.

¹⁴⁰ Ibidem, s. 176–177.

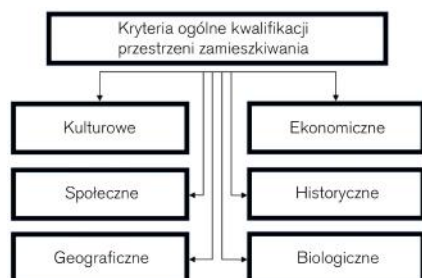
¹⁴¹ Ibidem, s. 163.

- **Sennett Richard**, odwołuje się do Michela Foucaulta w zależności cielesnych doznań i otaczającej ich przestrzeni oraz kształtowania przestrzeni zamieszkiwania w kontekście ludzkiego ciała. Wyodrębnia kryteria egzystencjonalne: poczucie i posiadanie. Ukazuje doznawanie subiektywnych odczuć i postrzeganie relacji społecznych użytkowników przestrzeni¹⁴². Stwierdza: *Relacje przestrzenne z pewnością mają ogromny wpływ na to, jak ludzie wzajemnie na siebie oddziałują, jak się widzą i słyszą, czy się dotykają, czy zachowują dystans*¹⁴³. W *Ciele i kamieniu* przedstawia opowieść o życiu w mieście począwszy od starożytnych Aten do współczesnego Greenwich Village. Skłania do rozmyślań nad otoczeniem i zmianami zachodzącymi w przestrzeni od greckiej agory, rzymskiej geometrii forum, getta, do współczesnych ośrodków bezkolizyjnego poruszania się (ryc. 1.28).

Ryc. 1.28. Kryterium egzystencjonalne w kontekście świadomości duchowej według Martina Heideggera, Ewy Rewers, Friedricha Schellinga, Richarda Sennetta, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Siemiński Waldemar**, określa osiedle jako funkcjonalistyczny produkt segregacji miasta, zabieg wyodrębniania przestrzeni i odizolowania sfer aktywności mieszkańców. *Praca* oddzielona od *mieszkania* poprzez swój wyraz zmienia zachowania i przeżycia mieszkańców. Wykazuje wyodrębnienie ogólnych kryteriów kwalifikacji przestrzeni *zamieszkiwania*: kulturowe, ekonomiczne, społeczne, historyczne, geograficzne, biologiczne. Przytacza podział przestrzeni osiedla mieszkaniowego, opierając się na badaniach Bohdana Jałowieckiego, w kontekście kryterium organizacji życia społecznego, na: kolektywistyczne, indywidualistyczne i paternalistyczne¹⁴⁴. W *Kształtowaniu bezpiecznej przestrzeni publicznej*, wraz z Bartoszem Czarneckim podkreśla zagadnienie bezpieczeństwa w kontekście zagospodarowania i kształtowania przestrzeni, skupiając się na miejskich przestrzeniach publicznych, w których rozwiązania przeznaczone są dla różnej grupy użytkowników spełniają szerokie wymagania użytkowe (ryc. 1.29).

Ryc. 1.29. Kryteria ogólne kwalifikacji przestrzeni zamieszkiwania według Billa Brysona, Manuela Castellsa, Tima Ingolda, Waldemara Siemińskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

¹⁴² Sennett Richard, Gdańsk 1996.

¹⁴³ Ibidem, s. 13.

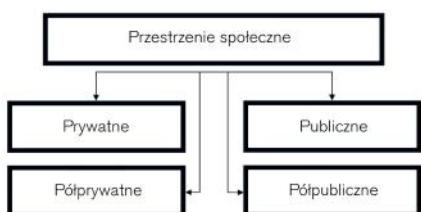
¹⁴⁴ Koncepcja kolektywistyczna likwiduje indywidualną sferę życia człowieka. Osiedlowa koncepcja indywidualistyczna zakładała zaspokajanie indywidualnych potrzeb rodziny. Koncepcja paternalistyczna przedstawia osiedle, w którym mieszkańcem staje się osoba podpisująca umowę o pracę, źródło: Ibidem, s. 121–122.

- **Springer Filip**, przedstawia obraz współczesnych problemów mieszkaniowych, ukazując rzeczywistość postrzegania sfery zamieszkiwania, refleksji i doznań mieszkańców w czasach trudności z posiadaniem własnego mieszkania. *Dom* nazywany jest przestrzenią, na którą ma się wpływ i w której można bezpiecznie zasnąć w każdym jego wybranym miejscu. Określa pojęcie *domu* jako stan posiadania, który można łatwo stracić. Pojęcie domu / mieszkania wiąże się z pojęciami strachu, braku własności, destabilizacji. Badania na podstawie wskazań tego autora pozwalają wyodrębnić kryterium posiadania z podziałem na przestrzeń własnościową i wynajętą¹⁴⁵ (ryc. 1.30).

Ryc. 1.30. Posiadanie według Filipa Springera, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Szacki Jerzy**, klasyfikuje przestrzeń w kontekście utopii odniesionej do miejsca, ładu przestrzennego¹⁴⁶. Przeprowadzone badania pozwalają wyodrębnić cztery konteksty utopii miejsca. Ład inny od powszechnego, ład idealny, to ład wspaniały oraz ład nowo odkryty. Zwraca uwagę na utopijny charakter realizacji koncepcji, pomimo istnienia uwarunkowań społecznych, ekonomicznych i politycznych¹⁴⁷. Definiuje utopie jako miejsce ładu zupełnie inne od obecnie spotykanego, wprowadzanego bez analiz i badań grup społecznych. Zwraca uwagę na to, że: *Zmienność i opór przekształcalnego świata, niemożliwość przewidzenia wszystkiego sprawiają, że żadne słowo nie staje się ciałem bez rozlicznych metamorfoz i niespodzianek.*
- **Szczepański Marek Stanisław**, porusza socjologiczne kryterium oceny miejsca w mieście. Wyróżnia ład:
  - urbanistyczno – architektoniczny,
  - funkcjonalny,
  - ład estetyczny,
  - ład psychospołeczny,
  - ład ekologiczny¹⁴⁸.

Ryc. 1.31. Przestrzeń społeczna według Jerzego Szackiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Zwraca uwagę na procesy planowania, które zachodzą spontanicznie i żywiołowo, będąc rezultatem nie zawsze kontrolowanych działań¹⁴⁹. Rozróżnia kategorie przestrzeni społecznej: prywatną, półprywatną, publiczną, półpubliczną¹⁵⁰ (ryc. 1.31).

¹⁴⁵ Springer Filip, Wołowiec 2015.

¹⁴⁶ Szacki Jerzy, Warszawa 1968, s. 52.

¹⁴⁷ Ibidem, s. 17.

¹⁴⁸ Szczepański Marek, Warszawa 1991.

¹⁴⁹ Ibidem, s. 18.

¹⁵⁰ Ibidem, s. 125–127.

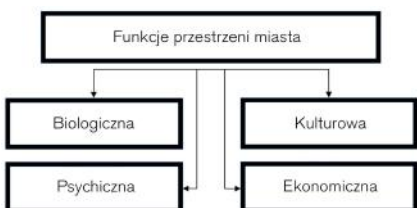

Ryc. 1.32. Mapy poznawcze według Augustyna Bańki, Kevina Lyncha, Edwarda Tolmana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Tolman Edward**, w pracach wskazywał na badaniach na szczurach, uczących się mapach poznawczych w labiryncie. Twierdził, że tożsamy zjawisko zachodzi u ludzi, zapamiętujących obszar miasta: tworzą się w tym procesie mapy poznawcze otaczającego środowiska mieszkalnego. Rozróżniał dwa rodzaje map poznawczych: uproszczoną (*strip-maps*) i złożoną (*comprehensive-maps*)¹⁵¹. Badając teorię zachowania moralnego, twierdził, że jest ono reakcją składającą się z różnorodnych bodźców, mającą wyznaczony cel, do którego zmierza osobnik. Tolman traktuje zachowanie jako strukturalną całość złożoną z elementarnych cząstek (ryc. 1.32).

- **Turowski Jan**, określa relacje pomiędzy człowiekiem a środowiskiem mieszkalnym. Kwalifikuje przestrzeń pod względem kontekstu: społecznego, ekonomicznego i urbanistyczno–architektonicznego. Wyodrębnia kryterium społecznego wytwarzania przestrzeni w oparciu o adaptację, satysfakcję, preferencje, percepcje, uwarunkowań społeczno – kulturowych oraz warunków ekonomicznych¹⁵². Ukazuje problem współczesnych procesów urbanizacyjnych powodujących rozrost ośrodków miejskich, będąc przyczyną przekształceń mający swój wyraz w postaci wzrostu uprzemysłowienia i zmian zabudowy.

- **Wallis Aleksander**, wyodrębnia funkcje kształtowania mieszkania z perspektywy społecznej anatomii. Klasyfikuje podział przestrzeni mieszkania na części:
  - wewnętrzną i zewnętrzną,
  - własną i cudzą, o
  - osobistą i publiczną¹⁵³.

Ryc. 1.33. Klasyfikacja funkcji przestrzeni miasta według Aleksandra Wallisa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Definiuje mieszkanie z perspektywy wyobrażenia i możliwości rodziny. Wyróżnia podstawowe kryteria klasyfikacji funkcji przestrzeni mieszkania: biologiczne, psychiczne, kulturowe i ekonomiczne¹⁵⁴. Wprowadził pojęcie obszaru kulturowego, przedstawiające przestrzeń w formacie społecznym. Analizując antropologię, obszary zmieniane i formowane przez człowieka, zwrócił uwagę na wyraz swoistej lokalnej kultury. Poszczególnym fragmentom miast przypisał odrębne wartości kulturowe, ukształtowane w wyniku indywidualnych form artystycznych, intelektualnych, twórczych (ryc. 1.33).

¹⁵¹ Tolman Edward, Warszawa 1995.

¹⁵² Turowski Jan, Wrocław 1979, s. 7.

¹⁵³ Wallis Aleksander, Warszawa 1977, s. 7.

¹⁵⁴ Ibidem, s. 10–11.

- **Yi-Fu Tuan**, charakteryzuje miejsce jako centrum odczuwalnych wartości, gdzie zaspokajane są potrzeby biologiczne¹⁵⁵. Kategoryzuje miejsce ze względu na odczuwane bezpieczeństwo, przestrzeń ze względu na poczucie wolności. Podkreśla przywiązanie do pierwszego i tęsknotą za drugim. Wyodrębnia subiektywne i obiektywne pojęcie przestrzeni¹⁵⁶. Przestrzeń subiektywna odnosi się do dziedziny umysłu, wewnętrznego aspektu doświadczania, symbolem jej jest oś pionowa prowadząca od zenitu do świata podziemnego. Przestrzeń obiektywna rozchodzi się promieniście będąc płaszczyzną horyzontalną. W swej pracy łączy wiedzę z geografii i filozofii, badając ludzkie doświadczenie przestrzeni i miejsca. Podkreśla, że przestrzeń i miejsce nie są jedynie kategoriami fizycznymi, ale także kulturowymi i społecznymi, są ukształtowanymi przez ludzkie doświadczenia i emocje. Jego prace dotyczą złożonych relacjach pomiędzy ludźmi a ich otoczeniem. Mogą mieć zastosowanie w projektowaniu przestrzeni architektonicznych, dopasowujących się lepiej w kontekst kulturowy i społeczny¹⁵⁷ (ryc. 1.34).

Ryc. 1.34. Pojęcie przestrzeni według Yi-Fu Tuana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Znaniecki Florian**, prowadził badania nad teorią działań społecznych oraz wartości w kulturze i społeczeństwie. Za kluczowe uznawał badanie zachowań ludzi jako jednostek, a nie grup społecznych. W swojej teorii działań społecznych podkreślał znaczenie indywidualnych motywacji i celów w kształtowaniu zachowań. Wierzył w znaczenie wartości i norm w rozwoju społeczeństwa, uznając, że są przekazywane przez kulturę i wpływają na indywidualne decyzje. Wyodrębnił cztery typy osobowości:
  - człowieka zabawy¹⁵⁸,
  - człowieka pracy¹⁵⁹,
  - człowieka dobrze wychowanego¹⁶⁰;
  - człowieka zboczeńca (dewianta)¹⁶¹.

¹⁵⁵ Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987.

¹⁵⁶ Ibidem, s. 155 – przytoczone pojęcie przestrzeni wyodrębnione z badań Indian Hopi z amerykańskiego Południowego Zachodu.

¹⁵⁷ Używa stwierdzenia: *Przeźren jest bardziej abstrakcyjna niż miejsce. To, co na początku jest przestrzenią, staje się miejscem w miarę poznawania i nadawania wartości. Miejsce to bezpieczeństwo, przeźren to wolność.* Ibidem, s. 13, 16.

¹⁵⁸ Kształtującego się pod wpływem kręgu ludzi, którzy mają dużo czasu, dla których praca to zabawa, przy czym najważniejsze jest przestrzeganie zasad gry, źródło: Znaniecki Florian, Warszawa 2001.

¹⁵⁹ Kształtującego się wśród ludzi zajmujących się pracą fizyczną, traktującego pracę jako źródło pieniędzy, środków do życia, źródło: Ibidem.

¹⁶⁰ Kształtującego się wśród inteligencji, źródło: Ibidem.

¹⁶¹ Takiego, który wyróżnia się wśród innych, niekoniecznie na minus, może to być także geniusz lub artysta, źródło: Ibidem.

3. Grupa trzecia

Teoretycy i historycy architektury i urbanistyki

- **Adamczewska–Wejchert Hanna**, prowadziła badania nad tendencjami w kształtowaniu zespołów mieszkaniowych. Ukazuje klasyfikacje usytuowania mieszkania jako miejsca w przestrzeni miasta (kategoria miejsca) z podziałem na: centrum, śródmieście, przedmieście. Porusza charakterystyczne wątki inicjatywne w kształtowaniu zespołów mieszkaniowych: tworzenie nowych miast, wielkich dzielnic w miastach oraz przetwarzania zespołów mieszkaniowych. Przedstawia wnioski w zakresie kształtowania mieszkań, wyboru modeli organizacji życia społecznego, oceny społecznej funkcjonowania zespołów mieszkaniowych i organizacji procesu inwestycyjno – realizacyjnego. Wprowadza podział na trzy typy gospodarstw domowych: małe, średnie i duże, pozostawiając wielkość lokalu mieszkalnego jako zmienną, zależną od okresu programowania przestrzeni lokalu. Założenia funkcjonalne dzieli na:
  - podział lokalu mieszkalnego na część dzienną i nocną (z niedopuszczeniem spania w części mieszkalnej),
  - zwiększenie powierzchni składowania,
  - zwiększenie części sanitarnej wraz z możliwością wariantowania podziałów mieszkania według potrzeb użytkowników.Dodanie do mieszkań parterowych przestrzeni półintymnych (loggie, mini ogródki), uważa za podnoszące komfort mieszkania. Postuluje o rozszerzenie programu mieszkaniowego o mieszkania specjalne dla osób niepełnosprawnych, personelu służby zdrowia, rodzin zastępczych oraz mieszkania dla rodzin dwupokoleniowych¹⁶².
- **Alberti Leon Baptysta**, kontynuował poglądy Witruwiusza przedstawiając teorię architektury klasycznej w epoce nowożytnej. Kontekst natury odkryty przez Albertiego, pozwala zgłębić sens zapisów Witruwiusza dotyczących zagadnień budowania przestrzeni architektonicznej z dbałością o detale. Sześć elementów budujących przestrzeń architektoniczną (*ordinatio, dispositio, eurytmia, symetria, decor, distributio*) pozostają nadrzędne jako wytyczne zdefiniowane przez Witruwiusza. Przedstawia założenia w kształtowaniu architektury, harmonii, proporcji, znajomości matematyki oraz wzorów antycznych. Rozpatruje istotę budowania, właściwości materiałów budowlanych i sposób ich wykorzystania, klasyfikacje budynków publicznych, zdobnictwo i istote wznoszenia budowli. Określa budulec i sposób prowadzenia budowy z uwzględnieniem wyboru doświadczonych rzemieślników¹⁶³.

¹⁶² Adamczewska–Wejchert Hanna, Warszawa 1985, s. 9–54.

¹⁶³ Alberti Leon Baptysta, Warszawa 1960.

- **Alexander Christopher**, wyodrębnia teorie dopasowania w kategoriach wzorców (*patterns*). Określających rozwiązanie problemu społecznego w kontekście fizycznym, jako swoisty język do realizacji założeń projektowych. Dotyczą konstruowania przestrzeni mieszkalnej w strukturze terenów, wspólnych niezbędnych dla kształtowania rodziny: dom dla małej rodziny, dom dla dwojga, dom dla jednej osoby¹⁶⁴. Wzorce odnoszą się do kształtowania przestrzeni zewnętrznej na zasadach współzależności z przestrzenią wewnętrzną (*yin i yang*)¹⁶⁵. W ramach przestrzeni wewnętrznej wskazuje na wyodrębnienie alkowy, miejsca przyokienne, ognia, atmosfery spożywania posiłków, wydzielonego miejsca do pracy, miejsca do gotowania, kręgu siedzeń, wspólnotę snu (łóżko małżeńskie, wnękę na łóżko i garderobę)¹⁶⁶. Badania nad przestrzenią zamieszkiwania zawarł w trzech pracach: *Ponadczasowy sposób budowania* (wyraża filozoficzną postawę projektowania w oparciu o ludzkie potrzeby), *Język wzorców* (obejmuje badania nad językiem projektowania), *Eksperyment Oregoński* (opisuje planowanie kampusu uniwersyteckiego w oparciu o wzorce zawarte w poprzednich publikacjach¹⁶⁷ (ryc. 1.35).

Ryc. 1.35. Emanacja przestrzeni mieszkalnej kształtująca rodzinę według Christophera Alexandra, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Bonenberg Wojciech**, na podstawie badań przeprowadzonych na terenie aglomeracji poznańskiej, klasyfikuje architekturę ze względu na markę (*brand*) przestrzeni, przedstawia cechy budujące tożsamość architektury i jej przestrzeni: niepowtarzalność, swojskość, personifikację, prestiż, czytelność, identyfikację kulturową, modę¹⁶⁸. Wyodrębnia również dziesięć typów przestrzeni, którym przypisuje dominujące stany emocjonalne stymulujące człowieka, takie jak lęk, gniew, niesmak bądź wstręt, przygnębienie, poczucie przyjemności, radość, zachwyt, ekscytacja, nadzieja, uspokojenie, nuda, ciekawość¹⁶⁹. Badania w ramach współczesnego projektowania parametrycznego opiera na doskonaleniu jakości kształtowania przestrzeni, poprzez poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań projektowych. Porusza zagadnienia wynikające z algorytmizacji procesu twórczego, strukturalizacji przekazu informacji, nowych metod poszukiwania rozwiązań projektowych, symulacji, optymalizacji i interaktywności procesów projektowych oraz inteligencji rozproszonej¹⁷⁰.

¹⁶⁴ Alexander Christopher, Gdańsk 2008, s. XL.

¹⁶⁵ Uwzględniając kształtowanie głównego wejścia, na wpół ukrytego ogrodu, wejścia stopniowanego, połączenia między domem a samochodem, hierarchii przestrzeni otwartej, dziedzińca, który żyje, kaskady dachów, osłaniającego dachu i ogrodu dachowego, źródło: *Ibidem*, s. XLII.

¹⁶⁶ *Ibidem*, s. XLV.

¹⁶⁷ *Ibidem*, s. XVI.

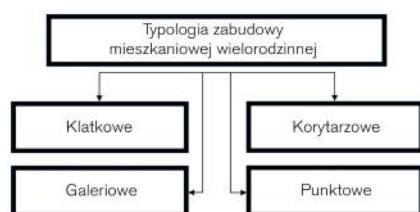
¹⁶⁸ Bonenberg Wojciech, Kraków 2012, s. 99.

¹⁶⁹ Bonenberg Wojciech, Kraków 2010, s. 35.

¹⁷⁰ Bonenberg Wojciech, Giedrowicz Marcin, Radziszewski Kacper, Poznań 2019.

- **Brukalska Barbara**, porusza temat metodologicznych wymagań w trakcie procesu projektowego przestrzeni architektonicznej. Stosuje podstawy rozważań teoretycznych, prowadzone przez Witolda Wilkosza, wyróżniające określone zdania werytatywne (zasady naukowe) i zadania normatywne (wytyczne ideologiczne). Wnioskuje, że ze zdań werytatywnych nie otrzymuje się wniosków normatywnych, natomiast otrzymanie wniosku normatywnego wymaga przesłanek normatywnych. Stwierdza, że ideologia i program oparty na założeniach naukowych jest niedorzecznością logiczną¹⁷¹. Podaje osiem zasad wpływających na społeczne projektowanie przestrzeni: optymalną kwotę wytwarzania, zbiorowe zaspokajanie potrzeb, statystyczną prawidłowość zjawisk masowych, wykonanie planu, podstawowe elementy jednostek zbiorowości, ustrój jako czynnik formujący architekturę, architekturę zamierającego ustroju i dostosowanie architektury do ustroju¹⁷². Analiza wykazuje klasyfikacje przestrzeni mieszkania jako miejsca w przestrzeni miasta (kategoria miejsca) z podziałem na: centrum, śródmieście, przedmieście.
- **Charytonow Edward**, ukazuje wytyczne projektowe dla budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego, jednorodzinne, hoteli i obiektów turystycznych, szkolnych, obiektów handlu i gastronomi, kultury i oświaty, budownictwa przemysłowego, obiektów składowych oraz budownictwa wiejskiego. Przedstawia zakres projektowania zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej w kontekście funkcji, formy i konstrukcji. Zwraca szczególną uwagę na kształtowanie wewnętrznej przestrzeni mieszkania. Podaje zasady kształtowania pomieszczeń w kontekście bezkolizyjnego powiązania funkcji, zachowania przejrzystego układu rzutu, kompozycyjnego wydzielenia odrębnych jednoprzestrzennych powierzchni, zwiększenia przestrzeni poprzez wzajemne powiązania funkcjonalne oraz racjonalność w wydzielaniu powierzchni¹⁷³. Analizuje wykorzystanie terenów zainwestowania miejskiego w kontekście zabudowy, zieleni osiedlowej i małych form architektonicznych. Przedstawia systemy i metody konstrukcyjno–montażowe budownictwa osiedlowego, rodzaje domów mieszkalnych wielorodzinnych. Wprowadza typologię zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej dla budynku: klatkowe, galeriowe, korytarzowe i punktowe¹⁷⁴ (ryc. 1.36).

Ryc. 1.36. Typologia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej według Edwarda Charytonowa, Witolda Czarneckiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

¹⁷¹ Brukalska Barbara, Warszawa 1948, s. 14.

¹⁷² Ibidem, s. 15–18.

¹⁷³ Charytonow Edward, Warszawa 1972, s. 169.

¹⁷⁴ Ibidem, s. 159–163.

- **Chmielewski Jan Maciej**, określa przestrzeń w kontekście odczuć emocjonalnych człowieka. Wyodrębnia typy przestrzeni: mityczną, pragmatyczną oraz abstrakcyjną. Definiuje przestrzeń w kontekście: rozciągłości, w której występuje świat ludzkich symboli materialnych i niematerialnych (mityczna, duchowa, conceptualna, niedefiniowalna), oraz objętości zdefiniowanej przez elementy fizyczne i wyobraźnię człowieka (pragmatyczna, ekonomiczna, absolutna oraz relatywna, zachowań, czasoprzestrzeń, abstrakcja). Określa schematy przestrzeni: planimetryczny (rzuty na płaszczyźnie, aksonometria, mapa); perspektywiczny (fotografia, rysunek perspektywiczny, makieta); czasoprzestrzenny (film, endoskop, plan przekształceń, strategia rozwoju); intencjonalny (ideogram, schemat struktury, schemat systemu). Nadaje zakres pojęciowy miejscu, określając najważniejsze obszary w środowisku zamieszkania, dom, warsztat pracy, świątynie i cmentarz. Klasyfikuje mieszkanie jako miejsce w przestrzeni miasta wyodrębniając strukturę organizacji prawnej (podział administracyjny), funkcjonalną (centrum, dzielnice, strefa zewnętrzna, system transportu, system inżynierski), społeczną (przestrzeń publiczną, przestrzeń grupową, przestrzeń prywatną) oraz fizjonomiczną (rejony i obszary, granice i krawędzie, drogi i przejścia, węzły i punkty centralne)^{175,176}. Zwraca uwagę na zróżnicowany sposób zarządzania miast i gmin oraz system administracyjny, powiązany z planowaniem przestrzennym.

Ryc. 1.37. Typologia przestrzeni według Jana Macieja Chmielewskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Chwalibóg Krzysztof Marcin**, wyodrębnia fazy ewolucji struktury przestrzennej i funkcjonalnej zespołów mieszkaniowych¹⁷⁷, wyróżniając poszukiwanie poprawy warunków środowiska biofizycznego – poszukiwanie walorów miejskości. Związane było z tym dążenie do pogodzenia korzystnych warunków środowiska przyrodniczego z wysokim standardem życia. Wyodrębnia schematy porównawcze ewolucji struktury przestrzennej: układy zwartej zabudowy, bloków, grzbietowy, grzebieniowy, meandrowy, luźnej zabudowy, superblok, ciągów zabudowy i pasmowy. Przedstawia rozwój koncepcji kształtowania urbanistycznego w zakresie mieszkalnictwa. Analizuje relacje wewnątrz stref mieszkaniowych, będące wynikiem układów zabudowy oraz związków z terenem i relacje pomiędzy strefą mieszkaniową a strefami usługowymi, przemysłowymi, komunikacji. Analiza opierająca się na koncepcjach wskazanych powyżej pozwoliła wyodrębnić formy ukształtowania przestrzennego terenów mieszkaniowych zgodnie z zasadą rosnącego stopnia złożoności układów na blok, superblok, układ ciągów ruchu pieszego i zabudowy, pasmo ciągów pieszych, komunikacji i rekreacji.

¹⁷⁵ Chmielewski Jan Maciej, Warszawa 1996, s. 7–11.

¹⁷⁶ Chmielewski Jan Maciej, Warszawa 2004, s. 20–23.

¹⁷⁷ Chwalibóg Krzysztof, Warszawa 1976, s. 98.

- **Czarnecki Witold**, zwraca uwagę na zasady planowania terenów zabudowy mieszkaniowej w kontekście uwarunkowań technicznych, takich jak komunikacja wewnątrz i zewnątrz, uzbrojenie terenu oraz uwarunkowania naturalne, obejmujące strukturę geologiczną, ukształtowanie terenu, nasłonecznienie, zadrzewienie, wilgotność oraz wietrzność terenu¹⁷⁸. Wprowadza podział zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na budynki: klatkowe, galeriowe, korytarzowe i punktowe¹⁷⁹. Podaje typy zabudowy mieszkaniowej z podziałem na budynki niskie, średnioniskie, średniowysokie i wysokie. Zwraca uwagę na fizyczne i psychiczne potrzeby człowieka, które należy uwzględnić przy projektowaniu przestrzeni mieszkalnej. Fizyczne dotyczą higieny osobistej, spożywania posiłków, nauki i pracy, wypoczynku – biernego i czynnego. Potrzeby psychiczne zaś obejmują wzajemne kontakty, poczucie bezpieczeństwa, potrzeby izolacji, zaspokajanie indywidualnych upodobań oraz możliwość wprowadzania zmian w otoczeniu mieszkania¹⁸⁰. Wyodrębnia ważniejsze obiekty i urządzenia towarzyszące zabudowie mieszkaniowej, takie jak żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe, ogrody dziecięce, sklepy różnych branż, apteki, przychodnie zdrowia, zakłady usług rzemieślniczych, biura administracji osiedlowej, warsztaty remontowe.
- **Fikus Marian**, ukazuje, że architektura jest sztuką i posiada walory duchowe, związane z pracą artysty, charakteryzujące talent¹⁸¹. Wyodrębnia dwa rodzaje kształtowania przestrzeni na podstawie wypracowanych modeli: model przestrzeni miejsca (odnoszący się do analizy miejsca, specyfiki miejsca i jej poznania) oraz model przestrzeni funkcji (określający charakter, jakość i specyfikę urbanistyczną i architektoniczną)¹⁸². Modele wykorzystuje do identyfikacji *kodu genetycznego* przestrzennej struktury miejsca, od fazy koncepcji po kolejne stadia rozwoju. Pozwala to kształtować poszczególne elementy struktury urbanistycznej i architektonicznej. W badaniach uwzględnia:
  - środek / centrum jako rynek z zespołem dominant,
  - strukturę krystalizującą – integrującą, którą stanowi rzeka i/lub oś wschód – zachód miasta w postaci głównej ulicy miejskiej,
  - dzielnice mieszkaniowe oraz przemysłowe – które tworzą strukturę tła,
  - stare miasto i śródmieście – podkreślające dominację uporządkowania centrum jako środka¹⁸³ (ryc. 1.38).

Ryc. 1.38. Modele kształtowania przestrzeni według Mariana Fikusa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

¹⁷⁸ Czarnecki Witold, Białystok 1985, s. 43–46.

¹⁷⁹ Ibidem, s. 60.

¹⁸⁰ Ibidem, s. 233.

¹⁸¹ Fikus Marian, Poznań, Kraków, s. 52.

¹⁸² Ibidem, s. 54.

¹⁸³ Ibidem, s. 57.

- **Gehl Jan**, przeprowadza filozoficzną analizę możliwości poprawy funkcjonowania miast, ludzkiego wymiaru bezpieczeństwa życia, skali miasta, zmysłów, komunikacji¹⁸⁴. Wyodrębnia kryteria kwalifikacji przestrzeni miasta pod względem ekonomicznym, miejsca, administracyjno – organizacyjnym, społecznym, środowiskowym. Określa kryteria jakościowe przestrzeni miasta, uwzględnia ochronę przed ruchem i wypadkami, przestępczością i przemocą, nieprzyjemnymi doznaniem zmysłowymi, ponadto komfort możliwości chodzenia, stania, siedzenia, patrzenia, mówienia i słuchania, zabawy i ćwiczenia, przyjemności wynikających ze skali możliwości, radości z pozytywnych aspektów klimatu i doznań zmysłowych¹⁸⁵. Rozważania swoje koncentruje na miastach na poziomie wzroku obserwatora, projektowaniu *parterów* miast dla poprawy jakości przestrzeni miejskiej, wprowadzając klasyfikację przestrzeni aktywnych, przyjaznych, mieszanych, nudnych i nieaktywnych¹⁸⁶. Badania opiera na projektowaniu przestrzeni zapraszającej lub zniechęcającej do kontaktów wzrokowych i słuchowych, przy czym zapraszanie wymaga nieprzesłoniętych widoków, krótkich odległości do pokonania, małych prędkości, pozostawiania na jednym poziomie, natomiast duże odległości, ściany, przesłonięcia wiele poziomów i odwracanie się do ludzi utrudniają słyszenie i widzenie¹⁸⁷.

- **Giedion Sigfried**, przeprowadza historyczną analizę architektury i urbanistyki. Porusza zagadnienie przestrzeni w kontekście czasoprzestrzeni, zwracając uwagę na czynniki społeczne, ekonomiczne i funkcjonalne, sposoby odczuwania, emocje oraz czynniki kulturowe budujące przestrzeń¹⁸⁸. Prowadzi analizę rozwoju myśli architektonicznej i urbanistycznej od okresu Odrodzenia do czasów współczesnych w kontekście własnych spostrzeżeń i poglądów opartych na gruntownej analizie rozwoju sztuki, prądów społecznych i warunków bytowych. Poszukiwania w zakresie kształtowania przestrzeni prowadzi poprzez poszukiwania kierunków w sztuce pod względem bezpośrednich związków metod z koncepcją przestrzeni naszego okresu oraz w celu zrozumienia wspólnego zaplecza sztuki, architektury i konstrukcji. Wykazuje, że architektura to zwarty organizm odbijający wewnętrzne tendencje danej epoki. Społeczne i polityczne impulsy wpływają na kształtowanie przestrzeni w sposób emocjonalny. Rozwój budownictwa mieszkaniowego, określający najwyższe osiągnięcia w zakresie wartości humanistycznych i urbanistycznych, określił dziełem spekulantów, odpowiedzialnych za zniszczenie podstawowych struktury miast, realizujących niezadowolające dzielnice mieszkaniowe, zabijające godność człowieka¹⁸⁹.

¹⁸⁴ Gehl Jan, Kraków 2014.

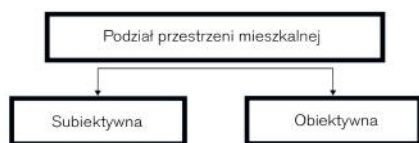
¹⁸⁵ Ibidem, s. 238–239.

¹⁸⁶ Ibidem, s. 240–241.

¹⁸⁷ Ibidem, s. 236–237.

¹⁸⁸ Giedion Sigfried, Warszawa 1968, s. 460.

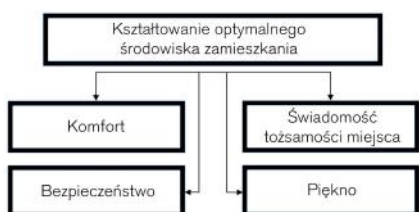
¹⁸⁹ Ibidem, s. 839.

Ryc. 1.39. Podział przestrzeni mieszkalnej według Juliusza Goryńskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.40. Kryterium potrzeb według Witolda Czarneckiego, Waltera Gropiusa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.41. Kształtowanie optymalnego środowiska zamieszkania według Jacka Gyurkovicha, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Goryński Juliusz**, przeprowadza analizę mikro środowiska mieszkalnego w kontekście mieszkańców, funkcji i estetyki mieszkania oraz konstrukcyjnych i przestrzennych rozwiązań¹⁹⁰. Wyodrębnia kryteria kwalifikacji przestrzeni mieszkalnej w kontekście społecznym, obyczajowym, estetycznym, konstrukcyjnym. Określa dwa rodzaje przestrzeni mieszkalnej: subiektywną – indywidualną, oraz obiektywną – zewnętrzną¹⁹¹ (ryc. 1.39).

- **Gropius Walter**, przedstawia subiektywny obraz zawodu architekta oraz wytyczne związane ze sposobem projektowania i nauczania. Porusza aspekty natury społecznej, kształcenia architektów i projektantów, zasady pracy architekta oraz rozwija tematykę planowania i mieszkalnictwa¹⁹². Wyodrębnia pięć ogólnych kryteriów kwalifikacji przestrzeni niezbędnych do zaprojektowania idealnej formy mieszkalnej zapewniającej psychiczne i fizyczne udogodnienia: jedzenie, ciepło, światło, powietrze oraz wolną przestrzeń¹⁹³ (ryc. 1.40).

- **Gyurkovich Jacek**, uważa, że historyczna ewolucja miast europejskich, wykształciła *przestrzenie publiczne*, które są ważnym elementem tożsamości miejskiej¹⁹⁴. Prowadzi badania nad kształtowaniem przestrzeni współczesnych miast. Zwraca uwagę na wpływy kultury masowej, formę, piękno i kontekst¹⁹⁵, przy czym istotne jest środowisko zamieszkania i komfort zamieszkiwania. Wyodrębnia kryteria kształtowania optymalnego środowiska zamieszkania, takie jak komfort, bezpieczeństwo, świadomość tożsamości miejsca, piękno¹⁹⁶. Uważa, że wybór miejsca zamieszkania jest uwarunkowany statusem ekonomicznym, pracą lokalnych samorządów, systemami kredytowania oraz wsparciem finansowym¹⁹⁷ (ryc. 1.41).

¹⁹⁰ Goryński Juliusz, Warszawa 1973.

¹⁹¹ Ibidem, s. 70.

¹⁹² Używa stwierdzenia: *Dobre planowanie jest dla mnie nauką i sztuką równocześnie. Będąc nauką, analizuje relacje międzyludzkie; będąc sztuką, koordynuje ludzkie działania tak, by doprowadzić do ich kulturowej syntezy*, Gropius Walter, Kraków 2014, s. 213.

¹⁹³ Ibidem, s. 160.

¹⁹⁴ Gyurkovich Jacek, Kraków 2007, s. 109.

¹⁹⁵ Używa stwierdzenia: *Architektura jest sztuką, która od wieków podlegała prawom rynku, od momentu zaistnienia w przestrzeni poddana była publicznemu osądowi, oddawana była do natychmiastowej konsumpcji, jak współczesne produkty na rynek konsumentów, nie ukrywała się w muzeum przedmiotów o określonej wartości estetycznej, udostępnianych jedynie wybranym*, Gyurkovich Jacek, Kraków 2010, s. 23.

¹⁹⁶ Ibidem, s. 84–94.

¹⁹⁷ Ibidem, s. 121.

- **Gzell Sławomir**, badania opiera na filozofii planowania miast oraz na analizie nowego planowania. Podkreśla znaczenie idealnego planu tworzenia przestrzeni, miast przyszłości oraz podstaw teorii urbanistyki jutra. Analiza na podstawie badań pozwala wyodrębnić kryteria kwalifikacji przestrzeni miasta: ekonomiczne, miejsca, administracyjno–organizacyjne, społeczne, środowiskowe. Obejmują one specyfikę miast przyszłości z uwzględnieniem strategii i planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, stanowiące wytyczne miast jutra współczesnych urbanistów¹⁹⁸. Zwraca uwagę na podział społeczny i dualizm przestrzenny *Miasta Bogatych* i *Miasta Biednych*, skłaniając ku próbie tak zwanego *miasta bycia razem* – bez różnic społecznych i kulturowych¹⁹⁹. Ważny aspekt w kształtowaniu miast przyszłości stanowią kwestie ekonomiczne i socjalne, które w głównym stopniu zadecydują o rozwoju miast przyszłości, pomijając twórcze aspekty architektów i urbanistów. Zwraca uwagę, że architektura i urbanistyka stanowią dziedzinę nauki, dzięki której w skoordynowany i w uporządkowany sposób powstaje otaczająca nas przestrzeń, komponowana w powiązaniu z innymi dziedzinami, zaznaczając, że w momencie podjęcia ostatecznej decyzji o kształcie i formie obiektu lub miasta, architekt urbanista pozostaje sam wraz ze swoim doświadczeniem i wiedzą²⁰⁰ (ryc. 1.42).

Ryc. 1.42. Kwalifikacje przestrzeni miasta według Jana Gehla, Sławomira Gzella, Zbigniewa Korola Zuziaka, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Koolhaas Rem**, przedstawia aspekt kształtowania współczesnej przestrzeni w postaci *opakowania*, zwracając uwagę na obsesję takiego jej kształtowania. Używa sformułowania *śmieciowa przestrzeń*, która jest konsekwencją ciągłości, wyniku modernizacji i sumy wszelkich osiągnięć cywilizacyjnych. Używa tego terminu również w kategorii przestrzeni przepływów Manuela Castellsa. Porusza aspekt miast inteligentnych (*smart city*)²⁰¹. I fascynacji podążającej za ucieleśnieniem miasta nowoczesnego, jakim jest Nowy York. Na którego przykładzie ukazuje funkcjonowanie utopii wieżowców, inkubatorów przestrzeni dla dorosłych²⁰². Analiza z uwzględnieniem jego badań pozwala wyodrębnić nowy typ przestrzeni, jaką jest przestrzeń śmieciowa, oraz kryteria ekonomiczne i społeczne kształtowania współczesnych miast.

¹⁹⁸ Gzell Sławomir, Warszawa 2015, s. 56.

¹⁹⁹ Gzell Sławomir, Kraków 2014, s. 38.

²⁰⁰ Gzell Sławomir, Warszawa 2019, s. 8.

²⁰¹ Koolhaas Rem, Warszawa 2017, s. 102-175.

²⁰² Używa stwierdzenia: *Jedzenie ostryg w rękawiczkach bokserskich, bez ubrania, na entym piętrze – oto „narracja” dziewiątego poziomu budynku, czyli dwudziesty wiek w akcji*, Koolhaas Rem, Kraków 2013, s. 178–175.

Ryc. 1.43. Kwalifikacje przestrzeni według Wojciecha Kosińskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Kosiński Wojciech**, swoje badania opierał na wyodrębnieniu aspektów architektoniczno–krajobrazowych w celu aktywizacji turystycznej małych miast. Przedstawia aspekt piękna przestrzeni miasta, poruszając go w kontekście fizycznej materii miasta. Zwraca uwagę na wpływ czynników pozaestetycznych, które kształtują miasto, a także na aspekt planowania. Wprowadza podział przestrzeni piękna miasta według trzech kryteriów: ukształtowania miasta²⁰³, układu urbanistycznego, ukształtowania budynków i ich zespołów²⁰⁴ (ryc. 1.43).

- **Kozłowski Dariusz**, uważał, że architektura może być akceptowalna, jeżeli posługuje się kodami zrozumiałymi dla odbiorcy, komunikując co jest dla niego rozpoznawalne i powielając elementy języka znaków opartego na istniejących rozwiązaniach. Przytacza klasyfikację Petera Eisenmana dotyczącą znaczenia zawodowego, komercyjnego, estetycznego i ideologicznego architektury. Wprowadza podział architektury na dwie grupy: wyrazistą i zwyczajną. Pierwsza dotyczy dzieł wybitnych projektantów, niezależnie od kierunków, których głównym celem jest oryginalność. Druga służy do profesjonalnego wykonywania czynności określających stan zamieszkiwania: mieszkania, pracy, handlu, produkcji i poruszania się w otaczającej przestrzeni²⁰⁵.

- **Le Corbusier**, uważa postęp technologiczny, wiek rozwoju samolotów, samochodów, statków za istotę rozwoju architektury. Wyodrębnił trzy kluczowe zasady kształtowania przestrzeni miast, ulic, domów: bryłę, powierzchnie i plan. Modernistyczne mieszkanie definiuje funkcjonalnością i użytecznością²⁰⁶. Określa pięć kryteriów spajających architekturę z konstrukcją: słupy nośne, funkcjonalna niezależność szkieletu i ścian, otwarty plan, swobodna elewacja oraz ogród na dachu²⁰⁷. Uważa, że istota domu, jak religia jest niezmienna, dlatego pozostaje od wieków taka sama. Powoduje to, że człowiek jest nieszczęśliwy²⁰⁸.

²⁰³ Odnoszącego się do krajobrazu i położenia miasta, źródło: Kosiński Wojciech, Szczecin 2008, s. 14–18.

²⁰⁴ Ibidem, s. 14–18.

²⁰⁵ Kozłowski Dariusz, <https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl>, dostęp: 8.06.2023 r.

²⁰⁶ Używa stwierdzenia: *Architektura to jedna z najpilniejszych potrzeb człowieka, ponieważ dom zawsze był pierwszym i niezbędnym narzędziem tworzonym przez ludzi oraz istnieje zawód – jedyny: architekt – w którym postęp nie obowiązuje, w którym króluje lenistwo, w którym odwołujemy się do przeszłości*, Le Corbusier, Warszawa 2012, s. 46–149.

²⁰⁷ Giedion Sigfried, Warszawa 1968, s. 549.

²⁰⁸ Le Corbusier, Warszawa 2012, s. 70.

- **Loos Adolf**, używa stwierdzenia *nauki zamieszkiwania* w nowo kształtowanej przestrzeni. Klasyfikuje przestrzeń mieszkania na dwie strefy, strefę dzienną i strefę nocną. Najwyższą wartość przywiązuje do układu wnętrza i planu przestrzeni²⁰⁹. Zwraca uwagę na aspekt zawodu architekta, jakim jest talent²¹⁰. Analiza z uwzględnieniem myśli Loosa pozwala wyodrębnić dwa typy przestrzeni w projektowanym lokalu mieszkalnym: prywatną (pełniącą funkcję sypialni) i półprywatną (przeznaczoną dla mieszkańców i ich gości w ciągu dnia).
- **Lynch Andrew Kevin**, w swoich rozważaniach badał aspekty środowiska, uważając, że postrzeganie obrazu miasta jest powiązane z projektowaniem, a tym samym ze sztuką i upływającym czasem. Wprowadził klasyfikację przestrzeni miasta pod względem obrazu lub struktury (na podstawie wizualnych wartości miast oraz tworzenia się powiązań między środowiskiem a obserwatorem) struktury tożsamości oraz obrazowości²¹¹. Klasyfikuje miejsca zamieszkania, wartościując je ze względu na subiektywne rozpoznawanie przez mieszkańców²¹². Wyodrębnił pięć elementów przestrzeni urbanistycznej, które wpływają na budowane kompozycji urbanistycznej. Pierwsza odnosi się do dróg, ścieżek, ulic, chodników. Druga – to punkty węzłowe, jak skrzyżowania, rozwidlenia, przecięcia ulic. Trzecia – to dominaty, akcenty, obiekty wyróżniające się. Czwartą stanowią obszary o możliwie jednorodnym charakterze. Piątą stanowią strefy brzegowe, jak nabrzeża, wielkie ściany zabudowy kubaturowej lub ściany lasu (ryc. 1.44).

Ryc. 1.44. Kwalifikacja przestrzeni według Kevina Andrew Lyncha, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Malec Tomasz**, prowadząc badania nad rozwojem socjalnej architektury mieszkaniowej na terenie Górnego Śląska zwraca uwagę na kilka aspektów kształtowania. Uważa, że za kształtowanie struktury osiedlowej odpowiedzialna jest hierarchizacja społeczeństwa, rozwój technologiczny, prawa własności, uwarunkowania społeczno – gospodarcze oraz polityczne²¹³. Stwierdza, że osiedla mieszkaniowe – blokowiska, pozbawione intymności oraz infrastruktury społeczno – kulturalnej, nie gwarantują pełnej realizacji potrzeb behawioralnych mieszkańców²¹⁴.

²⁰⁹ Używa stwierdzenia: *Każdy biedny czy bogaty – dąży do posiadania własnego domu*. Ibidem, s. 193.

²¹⁰ Używa stwierdzenia: *Najlepszy rysownik może być kiepskim architektem. Najlepszy architekt – kiepskim rysownikiem*. Ibidem, s. 147.

²¹¹ Lynch Kevin, Kraków 2011, s. 1–16.

²¹² Ibidem.

²¹³ Malec Tomasz, Gliwice 2004, s. 131.

²¹⁴ Ibidem, s. 135.

Ryc. 1.45. Czynności określające stan zamieszkiwania według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.46. Powiązania strukturalne według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.47. Plastyczność strukturalna według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.48. Organizacja użytkowania według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

Ryc. 1.49. Wiarygodność odczuwania według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

– **Nawrot Grzegorz**, zwraca uwagę, że architektura wielorodzinnych budynków mieszkalnych modelowana jest przez czynniki społeczne, estetyczne, techniczne i administracyjne kształtujące sposób i jakość wykonywania czynności określających stan *mieszkania*²¹⁵. Przeprowadza analizę znaczenia pojęcia *domu* i *mieszkania* w kontekście stanu świadomości, wyznaczonego miejsca w przestrzeni miasta. Celem wydzielania przestrzeni jest stworzenie struktury przeznaczonej do spełniania wymogów prawnych, estetycznych i użytkowych. Zaznacza, że konstruowanie przestrzeni do mieszkania odbywa się za pomocą różnorodnych metod i działań i odbywa się w dwóch etapach. Pierwszy stanowi wykonanie projektu i jego realizacja. Drugi etap związany jest z przystosowaniem przestrzeni obiektu i mieszkania do jego użytkowników. Wyodrębnia kryterium odnoszące się do czynności określających stan *zamieszkiwania* (symultaniczne i liniowe). Rozpatruje kryteria dotyczące powiązań strukturalnych ergonomicznych i pozaergonomicznych, plastyczność strukturalną przekształcalną i nieprzekształcalną, organizacją użytkowania zwartą i rozproszoną. Wyodrębnia kryteria odnoszące się do wiarygodności odczuwania przestrzeni do zamieszkiwania werystyczną i wirtualną (ryc. 1.45, 1.46, 1.47, 1.48, 1.49).

– **Norberg-Schultz Christian**, ukazuje pojęcie przestrzeni architektonicznej w relacji z otaczającym światem, przestrzenią egzystencjalną oraz urbanistyką twierdząc, że człowiek adaptuje otaczający go świat fizyczny, fizjologiczny i technologiczny²¹⁶ a przestrzeń egzystencjalna jest stabilnym schematem percepcji otoczenia²¹⁷. Wyodrębnia jej kryteria: centrum i miejsce, kierunek i drogę, teren i strefę oraz podstawowe interakcje²¹⁸. Wyróżnia poziomy: geografia, krajobraz, poziom miejski, dom²¹⁹. Przestrzeń architektoniczna jest według niego konkretyzacją przestrzeni egzystencjalnej. Konkretyzuje obraz, który wykracza poza otoczenie²²⁰. Podstawowe kryteria przestrzeni architektonicznej stanowią miejsce i węzeł, drogę i oś, strefę i dzielnicę²²¹. Charakteryzując poziomy przestrzeni architektonicznej, wymienia: krajobraz, poziom miejski, dom²²². Wnioskuje, że przestrzeń egzystencjalna powinna być przestrzenią publiczną, odpowiedzialną za bycie człowieka w konkretnym miejscu i pozwalająca wyrazić się w postaci bryły oraz struktury, które można identyfikować.

²¹⁵ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 85–176.

²¹⁶ Norberg-Schulz Christian, Warszawa 2000, s. 9.

²¹⁷ Ibidem, s. 17.

²¹⁸ Ibidem, s. 18–24.

²¹⁹ Ibidem, s. 28–32.

²²⁰ Ibidem, s. 37.

²²¹ Ibidem, s. 39–59.

²²² Ibidem, s. 70–96.

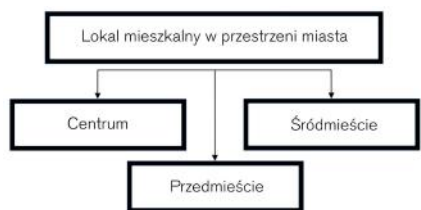

Ryc. 1.50. Postrzeżenie przestrzeni według Andrea Palladio, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

– **Palladio Andrea**, skupia swoje rozważania na wartościach wymaganych przy realizacji prac budowlanych. Wyodrębnia kryteria: *użyteczność, trwałości, piękno*. Wykorzystywał systemowe zasady organizacji i projektowania przestrzeni rezydencjonalnych sztuki rzymskiej. Poprzez teorię i praktykę, przybliżył *czystość formalną i prostotę* klasycznej architektury, racjonalizację produkcji architektonicznej, wyższość starożytnego Rzymu w aspektach technik budowlanych (ryc. 1.50).

– **Pallado Jan**, wprowadza podział wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej w odniesieniu do planu na układy: punktowe, odcinkowe, liniowe i płaszczyznowe. Wprowadza mieszane układy zabudowy wielorodzinnej złożone z typów podstawowych: punktowo – odcinkowy, odcinkowo – liniowy, liniowo – płaszczyznowy, odcinkowo – płaszczyznowy, punktowo – płaszczyznowy, punktowo – liniowy^{223,224}. Analiza z zastosowaniem ustaleń tego badacza pozwala wyodrębnić kryteria kwalifikacji przestrzeni mieszkalnej w postaci układów klatkowych, bezklatkowych, korytarzowych, galeriowych i kombinowanych. Układ stref funkcjonalnych w budynkach o układzie galeriowych przedstawił jako układ wyspowy, pasmowy, pierścieniowy i wielokierunkowy. Układ stref funkcjonalnych w budynkach bezklatkowych i punktowych, przedstawił jako układ wyspowy, pasmowy i wielokierunkowy. Układ stref funkcjonalnych w budynkach galeriowych i korytarzowych, liniowych przedstawił – jako układ wyspowy i pasmowy^{225,226}.

– **Syrkus Helena**, rozpatruje historyczne aspekty mieszkaniowe, charakteryzując pionierów architektury mieszkaniowej wraz z przykładami kształtowania się środowiska mieszkaniowego²²⁷. Zwraca uwagę na stosunek terenów mieszkaniowych, przestrzeni zielonych i terenów sportowych oraz powierzchni potrzebnej dla komunikacji, ustalony na podstawie społecznych i gospodarczych wytycznych gęstości zaludnienia, wyznaczonych przez plan regionalny²²⁸. Analiza wykazuje klasyfikacje przestrzeni mieszkania jako miejsca w przestrzeni miasta (kategoria miejsca) z podziałem na: centrum, śródmieście, przedmieście (ryc. 1.51).

Ryc. 1.51. Lokal mieszkalny w przestrzeni miasta według Hanny Adamczewskiej-Wejchert, Barbary Brukalskiej, Heleny Syrkus, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

²²³ Pallado Jan, Kraków 2013b, s. 42.

²²⁴ Pallado Jan, Gliwice 2013a, s.74.

²²⁵ Pallado Jan, Kraków 2013b, s. 42.

²²⁶ Pallado Jan, Gliwice 2013a, s.73.

²²⁷ Syrkus Helena, Warszawa 1976, s. 322.

²²⁸ Syrkus Helena, Warszawa, 1984, s. 250.

- **Szewczyk Jarosław**, swoje badania poświęcił architekturze regionalnej i wernakularnej. Pojęcie domu i jego funkcjonowanie w kulturze ukazuje jako emanacje narzędzia finansowego, znaku zamożności i dojrzałości społecznej. Wprowadza klasyfikacje przestrzeni domu jako odzwierciedlenia nowej idei, nie odnoszącej się do szlachetności urodzenia, lecz do drogi awansu i skutecznej pracy a także symbolu miejsca, prestiżu społecznego, finansowego i wyznawanych uczuć^{229,230}. Prowadził badania nad aspektem trwałości domu, jego moralnym sensem i fizycznych prawdziwości. Badał ewolucje pojęcia społecznej natury, kontekstu pomiędzy domem a miastem oraz domem a naturą. Jego analiza anatomii domu, poszukiwanie serca domu oraz wstydlivych i intymnych miejsc postrzegana – stanowi zapowiedź domów przyszłości pełniących funkcje prozdrowotne, miejsca intensywnej odnowy biologicznej i umysłowej²³¹.

- **Szolginia Witold**, przytaczając słowa Aleksandra Franty o nakazie tworzenia środowiska naturalnego i kulturowego w każdym procesie kształtowania przestrzeni²³², zwrócił uwagę na najbardziej prywatną przestrzeń życiową przynależną jednostce społecznej, jaką stanowi rodzina²³³. Prowadził rozważania w zakresie aspektów koniecznych dla zachowania ładu przestrzennego w procesie projektowym przestrzeni wielorodzinnych zespołów mieszkaniowych, uwarunkowań geomorfologicznych, nasłonecznienia, roli otoczenia, technologii wznoszenia zabudowy, sytuacji, wysokości, układu przestrzenno-kompozycyjnego²³⁴. Wyodrębnił uwarunkowania kształtowania przestrzeni terenów otwartych (powierzchnia terenu, zieleń, układ komunikacyjny, tereny rekreacji, drobne formy architektoniczne, system informacji wizualnej²³⁵.

²²⁹ Szewczyk Jarosław, Białystok 2010.

²³⁰ Używa stwierdzenia: *Nowe kształty przestrzeni, nową architekturę coraz częściej projektuje się tak, aby w jej kształtach wyrażały się cechy ludzkiej psychiki, a także cechy społeczeństwa*. Ibidem, s. 78.

²³¹ Szewczyk Jarosław, Białystok 2018, s. 172.

²³² Ibidem, s. 19.

²³³ Ibidem, s. 19.

²³⁴ Szolginia Witold, Warszawa 1987, s. 50–62.

²³⁵ Ibidem, s. 62–104.

- **Tschumi Bernard**, zwraca uwagę na trzy podstawowe kryteria kształtowania struktur architektonicznych przestrzeni w procesie tworzenia budujące tożsamość miejsca:
  - koncepcja (*concept*),
  - kontekst (*context*),
  - tożsamość (*content*).

Bada złożoną i produktywną triangulację koncepcji architektonicznej, kontekstu i treści. Twierdzi, że nie ma architektury bez koncepcji, nadrzędnej idei, która nadaje budynkowi spójność i tożsamość. Architektura nie istnieje bez kontekstu – historycznego, geograficznego, kulturowego. Koncepcja, kontekst i treść mogą być zgodne lub celowo niespójne. Wbrew kontekstualistycznemu ruchowi lat 80. i 90., który nawoływał, by architektura wtapiała się w otoczenie, twierdzi, że budynki mogą, ale nie muszą dostosowywać się do swojego otoczenia, decyzja powinna być zawsze strategiczna. Wraz z rozwojem społeczeństwa uważał, że architektura zapowiada ewolucję, generując koncepcje, kwestionując i zastępując starożytną, przestarzałą architekturę²³⁶ (ryc. 1.52).

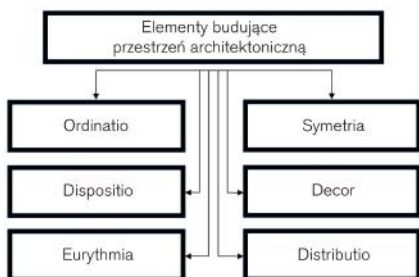

Ryc. 1.52. Kształtowanie struktur architektonicznych według Bernarda Tschumiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Witruwiusz**, wykazał, że wiedza architekta łączy w sobie wiele nauk i umiejętności. Powinna rodzić się z doświadczenia oraz teorii. Zwracał uwagę na wartość filozofii i psychologii jako nierozdzielnej jej części. Filozofia kształtuje wielkoduszość i poucza o braku zarozumiałości. Sugerował komunikatywność, sprawiedliwość i uczciwość, pozbawienie chciwości. Żadnego bowiem dzieła nie można rzetelnie dokonać bez sumienności i prawości²³⁷. Wymienia sześć elementów niezbędnych w kształtowaniu architektury:

- *ordinatio* – uporządkowanie,
- *dispositio* – odpowiednie rozmieszczenie elementów,
- *eurythmia* – wdzięk i wygląd budowli,
- *symetria* – harmonijna zgodność wynikająca z członów dzieła,
- *decor* – nienaganny wygląd całości budowli,
- *distributio* – ekonomia, opierająca się na odpowiednim materiale, miejscu i oszczędnościach w obliczaniu wydatków.

Jego rozważania objęły mechanikę, astronomię i filozofię. Prace są jedynym w całości zachowanym źródłem wiedzy na temat architektury antycznej (ryc. 1.53).

Ryc. 1.53. Elementy budujące przestrzeń architektoniczną według Leona Baptysty Albertiego, Witruwiusza, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

²³⁶ Tschumi Bernard, Cambridge, Massachusetts, London, s. 15.

²³⁷ Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 12.

- **Wojtkun Grzegorz**, wykazuje, że mieszkalnictwo wielorodzinne przeszło przeobrażenie w okresie dwudziestu lat po upadku komunizmu. Czytelny podział zabudowy jedno- i wielorodzinnej uległ zatarciu, a definicja osiedla mieszkaniowego uległa przewartościowaniu. Określenie *osiedla* stało się wspólne zarówno dla dwóch budynków, jak i dla rozległych obszarów zabudowy. Wspomina o natężeniu relacji sąsiedzkich dla zdefiniowania optymalnych obszarów mieszkaniowych, w których następuje relacja współużytkowania otoczenia wraz z budynkiem. Polskie mieszkalnictwo wielorodzinne lat 70. XX wieku w wielu kwestiach technicznych, technologicznych i powierzchniowych nie odbiegało od standardów zachodnioeuropejskich, w których dążono do unifikacji rozwiązań przestrzennych osiedli mieszkaniowych wraz z możliwością powstawania więzi społecznych²³⁸. Analizuje aspekt uprzemysłowienia technologii wznoszenia budynków dla obniżenia kosztów wykonawstwa²³⁹. Zwraca uwagę na problematykę rozwoju mieszkalnictwa w Polsce w kontekście prowadzonej polityki mieszkaniowej, która prowadzi do różnorodności modelowania mieszkań²⁴⁰. Analiza jego ustaleń pozwala wyodrębnić kryteria projektowania przestrzeni architektonicznej holistyczne i purystyczne (ryc. 1.54).

Ryc. 1.54 Przestrzeń architektoniczna według Grzegorza Wojtkuna, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- **Wujek Jakub Leon**, podjął się analizy w zakresie przestrzeni zamieszkiwania domu i miasta XX wieku. Przedstawił subiektywny obraz analizowanej architektury mieszkalnej jako archetypu budynku mieszkalnego pozostawionego bez kontekstu oraz domu przedmiotowego możliwego do zrealizowania gdziekolwiek. Analizy domu mieszkalnego poddaje porównaniu z *immeuble villas* Le Corbusiera, archetypem budownictwa mieszkaniowego galeriowców, budynków sekcyjnych oraz korytarzowców XX wieku. Przytacza kryteria postrzegania przestrzeni według Andrea Palladio: użyteczność, trwałość i piękno. W kontekście architektury XX wieku doprecyzowuje znaczenia:

Ryc. 1.55. Redefinicja kryteriów postrzegania przestrzeni Andrea Palladio według Jakuba Leona Wujka, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- użyteczność to funkcja – funkcjonalizm,
- piękno to forma – formalizm,
- trwałość to konstrukcja – konstruktywizm²⁴¹ (ryc. 1.55).

²³⁸ Wojtkun Grzegorz, Kraków 2013, s. 226–231.

²³⁹ Wojtkun Grzegorz, Szczecin 2012, s. 185.

²⁴⁰ Wojtkun Grzegorz, Szczecin 2008a, s. 178.

²⁴¹ Wujek Jakub, Warszawa 1986, s. 116.

- **Zaniewska Hanka**, wykazała brak jednoznacznej definicji terminu osiedla mieszkaniowego. Stwierdzenie to zostało potwierdzone badaniami, z których wynika, że obiekty mieszkaniowe będące własnością gmin są rozproszone nie tworząc osiedla. Wyjątkiem jest zabudowa spółdzielni mieszkaniowych powstałych w okresie funkcjonowania normatywów urbanistycznych²⁴². Wskazała na równowagę czynników przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych w projektowaniu osiedli mieszkaniowych²⁴³. Proponuje rozróżnienie trzech podstawowych skal zespołów mieszkaniowych: wysepkę zabudowy, stanowiącą drobny zespół kilku budynków ograniczony istniejącymi ulicami; osiedle, zespół zabudowy dla kilku lub kilkunastu tysięcy mieszkańców; dzielnicę, stanowiącą kompleks zabudowy mieszkaniowej i usługowej dla kilkudziesięciu tysięcy mieszkańców²⁴⁴.

- **Zevi Bruno**, zdefiniował przestrzeń architektoniczną jako trójwymiarową obejmującą wszystkie elementy architektoniczne, jak: kolumny, ściany i sklepienia. Podkreślał, że nie jest ona jedynie fizycznym tłem dla działań człowieka, ale ma również wpływ na jego doświadczenie emocjonalne i psychologiczne. Przestrzeń architektoniczna jest kluczowym elementem wpływającym na zmysły i kształtującym postrzeganie otaczającego świata. W swojej pracy skupiał się na idei organicznej architektury, dostosowującej się do potrzeb człowieka i środowiska naturalnego. Zwracał uwagę na znaczenie proporcji i skali, oddziałujących na zmysły i kształtujących postrzeganie. Podkreślał znaczenie integracji przestrzeni architektonicznej z otaczającym krajobrazem i środowiskiem naturalnym, co może wpłynąć na zdrowie i samopoczucie użytkowników budynków. Poszukiwał rozwiązań, pozwalających na harmonijne połączenie architektury z naturą, takie jak zastosowanie naturalnych materiałów i form. Krytykował tradycyjne podejście do projektowania, dążąc do stworzenia bardziej organicznej architektury, dostosowującej się do potrzeb i możliwości człowieka^{245,246}. Wyodrębnia trzy kategorie interpretacji przestrzeni: pod względem jej zawartości, pod względem fizjologiczno–psychologicznym oraz formalistycznym²⁴⁷.

²⁴² Zaniewska Hanka, Kraków 2007, s. 49.

²⁴³ Zaniewska Hanka, Poznań 2006, s. 211.

²⁴⁴ Zaniewska Hanka, Kraków 2007, s. 52.

²⁴⁵ Zevi Bruno, New York 1957.

²⁴⁶ Zevi Bruno, London 1950.

²⁴⁷ Ibidem.

- **Zumthor Peter**, kontynuuje materialno – formalną odpowiedź oraz rozwinięcie myśli dotyczących postrzegania przestrzeni według Martina Heideggera. Motywuje do projektowania obiektów oddziałujących na uczucia użytkownika, wyodrębniając kategorię egzystencjalną kształtowania przestrzeni na podstawie uczuć i rozumu²⁴⁸. Wykazuje harmonię pomiędzy kluczowymi aspektami architektonicznymi, takimi jak: forma, światło, materiał, Nastrojowość, emocjonalność, gra zmysłów oraz wrażliwość wpływają na spójność i poetyckość kształtowanej przestrzeni. Przestrzeń architektoniczna powinna wyróżniać się prostotą, elegancją, harmonią, dbałością o detale, dopasowaniem do kontekstu. Wprowadza użytkowników w specyficzny nastrój, pobudza zmysły jednocześnie zapewniając wygodę i funkcjonalność²⁴⁹.
- **Zuziak Zbigniew Karol**, prowadzi badania nad strategią rozwoju terytorialnego oraz polityką przestrzenną miast. Przeprowadza usystematyzowanie europejskich miast metropolitalnych pod kątem: wartości jako zasad rozwoju urbanistycznego, technicznych w formie oceny struktury funkcjonalno – przestrzennej oraz narzędzi sterowania zmianami. Wyodrębnia teorie planowania w kontekście głównych nurtów badań nad ukształtowaniem funkcjonalnym miast. Wprowadza kategorie planowania struktury miast: symboliczne, użytkowe, rynkowe²⁵⁰. Wskazuje kryteria kwalifikacji przestrzeni kształtowania miasta: ekonomiczne, miejsca, administracyjno – organizacyjne, społeczne, środowiskowe²⁵¹. Wyodrębnia kryterium kwalifikacji miasta kulturowego i miasta jako miejsca.²⁵² Zwraca uwagę na dwie tendencje w projektowaniu nowych strategii przestrzennych, to jest na atrakcyjne środowisko, rosnący wpływ marketingu urbanistycznego oraz policentryczną strukturę metropolitalną w idei zrównoważonego rozwoju^{253,254} (ryc. 1.56).

Ryc. 1.56. Wartości planowania struktury miasta według Zbigniewa Karola Zuziaka, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

²⁴⁸ Używa stwierdzenia: *Siła dobrego projektu tkwi w nas i w naszej zdolności postrzegania świata za pomocą uczucia i rozumu*, Zumthor Peter, Kraków 2010, s. 65.

²⁴⁹ Zumthor Peter, Kraków 2010.

²⁵⁰ Zuziak Zbigniew Karol, Kraków 2015b, s. 18.

²⁵¹ Zuziak Zbigniew Karol, Kraków 2014.

²⁵² Zuziak Zbigniew Karol, Kraków 2015a.

²⁵³ Zuziak Zbigniew Karol, journals.pan.pl 2011, s. 187.

²⁵⁴ Używa stwierdzenia: *W ujęciu marketingowym możliwość aktywizowania przestrzeni miejskiej wiąże się ściśle z jej konkurencyjnością. Ta z kolei jest funkcją jej atrakcyjności*. Zuziak Zbigniew Karol, Kraków 1998, s. 21.

3. PODSUMOWANIE

*Budynek jest architekturą zrodzoną z serca człowieka, stałym partnerem ziemi, towarzyszem drzew, prawdziwą refleksją człowieka w królestwie jego własnej duszy. Jego budynek jest więc świętą przestrzenią, w której szuka on ucieczki, odpoczynku i odpowiedzi na potrzeby ciała, a szczególnie umysłu. I tak nasz budynek z ery maszyn nie musi już wyglądać jak maszyna, a maszyna nie musi przypominać budynku*²⁵⁵

Frank Lloyd Wright

Przestrzeń, która nas otacza, istnieje od początków wszystkiego, jest pierwszym w czasie zjawiskiem fizycznego tworzenia, nas, świata, wszechświata, bytu tu i teraz. Wpływa na to, jak wygląda otaczająca nas przestrzeń zamieszkiwania, jest sztuką budowania.

Przeprowadzone badania ukazują powiązania w kontekście wyodrębnionych trzech nurtów badawczych:

1. Filozofii,
2. Nauk interdyscyplinarnych,
3. Sztuki architektury i urbanistyki.

Celem jest skonstruowanie odpowiednich narzędzi badawczych. Przeprowadzone zostały w kontekście kształtowania przestrzeni zamieszkiwania pod wpływem czynników architektonicznych i pozaarchitektonicznych.

Dla wyboru odpowiednich narzędzi umożliwiających przeprowadzenie badań posłużono się pojęciem *lokalu mieszkalnego*, który jest interpretowany indywidualnie przez każdego mieszkańca. Jako miejsce stanowi przestrzeń przeznaczoną do wykonywania czynności związanych ze stanem *zamieszkiwania*. W kontekście pozaarchitektonicznym jest symbolem stanu, indywidualnego, duchowego. Forma zamieszkiwania nie musi przypominać przebywania w tradycyjnej przestrzeni lokalu mieszkalnego. Jako, że jest intymnym postrzeganiem stanu zamieszkiwania w zastanej przestrzeni.

²⁵⁵ Wines James, Warszawa 2008, s. 64.

1. Gdy architektura spotyka filozofię

Grupa pierwsza

Teoretycy z zakresu filozoficznej analizy zagadnienia bycia

Autorzy prezentujący podejście filozoficzne, ukazując, że filozofia architektury odwołuje się do estetyki oraz stanowi inspirację dla projektowania architektonicznego. Relacje pomiędzy filozofią i architekturą powinny działać na zasadzie synergii. Architekci, którzy kształtują przestrzeń życia, heterotopie, a następnie próbują rozszerzyć zasięg swojego działania o kolejny zakres zamieszkiwania są według Michela Foucaulta *prawdziwymi architektami*. Zdają sobie sprawę z tego, że architektura kształtuje przestrzeń. Jednakże nie zawsze oni mają wpływ na dalszy los zaprojektowanej przestrzeni.

Ryc. 1.57. Dostówność przestrzenna, Centrum Pompidou, Paryż, Francja, źródło: www.zwiedzajbowarto.pl, dostęp: 23.02.2023 r.

Spotkanie architektury z filozofią wytworzyło w koncepcji niniejszej pracy nierozzerwalność projektowania przestrzeni w oparciu o wyodrębnione kryteria przypadłościowe Arystotelesa, wiarygodności ukształtowania Jeana Baudrillarda, zasiedlenia Friedricha Otto Bollnowa, kwalifikacji przestrzeni Michela Foucaulta oraz egzystencjalne (świadomość duchową) Martina Heideggera, Ewy Rewers i Friedricha Schellinga.

Kryteria Arystotelesa nadają przestrzeni zamieszkiwania formę oczywistą – jako kontekst idealnego porządku, harmonijnego w przestrzeni i czasie.

Kryteria Jeana Baudrillarda kształtują przestrzeń, próbując osiągnąć formę: niezamierzonej radykalności, istnienia, bycia, kształtując dostówność obiektu, uwidaczniają – literalność przestrzeni architektonicznej (ryc. 1.57).

Kryteria zasiedlenia Friedricha Otto Bollnowa stanowią realne zjawisko bycia w domu, użytkowania przestrzeni mieszkalnej lub jej nie użytkowania. To parametry przestrzeni określonej i wydzielonej.

Michel Foucault określa przestrzeń – przyporządkowując ją, przez pokazanie miejsca. Przykład obrazuje benthamowski Panoptikon (ryc. 1.58) jako zapewniająca bezpośredni wgląd w życie masy ludzi, przestrzeń permanentnej inwigilacji, wprowadzająca hierarchiczny nadzór nad mieszkańcami.

Ryc. 1.58. Architektura hierarchicznego nadzoru nad mieszkańcami, Więzienie Presidio Modelo, Kuba, źródło: www.smartage.pl, dostęp: 23.02.2023 r.

Świadomość duchowa, jako obraz realizacji bycia i posiadania, reprezentowany przez Martina Heideggera, Ewę Rewers i Friedricha Schellinga – to obraz struktury przestrzeni, nadającej sens miejscu poprzez to, co człowiek do niej wprowadza. Zdaniem Martina Heideggera budowane „w czystej postaci” jest odpowiedzialne za zamieszkiwanie, a architektura determinuje troskę o bycie, pozwalając stworzyć jego atmosferę poprzez zaprojektowane wnętrza, otwarcia i użyte materiały. Pobudzając zmysły, przynosząc spokój, działając w zgodzie z naturą. Architekt jest w stanie wydobyć fragment przestrzeni o niepowtarzalnym charakterze, co nadaje możliwość egzystencji i determinuje ukształtowanie postrzegania rzeczywistości. Miejsca zamieszkiwane jako swoista poezja emanacji, rytmu, przynosząca spokój i wpisuje się swoją strukturą i materiałem w otaczający krajobraz – znajduje wyraz w twórczości Petera Zumthora, biorącego pod uwagę potrzeby podkreślenia kontekstu miejsca (ryc. 1.59).

Ryc. 1.59. Zaspokojenie potrzeby kontekstu miejsca, Luzi House, Jenaz, Szwajcaria, źródło: www.atlasofplaces.com, dostęp: 23.02.2023 r.

Uwidocznienie znaczącej koherencji pomiędzy architekturą a filozofią w kontekście badań nad architekturą mieszkaniową w tym wyodrębnionych co tego celu kryteriów można, odnaleźć w domu Ludwiga Wittgensteina (ryc. 1.59). Wiedeńska zabudowa obiektu odzwierciedla filozoficzną drogę interpretacji zmysłowości materiałowej, prostoty formy i ekspresji, uwidaczniając nietypowy obraz struktury, której twórca poznawczo traktował proces realizacji oraz odzwierciedlił system swej myślowej filozofii. Gdy filozofia spotyka architekturę, uwidacznia się silny personalizm, rozpoznawalny również w benthamowskim Panoptykonie²⁵⁶. Będącego materialną emanacją człowieka poddawanego systematycznej inwigilacji²⁵⁷. Filozofia wraz z teorią architektury ukazują obraz kreacji przestrzeni, rozbudowaną metaforę, nowy kontekst rozumienia. Kreuje również symulakryczny świat, w którym odrzuca się oryginalny, obraz przekazu na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa ontologicznego.

Ryc. 1.60. Koherencja pomiędzy architekturą a filozofią – Dom L. Wittgensteina, Wiedeń, Austria źródło: www.austria-forum.org, dostęp: 23.02.2023 r.

²⁵⁶ Panoptykon w odczuciu autora stanowi pochodną formy mieszkania/domu.

²⁵⁷ Tokarczuk Olga, Kraków 2020.

2. Gdy architektura spotyka kilka dziedzin nauki

Grupa druga

Autorzy interdyscyplinarni

Autorzy łączący w swojej myśli kilka dziedzin nauki, ukazują, że zakres badań nad przestrzenią architektoniczną jest wielokierunkowy dotyczy szerokiego obszaru analiz.

Pierwszą, najobszerniejszą podgrupę stanowią socjologowie architektury: Manuel Castells, Bohdan Jałowiecki, Saskia Sassen, Richard Sennett, Waldemar Siemiński, Jerzy Szacki, Stanisław Marek Szczepański, Jan Turowski i Aleksander Wallis. Manuel Castells i Waldemar Siemiński. Kwalifikują przestrzeń z punktu socjologii miasta i jego mieszkańców, sprzeczności strukturalnej i wieloklasowości. Bohdan Jałowiecki i Jan Turowski ukazują strukturę miasta w kontekście kryteriów społecznego wytwarzania przestrzeni, określając relacje, jakie zachodzą pomiędzy człowiekiem a środowiskiem zamieszkiwania. Saskia Sassen wprowadza definicję przestrzeni elektronicznej, będącej środkiem masowego przekazu. Richard Sennett rozważa kryteria egzystencjalne w tym cielesności mieszkańców miast i otaczającej ich przestrzeni. Jerzy Szacki porusza aspekt kryterium utopi miejsca, jako przestrzeni idealnej – jeszcze nie zdobytej. Stanisław Marek Szczepański uporządkowuje przestrzeń w kontekście ładu architektoniczno-urbanistycznego funkcjonalnego, ekologicznego i psychospołecznego. Aleksander Wallis identyfikuje funkcje oraz dokonuje podziału poszczególnych fragmentów struktury miejskiej.

Drugą podgrupę wyznaczają Beata Chomątowska, Tom Dyckhoff i Filip Springer. Ukazują różnorodną strukturę relacji społecznych, jakie zachodzą w trudnej rzeczywistości współczesnego zamieszkiwania. Analiza pozwoliła wyodrębnić kryterium *mieszkania jako miejsca* w przestrzeni miasta oraz posiadania, utożsamianego z czynnikami ekonomii i zamożności.

Trzecia podgrupa – to teorie komunikacji Marshalla McLuhana, Abrahama Molesa i Élisabeth Rohmer, ukazują przestrzeń jako środek masowego przekazu oraz wielostopniowego kontinuum jako miejsc – ram dla zdarzeń otaczającego nas świata. Marshall McLuhan wyodrębnił kryterium niewerbalnego procesu myślowego. Abraham Moles i Élisabeth Rohmer – kryterium przyswajania przestrzeni wektorowo.

Badania ukazały, że architektura organizuje ludziom życie. Określając kolejność i sposób wykonywania ludzkich aktywności. Sposób kształtowania przestrzeni lokali mieszkalnych kieruje ludzkimi emocjami, charakterem wykonywania czynności określających zamieszkiwanie oraz sposobem organizacji życia. Odnosi się do ładu psychicznego i potrzeb człowieka. Klasyfikując przestrzeń według kryterium potrzeb i map poznawczych, wprowadza kodyfikację przestrzeni architektonicznej.

3. Gdy architektura spotyka sztukę architektury i urbanistyki

Grupa trzecia

Praktykujący architekci, teoretycy i historycy architektury i urbanistyki

Architekci i urbaniści oraz teoretycy architektury i urbanistyki, ukazują, że badania nad przestrzenią zamieszkiwania realizowane są w kontekście typologicznych aspektów projektowania zabudowy mieszkaniowej oraz mieszkania, jako miejsca w przestrzeni miasta.

Analiza Edwarda Charytonowa, Juliusza Goryńskiego, Waltera Gropiusa, Dariusza Kozłowskiego, Le Corbusiera, Adolfa Loosa, Jana Pallado, Bernarda Tschumiego, Leona Jakuba Wujka pozwala wyodrębnić zasady przestrzennego kształtowania przestrzeni lokali mieszkalnych. Wnosi podział wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej w ujęciu typologicznym. Juliusz Goryński zwraca uwagę na funkcje mieszkania i mikrośrodowisko zamieszkiwania, wprowadzając podział mieszkania na strefy oraz wyodrębnia kryteria klasyfikacji przestrzeni mieszkalnej pod kątem społecznym, obyczajowym, estetycznym i konstrukcyjnym. Walter Gropius określa teoretyczny aspekt struktury projektowej, przygotowanie zawodowe²⁵⁸. Le Corbusier wyodrębnia pięć zasad spajających konstrukcję z architekturą oraz trzy elementy budujące przestrzeń. Adolf Loos dzielił przestrzeń na dwie strefy: dzienną i nocną. Jan Pallado badania opiera na podziałach wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, z przeważającą tendencją w kierunku typologii ukształtowania struktury wydzielania przestrzeni. Bernard Tschumi przedstawia trzy składowe projektowania. Postrzeganie przestrzeni w ujęciu użyteczności, trwałości i piękna Andrea Palladio nadaje znaczenie funkcji, formie i konstrukcji: stając się swoiście ponadczasowym tematem do wszelkich dyskusji o architekturze.

²⁵⁸ tak zwane *rzemiosło*.

Wielokierunkowa analiza ukazuje, jak wielowątkową kompozycją są analizy projektowe zabudowy mieszkaniowej, poczynając od pomysłu, a na projekcie powiązany z dziedziną budownictwa – inżynierią konstrukcji kończąc. Dwie dziedziny działają nierozzerwalnie ze sobą – ukazują, jak ważna jest współpraca międzybranżowa dla uzyskania optymalnej i funkcjonalnej formy architektonicznej. Ta część badań ukazała, że kluczowym jest aspekt kształtowania, obszar strefowania wnętrza mieszkania oraz typologia układów zespołów mieszkalnych.

Badania przestrzeni w kontekście ukształtowania i działania miasta prowadzone zostały na podstawie teorii i projektów: Hanny Adamczewskiej – Wejchert, Wojciecha Bonenberga, Barbary Brukalskiej, Jana Macieja Chmielewskiego, Krzysztofa Marcina Chwaliboga, Witolda Czarneckiego, Mariana Fikusa, Jana Gehla, Jacka Gyurkovicha, Sławomira Gzella, Wojciecha, Kosińskiego, Kevina Lyncha, Tomasza Malca, Heleny Syrkus, Jarosława Szewczyka, Witolda Szolgini, Grzegorza Wojtkuna, Hanksi Zaniewskiej i Zbigniewa Karola Zuziaka.

Opierają się głównie na klasyfikacji mieszkania jako miejsca w przestrzeni miasta jako obszarów centrum, śródmieście, przedmieście. Wojciech Bonenberg określa aspekty cech budujących tożsamość marki architektury oraz stany emocjonalne stymulujące człowieka, zachowania i odczucia. Podobnie jak Jan Maciej Chmielewski definiuje przestrzeń w kontekście odczuć emocjonalnych człowieka. Barbara Brukalska – zasady społecznego wytwarzania przestrzeni. Witold Czarnecki wyodrębnia kryterium potrzeb fizycznych i psychicznych kształtujących przestrzeń zamieszkiwania. Marian Fikus ukazuje architekturę i urbanistykę jako sztukę zapisywania przez architekta. Jan Gehl przeprowadza fizyczną analizę poprawy struktur miejskich określając kryteria jakościowe, stany emocjonalne, które zapewniają ochronę oraz komfort i przyjemność, w kontekście bezpieczeństwa życia w mieście. Jacek Gyurkovich definiuje kryteria środowiska zamieszkania oraz zwraca uwagę na kontekst, formę i piękno a także aspekt różnorodności kulturowej. Sławomir Gzell opisuje idee miast przyszłości. Wprowadza kryteria kwalifikacji przestrzeni miasta, odwołujące się do spraw ekonomicznych, miejsca, administracyjno – organizacyjnych, społecznych i środowiskowych.

Aspekt piękna miasta w stosunku do krajobrazu naturalnego, synergicznie powiązanego z urbanistyką i strukturalnością architektury przedstawia Wojciech Kosiński. Kevin Lynch porusza aspekt środowiskowy, wyodrębniając kryteria oceny obrazu miasta. Tomasz Malec definiuje kryteria strukturalne przestrzeni miasta. Jarosław Szewczyk – znaczenie symbolu odniesione do miejsca, prestiżu społecznego, finansowego i odczuć. Witold Szolginia wskazuje na kryteria kształtowania zespołów mieszkalnych, uwarunkowanych poprzez geomorfologię, nasłonecznienie oraz technologie wznoszenia. Zbigniew Karol Zuziak przeprowadza analizę wartości i idei, węzłów miejskości i ukształtowania funkcjonalno–przestrzennego.

Obszar badań ukazuje zastosowane i potencjalne kryteria usystematyzowania miast, kategorie wartości planowania struktury miast oraz poruszane kryteria kwalifikacji przestrzeni miejskiej, oparte na wartościach ekonomicznych, miejsca, administracyjno–organizacyjnych, społecznych i kulturowych. Ukazuje, że struktury przestrzenne miast podlegają doprecyzującym badaniom nad *miejscem zamieszkiwania* w przestrzeni miasta. Ta lokalizacja ma znaczący wpływ na jakość, stany emocjonalne i wartości kulturowe. Wyniki ukazują, że istotne znaczenie ma budowanie marki miasta, a także problemy ekonomiczne, socjalne, kulturowe, administracyjne i organizacyjne. Wszystko, to co stanowi istotę dobrego planowania, tworzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Indywidualne chociaż różniące się pod względem przyjętych priorytetów nad przestrzenią zamieszkiwania uwidoczniły badania Leona Baptysty Albertiego, Christophera Alexandra, Sigfrieda Giediona, Rema Koolhaas, Grzegorza Nawrota, Christiana Norberga-Schultza, Andrea Palladio, Witruwiusza, Bruno Zeviego i Petera Zumthora.

Leon Baptysta Alberti i Andrea Palladio są kontynuatorami myśli Witruwiusza, spisanej jako kwintesencja zasobu teorii. Architekturze, jej funkcji, formy i konstrukcji. Wyodrębniona teoria dopasowania Christophera Alexandra, odnosząca się do teorii wzorców, ukierunkowuje najważniejszą, jego zdaniem, grupę wytycznych, niezbędnych do ukształtowania przestrzeni zamieszkiwania. Wyodrębnione wzorce stanowiły język projektowy ułatwiający proces twórczy. Sigfried Giedion ukazuje sposób opisu architektury i urbanistyki w nawiązaniu do uczuć i subiektywnego wyboru, wytyczając nowe podejście, wyrażające się

w uznaniu za kluczowy kontekst czasoprzestrzeni. Porusza aspekty ekonomiczne i społeczne, emocje, sposoby odczuwania oraz czynniki kulturowe budujące przestrzeń. Rem Koolhaas w swych niekonwencjonalnych obserwacjach wyodrębnił przestrzeń *śmieciową*, będącą efektem współczesnych metod projektowych, ekonomii, polityki, uwarunkowań kulturowych i społecznych, oraz konsekwencją dotychczasowych działań. Grzegorz Nawrot ukazując współczesne formy zamieszkiwania w mieście, wyodrębnia grupę kryteriów kształtujących przestrzeń wewnętrzną oraz zewnętrzną w osiedlach i dzielnicach miasta. Określa kryteria jej kwalifikacji odnosząc się wielowątkowo do analizy zagadnienia. Christian Norberg-Schultz wprowadził poziomy przestrzeni egzystencjalnej i architektonicznej oraz warunki jej kształtowania, odpowiadające za byt, a nie istotę zamieszkiwania. Wyodrębnił relacje pomiędzy indywidualną przestrzenią egzystencjalną a otaczającym ją światem. Bruno Zevi zalicza się do tej grupy autorów, którzy swoją działalnością wywarli największy wpływ na myśl architektoniczną zawartą w niniejszej pracy. Prekursor definicji przestrzeni ukazał ją w kierunku formalistycznym, fizjologicznym i zawartości.

Peter Zumtor nawiązuje do filozoficznych aspektów architektury, jego realizacje są znaczącą tego emanacją. Ukazuje wpływ uczuć i rozumu na architekturę. Przestrzeń jest dla niego poezją, której źródło stanowi ciało człowieka, a wymiar architektury staje się odczuwalny dzięki jej odczuwaniu. Surowość, skala i materiałowość, nawiązująca do otoczenia, stanowiąc synergie poezji z architekturą, jest również konotacją poczucia zamieszkiwania.

Analiza literaturowa ukazuje nierozzerwalność pomiędzy projektowaniem otaczającej przestrzeni a byciem w otaczającym świecie. Projektowana przestrzeń zamieszkiwania, czyli domu, mieszkania, osiedla, miasta, świata, stanowi swoiste *invenzione* projektowania architektonicznego, organizującego organizację życia ludzi.

W kontekście tej pracy na podstawie analiz przyjęto następujące narzędzia badawcze:

Tabela 1.1. Przyjęte kryteria architektoniczne i pozaarchitektoniczne w kontekście analizowanych nurtów badawczych

Kryteria architektoniczne	Nurt badawczy
1. Czynności określające stan zamieszkiwania	Teoria i historia architektury i urbanistyki
2. Powiązania strukturalne	
3. Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania	
4. Plastyczność strukturalna	
5. Organizacja ukształtowania	
Kryteria pozaarchitektoniczne	Nurt badawczy
1. Zasiedlenie	Filozofia
2. Wiarygodność ukształtowania	Filozofia
3. Wiarygodność odczuwania	Autorzy interdyscyplinarni
4. Świadomość duchowa (egzystencjalizm)	Filozofia i autorzy interdyscyplinarni
5. Percepcja erudycyjności	Teoria i historia architektury i urbanistyki

Źródło: opracowanie własne.

CZĘŚĆ DRUGA

1. WSTĘP
2. WYODRĘBNIENIE METOD SYSTEMOWEJ KWALIFIKACJI PRZESTRZENI MIESZKALNEJ
3. PODSUMOWANIE

Fotografia strony 3: Osiedle Bielana, Opole, 2021, źródło: autor.

1. WSTĘP

*Ograniczając środki rozwijamy pomysłowość. To narzucone sobie ograniczenie doprowadzi nas do postępu, jakiego nie byliśmy w stanie sobie wcześniej wyobrazić*²⁵⁹

Pablo Picasso

*Zakres i siła emocji są większe, niż to się czasem przypuszcza. Emocje lub uczucia wnikają do wszystkich naszych czynności – nasze rozważania nigdy nie bywają całkowicie „czyste”, podobnie jak działanie nie jest nigdy wyłącznie praktyczne. Oczywiście w sprawach uczuć zawsze dalecy jesteśmy od jakiegokolwiek wolnego wyboru. Wielkie obszary naszego życia emocjonalnego są określane warunkami poza naszą kontrolą: faktem, że zdarzyło się nam być ludźmi takiego, a nie innego pokroju, żyjącymi w tym czy w innym okresie. W ten sposób w pełni integralna kultura wytwarza wyraźną jednolitość sposobu odczuwania wśród swych przedstawicieli*²⁶⁰

Sigfried Giedion

Istotną rolę w kształtowaniu myśli twórczej każdej dziedziny mają czynniki społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne²⁶¹.

Ontologicznie przestrzeń mieszkalną można podzielić na przestrzeń przejrzystą i jasną oraz będącą wytworem społecznym (narzędziem polityki lub przedmiotem, towarem). Kształtująca się cywilizacja uwidacznia ciągle przenikanie się emocji we wszelkiej ludzkiej działalności, co jest też następstwem działań artystów. Architektura staje się symbolem dzisiejszych czasów. Tworząc systemy, układy, związki i relacje, sprawiamy, że powstaje nowoczesna technologia, rozwój konstrukcji, budownictwa, malarstwa, matematyki i otaczającej nas przestrzeni. Jest to przyczyna, dla której zwyczajne przedmioty mają

²⁵⁹ Wines James, Warszawa 2008, s. 102.

²⁶⁰ Giedion Sigfried, Warszawa 1968, s. 460.

²⁶¹ *Malarze tacy jak Picasso, Juan Gris i Le Corbusier poświęcili swą twórczość pospolitym przedmiotom codziennego użytku: są tam dzbanki, fajki, butelki, szklanki, gitary. Podobną uwagę poświęcili oni materiałom wziętym wprost z natury: kamieniom, wyłobionym przez fale morskie, korzeniom drzew, odłamkom kory – nawet kościom zbielełym pod wpływem działania atmosferycznego. Obecność anonimowych i bezpretensjonalnych przedmiotów tego rodzaju nie dochodzi do naszej normalnej świadomości, jednak w ręku artysty nabierają one swej właściwej formy i znaczenia. Objawiają się nam one jako objets à action poétiques, określone przez Le Corbusiera, lub też formułując to nieco inaczej, nowe cząstki naszego świata stają się dostępne uczuciom, źródło: Ibidem.*

znaczenie dla twórczych artystów. Świat kształtuje byt społeczny, którego środowisko zamieszkiwania nazywane jest mikrośrodowiskiem mieszkalnym. Zamieszkiwana przestrzeń określana jest jako subiektywna – przestrzeń indywidualna, oraz jako przestrzeń obiektywna – przestrzeń zewnątrz. Sposób zamieszkiwania w owej przestrzeni definiują przestrzenne formy *zamieszkiwania*.

Przeprowadzone badania literaturowe pozwoliły ukazać formę indywidualnej przestrzeni uwarunkowanej względami fizycznymi oraz psychologicznymi oraz zewnętrznej formy zamieszkiwania, wyczuwalnej dla człowieka w przypadku materialnych lub wzrokowych ograniczeń. Przestrzeń mieszkalna we współczesnym budynku miejskim, podlega kwalifikacji.

Kształtowanie przestrzeni domu wewnętrznego i zewnętrznego ukazuje dwupłaszczyznowość projektowania, stan świadomości oraz miejsce w przestrzeni. Konstruowanie budynku jest określone poprzez szereg działań, metod i celów w kontekście psychologicznym, socjologicznym, technologicznym, technicznym, ekonomicznym, uwarunkowań prawnych.

Badania ukazują, że kształtowanie lokalu mieszkalnego następuje dwuwymiarowo. Pierwszy określa mieszkanie jako *miejsce*. Drugi określa mieszkanie jako *stan* wyznaczony zespołem czynności – *stan mieszkania*. Takie twierdzenia ukierunkowują na poszukiwanie relacji pomiędzy światem i człowiekiem.

Wydzielanie przestrzeni może zachodzić fizycznie (materialnie) lub niefizycznie (niematerialnie). Pomiędzy człowiekiem a miejscem *bycia* zachodzi synergia na wielu poziomach. Konstruowanie *domu* i *mieszkania* daje możliwość nowych warunków pojmowania działań w przestrzeni w kontekście czynności określających stan mieszkania.

Przeprowadzone badania literaturowe pozwoliły wyodrębnić przyjęte narzędzia badawcze, rozwinięcie przyjętych do badań metod systemowej kwalifikacji przestrzeni.

2. WYODRĘBNIE NIE METOD SYSTEMOWEJ KWALIFIKACJI PRZESTRZENI MIESZKALNEJ

2.1 KRYTERIA ARCHITEKTONICZNE

Architektura jest środkiem masowego przekazu, jest budowaniem znaków będących emanacją przestrzeni²⁶² i rezultatem przyporządkowania przestrzeni przez mieszkańców²⁶³. Wszelkie czynności określające mieszkanie odbywają się w wytworzonej do tego przestrzeni mieszkalnej.

Czynniki architektoniczne kwalifikacji przestrzeni mają wpływ na projektowanie przestrzeni architektonicznej i dotyczą wszelkich etapów powstawania projektu, późniejszego użytkowania i odczuwania przez użytkownika wykształconej architektury. Mieszkanie interpretowane jako miejsce jest skonstruowaną przestrzenią do zamieszkiwania. Mieszkanie jako stan bytu jest kształtowane i określane dzięki czynnościom określającym to zamieszkiwanie.

Przyjęty wybór i klasyfikacja kryteriów architektonicznych określa w spójny sposób warunki kształtowania się współczesnej przestrzeni w kontekście:

- czynności określających stan zamieszkiwania,
- powiązań strukturalnych,
- potencjalnych możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania,
- plastyczności strukturalnej,
- organizacji użytkowania.

W momencie pojawienia się stanu odczuwania mieszkania jako stanu bytu, *dom*, będący obudową czynności związanych z *zamieszkiwaniem*, zaczyna być konstruowany w płaszczyźnie materii i idei. Następnym jest ocena w kontekście wartości materialnej jako zespołu stanów emocjonalnych i intelektualnych oraz wartości niematerialnych odpowiedzialnych za zespół obrazu idei. Równie ważny aspekt stanowi ukształtowanie wnętrza lokalu mieszkalnego, układ funkcjonalny pomieszczeń, wewnętrzne ukształtowanie, wzajemne relacje, wyposażenie i relacje jakie zachodzą między poszczególnymi elementami²⁶⁴.

Konsekwencją jest ważna dla przeprowadzenia analizy świadomość istnienia odrębności odczuwania przyjętych kryteriów.

²⁶² Eco Umberto, Warszawa 1972, s. 233.

²⁶³ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 51.

²⁶⁴ Ibidem, s. 19.

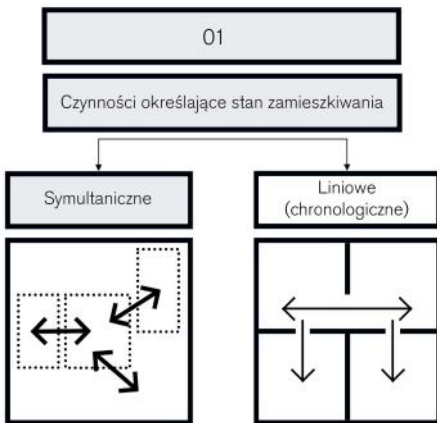
KRYTERIA BADAŃ ARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów architektonicznych 01

01 CZYNNOCI OKREŚLAJĄCE STAN ZAMIESZKIWANIA SYMULTANICZNE

Kategoria symultanicznego wykonywania czynności określających stan mieszkania stanowi jedno z najistotniejszych kryteriów kształtujących przestrzeń. Wykonywane czynności, ukierunkowane kulturowo, wpływają na sposób budowania przestrzeni użytkowej wnętrza. Kierunki wyznaczają metody wydzielenia przestrzeni i zastosowane rozwiązania technologiczne. Symultaniczność określa wykonywanie aktywności przykładowo w jednym wydzielonym miejscu w przestrzeni. W jednym pomieszczeniu znajduje się obszar do sporządzania i spożywania posiłków, oglądania telewizji, spania, nauki, pracy. Taki stan jest bardzo często uwarunkowany historycznymi wzorcami cywilizacyjnymi²⁶⁵.

Uwaga: Możliwość wystąpienia układu hybrydowego – połączenie wykonywania czynności symultanicznie i liniowo.

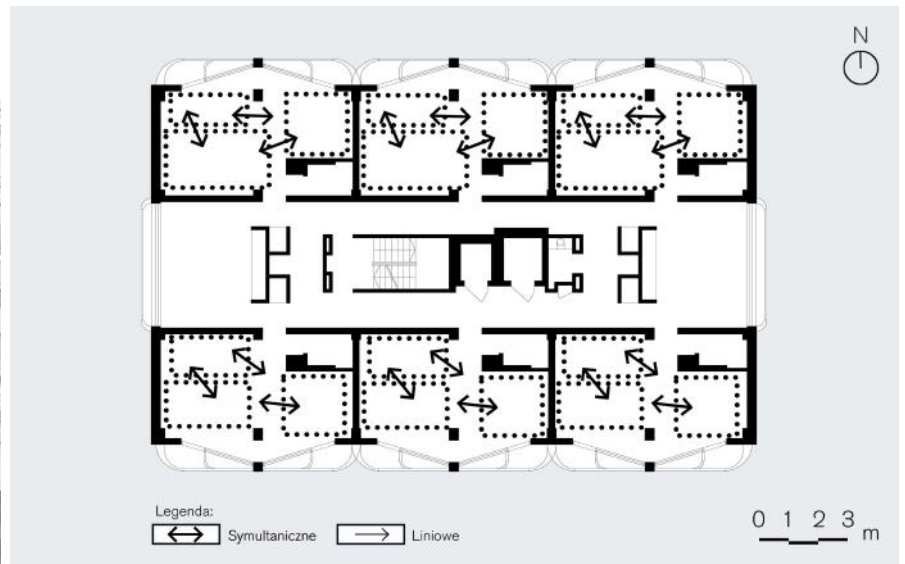

Ryc. 2.1. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.2. Zespół zabudowy wielorodzinnej, pl. Grunwaldzki, Wrocław, Polska, projektant: Jadwiga Grabowska-Hawrylak, źródło: autorka.

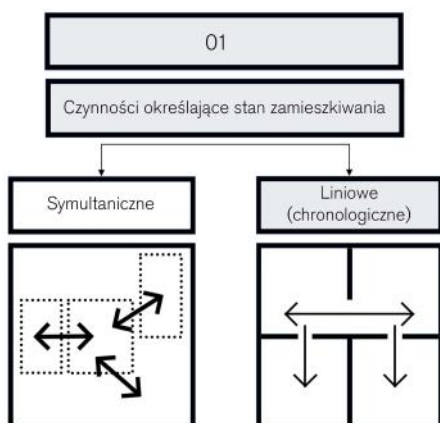
Ryc. 2.3. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające symultaniczne wykonywanie czynności, źródło: autorka²⁶⁶.

²⁶⁵ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 131.

²⁶⁶ Duda Michał, Wrocław 2016, s. 156.

01 CZYNNOCI OKREŚLAJĄCE STAN ZAMIESZKIWANIA
LINIOWE (CHRONOLOGICZNE)

Kategoria liniowego wykonywania czynności określających stan mieszkania stanowi, obok kryterium symultanicznego, drugie charakterystyczne kryterium kształtowania przestrzeni. Liniowe (chronologiczne) wykonywanie czynności określających *stan zamieszkania* jest wynikiem sposobu wydzielenia przestrzeni, przyjętej: koncepcji, lokalizacji na planie, przyjętych modułów, przyjętych schematów, układów konstrukcyjnych, prowadzenia instalacji wewnętrznych, propozycji wydzielenia przestrzeni w kontekście, doświetlenia jako wyrazu przekazania znaczenia i kształtowania przestrzeni. Najczęstszym przypadkiem narzucania liniowego (chronologicznego) wykonywania czynności wewnętrznego układu przestrzennego mieszkania stanowi układ konstrukcyjny. Liniowe wydzielenie przestrzeni pozwala na wykreowanie struktury wnętrza przeznaczonej do realizowania określonych wytycznych użytkowych i kulturowych²⁶⁷.

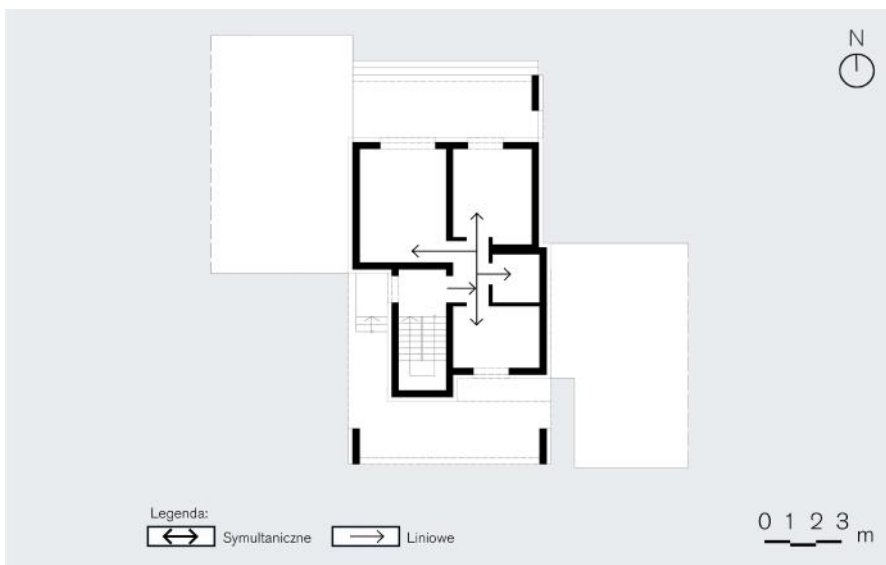
Ryc. 2.4. Schemat, źródło: autor.

Uwaga: Możliwość wystąpienia układu hybrydowego – połączenie wykonywania czynności symultanicznie i liniowo.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.5. Koncepcja zespołu zabudowy wielorodzinnej, Pawłowice-Pniówek, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

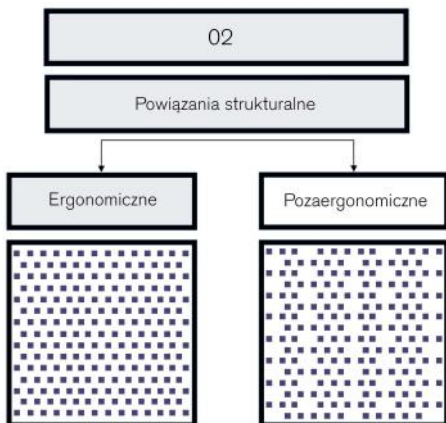

Ryc. 2.6. Rzut parteru, ukształtowanie rzutu wyrażające liniowe wykonywanie czynności, źródło: autor²⁶⁸.

²⁶⁷ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 131.

²⁶⁸ Badanie oparte na własnej koncepcji osiedla, związane bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

02 POWIĄZANIA STRUKTURALNE
ERGONOMICZNE

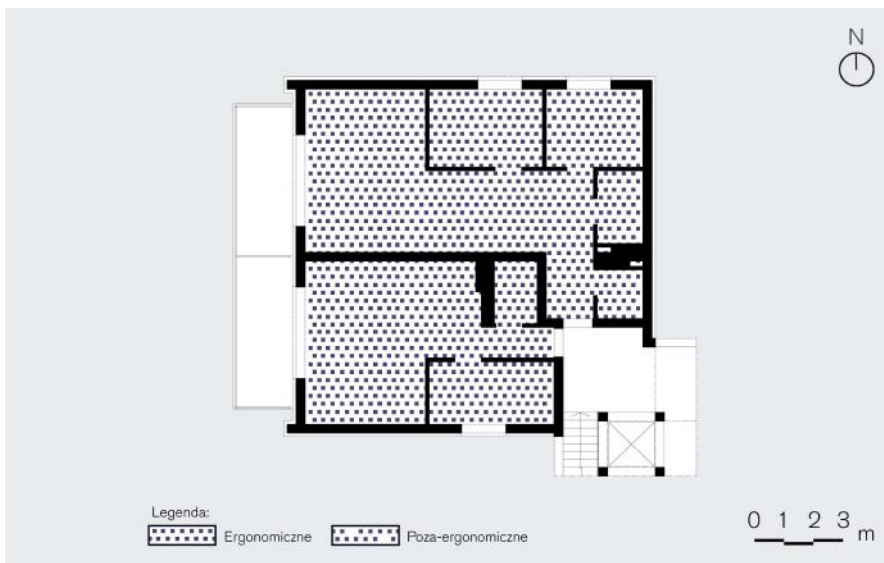
Ryc. 2.7. Schemat, źródło: autor.

Kryterium powiązań strukturalnych w kontekście ergonomicznego kształtowania przestrzeni mieszkania konstruowane jest dzięki działaniom wynikającym z uwarunkowań społecznych. Ergonomia mieszkania odnosi się do prawidłowego rozplanowania umożliwiającego adekwatne potrzebom człowieka przemieszczanie się we wnętrzu. Dotyczy odpowiedniego oświetlenia i przewietrzania, funkcjonalności i użyteczności wnętrza dla zapewnienia odpowiedniej wielkości pomieszczeń orazumeblowania (estetyka wnętrza). Ważny aspekt zapewnia strona technologiczna mieszkania – wyposażenia w adekwatne systemy wentylacji, klimatyzacji i ogrzewania²⁶⁹.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.8. Koncepcja zespołu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, Opole, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

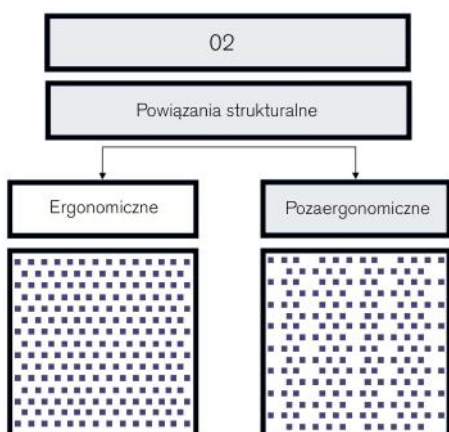

Ryc. 2.9. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu umożliwiające ergonomiczne wykonywanie czynności, źródło: opracowanie własne²⁷⁰.

²⁶⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 164.

²⁷⁰ Badanie oparte na własnej koncepcji osiedla, związane bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

02 POWIĄZANIA STRUKTURALNE
POZAERGONOMICZNE

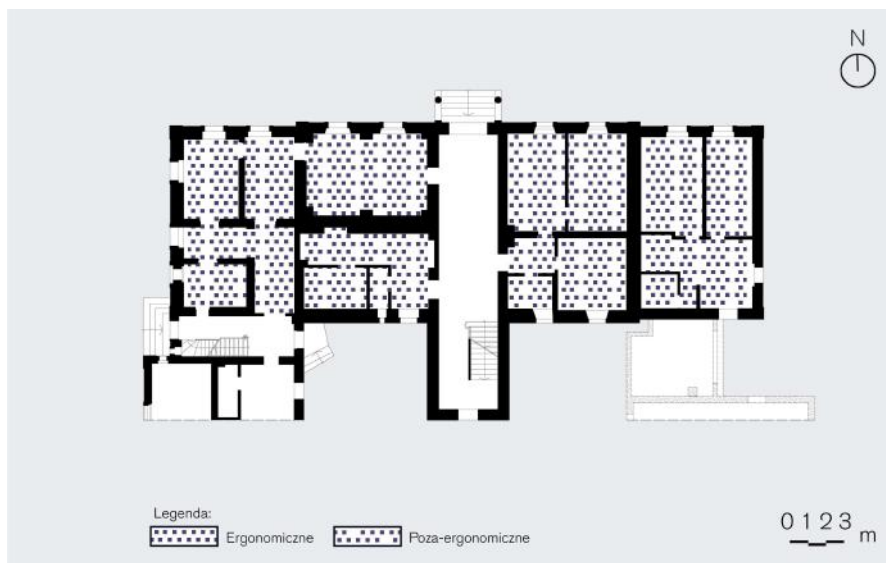
Kryterium powiązań strukturalnych w kontekście pozaergonomicznego kształtowania przestrzeni mieszkania konstruowane wynikiem uwarunkowań technicznych i technologicznych i społecznych. Pojęcie *mieszkania pozaergonomiczne* dotyczy nieprawidłowego rozplanowania uniemożliwiającego swobodne przemieszczanie się we wnętrzu, ze względu na bariery architektoniczne, brak odpowiedniego oświetlenia i przewietrzania lokalu, braku wyposażenia mieszkania w odpowiednie systemy wentylacji, klimatyzacji i ogrzewania lub niewłaściwego wykonania instalacji wewnętrznych²⁷¹, braku funkcjonalności i użyteczności wnętrza, występowania nieprawidłowej wielkości pomieszczeń oraz nieprawidłowego umeblowania.

Ryc. 2.10. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.11. Zespół pałacowy zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej, Bystrzyca Dolna, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

Ryc. 2.12. Rzut parteru – inwentaryzacja, ukształtowanie rzutu uniemożliwiające ergonomiczne wykonywanie czynności, źródło: autor²⁷².

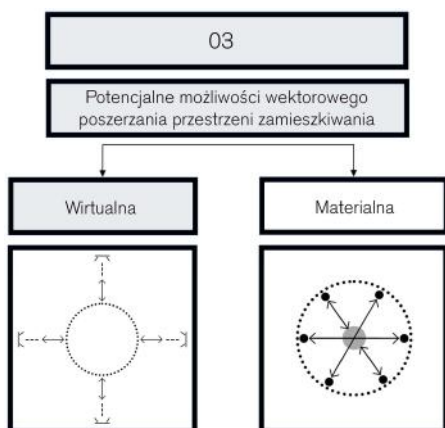
²⁷¹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 164.

²⁷² Badanie oparte na podstawie inwentaryzacji do projektu własnego „Przebudowy i remontu budynku pałacowego w Bystrzycy Dolnej”. Analiza wykonana bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

03 POTENCJALNE MOŻLIWOŚCI WEKTOROWEGO POSZERZANIA PRZESTRZENI ZAMIESZKIWANIA WIRTUALNA

Rozpatrując przestrzeń do mieszkania w kontekście wielofunkcyjnych *ram dla zdarzeń*, można usystematyzować hierarchię tychże *ram*, zgodnie z teorią jest to wynik interpretacji przestrzeni mieszkalnej otwierającej się o kolejne *muszle* Abrahama Molesa i Elisabeth Rohmer. Dotyczy budynku traktowanego jako jeden spójny mechanizm, gdzie przestrzeń mieszkalna przynależna do poszczególnych osób może być wzajemnie pomiędzy nimi *wymieniana*, a także wielofunkcyjnie użytkowana w zależności od aktualnych potrzeb. Kolejnymi wektorami wielostopniowego kontinuum są ramy dla zdarzeń wokół budynku mieszkalnego, w dzielnicy, w całym mieście i całym dostępnym świecie. Dotyczą zatem zmieniającego się otoczenia w odniesieniu do wektorowego otwierania przestrzeni. Uzupełnieniem są możliwości uzyskiwane dzięki osiągnięciom technologii cyfrowych i teletechnicznych. Przestrzeń wirtualna ma swoje odniesienie do poszerzania przestrzeni z wykorzystaniem inteligentnego wyposażenia, hologramów, zjawiska telematyki, uzbrojenia w wewnętrzne łączenia systemów i urządzeń, zarządzania możliwościami zdalnej kontroli za pomocą aplikacji internetowych, sieci IoT²⁷³.

Ryc. 2.13. Schemat, źródło: autor.

Uwaga: Możliwość wystąpienia układu hybrydowego – połączenie przestrzeni wirtualnej i materialnej.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.14. Koncepcja zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej, Warszawa, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

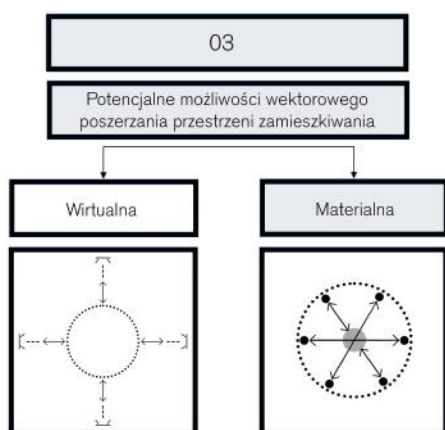

Ryc. 2.15. Rzut parteru, ukształtowanie rzutu umożliwiające wirtualne poszerzenie przestrzeni, źródło: opracowanie własne²⁷⁴.

²⁷³ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 111.

²⁷⁴ Badanie oparte na projekcie własnym „Koncepcji architektonicznej obiektów mieszkaniowych zlokalizowanych w Warszawie”. Analiza wykonana bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

03 POTENCJALNE MOŻLIWOŚCI WEKTOROWEGO POSZERZANIA PRZESTRZENI ZAMIESZKIWANIA MATERIALNA

Przestrzeń materialna stanowi przestrzeń mieszkalną z brakiem wyposażenia w inteligentne rozwiązania technologii *smart home*²⁷⁵. To zabudowa mieszkaniowa uzbrojona w tradycyjne systemy alarmowe i urządzenia oraz tradycyjne sieci elektryczne, wodne, kanalizacyjne, ciepłownicze, gazowe. Są to mieszkania bez sieci IoT oraz połączenia telefonicznego do firm obsługujących IoT²⁷⁶. Odznaczają się brakiem inteligentnej kontroli dostępu zarządzania energią. Przestrzeń materialna skonstruowana jest tu z materialnych podziałów²⁷⁷.

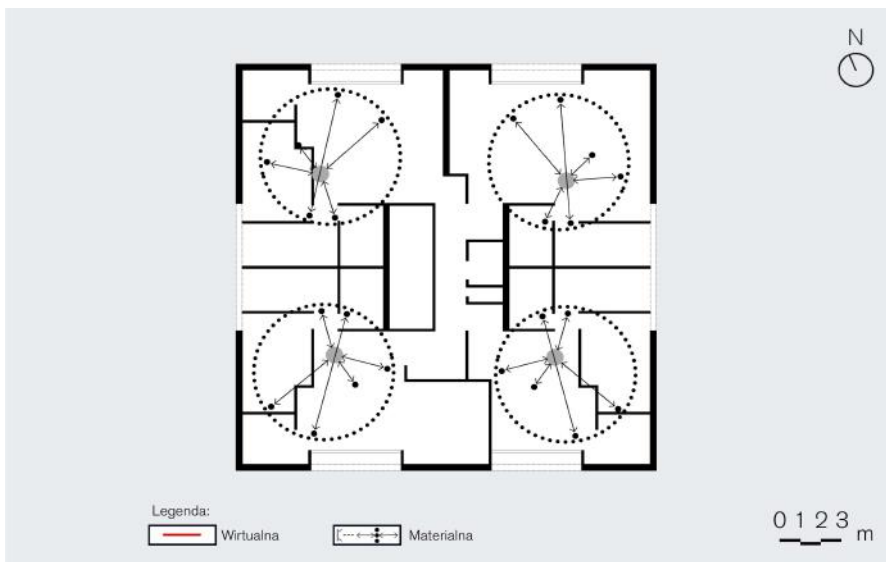
Uwaga: Możliwość wystąpienia układu hybrydowego – połączenie przestrzeni wirtualnej i materialnej.

Ryc. 2.16. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.17. Budynek mieszkalny wielorodzinny (konstrukcja trzonowo-linowa), Wrocław, Polska, projektant: Jacek Burzyński, Andrzej Skorupa, źródło: polska-org.pl, dostęp: 9.09.2022 r.

Ryc. 2.18. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające materialne kształtowanie przestrzeni, źródło: opracowanie własne²⁷⁸.

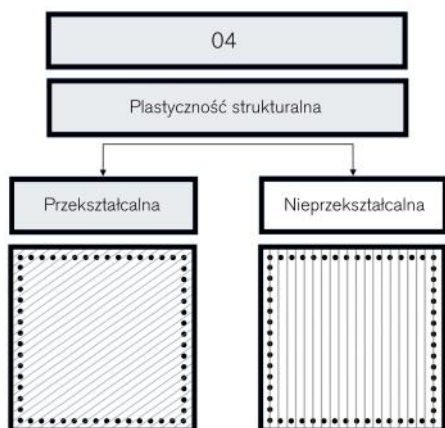
²⁷⁵ Czyli: *inteligentny dom*, wyposażony w system zarządzania i sterowania dzięki mobilnym aplikacjom, posiadający monitoring, czujniki, pozwalają racjonalnie zarządzać energią i bezpieczeństwem.

²⁷⁶ Czyli: *internet of things*, internet rzeczy, internet przedmiotów.

²⁷⁷ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 111.

²⁷⁸ Ibidem, s. 136.

04 PLASTYCZNOŚĆ STRUKTURALNA
PRZEKSZTAŁCALNA

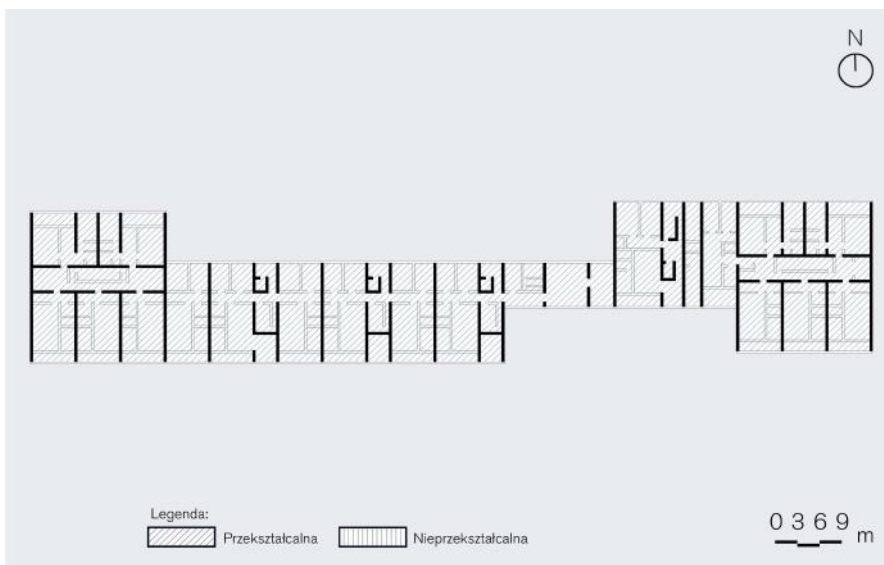
Mieszkanie przekształcalne może podlegać modyfikacji w kontekście wewnętrznego modelowania przestrzeni. Przekształcalność może dotyczyć również zewnętrznego powiększania bądź zmniejszania obszaru, na którym się znajduje, zapewniając elastyczne kształtowanie przestrzeni zamieszkiwania. Czynnikiem określającym potencjalną przekształcalność jest ustrój konstrukcyjny obiektu oraz model prowadzenia instalacji wewnętrznych. Przekształcalność ma wpływ na zmienne wydzielanie przestrzeni, co z kolei wpływa na zmiany relacji pomiędzy wewnętrznymi przestrzeniami lokalu mieszkalnego. Może również wpływać na zmianę kubatury lub elewacji²⁷⁹.

Ryc. 2.19. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.20. Budynek mieszkalny wielorodzinnny, Amsterdam, Holandia, projektant: Diener & Diener Architekten, źródło: www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.

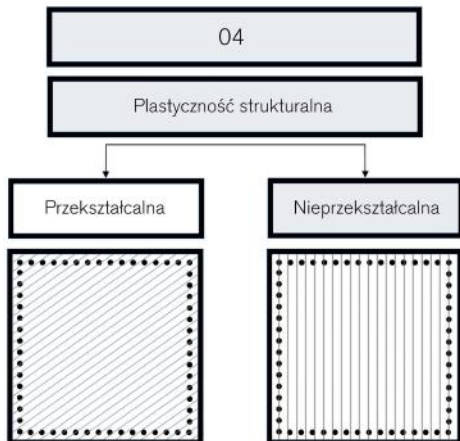
Ryc. 2.21. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu umożliwiające wewnętrzną przekształcalność, źródło: opracowanie własne²⁸⁰.

²⁷⁹ Przykładowo: mieszkanie przekształcalne charakteryzuje się przyjętym układem statycznym szkieletowym lub słupowo-ryglowym, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 133.

²⁸⁰ Ibidem, s. 137.

KRYTERIA BADAŃ ARCHITEKTONICZNE
Karta kryteriów architektonicznych 04

04 PLASTYCZNOŚĆ STRUKTURALNA
NIEPRZEKSZTAŁCALNA

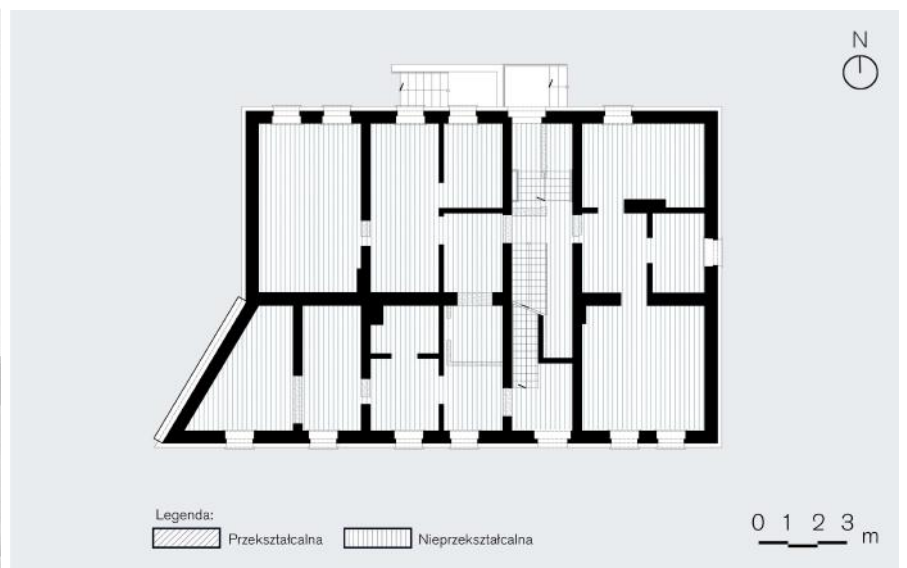
Lokal mieszkalny nieprzekształcalny nie może ulegać modyfikacji w kontekście modelowania. Jest konsekwencją względów konstrukcyjnych uniemożliwiających wewnętrzną modyfikację przestrzeni mieszkalnej²⁸¹.

Ryc. 2.22. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.23. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Chrzelice, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

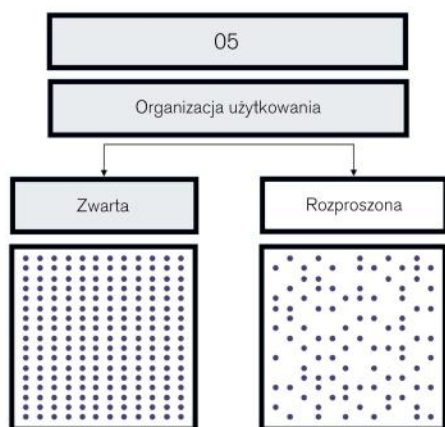

Ryc. 2.24. Rzut parteru, ukształtowanie rzutu uniemożliwiające wewnętrzną przekształcalność, źródło: opracowanie własne²⁸².

²⁸¹ Przykładowo: lokale mieszkalne nieprzekształcalne charakteryzują się technologią wykonania konstrukcji z elementów wielopłytowych lub konstrukcyjnych ścian nośnych o sztywnym układzie statycznym, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 132.

²⁸² Badanie oparte na projekcie własnym „Przebudowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego w Chrzelicach”. Analiza wykonana bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

05 ORGANIZACJA UŻYTKOWANIA
ZWARTA

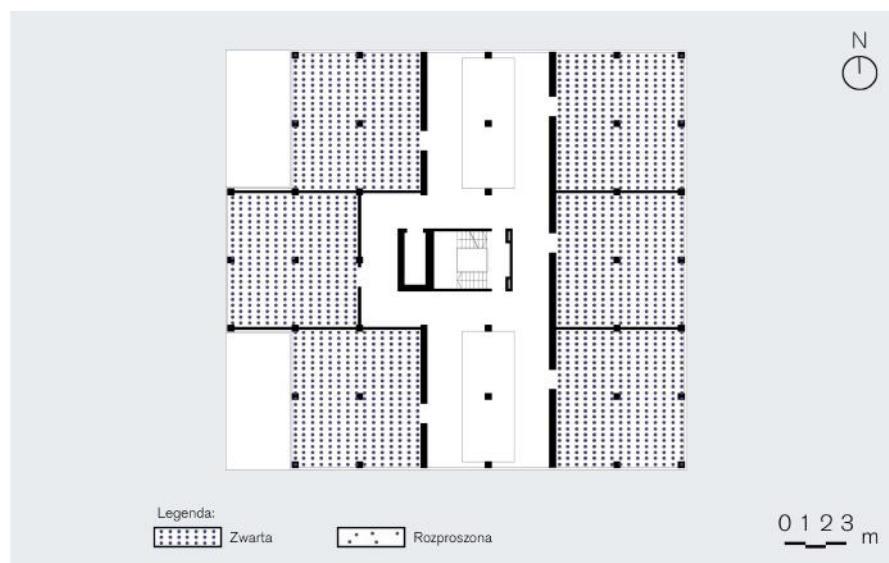
Przestrzeń zamieszkiwania jest zamknięta w obrębie jednej zwartej bryły. Wnętrze jest wydzielone przy użyciu tworzywa materialnego bądź niematerialnego, a wielkość zależy od czynników technicznych, technologicznych i konstrukcyjnych²⁸³.

Ryc. 2.25. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.26. Koncepcja zespołu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, Opole, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

Ryc. 2.27. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające zwartą organizację użytkowania, źródło: opracowanie własne²⁸⁴.

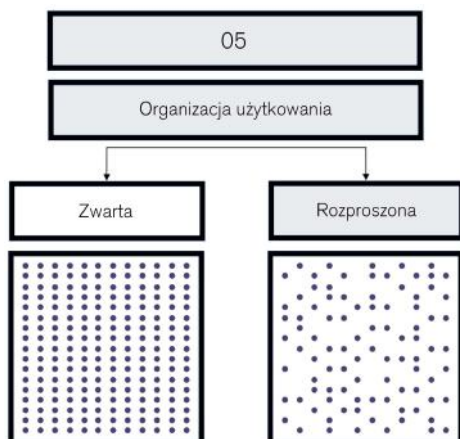
²⁸³ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 113.

²⁸⁴ Badanie oparte na projekcie własnym „Koncepcja architektonicznej obiektów mieszkaniowych zlokalizowanych w Opolu”. Analiza wykonana bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

KRYTERIA BADAŃ ARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów architektonicznych 05

05 ORGANIZACJA UŻYTKOWANIA ROZPROSZONA (KOMPILACYJNA)

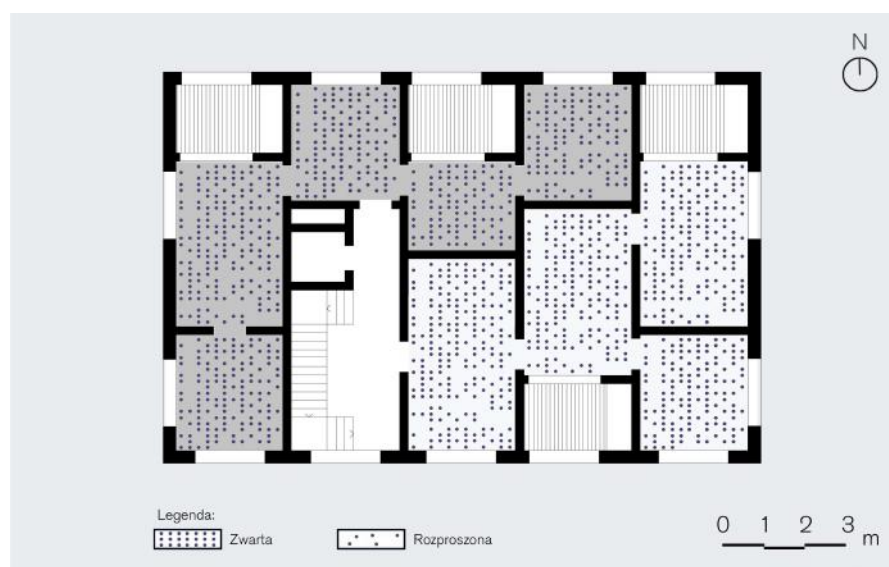
Przestrzeń mieszkalna konstruowana w rozproszonych miejscach. Mieszkańcy realizują aktywności związane z zamieszkiwaniem pomiędzy nimi²⁸⁵.

Ryc. 2.28. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.29. Budynek mieszkalny wielorodzinny Casa A1 w Olympic Village, Turyn, Włochy, projektant: Diener & Diener Architekten, źródło: www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.

Ryc. 2.30. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające rozproszoną organizację użytkowania, źródło: www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.

²⁸⁵ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 113.

2. WYODRĘBNIE NIE METOD SYSTEMOWEJ KWALIFIKACJI PRZESTRZENI MIESZKALNEJ

2.2 KRYTERIA POZAARCHITEKTONICZNE

Czynniki pozaarchitektoniczne ukazują kształtowanie się współczesnej przestrzeni w kontekście:

- zasiedlenia, nadania tożsamości przestrzeni,
- wiarygodności ukształtowania (hiperrzeczywistości stanu i miejsca), analizowanej przez Jeana Baudrillard'a²⁸⁶,
- wiarygodności odczuwania,
- świadomości duchowej, ukształtowanej jako koncepcja przez Martina Heideggera w ujęciu poczucia *bycia, jestestwa, światowości*, rzeczywistości bytu, *bycia – w jako takiego, bycia – tu – oto*²⁸⁷,
- Percepcji erudycyjności, odnoszącej się do fizycznego środowiska percepcji, subiektywnego odczuwania ważności, budującej mentalną świadomość poczucia bycia oraz realizowania czynności określających stan mieszkania²⁸⁸.

Powyższe kryteria stanowią system wartościowania i odczuwania zamieszkiwanego lokalu mieszkalnego. Uczucia mają wpływ na dokonywany przez użytkowników wybór, potrzeby, poglądy i oczekiwania. Modelowanie lokalu mieszkalnego w mieście związane jest ze sposobem jego interpretowania, czego emanacją jest przestrzeń mieszkalna budynku. Przestrzeń zamieszkiwania reprezentuje ludzką przestrzeń egzystencjalną, stanowi jej materialną emanację, jest strukturą przyjętych schematów percepcyjnych, obrazu otoczenia.

²⁸⁶ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 159.

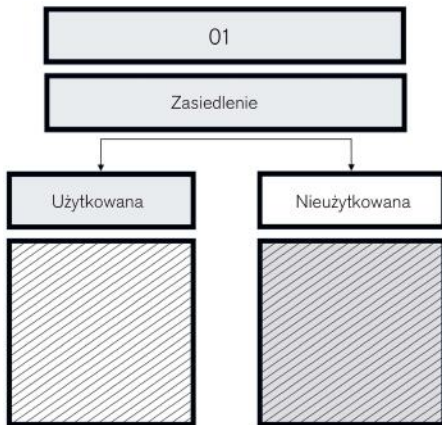
²⁸⁷ Heidegger Martin, Warszawa 2004, s. 168.

²⁸⁸ Heidegger Martin, Warszawa 1977.

KRYTERIA BADAŃ POZAARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów pozaarchitektonicznych 01

01 ZASIEDLENIE UŻYTKOWANA

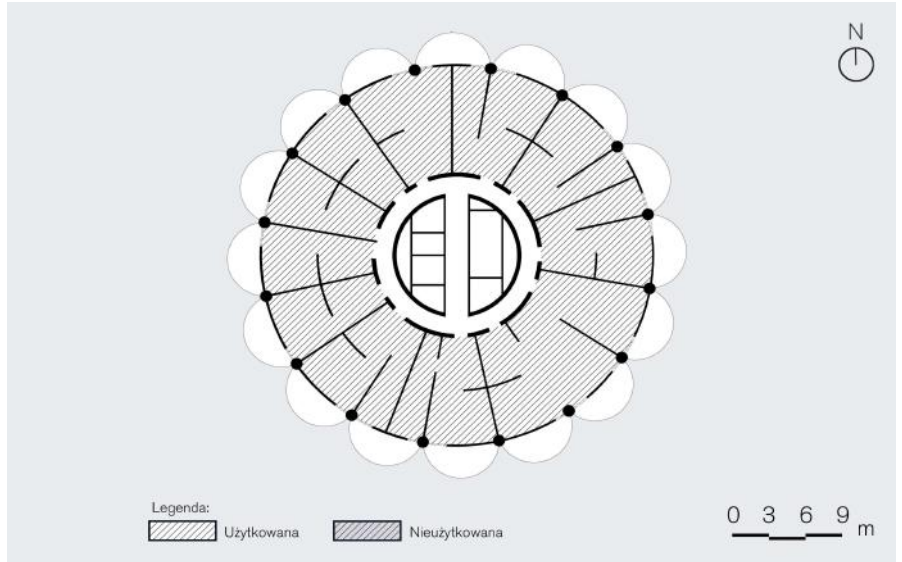
Ryc. 2.31. Schemat, źródło: autor.

Lokal mieszkalny zlokalizowany w przestrzeni obiektu mieszkalnego, w którym przebywają na stałe mieszkańcy i odbywają się czynności określające *stan mieszkania*. Użytkownicy mają wpływ na procesy zachodzące we wnętrzu oraz ukształtowanie wewnętrzne. Wnętrze jest materialnie wyznaczonym miejscem zdarzeń i odczuwalnych wrażeń. Przestrzeń użytkowana jest ukształtowana w taki sposób, aby mogła spełniać wymogi funkcjonowania. Mieszkanie użytkowane posiada funkcjonalnie rozmieszczone w nim pomieszczenia o określonych funkcjach²⁸⁹.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.32. Budynek mieszkalny wielorodzinny Marina City, Chicago, USA, projektant: Bertrand Goldberg, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

Ryc. 2.33. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: opracowanie własne²⁹⁰.

²⁸⁹ Bollnow Otto Friedrich, Rensselaer 1961, s. 1–8.

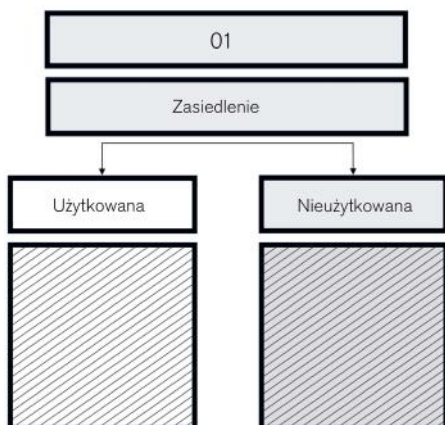
²⁹⁰ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 40.

KRYTERIA BADAŃ POZAARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów pozaarchitektonicznych 01

01 ZASIEDLENIE NIEUŻYTKOWANA

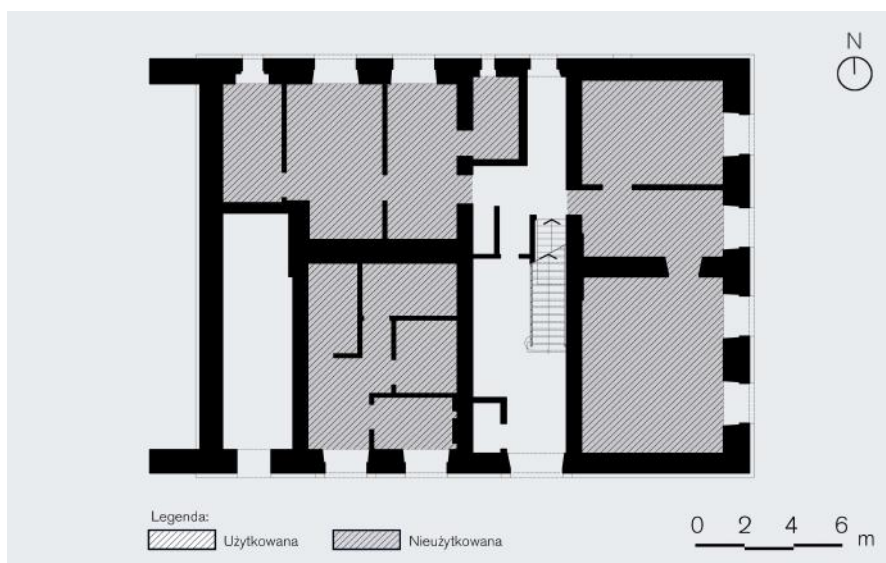
Mieszkanie zlokalizowane w przestrzeni obiektu mieszkalnego, w którym nie odbywają się czynności określające stanu mieszkania, lokal jest niezasiedlony.

Ryc. 2.34. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.35. Budynek mieszkalny wielorodzinnny, Starczów, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

Ryc. 2.36. Rzut parteru, źródło: autor²⁹¹.

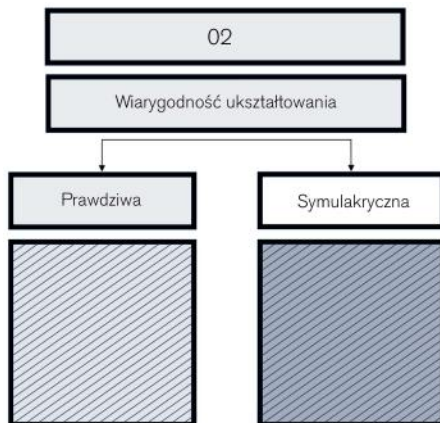
²⁹¹ Badanie oparte na projekcie własnym „Przebudowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego w Starczowie”. Analiza wykonana bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

KRYTERIA BADAŃ POZAARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów pozaarchitektonicznych 02

02 WIARYGODNOŚĆ UKSZTAŁTOWANIA

PRAWDZIWA

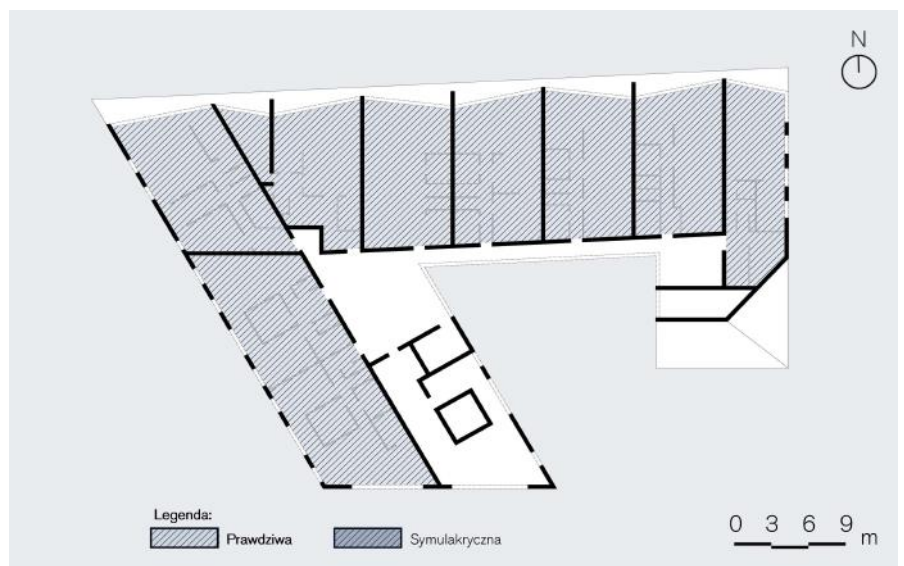
Lokal mieszkalny usytuowany w zlokalizowanym budynku mieszkalnym. Istniejąca konotacja zrealizowanego obiektu jest adekwatna do konotacji budynku mieszkalnego. Wszystkie elementy budynku zostały ukształtowane z realnie istniejących materialnych elementów budowlanych. Czynności określające stan mieszkania odbywają się w wyznaczonych materialnie miejscach, dla nich przewidzianych. Obiekt ukształtowany jako przewidziany dla zamieszkania zbiorowego. Prawdziwość przestrzeni odnosi się do wiarygodności jej odczuwania, postrzegania i kształtowania²⁹².

Ryc. 2.37. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.38. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Rotterdam, Holandia, projektant: Bosch Haslett Architects, źródło: arquitecturaviva.com, dostęp: 9.09.2022 r.

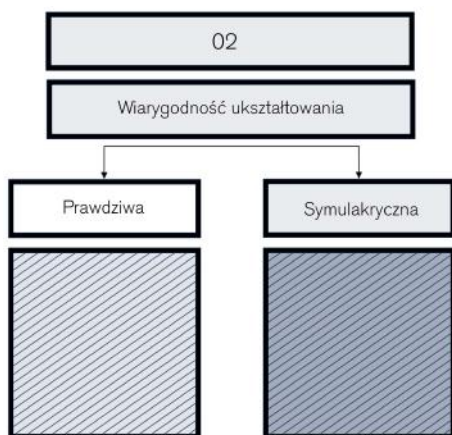

Ryc. 2.39. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: opracowanie własne²⁹³.

²⁹² Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 159.

²⁹³ Ibidem, s. 137.

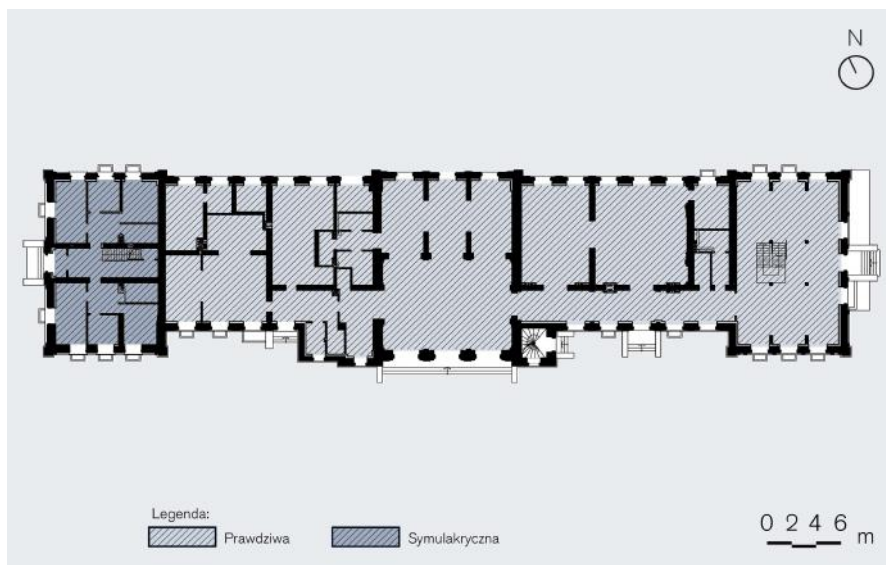
02 WIARYGODNOŚĆ UKSZTAŁTOWANIA
SYMULAKRYCZNA

Czynności określające stan mieszkania i miejsce, w którym się one odbywają, pozostają bez związku z jakąkolwiek rzeczywistością, są czystymi symulakrami. Elementy budynku wykonane są z fizycznych materiałów. Konotacja zrealizowanego budynku nie jest adekwatna do konotacji budynku mieszkalnego. Przestrzeń mieszkania jest obrazem, znakiem miejsca. Forma przestrzeni jest odzwierciedleniem panującej rzeczywistości, wypaczeniem lub pozorem rzeczywistości, swoistym symulakrem. W przestrzeni symulakrycznej czynności stanu mieszkania pozostają bez związku z panującą rzeczywistością miejsca^{294,295}. Przedstawiają obraz miejsca w kontekście kojarzonego znaku, odzwierciedlając głęboką rzeczywistość rozumienia przestrzeni mieszkalnej.

Ryc. 2.40. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.41. Budynek dworca kolejowego, Świebodzice, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

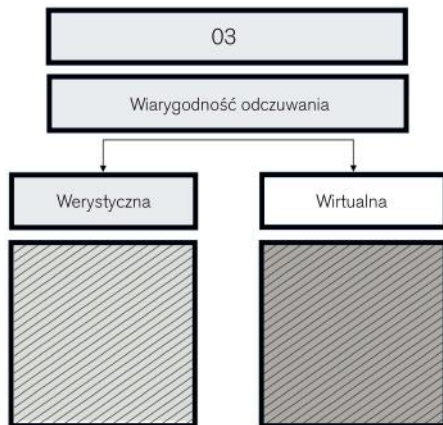
Ryc. 2.42. Rzut parteru, źródło: autor²⁹⁶.

²⁹⁴ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 159.

²⁹⁵ Baudrillard Jean, Warszawa 2005.

²⁹⁶ Badanie oparte na projekcie własnym „Przebudowa budynku dworca kolejowego PKP w Świebodzicach”. Analiza wykonana bezpośrednio i tematycznie z Priorytetowymi Obszarami Badawczymi Politechniki Śląskiej.

03 WIARYGODNOŚĆ ODCZUWANIA
WERYSTYCZNA

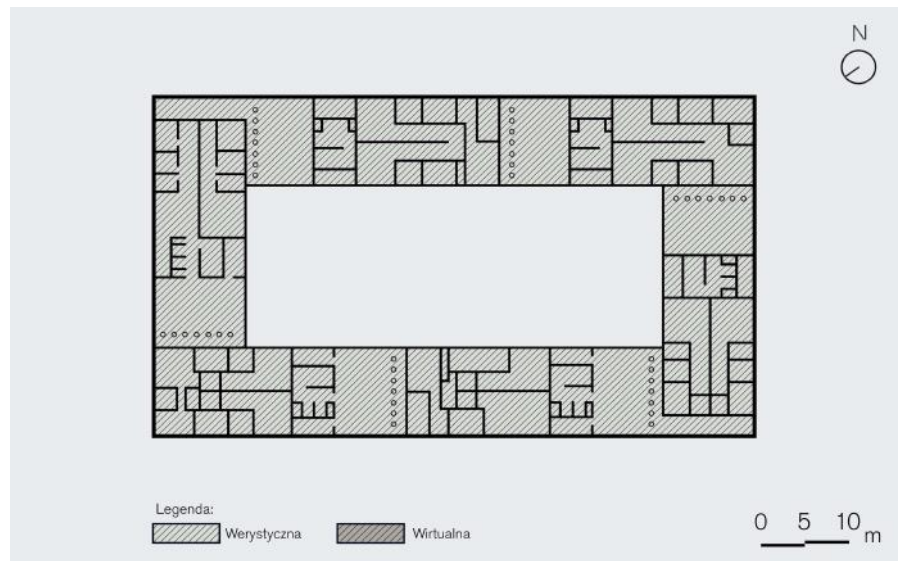
Przestrzeń werystyczna to przestrzeń skonstruowana przez istniejące w materialnej rzeczywistości podziały, nie ztraca odniesienia do dotychczasowych doświadczeń przyszłych użytkowników, które skonstruowały ich poglądy, przekonania oraz skojarzenia związane z percepcją dotychczasowych przestrzeni mieszkalnych^{297,298}.

Ryc. 2.43. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.44. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Madryt, Hiszpania, projektant: MVRDV, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

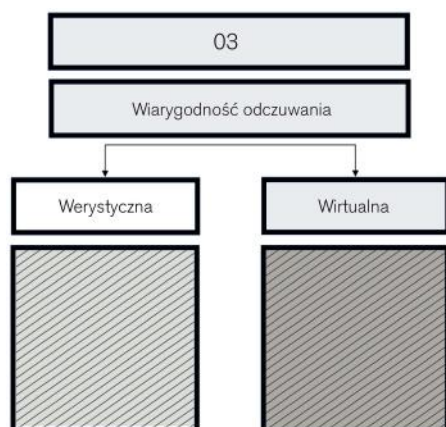
Ryc. 2.45. Rzut schemat, źródło: autor²⁹⁹.

²⁹⁷ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 145.

²⁹⁸ Obiekt architektoniczny jest swoistym miejscem w wydzielonej przestrzeni. Ukształtowanie formalne oraz struktura są emanacją różnych zadań. *Obiekt – miejsce* w przestrzeni konstruowany jest wielorako. Może stanowić tylko wydzieloną ramę dla zdarzeń, pomijając definicję, rodzaj i sposób wykonywania, symbolizuje zmienność. Może również określać rodzaj i sposób odbywających się działań, alternatywnie stanowiąc filozoficzną metaforę *obiekto-gmachu*.

²⁹⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 139.

03 WIARYGODNOŚĆ ODCZUWANIA WIRTUALNA

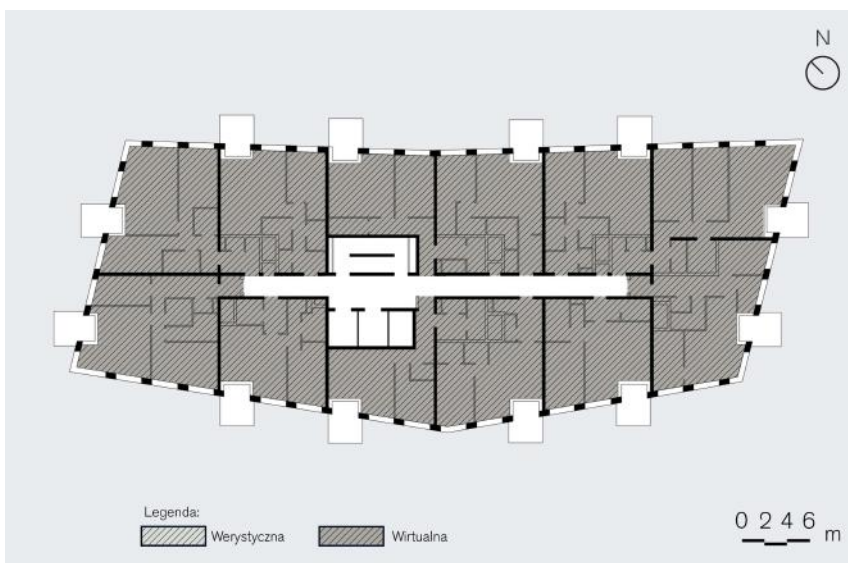
Przestrzeń wirtualna to przestrzeń skonstruowana przez niematerialnie podziały w przestrzeni materialnej, kształtujące wirtualne relacje użytkowników³⁰⁰. Może w istotny sposób modyfikować relacje zamieszkiwania, poszerzając je z materialnie wydzielonej przestrzeni w budynku do przestrzeni wirtualnych³⁰¹.

Ryc. 2.46. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.47. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Haga, Holandia, projektant: MVRDV, źródło: www.mvrdv.nl, dostęp: 09.09.2022 r.

Ryc. 2.48. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: www.mvrdv.nl, dostęp: 9.09.2022 r.

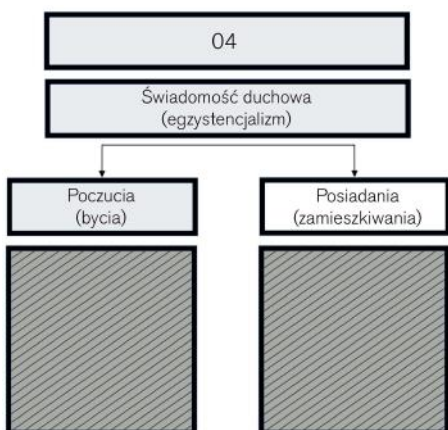
³⁰⁰ Na przykład: kolor, natężenie oświetlenia, temperatura, dźwięk, urządzenia oraz hologramy jako ściany działowe, a także wirtualne relacje użytkowników i obserwatorów.

³⁰¹ Antycypacja takich przestrzeni została ukazana w filmie braci Wachowskich Matrix. Takie przestrzenie stają się swoistym *miejscem* w wydzielonej przestrzeni, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 145.

04 ŚWIADOMOŚĆ DUCHOWA (EGZYSTENCJALIZM) POCZUCIA (BYCIA)

Dasein – bycie, egzystencja, istnienie, jest konstatacją kształtowania analizy przestrzeni egzystencjalnej, aspekt mieszkania stanowi tu poszukiwanie poczucia (bycia). Poczucie (bycia) jako sam tenże stan jest wydzielone i określone parametrami, odnosi się do bycia samego w sobie, w miejscu naszego mieszkania, zamieszkiwania i odczuwania – odczuwania trwałego związania z tym miejscem³⁰². Poczucie (bycia) utożsamione jest ze zdawaniem sobie sprawy z sensu zamieszkiwania.

Uwaga: Możliwość wystąpienia układu hybrydowego – połączenie świadomości duchowej poczucia (bycia) i posiadania(zamieszkiwania).

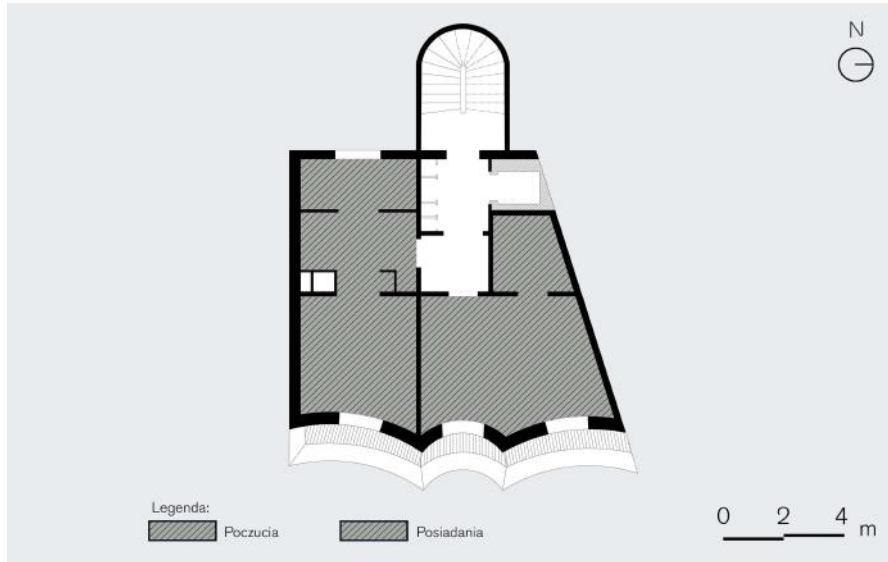

Ryc. 2.49. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.50. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Paryż, Francja, projektant: Jean-Christophe Quinton architecte, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

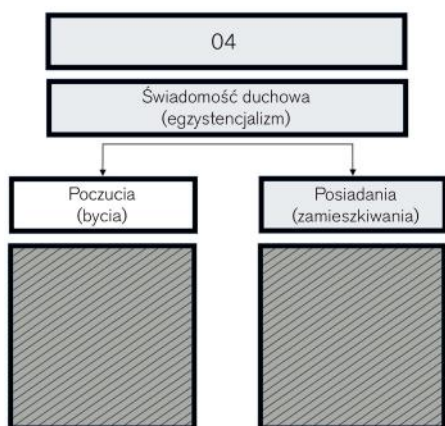
Ryc. 2.51. Rzut czwartego piętra, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 09.09.2022 r.

³⁰² Heidegger Martin, Warszawa 2004.

KRYTERIA BADAŃ POZAARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów pozaarchitektonicznych 04

04 ŚWIADOMOŚĆ DUCHOWA (EGZYSTENCJALIZM) POSIADANIA (ZAMIESZKIWANIA)

Kształtowanie lokalu mieszkalnego, jako emanacja przestrzeni w kontekście jego posiadania (zamieszkiwania). Posiadanie oznacza utożsamianie się z lokalem w kontekście formy własności. Nie stanowi tego forma lokali wynajmowanych³⁰³.

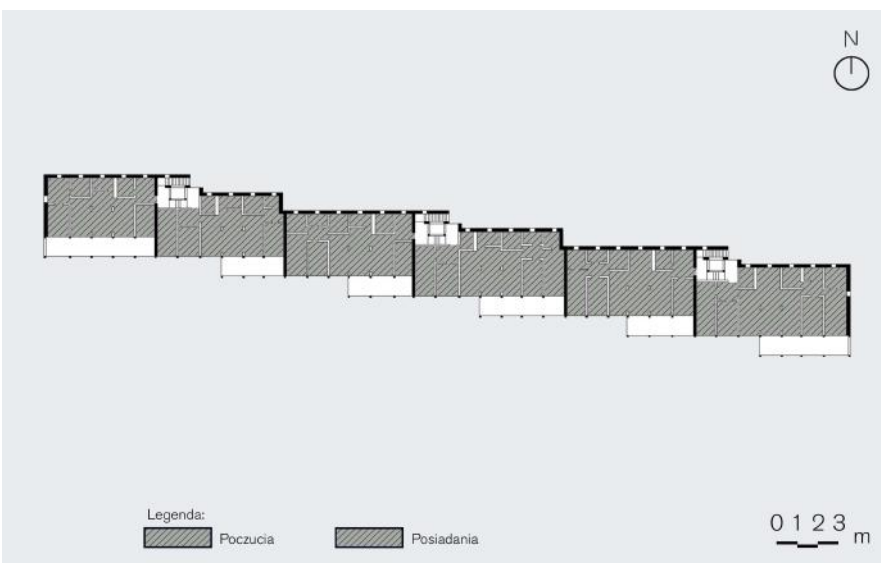
Uwaga: Możliwość wystąpienia układu hybrydowego – połączenie świadomości duchowej poczucia (bycia) i posiadania (zamieszkiwania).

Ryc. 2.52. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.53. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Eich, Szwajcaria, projektant: Dolmus Architekten, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

Ryc. 2.54. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 09.09.2022 r.

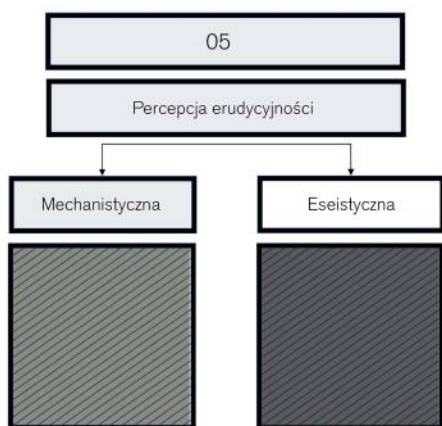
³⁰³ Martin Heidegger określa stan zamieszkiwania, mieszkania, życia w mieszkaniu (egzystencji wewnątrz mieszkania) jako posiadanie. Budowanie zamieszkiwania to posiadanie – mieszkać znaczy posiadać jakiś kąt na własność. Bycie natomiast stanowi ten element ludzkiej egzystencji, który polega na zamieszkiwaniu. Budować oznacza pierwotnie mieszkać, zamieszkiwać, posiadać jakieś miejsce zamieszkania na Ziemi. Budowanie zamieszkiwania to posiadanie – mieszkać znaczy posiadać jakiś kąt na własność. Bycie natomiast stanowi ten element ludzkiej egzystencji, który polega na zamieszkiwaniu, źródło: Heidegger Martin, Warszawa 1977.

KRYTERIA BADAŃ POZAARCHITEKTONICZNE

Karta kryteriów pozaarchitektonicznych 05

05 PERCEPCJA ERUDYCYJNOŚCI MECHANISTYCZNA

Przestrzeń mechanistyczna budowana jest przez projektowanie mechanizmów, materialne elementy je kształtujące w obrębie przestrzeni, kształtowanie odbywa się w odniesieniu do determinizmu oraz zasad mechaniki³⁰⁴.

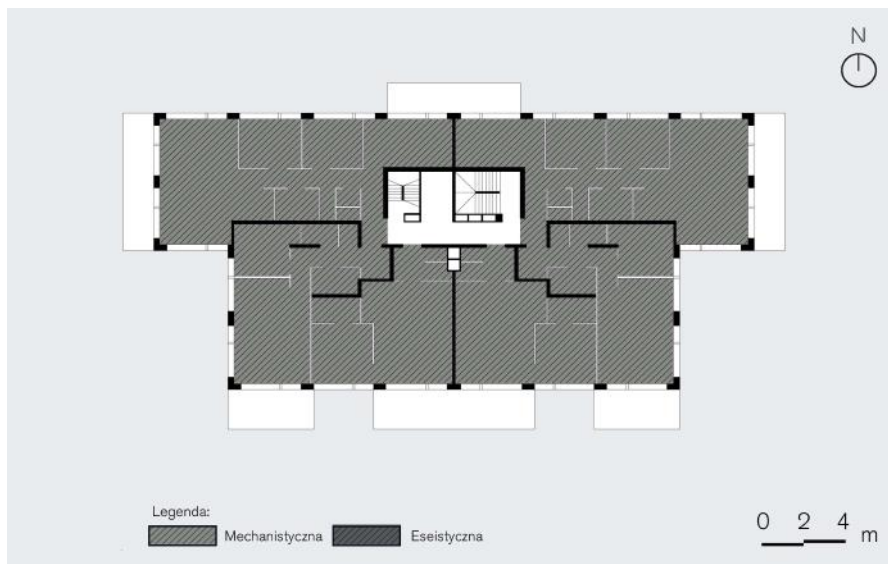

Ryc. 2.55. Schemat, źródło: autor.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.56. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Amsterdam, Holandia, projektant: Koschuch Architects, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

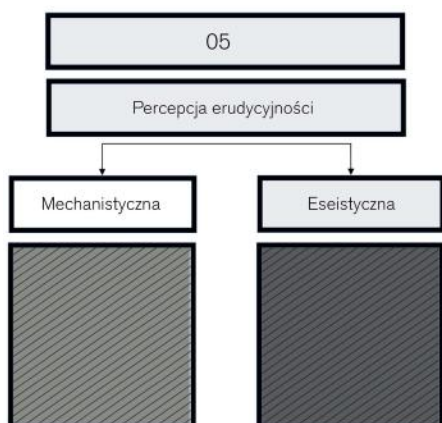
Ryc. 2.57. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

³⁰⁴ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 155.

KRYTERIA BADAŃ POZAARCHITEKTONICZNE
Karta kryteriów pozaarchitektonicznych 05

05 PERCEPCJA ERUDYCYJNOŚCI
ESEISTYCZNA

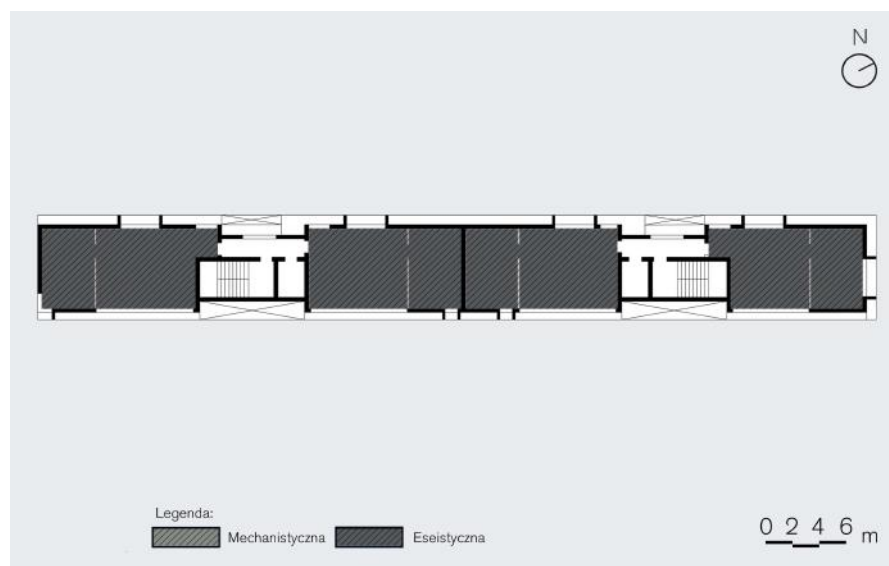
Ryc. 2.58. Schemat, źródło: autor.

Przestrzeń eseistyczna stanowi surową dostawność niezorganizowanej, bezpretensjonalnie wykształconej przestrzeni architektury³⁰⁵. Brutalna dostawność spontanicznie ukształtowanej architektury³⁰⁶.

PRZYKŁAD:

Ryc. 2.59. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Belo Horizonte, Brazylia, projektant: Gisele Borges Arquitetura, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

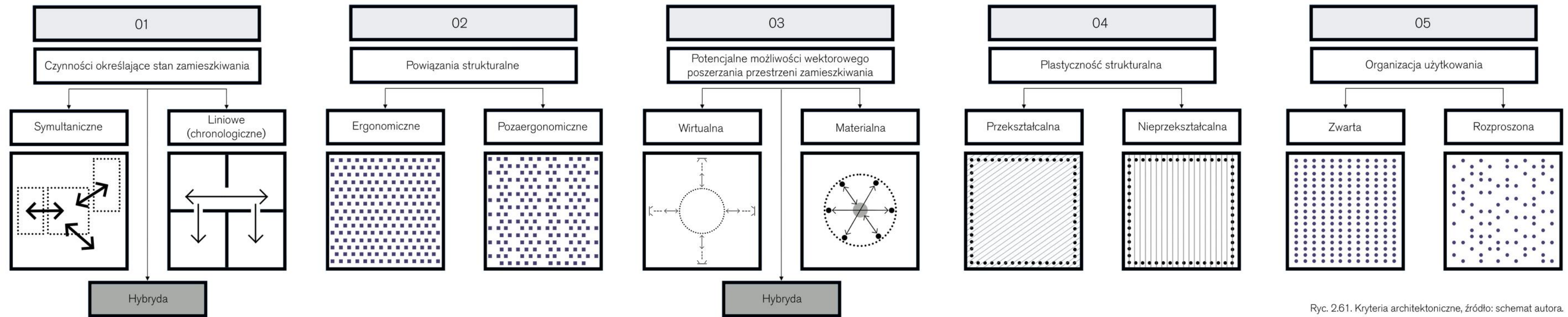
Ryc. 2.60. Rzut kondygnacji szóstego piętra, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.

³⁰⁵ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 155.

³⁰⁶ Na przykład: Tańczący Dom w Pradze Franka Gerry'ego i Vlado Milunica.

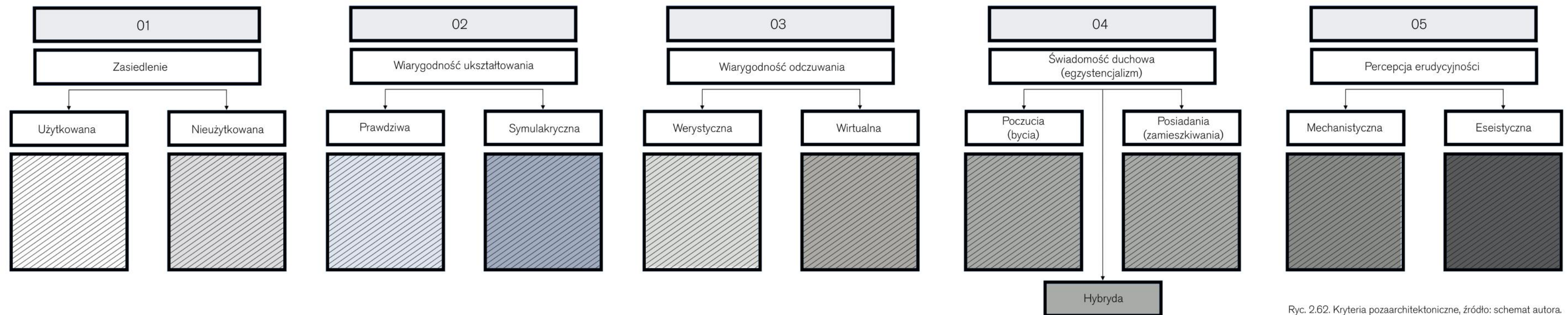
ZESTAWIENIE PRZYJĘTYCH DO BADAŃ KRYTERIÓW

KRYTERIA BADAŃ - ARCHITEKTONICZNE | PRZESTRZEŃ LOKALU MIESZKALNEGO:

Ryc. 2.61. Kryteria architektoniczne, źródło: schemat autora.

KRYTERIA BADAŃ - POZAARCHITEKTONICZNE | PRZESTRZEŃ LOKALU MIESZKALNEGO:

Ryc. 2.62. Kryteria pozaarchitektoniczne, źródło: schemat autora.

3. PODSUMOWANIE

Współczesny budynek mieszkalny stanowi złożony system ukształtowany na gruncie wielu dziedzin nauki. Kształtowana przestrzeń zamieszkiwania wymaga szerszej interpretacji nawiązującej do fazy koncepcji, projektu i realizacji, związanej z naukami inżynieryjnymi, konstrukcją, rozwiązaniami branżowymi, technicznymi i technologicznym oraz pracą zawodową architekta.

Kształtowana przestrzeń jest kontynuacją prądu filozoficznych, psychologicznych i socjologicznych. Wpływa na ocenę miejsca, sposób użytkowania oraz markę, której wynikiem jest stopień postrzegania atrakcyjności, sposób i charakter zamieszkiwania, kształtuje jakość. Uwarunkowania społeczne, kulturowe, ekonomiczne, postęp techniczny i technologiczny wyznaczają trendy współczesnego rozwoju mieszkalnictwa. Założeniem wyodrębnienia kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych jest skonstruowanie modelu oceny i kwalifikacji.

1. Kryteria architektoniczne

- Ukierunkowujące podejście do projektowania przestrzeni do zamieszkiwania może stanowić wykonywane przez potencjalnych użytkowników aktywności *określające stan zamieszkania*. Wpływ na proces projektowy twórcy przestrzeni mają aspekty filozoficzne, społeczne i kulturowe. Zaprojektowana przestrzeń staje się miejscem dla zdarzeń oraz systemem znaków, tworząc różnorodność sposobu użytkowania przestrzeni mieszkania.
- *Powiązania strukturalne* tworzą relacje w ramach wydzielanych przestrzeni mieszkania. Zaprojektowana przez architekta przestrzeń w wyniku indywidualnych zwyczajów i przystosowań staje się spersonalizowana. W przestrzeń realizowane są aktywności czynności ergonomicznie lub pozaergonomicznie.
- Technologie cyfrowe i teletechniczne pozwalają poszerzyć proces zamieszkiwania o *potencjalne możliwości wektorowego otwierania przestrzeni zamieszkiwania*, tworząc przestrzeń wirtualną lub materialną. Przestrzeń wirtualna skonstruowana jest przez istniejące niematerialne podziały, zjawisko telematyki, wirtualne relacje, takie jak dźwięk, temperatura, kolor, hologramy. Przestrzeń materialna stanowi skonstruowaną w materialnej rzeczywistości przestrzeń, wiernie wykonaną z dostępnych materiałów.

- *Plastyczność strukturalna* wyznacza modelowanie rzutu w sposób umożliwiający lub nieumożliwiający przekształcalność przestrzeni.
- Zwartość lub rozproszenie ukierunkowują sposób *organizacji procesu użytkowania*. Zwartość stanowi przeciwieństwo rozproszenia. Emanacja, ukształtowanie pomieszczenia w lokalu mieszkalnym, w budynku i poza budynkami dotyczy to również rozprożeń budynków mieszkalnych. Sposób realizowanych czynności decyduje o ich wykonywaniu symultanicznie lub liniowo w określonym sposobie kształtowania użytkowania.

2. Kryteria pozaarchitektoniczne

- Przestrzeń domu jest wynikiem wykonywanych lub niewykonywanych czynności określających stan mieszkania. *Zasiedlenie* jako miejsce wyznawanych i kultywowanych czynności buduje świadomość *locus, aedicula, conceptaculum, nidificium, praesaepium*, kontekst użytkowania przestrzeni.
- *Wiarygodność ukształtowania* przestrzeni zamieszkiwania wskazuje na prawdziwość przestrzeni w kontekście *zamieszkiwania* miejsca domu lub stanowi przestrzeń symulakryczną, w której czynności określające miejsce i stan zamieszkiwania są czystymi *symulakrami*, bez relacji z rzeczywistością.
- Proces kształtowania wielorodzinnych budynków mieszkalnych wpływa na sposób i jakość wykonywanych czynności w przestrzeni architektonicznej i *wiarygodność odczuwania*. Werystyczna odnosi się do charakteru czynności, doświadczeń użytkowników, które ukształtowały ich poglądy, skojarzenia, przekonania. Natomiast wirtualna do wirtualnych relacji użytkowników i obserwatorów.
- *Świadomość duchowa (egzystencjalizm)* wydobywa wewnętrzne poczucie bycia. Bycie jest punktem wyjścia w analizie przestrzeni egzystencjalnej. Mieszkanie odnosi się do poszukiwania tego poczucia i posiadania. Mieszkanie może być definiowane jako wydzielona i określona parametrami przestrzeń, miejsce, mieszkanie jako stan bycia lub jako sam tenże stan.

- Zgodnie z teorią Marshalla McLuhana treścią każdego środka przekazu informacji jest inny środek przekazu informacji. Przestrzeń architektoniczna funkcjonuje jako środek przekazu informacji, stając się informacją przekazywaną obserwatorom. Zmiany uwarunkowań społecznych, ekonomicznych oraz kulturowych, rozwój technologiczny, edukacja, charakter wykonywanej pracy, wpływają na odmienny charakter kształtowanej przestrzeni zamieszkiwania. Przestrzeń architektoniczna w kontekście *percepcji erudycyjności* może stanowić przestrzeń mechanistyczną lub eseistyczną.

CZĘŚĆ TRZECIA

1. WSTĘP
2. BADANIA, TENDENCJE W KSZTAŁTOWANIU LOKALI MIESZKALNYCH
3. PODSUMOWANIE

Fotografia strony 4: Osiedle Moderna, Opole, 2021, źródło: autor.

1. WSTĘP

Żeby nadać budowli przejrzystą i logiczną strukturę, koniecznie trzeba projektować wedle kryteriów racjonalnych i obiektywnych³⁰⁷

Peter Zumthor

Miejsce jest typem przedmiotu. Przedmioty i miejsca określają przestrzeń, nadając jej geometryczną osobowość³⁰⁸

Yi-Fu Tuan

Rozdział ukazuje badania przeprowadzone na podstawie przyjętych narzędzi badawczych omówionych w rozdziale drugim, gdzie zawarto również objaśnienia do badań wraz ze sposobem przeprowadzania analizy. Wyodrębniono tu analizy urbanistyczne miasta, delimitacje obszaru wybranej zabudowy oraz strukturę wybranych mieszkań³⁰⁹. Badania prezentowane w rozdziale dotyczą tendencji w kształtowaniu przestrzeni domu³¹⁰/mieszkania³¹¹ – lokalu mieszkalnego w kontekście wyodrębnionych kryteriów, oraz ukazują, że układ przestrzeni lokalu ma wpływ na czynności określające sam zamieszkiwanie.

Człowiek zajmuje przestrzeń, realizując swoją egzystencję poprzez codzienne czynności i zachowania na różnych poziomach. Architektura jest formą wydzielenia przestrzeni i konstruowania jej z elementów materialnych i niematerialnych.

Jednoznacznie określił to Tuan Yi – Fu stwierdzając, że *Istoty ludzkie próbują zmaterializować swoje myśli, uczucia, wyobrażenia dokonując w wyobraźni abstrakcyjne formy i przestrzenie*. Doszukują się w naturze wzorów geometrycznych i porównań. Wynikiem takich działań jest wykreowana przez ludzi przestrzeń architektoniczna, rzeźbiarska, twórcza w większej skali przestrzeń urbanistyczna³¹².

³⁰⁷ Zumthor Peter, Kraków 2010, s. 21.

³⁰⁸ Ibidem.

³⁰⁹ W kontekście priorytetowych obszarów badawczych Politechniki Śląskiej w ramach utworzonego Zespołu naukowo-badawczego zajmującego się problematyką Projektowania Architektury Mieszkaniowej, w zakresie kształtowania przestrzeni i obiektów mieszkalnych w Katedrze Projektowania Architektury Mieszkaniowej i Użyteczności Publicznej, Wydziału Architektury.

³¹⁰ Dom jest odczuwalnym stanem subiektywnej świadomości. Dom jest materialnie wyznaczonym miejscem lub miejscami w wydzielonej do tego przestrzeni, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b.

³¹¹ Mieszkanie może być rozumiane jako miejsce, w którym człowiek mieszka. Mieszkanie może być rozumiane jako liczne czynności, które realizuje i które w określonym poczuciu określają stan mieszkania, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b.

³¹² Tuan Yi – Fu, Warszawa 1987, s. 30.

Obiekt architektoniczny stanowi *miejsce* w wydzielonej przestrzeni. *Obiekt – miejsce* w przestrzeni kształtowany jest różnorako. Wydzielanie przestrzeni dla *miejsca* jest definiowane na dwa sposoby. Pierwszy odnosi się do kształtowania struktury w ludzkim umyśle, drugi dotyczy materialnie tworzonej struktury³¹³. Analiza przestrzeni pozwala wyodrębnić metody jej systemowej kwalifikacji.

Lokal mieszkalny ze swoją charakterystyczną anatomią jest atrybutem rodziny czy jednostki. Stanowi przestrzeń metaforycznie określaną jako gniazdo bądź ognisko domowe, kształtowane i kontrolowane przez mieszkańców. Własne mieszkanie jest atrybutem wartości społecznej oraz stabilizacji³¹⁴. Projektanci starają się dostosować kształt i funkcjonalność dla zapewnienia potrzeb rodziny i jednostki. Mieszkanie powinno być kształtowane adekwatnie do struktury społecznej, zmieniającej się i dostosowującej się do potrzeb aktualnie zmieniającego się świata. Anthony Giddens opisał proces, w którym jednostka dzięki zaangażowaniu w *powtarzanie*, przynoszące zazwyczaj oczekiwane rezultaty działania, zyskuje poczucie tożsamości oraz kontroli nad warunkami swojego życia³¹⁵. Tym samym zamieszkując przestrzeń, jednostka staje się nieodłącznym elementem architektury.

Mieszkania mają zróżnicowaną typologię, ukształtowania na podstawie przyjętych badanych w pracy kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych³¹⁶.

Wielorodzinne budynki mieszkalne kształtowane są przez czynniki: techniczne, społeczne, administracyjne, estetyczne, oraz wyrażające sposób i jakość wykonywania czynności określających stan mieszkania. Przeprowadzona w badaniach analiza współczesnych rozwiązań określa obecne tendencje w projektowaniu przestrzeni mieszkalnej.

Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji przestrzeni mieszkalnej w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym w kontekście kształtowania jej pod wpływem czynników architektonicznych i pozaarchitektonicznych pozwala również odpowiedzieć na pytanie: Dla kogo projektujemy architekturę?

³¹³ Nawrot Grzegorz, Wrocław 2019a.

³¹⁴ Wallis Aleksander, Warszawa 1977, s. 8–9.

³¹⁵ Giddens Anthony, Warszawa 2010.

³¹⁶ Pojęcie *mieszkania* użyte zostaje w kontekście jednostki strukturalnej, nie w kontekście *domu*, mieszczącego jedno lub więcej mieszkań. Analizowane pojęcie *mieszkanie w domu* zostało zastąpione pojęciem *mieszkanie-dom w zespole mieszkań*, [jest to] semantycznie niewielka różnica powodująca zmiany w teorii tworzenia środowiska mieszkalnego, źródło: Adamczewska–Wejchert Hanna, Warszawa 1985; Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b.

Wybrane do badań lokale mieszkalne zostały zrealizowane po 2015 r. Selekcja została przeprowadzona na podstawie klasyfikacji Wojciecha Bonenberga w kontekście typów przestrzeni budujących jej markę (Brand Space). Istotne okazały się miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wyznaczające obszary miasta ściśle skierowane dla potrzeb zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, strategia rozwoju miasta oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. BADANIA

2.1 PROCES BADAWCZY

Dla uzasadnienia tezy dysertacji posłużono się procedurą badawczą polegającą na:

1. **Doborze metodologii** – przyjęto badania interpretacyjne według Yassera Mahgouba³¹⁷
2. **Wyborze narzędzi** – przyjęte kryteria do badań

Pozycje najtrafniej oddających obraz zagadnienia:

- *Architecture as a space* Bruno Zeviego,
- *Przestrzeń mieszkalna* Otto Friedrich Bollnow'a,
- *Wykłady o współczesnej urbanistyce* Sławomira Gzella,
- *Bycie i czas* Martina Heideggera,
- *O współczesnych formach zamieszkiwania w mieście* Grzegorza Nawrota,
- *Symulakry i symulacja* Jeana Baudrillarda.

Badania literaturowe pozwoliły na wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji przestrzeni pod kątem czynników (kryteriów) architektonicznych i pozaarchitektonicznych. Przyjęte narzędzia do badań:

Kryteria architektoniczne:

- Czynności określające stan zamieszkiwania,
- Powiązania strukturalne,
- Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania,
- Plastyczność strukturalna,
- Organizacja ukształtowania.

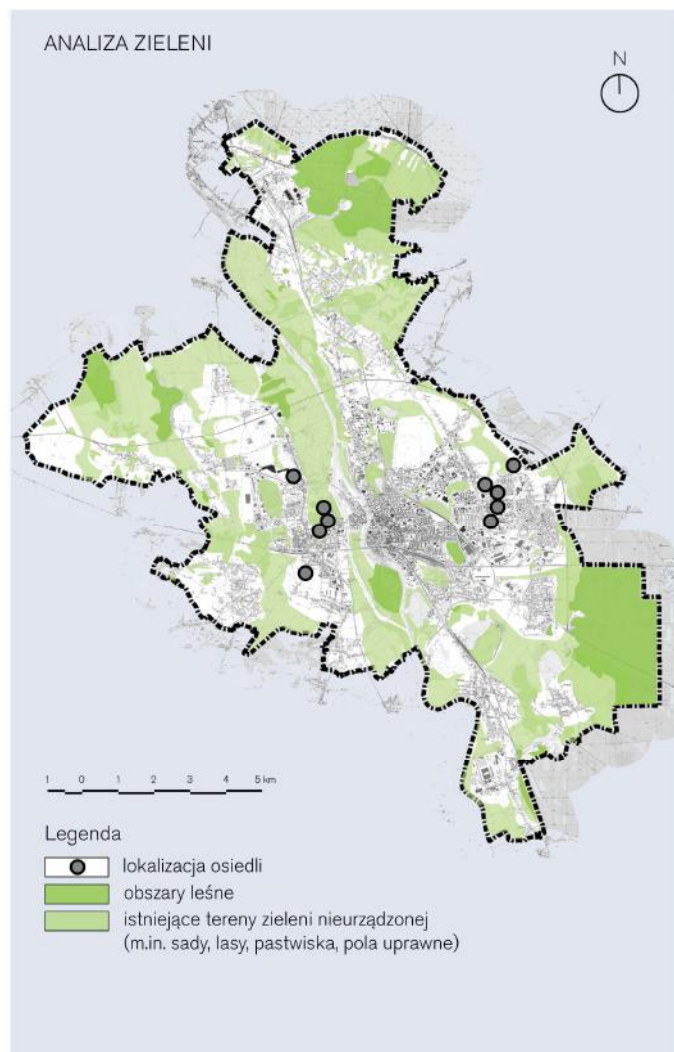
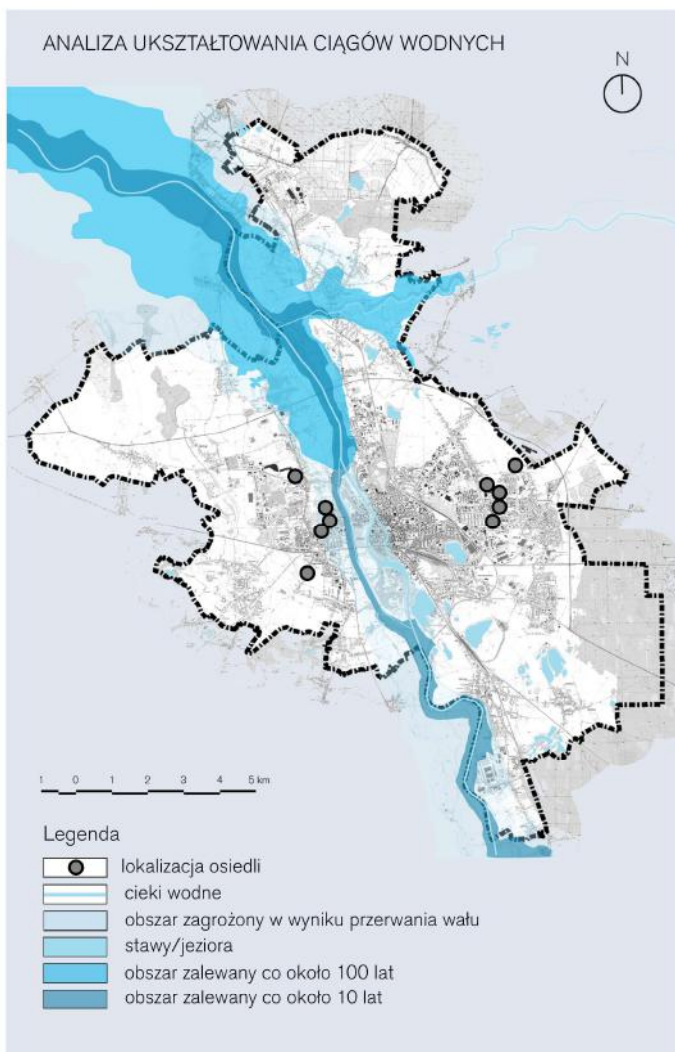
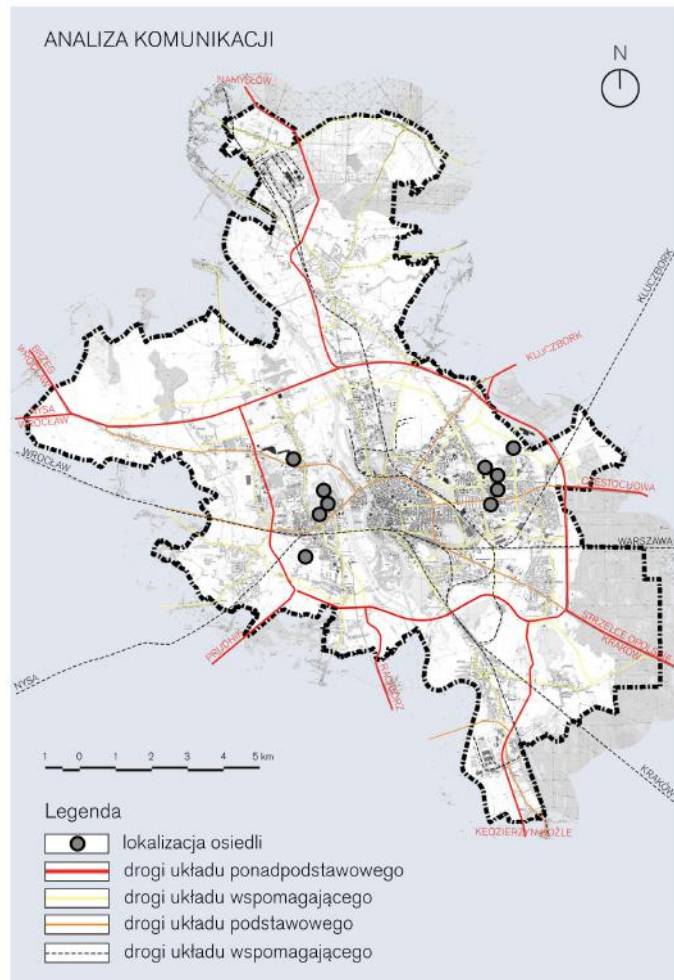
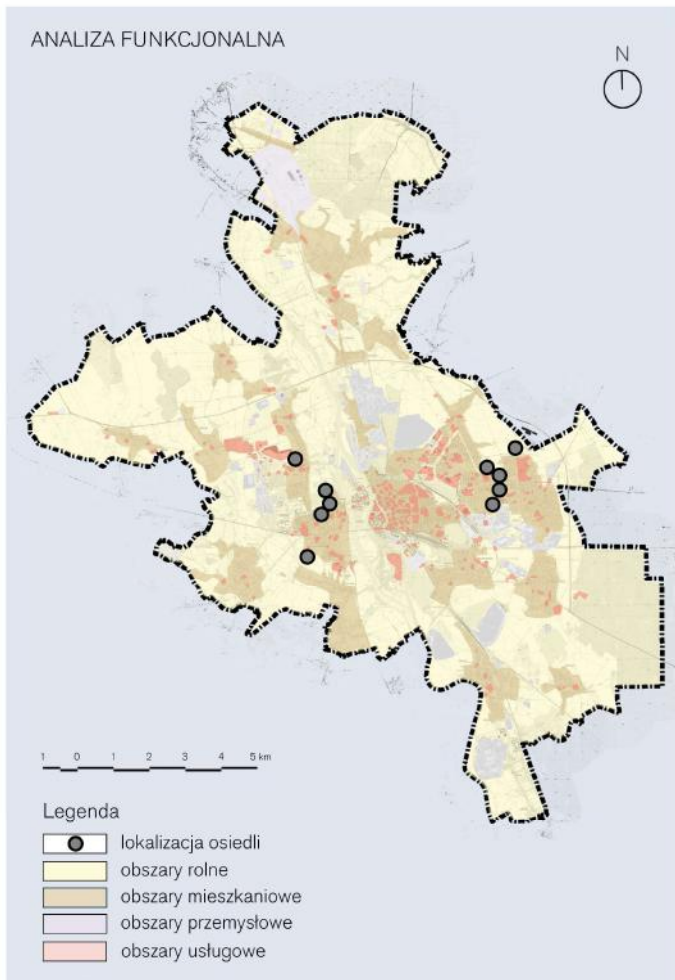
Kryteria pozaarchitektoniczne:

- Zasiedlenie,
- Wiarygodność ukształtowania,
- Wiarygodność odczuwania,
- Świadomość duchowa (egzystencjalizm),
- Percepcja erudycyjności.

3. **Wyborze techniki badawczej** – analiza danych przy wykorzystaniu kart analiz, uwzględniające każde z wybranych mieszkań.

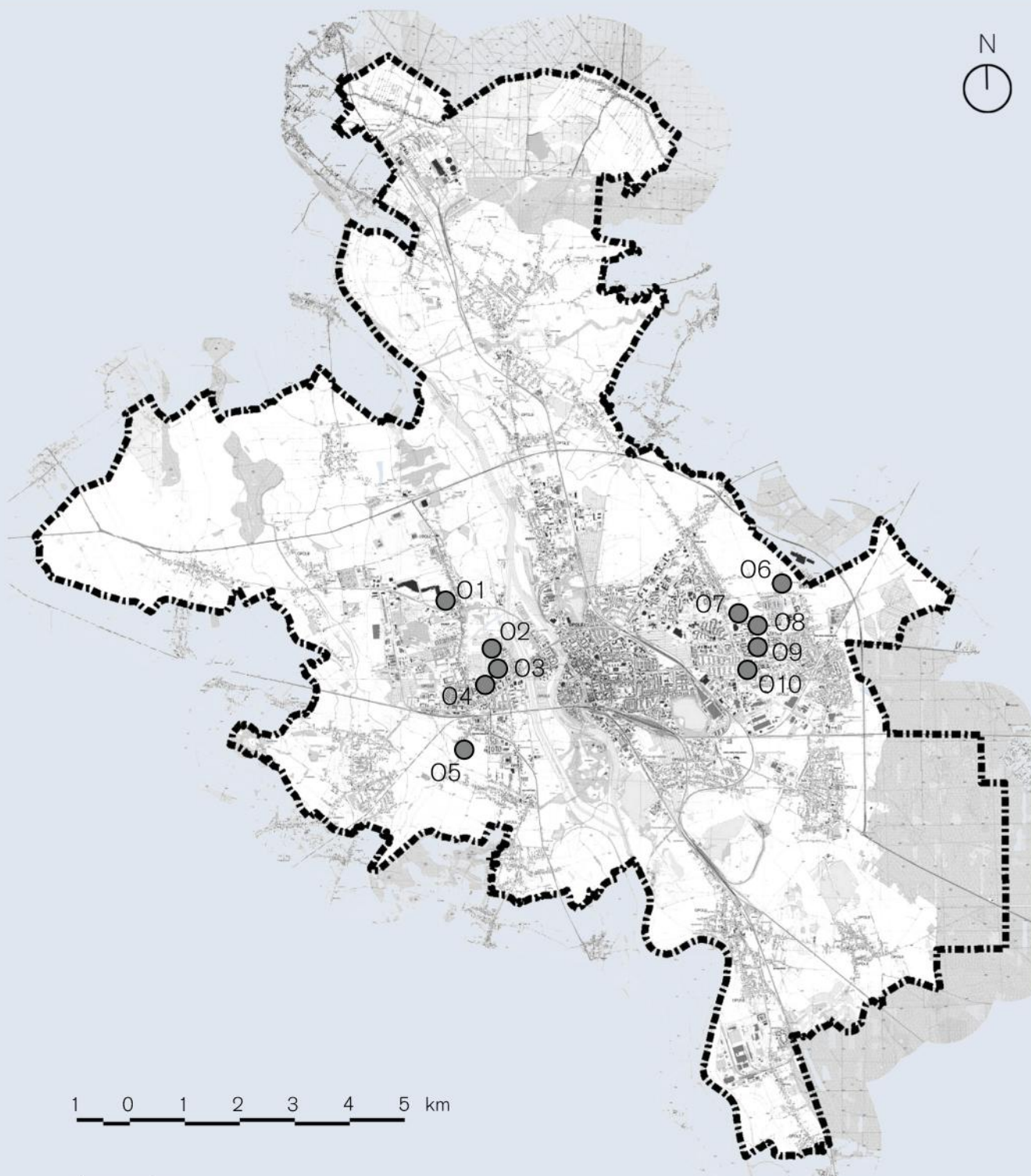
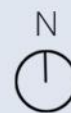
³¹⁷ Niezabitowska Elżbieta Danuta, Gliwice 2014, s. 51.

2.2 ANALIZY URBANISTYCZNE

Ryc. 3.1. Analizy urbanistyczne, źródło: autor.

2.3 LOKALIZACJA OSIEDLI OBJĘTYCH BADANIEM

1 0 1 2 3 4 5 km

Legenda:

	01 Osiedle Senatorska		06 Osiedle Platinum
	02 Osiedle Kasztelańskie		07 Osiedle Bielana
	03 Osiedle Trzy Diamenty		08 Osiedle Moderna
	04 Osiedle Generalska 2		09 Osiedle Malinowe
	05 Osiedle Natura		010 Osiedle Nowa Ozimska

2.4 DELIMITACJA OBSZARU WYBRANEJ ZABUDOWY

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Marka Grehuty

Realizacja: 2014/2016

Autor projektu: Mirosław Palej

Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper

Rodzaj struktury: zespół budynków

Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Legenda:

● Osiedle Senatorska	Ⓕ Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	Ⓐ Przystanek
👶 Przedszkole	🏡 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.3. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Senatorska, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka

Realizacja: 2015/2016

Autor projektu: Arch-Studio

Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper

Rodzaj struktury: zespół budynków

Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych, 1 podziemna

Legenda:

● Osiedle Kasztelańskie	H Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌳 Park
👶 Żłobek	A Przystanek
👦 Przedszkole	🏠 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.4. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Kasztelańskie, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka

Realizacja: 2014/2016

Autor projektu: -

Investor/Deweloper: Atlantis Deweloper

Rodzaj struktury: zespół budynków

Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Legenda:

● Osiedle Trzy Diamenty	H Szpital
⊕ Apteka	🚊 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	A Przystanek
👶 Przedszkole	🏠 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.5. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Trzy Diamenty, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: J. Hallera

Realizacja: 2011/2014

Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.

Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper

Rodzaj struktury: zespół budynków

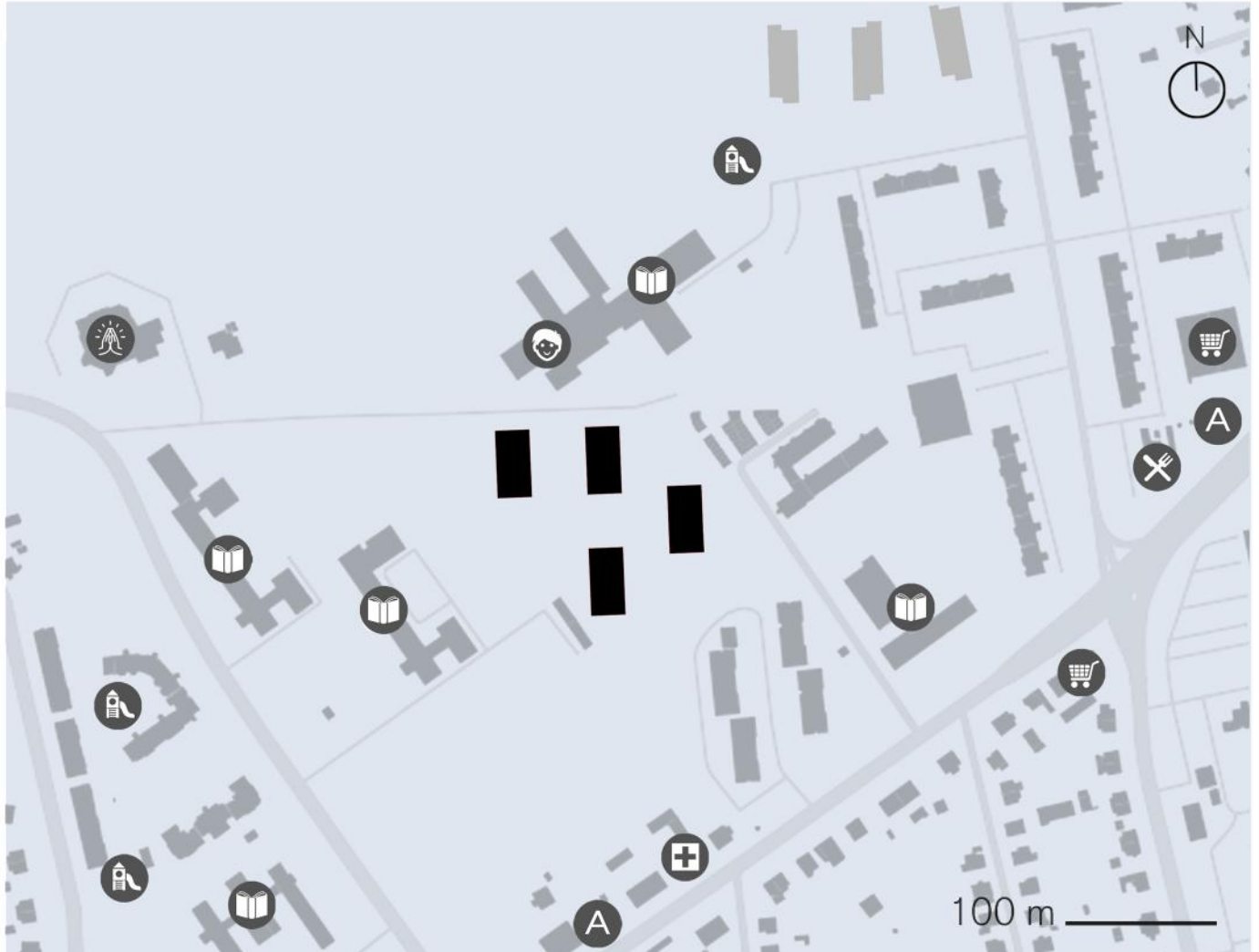
Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych, 1 podziemna

Legenda:

● Osiedle Generalska 2	H Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌳 Park
👶 Żłobek	A Przystanek
👦 Przedszkole	🎡 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.6. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Generalska 2, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Źródłana

Realizacja: 2018/2019

Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa

Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper

Rodzaj struktury: kompleks

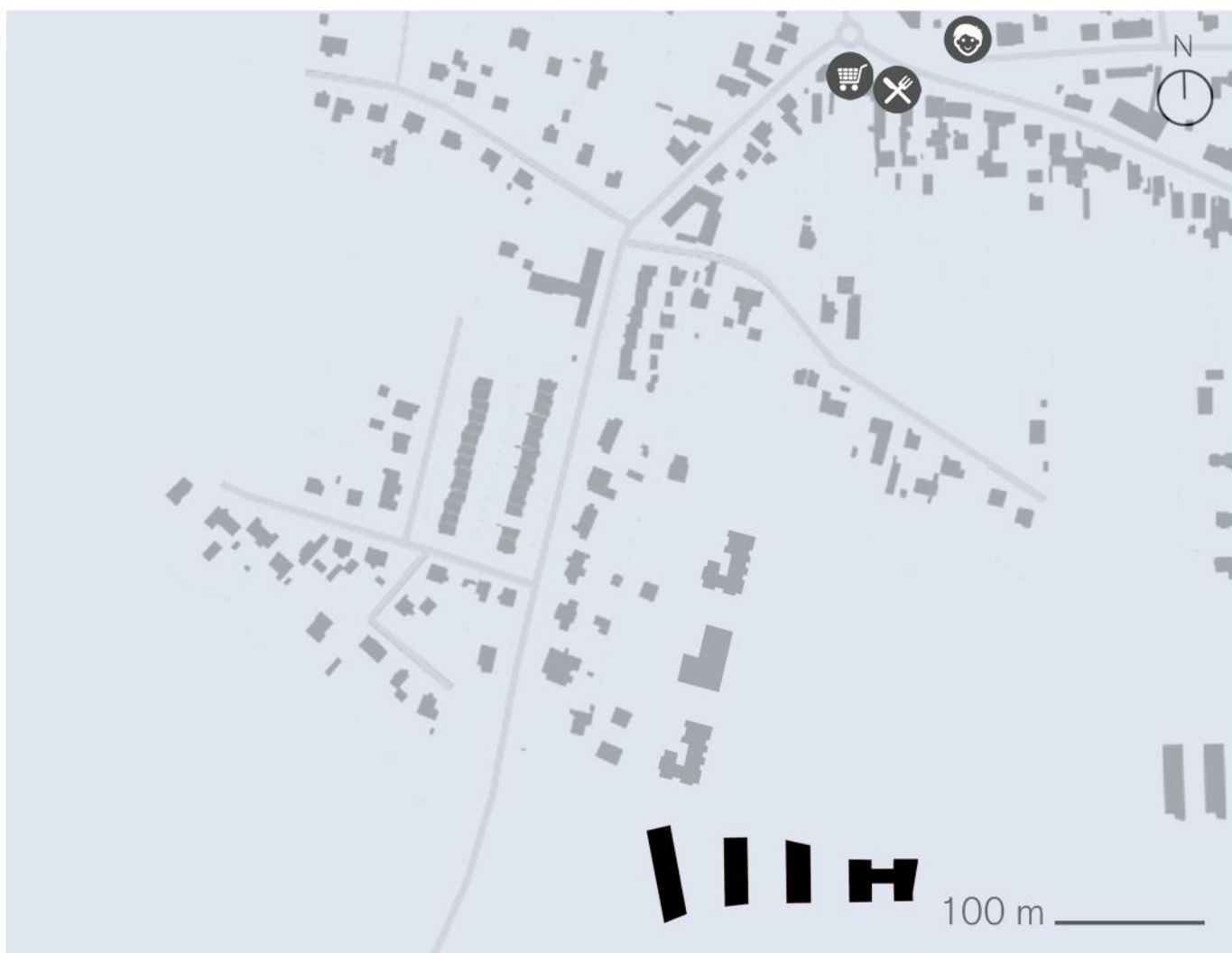
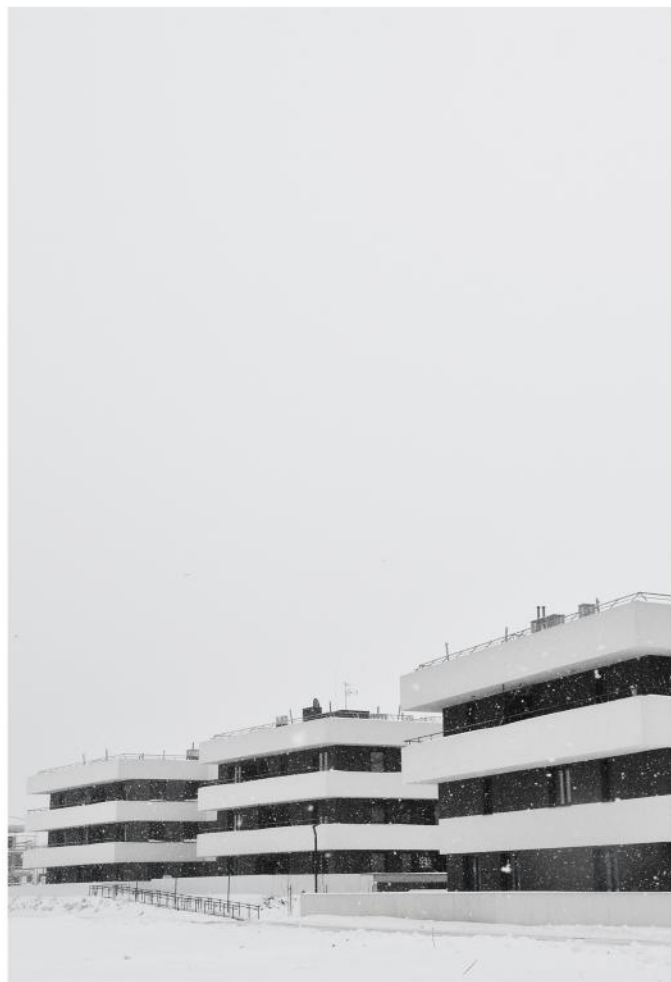
Rodzaj zabudowy: niska

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 3 nadziemne, taras na dachu

Legenda:

● Osiedle Natura	Ⓜ Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	Ⓐ Przystanek
👶 Przedszkole	🎡 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎪 Miejsce kultu

Ryc. 3.7. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Natura, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna

Realizacja: 2017/2018

Autor projektu: -

Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper

Rodzaj struktury: kompleks

Rodzaj zabudowy: niska

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 4 nadziemne, 1 podziemna

Legenda:

● Osiedle Platinum	Ⓜ Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👶 Żłobek	Ⓐ Przystanek
👦 Przedszkole	🏠 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.8. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Platinum, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Tarnopolska

Realizacja: 2016/2017

Autor projektu: Architop

Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.

Rodzaj struktury: zespół budynków

Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych, 1 podziemna

Legenda:

● Osiedle Bielana	Ⓗ Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	Ⓐ Przystanek
👶 Przedszkole	🏰 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.9. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Bielana, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności

Realizacja: 2014/2016

Autor projektu: Architop

Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.

Rodzaj struktury: zespół budynków

Rodzaj zabudowy: niska

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 4 nadziemne, 1 podziemna

Legenda:

● Osiedle Moderna	Ⓕ Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	Ⓐ Przystanek
👶 Przedszkole	🎡 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎪 Miejsce kultu

Ryc. 3.10. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Moderna, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka

Realizacja: 2013/2015

Autor projektu: Architop

Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.

Rodzaj struktury: kompleks

Rodzaj zabudowy: niska

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Legenda:

● Osiedle Malinowe	H Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	A Przystanek
👶 Przedszkole	🎡 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.11. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Malinowe, źródło: autor.

Dane:

Lokalizacja: Opole, ul: Ozimska

Realizacja: 2017/2018/2019

Autor projektu: Architop

Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.

Rodzaj struktury: kompleks

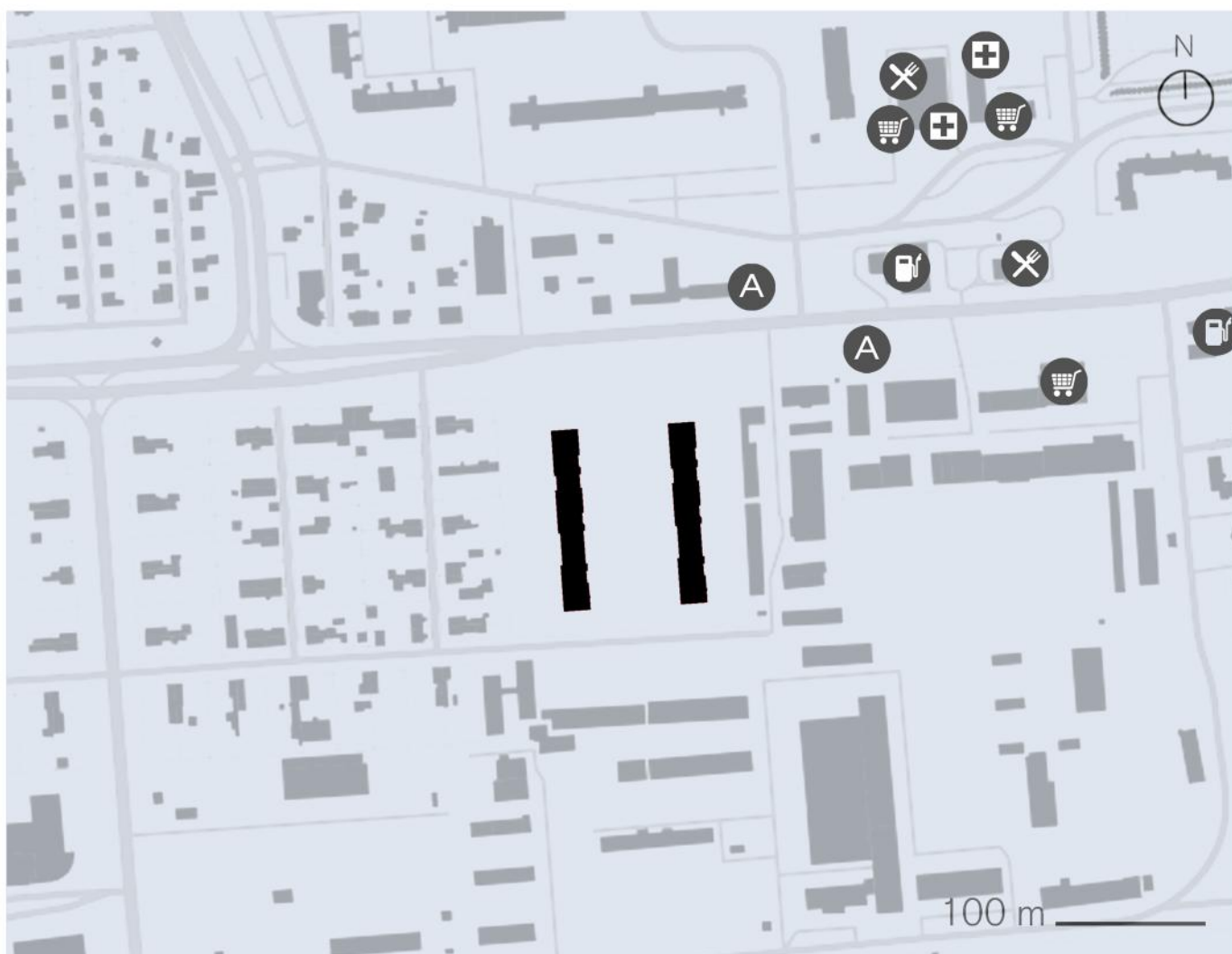
Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych, 1 podziemna

Legenda:

● Osiedle Nowa Ozimska	Ⓕ Szpital
⊕ Apteka	🚆 Stacja kolejowa
🛒 Sklep	🛢 Stacja paliw
✉ Poczta	🍴 Gastronomia
🏠 Przychodnia	🌲 Park
👤 Żłobek	Ⓐ Przystanek
👶 Przedszkole	🏡 Plac zabaw
📖 Szkoła	🎭 Miejsce kultu

Ryc. 3.12. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy - Osiedle Nowa Ozimska, źródło: autor.

2.5 STRUKTURA WYBRANYCH LOKALI MIESZKALNYCH

nr katalogowy mieszkania Ox.Mx N
⌚

Rzut lokalu mieszkalnego
Kawalerka

Legenda, opis pomieszczeń

nr katalogowy mieszkania Ox.Mx N
⌚

Rzut lokalu mieszkalnego
Lokal dwupokojowy

Legenda, opis pomieszczeń

nr katalogowy mieszkania Ox.Mx N
⌚

Rzut lokalu mieszkalnego
Lokal trzypokojowy

Legenda, opis pomieszczeń

nr katalogowy mieszkania Ox.Mx N
⌚

Rzut lokalu mieszkalnego
Lokal czteropokojowy

Legenda, opis pomieszczeń

Ryc. 3.13. Karta rozmieszczenia treści na kartach struktury wybranych lokali mieszkalnych. źródło: opracowanie własne.

nr katalogowy mieszkania O1.M1

Legenda:

0 1 2 3 m

- 1. Przedpokój 5,57 m²
- 2. Pokój dzienny 16,50 m²
- 3. Aneks kuch. 3,75 m²
- 4. Łazienka 5,05 m²
- 5. Balkon 7,31 m²

nr katalogowy mieszkania O1.M2

Legenda:

0 1 2 3 m

- 1. Przedpokój 4,65 m²
- 2. Pokój dzienny 17,70 m²
- 3. Aneks kuch. 7,50 m²
- 4. Pokój 9,26 m²
- 5. Łazienka 4,92 m²
- 6. Balkon 8,20 m²

nr katalogowy mieszkania O1.M3

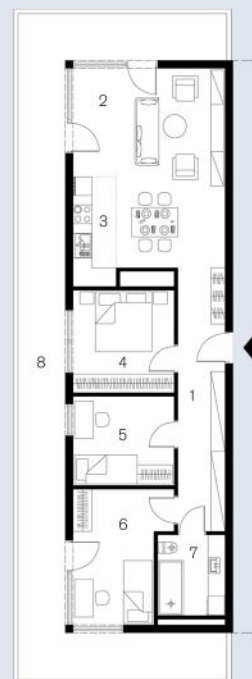

Legenda:

0 1 2 3 m

- 1. Przedpokój 13,04 m²
- 2. Pokój dzienny 17,98 m²
- 3. Aneks kuch. 4,48 m²
- 4. Pokój 8,14 m²
- 5. Pokój 8,99 m²
- 6. Łazienka 4,45 m²
- 7. Balkon 11,38 m²

nr katalogowy mieszkania O1.M4

Legenda:

0 1 2 3 m

- 1. Przedpokój 12,48 m²
- 2. Pokój dzienny 25,52 m²
- 3. Aneks kuch. 5,25 m²
- 4. Pokój 9,98 m²
- 5. Pokój 8,59 m²
- 6. Pokój 11,33 m²
- 7. Łazienka 5,46 m²
- 8. Balkon 43,34 m²

Ryc. 3.14. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Senatorska, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O2.01

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 3,28 m² 3. Aneks kuch. 5,50 m² 5. Balkon 5,03 m²
 2. Pokój dzienny 20,82 m² 4. Łazienka 4,93 m²

nr katalogowy mieszkania O2.M2

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 3,00 m² 3. Aneks kuch. 6,76 m² 5. Łazienka 5,37 m²
 2. Pokój dzienny 20,08 m² 4. Pokój 16,52 m² 6. Balkon 5,03 m²

nr katalogowy mieszkania O2.M3

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 14,08 m² 3. Aneks kuch. 4,84 m² 5. Pokój 14,20 m²
 2. Pokój dzienny 20,51 m² 4. Pokój 10,40 m² 6. Łazienka 5,06 m²
 7. Balkon 12,55 m²

nr katalogowy mieszkania O2.M4

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 12,53 m² 4. Pokój 13,01 m² 7. Łazienka 4,95 m²
 2. Pokój dzienny 17,05 m² 5. Pokój 11,72 m² 8. Taras 1 18,46 m²
 3. Aneks kuch. 5,67 m² 6. Pokój 12,55 m² 9. Taras 2 5,63 m²

Ryc. 3.15. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Kasztelańskie, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O3.01

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 6,95 m² 3. Aneks kuch. 4,84 m² 5. Balkon 5,18 m²
2. Pokój dzienny 27,92 m² 4. Łazienka 4,63 m²

nr katalogowy mieszkania O3.M2

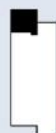

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 6,95 m² 3. Aneks kuch. 4,84 m² 5. Łazienka 4,63 m²
2. Pokój dzienny 17,03 m² 4. Pokój 10,89 m² 6. Balkon 5,18 m²

nr katalogowy mieszkania O3.M3

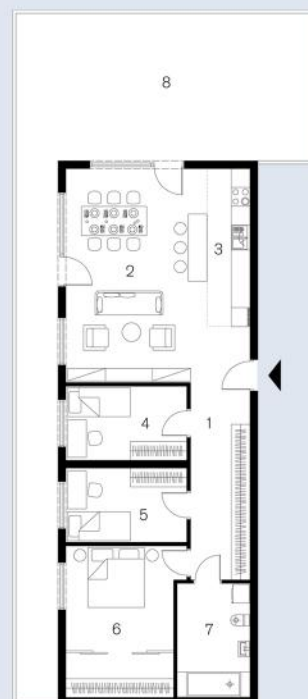

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 3,47 m² 3. Aneks kuch. 5,12 m² 5. Pokój 9,08 m²
2. Pokój dzienny 22,42 m² 4. Pokój 9,50 m² 6. Łazienka 5,46 m²
7. Balkon 11,98 m²

nr katalogowy mieszkania O3.M4

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 12,13 m² 4. Pokój 9,20 m² 7. Łazienka 8,46 m²
2. Pokój dzienny 33,19 m² 5. Pokój 9,20 m² 8. Balkon 58,82 m²
3. Aneks kuch. 7,50 m² 6. Pokój 16,76 m²

Ryc. 3.16. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Trzy Diamenty, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O4.01

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 5,60 m² 3. Aneks kuch. 6,30 m² 5. Balkon 7,40 m²
 2. Pokój dzienny 31,70 m² 4. Łazienka 4,50 m²

nr katalogowy mieszkania O4.M2

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 5,60 m² 3. Aneks kuch. 6,30 m² 5. Łazienka 4,50 m²
 2. Pokój dzienny 19,60 m² 4. Pokój 10,80 m² 6. Balkon 7,40 m²

nr katalogowy mieszkania O4.M3

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 7,10 m² 3. Aneks kuch. 6,30 m² 5. Pokój 11,40 m²
 2. Pokój dzienny 24,50 m² 4. Pokój 11,50 m² 6. Łazienka 4,50 m²
 7. Balkon 9,10 m²

nr katalogowy mieszkania O4.M4

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 16,80 m² 4. Pokój 11,20 m² 7. Łazienka 6,00 m²
 2. Pokój dzienny 28,70 m² 5. Pokój 10,60 m² 8. Balkon 35,70 m²
 3. Aneks kuch. 6,60 m² 6. Pokój 9,60 m²

Ryc. 3.17. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Generalska 2, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O5.O1

N

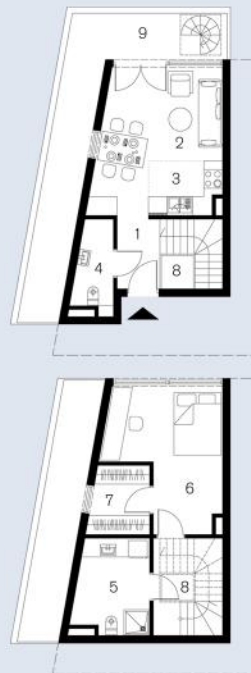
Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 2,96 m² 3. Aneks kuch. 4,02 m² 5. Balkon 7,53 m²
 2. Pokój dzienny 18,94 m² 4. Łazienka 3,71 m²

nr katalogowy mieszkania O5.M2

N

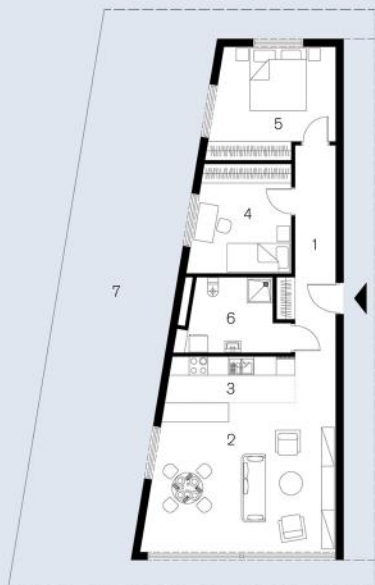
Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 2,98 m² 4. Toaleta 3,14 m² 7. Garderoba 4,05 m²
 2. Pokój dzienny 14,70 m² 5. Łazienka 6,66 m² 8. Kl. schod. 6,57 m²
 3. Aneks kuch. 4,37 m² 6. Pokój 16,55 m² 9. Balkon 17,00 m²
 10. Taras 55,43 m²

nr katalogowy mieszkania O5.M3

N

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 9,40 m² 3. Aneks kuch. 8,00 m² 5. Pokój 12,88 m²
 2. Pokój dzienny 28,07 m² 4. Pokój 10,58 m² 6. Łazienka 7,18 m²
 7. Ogród 238,89 m²

nr katalogowy mieszkania O5.M4

N

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 4,95 m² 5. Łazienka 4,47 m² 9. Kl. schod. 8,72 m²
 2. Pokój dzienny 23,84 m² 6. Pokój 7,30 m² 10. Korytarz 3,08 m²
 3. Aneks kuch. 4,40 m² 7. Pokój 7,44 m² 11. Balkon 29,15 m²
 4. Toaleta 2,57 m² 8. Pokój 14,28 m² 12. Taras 70,62 m²

Ryc. 3.18. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Natura, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O6.01

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 5,55 m² 3. Aneks kuch. 4,18 m² 5. Balkon 5,04 m²
 2. Pokój dzienny 30,62 m² 4. Łazienka 4,72 m²

nr katalogowy mieszkania O6.M2

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 5,55 m² 3. Aneks kuch. 4,18 m² 5. Łazienka 4,72 m²
 2. Pokój dzienny 18,14 m² 4. Pokój 12,48 m² 6. Balkon 5,04 m²

nr katalogowy mieszkania O6.M3

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 12,34 m² 4. Pokój 13,16 m² 7. Toaleta 1,89 m²
 2. Pokój dzienny 21,79 m² 5. Pokój 13,07 m² 8. Balkon 11,30 m²
 3. Aneks kuch. 7,20 m² 6. Łazienka 4,53 m²

nr katalogowy mieszkania O6.M4

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 20,18 m² 4. Pokój 10,55 m² 7. Łazienka 4,95 m²
 2. Pokój dzienny 33,25 m² 5. Pokój 11,57 m² 8. Toaleta 2,28 m²
 3. Aneks kuch. 6,00 m² 6. Pokój 13,05 m² 9. Taras 129,00 m²

Ryc. 3.19. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Platinum, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O7.M1

N

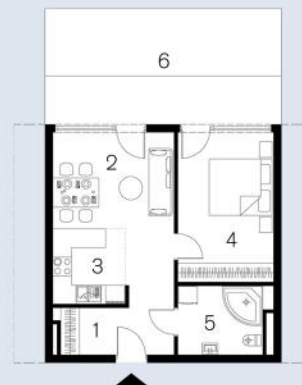
Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 5,00 m² 3. Aneks kuch. 4,80 m² 5. Ogródek 15,00 m²
 2. Pokój dzienny 25,90 m² 4. Łazienka 4,70 m²

nr katalogowy mieszkania O7.M2

N

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 5,60 m² 3. Aneks kuch. 4,80 m² 5. Łazienka 5,70 m²
 2. Pokój dzienny 16,80 m² 4. Pokój 14,80 m² 6. Ogródek 24,90 m²

nr katalogowy mieszkania O7.M3

N

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 7,40 m² 4. Pokój 13,60 m² 5. Pokój 9,30 m²
 2. Pokój dzienny 17,40 m² 5. Pokój 9,30 m² 6. Łazienka 5,40 m²
 3. Aneks kuch. 8,00 m² 6. Łazienka 5,40 m² 7. Pom. pom. 2,60 m²
 8. Ogródek 47,80 m²

nr katalogowy mieszkania O7.M4

N

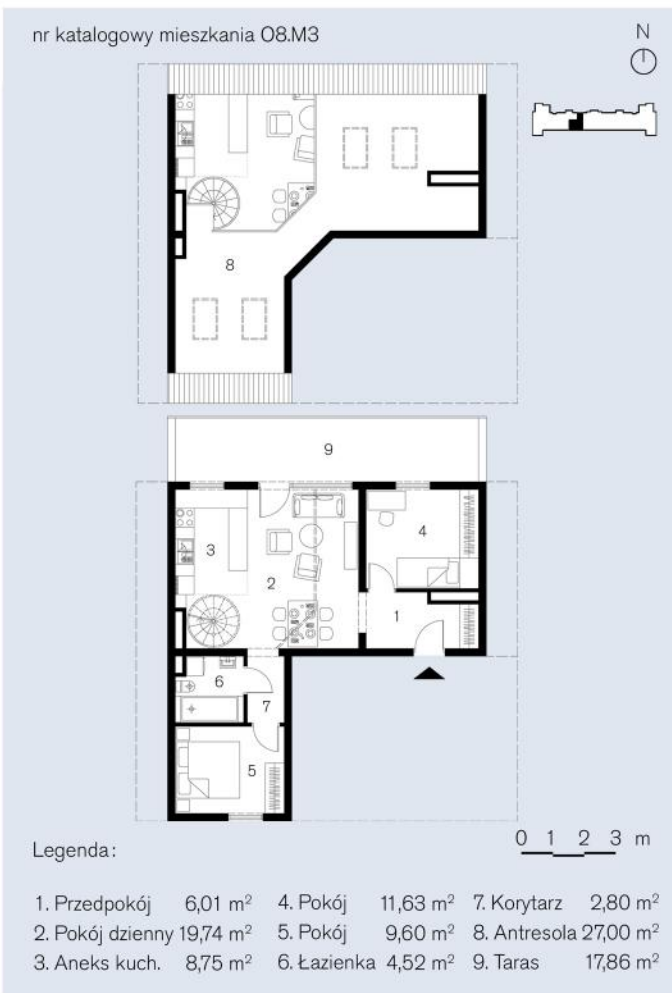

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 10,70 m² 4. Pokój 9,70 m² 7. Łazienka 5,40 m²
 2. Pokój dzienny 14,25 m² 5. Pokój 13,00 m² 8. Taras 1 9,10 m²
 3. Aneks kuch. 6,25 m² 6. Pokój 18,97 m² 9. Taras 2 13,20 m²
 na poddaszu

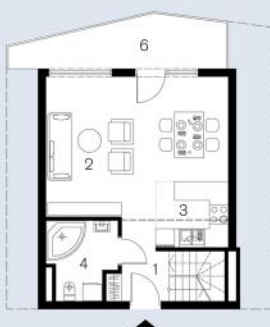
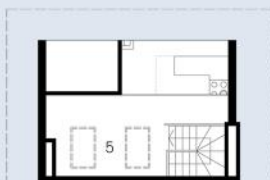
Ryc. 3.20. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Bielana, źródło: autor.

Ryc. 3.21. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Moderna, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O9.01

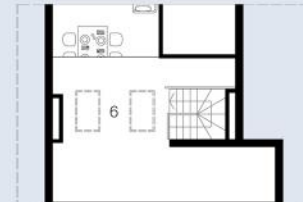

Legenda:

- 1. Przedpokój 5,70 m² 3. Aneks kuch. 5,04 m² 5. Antresola 9,00 m²
- 2. Pokój dzienny 23,76 m² 4. Łazienka 5,30 m² 6. Balkon 10,30 m²

nr katalogowy mieszkania O9.M2

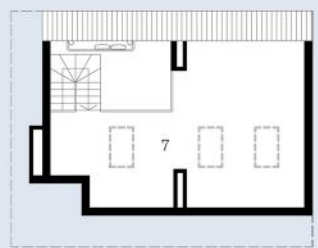

Legenda:

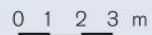

- 1. Przedpokój 7,90 m² 3. Aneks kuch. 6,70 m² 5. Łazienka 4,60 m²
- 2. Pokój dzienny 18,40 m² 4. Pokój 10,20 m² 6. Antresola 22,90 m²
- 7. Balkon 11,50 m²

nr katalogowy mieszkania O9.M3

Legenda:

- 1. Przedpokój 5,60 m² 4. Pokój 10,00 m² 7. Anresola 25,40 m²
- 2. Pokój dzienny 23,22 m² 5. Pokój 11,80 m² 8. Balkon 7,10 m²
- 3. Aneks kuch. 6,48 m² 6. Łazienka 5,00 m²

nr katalogowy mieszkania O9.M4

Legenda:

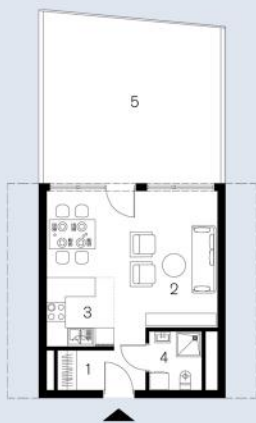

- 1. Przedpokój 5,29 m² 5. Garderoba 6,70 m² 9. Toaleta 1,90 m²
- 2. Pokój dzienny 23,65 m² 6. Pokój 12,60 m² 10. Komunikacja 8,60 m²
- 3. Aneks kuch. 8,25 m² 7. Pokój 12,50 m² 11. Pom. pom. 3,50 m²
- 4. Pokój 13,70 m² 8. Łazienka 5,90 m² 12. Balkon 20,90 m²

Ryc. 3.22. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Malinowe, źródło: autor.

nr katalogowy mieszkania O10.01

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 4,64 m² 3. Aneks kuch. 5,80 m² 5. Ogródek 27,50 m²
2. Pokój dzienny 24,86 m² 4. Łazienka 4,17 m²

nr katalogowy mieszkania O10.M2

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 8,92 m² 3. Aneks kuch. 3,96 m² 5. Łazienka 5,01 m²
2. Pokój dzienny 15,89 m² 4. Pokój 14,46 m² 6. Ogródek 9,36 m²

nr katalogowy mieszkania O10.M3

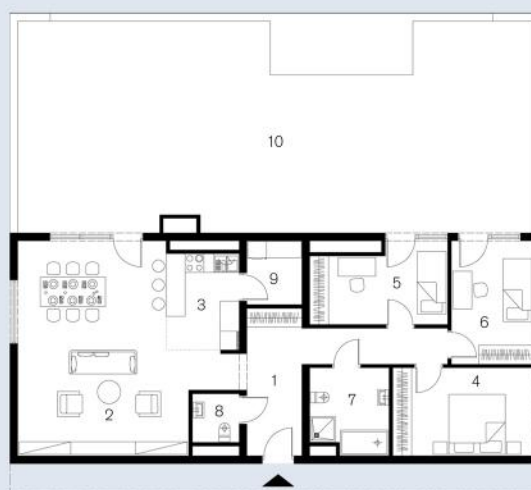

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 9,40 m² 4. Pokój 12,09 m² 7. Pom. pom. 3,16 m²
2. Pokój dzienny 18,68 m² 5. Pokój 10,35 m² 8. Ogródek 66,30 m²
3. Aneks kuch. 6,24 m² 6. Łazienka 5,25 m²

nr katalogowy mieszkania O10.M4

Legenda:

0 1 2 3 m

1. Przedpokój 13,86 m² 5. Pokój 10,94 m² 9. Pom. pom. 3,48 m²
2. Pokój dzienny 35,72 m² 6. Pokój 10,25 m² 10. Taras 66,70 m²
3. Aneks kuch. 8,58 m² 7. Łazienka 6,58 m²
4. Pokój 12,62 m² 8. Toaleta 2,70 m²

Ryc. 3.23. Struktura wybranych lokali mieszkalnych - Osiedle Nowa Ozimska, źródło: autor.

2.6 PLANSZA ZBIORCZA LOKALI MIESZKALNYCH

ZESTAWIENIE PRZYJĘTYCH DO BADAŃ LOKALI MIESZKALNYCH

		Osiedle Senatorska	Osiedle Kasztelańskie	Osiedle Trzy Diamenty	Osiedle Generalska 2	Osiedle Natura	Osiedle Platinum	Osiedle Bielana	Osiedle Moderna	Osiedle Malinowe	Osiedle Nowa Ozimska
		O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
Lokal mieszkalny jednopokojowy	M1										
Lokal mieszkalny dwupokojowy	M2										
Lokal mieszkalny trypokojowy	M3										
Lokal mieszkalny czteropokojowy	M4										

Ryc. 3.24. Plansza zbiorcza lokali mieszkalnych, źródło: schemat autora.

2.7 BADANIA

1. Sposób przeprowadzania analizy – technika badawcza

Celem analizy jest wskazanie tendencji w kształtowaniu mieszkań na podstawie przyjętych kryteriów badawczych architektonicznych i pozaarchitektonicznych.

Ocena zostaje dokonana na podstawie kart analiz. Przeprowadzone badania pozwolą wyciągnąć wnioski dotyczące każdego typu mieszkań, czyli jednopokojowych – kawalerek (oznaczenie M1), dwupokojowych (oznaczenie M2), trzypokojowych (oznaczenie M3) oraz czteropokojowych (oznaczenie 4).

Konsekwencją jest zestawienie wyników i sformułowanie wniosków ogólnych, które stanowią podsumowanie badań.

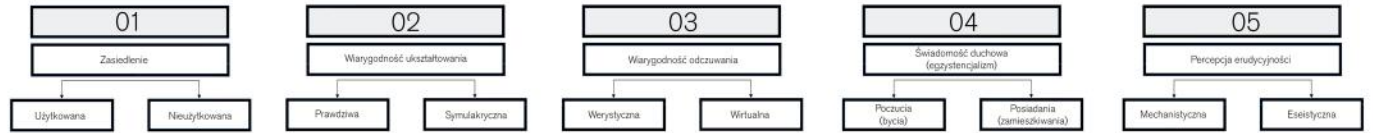

2.   Objaśnienie do badań – plansza badawcza

<p>00 Schemat wyjściowy</p>	<p>Rzut lokalu mieszkalnego Schemat wyjściowy</p>	<p>Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania</p> <p>03</p>	<p>Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>
<p>01 Czynności określające stan zamieszkiwania</p> <p>01</p>	<p>Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>	<p>04 Plastyczność strukturalna</p> <p>04</p>	<p>Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>
<p>02 Powiązania strukturalne</p> <p>02</p>	<p>Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>	<p>05 Organizacja użytkowania</p> <p>05</p>	<p>Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>

Ryc. 3.25. Karta badawcza rozmieszczenia treści na kartach analiz dla kryteriów architektonicznych, źródło: autor.

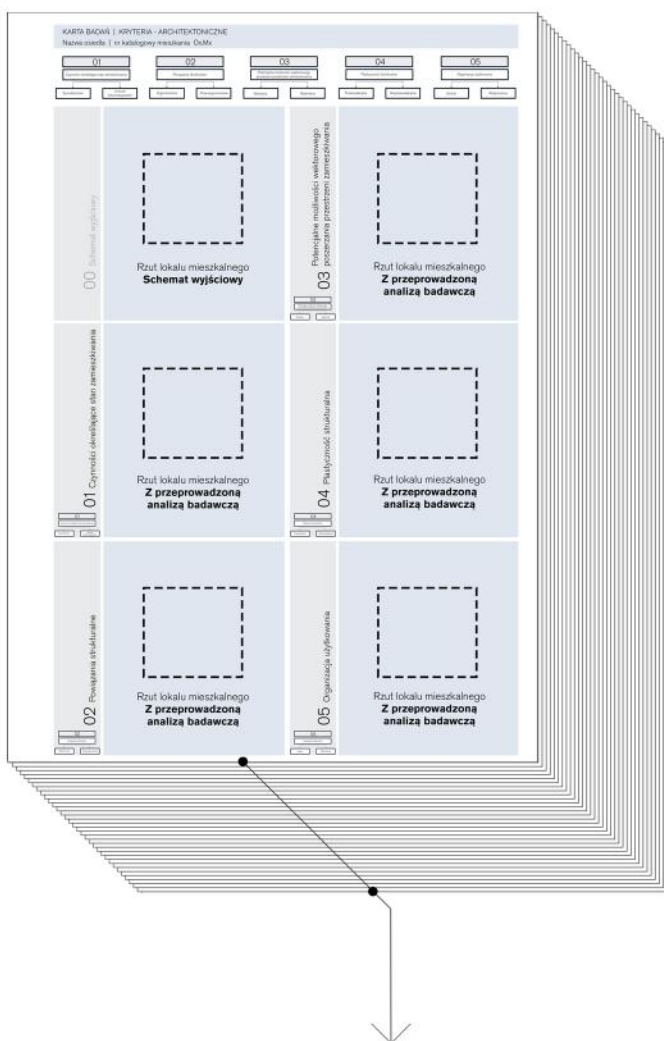

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">00 Dane techniczne</p>	<p style="text-align: center;">Rzut lokalu mieszkalnego Schemat wyjściowy</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">03 Warygodność odczuwania</p>	<p style="text-align: center;">Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">01 Zasiedlenie</p>	<p style="text-align: center;">Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)</p>	<p style="text-align: center;">Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">02 Warygodność ukształtowania</p>	<p style="text-align: center;">Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">05 Percepcja erudycyjności</p>	<p style="text-align: center;">Rzut lokalu mieszkalnego Z przeprowadzoną analizą badawczą</p>

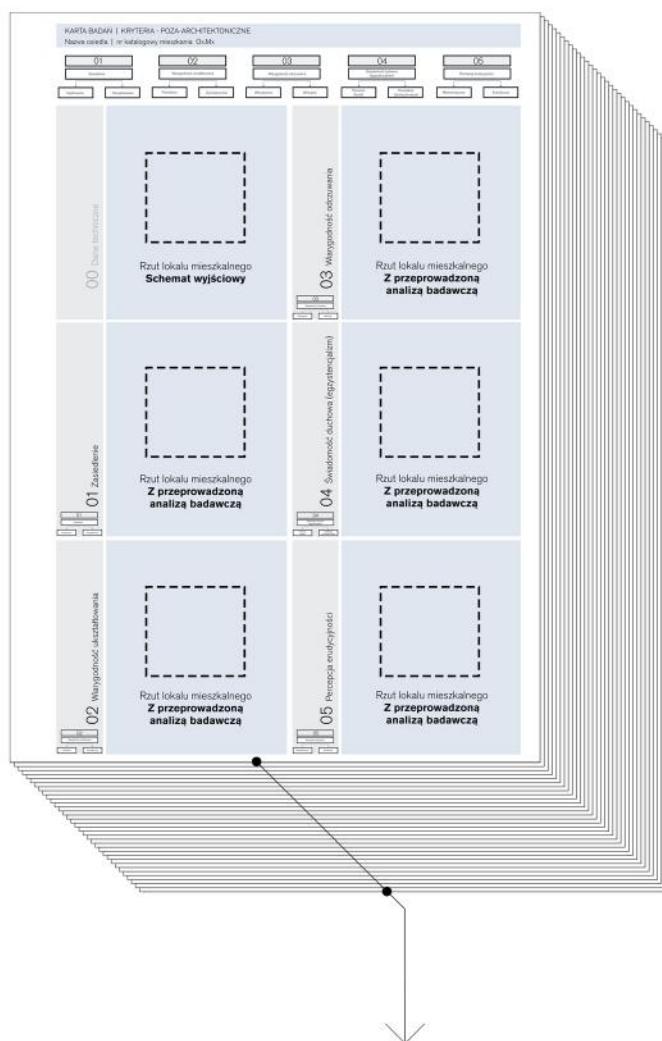
Ryc. 3.26. Karta badawcza rozmieszczenia treści na kartach analiz dla kryteriów pozaarchitektonicznych, źródło: autor.

3. Karty badań – przeprowadzona analiza badawcza

KRYTERIA ARCHITEKTONICZNE
40 KART BADAŃ

KRYTERIA POZAARCHITEKTONICZNE
40 KART BADAŃ

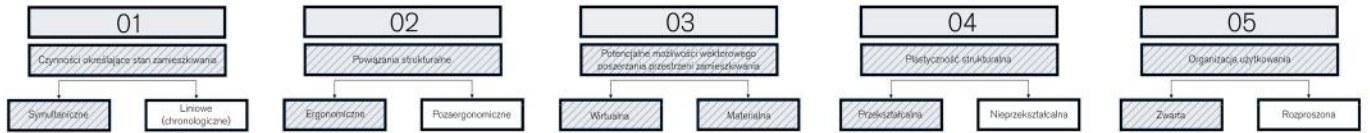

WNIOSKI ZBIORCZE
KRYTERIÓW
ARCHITEKTONICZNYCH

WNIOSKI ZBIORCZE
KRYTERIÓW
POZAARCHITEKTONICZNYCH

WNIOSKI KOŃCOWE - TENDENCJE W KSZTAŁTOWANIU MIESZKAŃ

2.8 KARTY BADAŃ DLA KRYTERIÓW ARCHITEKTONICZNYCH
przeprowadzona analiza

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O1.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Senatorska
 Lokalizacja: Opole, ul: Marka Grehuty
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Mirosław Palej
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

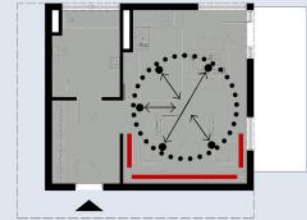
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 30,87 m²
 Kubatura: 77,18 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,40 m
 Długość: 6,00 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji trzeciego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

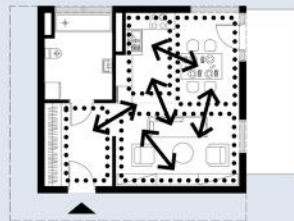
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

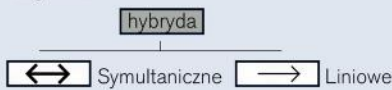
Legenda:

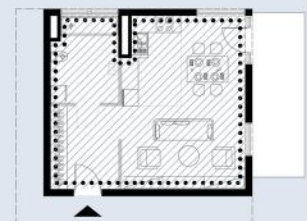
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

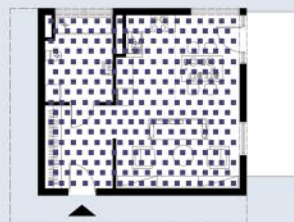
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

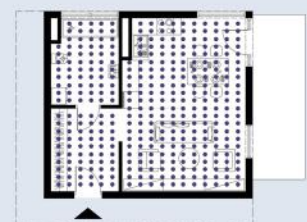
02 Powiązania strukturalne

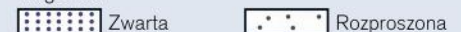
Legenda:

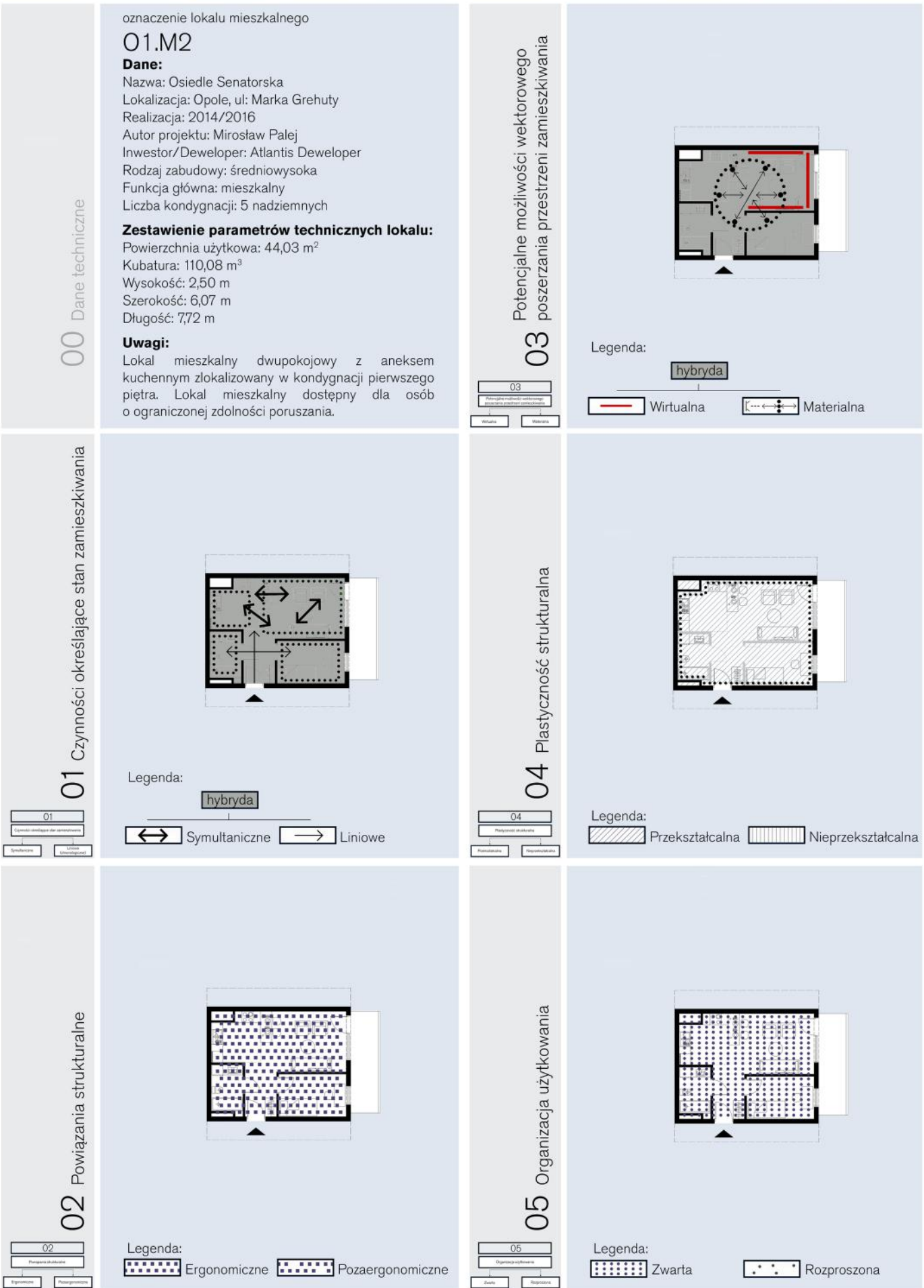
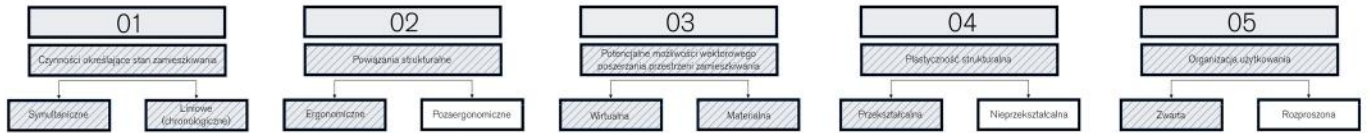
05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.28. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M1

Ryc. 3.29. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O1.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Senatorska
 Lokalizacja: Opole, ul. Marka Grehuty
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Mirosław Palej
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

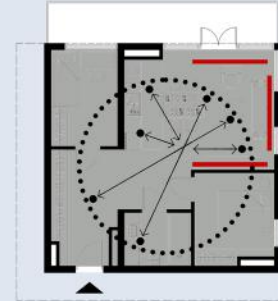
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 57,08 m²
 Kubatura: 142,70 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,73 m
 Długość: 8,02 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

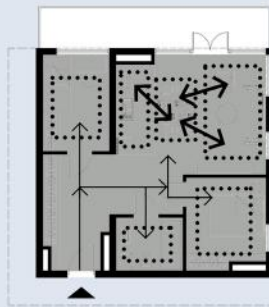
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

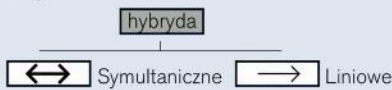
Legenda:

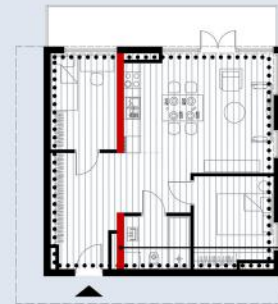
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

04 Plastyczność strukturalna

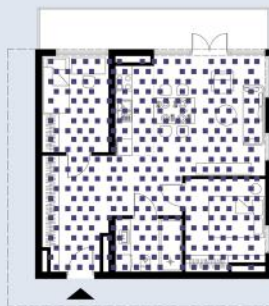

Ściana nośna uniemożliwiająca przekształcalność przestrzeni

Legenda:

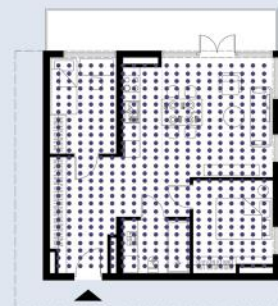
02 Powiązania strukturalne

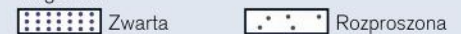
Legenda:

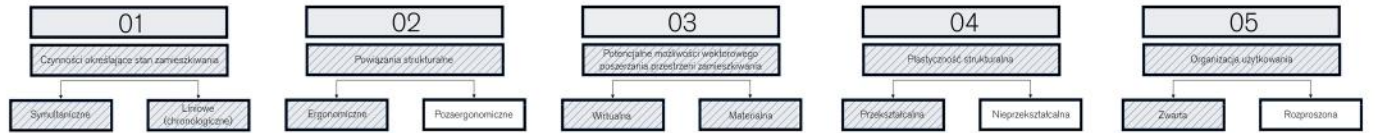
05 Organizacja użytkownika

Legenda:

Ryc. 3.30. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M3

00 Dane techniczne

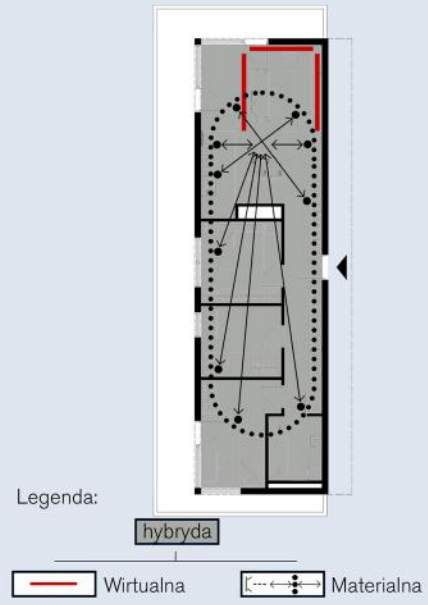
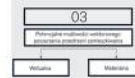
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O1.M4

Dane:
Nazwa: Osiedle Senatorska
Lokalizacja: Opole, ul. Marka Grehuty
Realizacja: 2014/2016
Autor projektu: Mirosław Palej
Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
Rodzaj zabudowy: średniowysoka
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

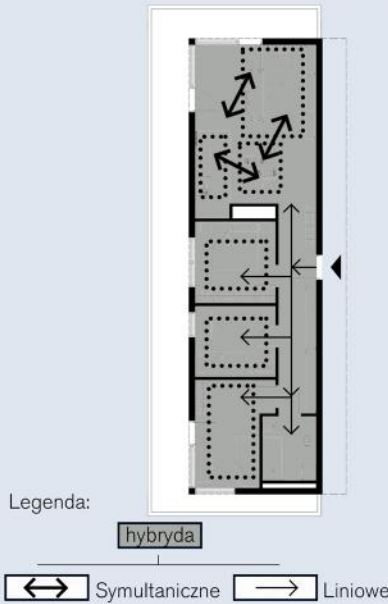
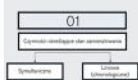
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 78,61 m²
Kubatura: 196,53 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 4,72 m
Długość: 17,72 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

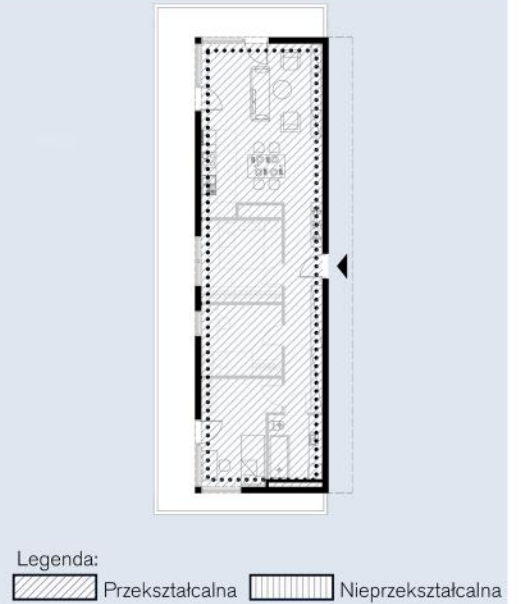
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

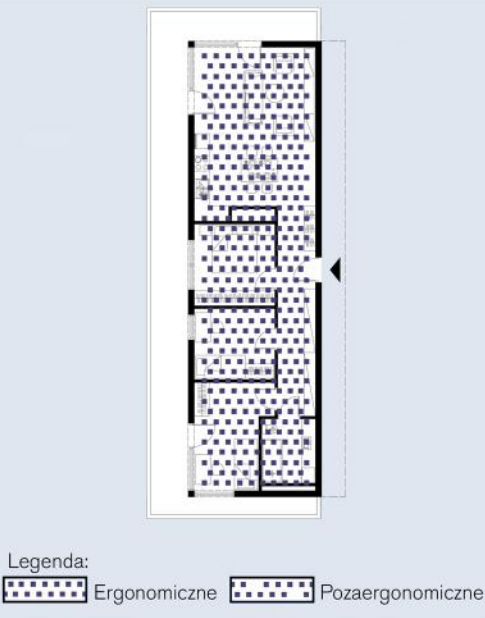
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

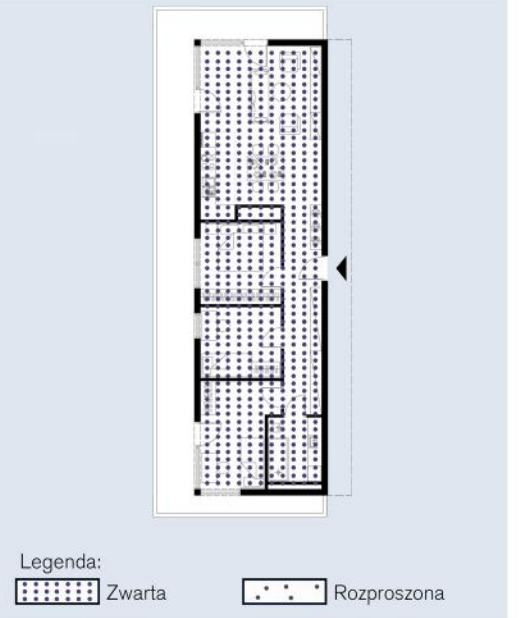
04 Plastyczność strukturalna

02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkowania

Ryc. 3.31. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M4

00 Dane techniczne

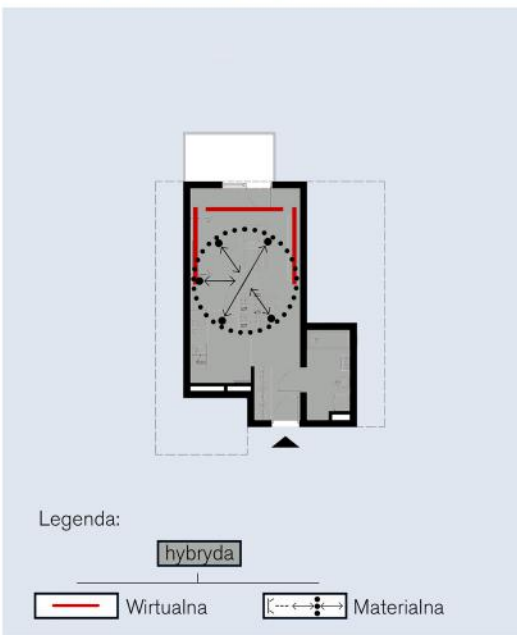
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O2.M1

Dane:
Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
Realizacja: 2015/2016
Autor projektu: Arch-Studio
Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
Rodzaj zabudowy: średniowysoka
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

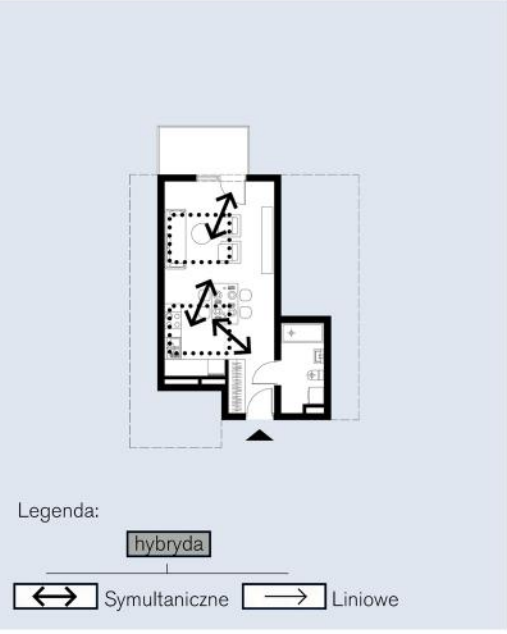
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 34,54 m²
Kubatura: 86,35 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 4,00 m
Długość: 8,40 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

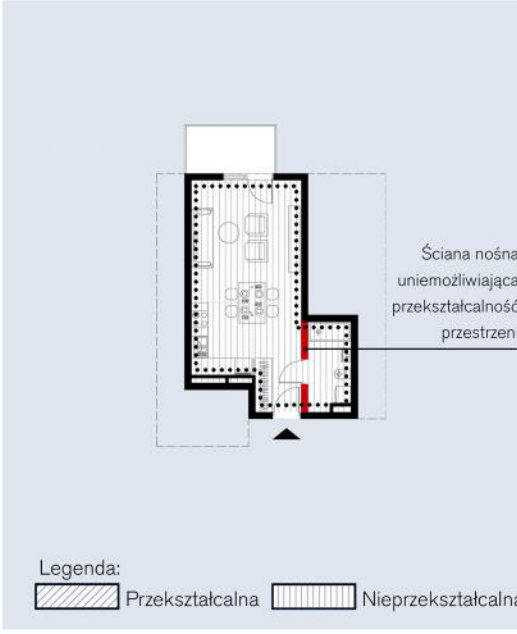
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

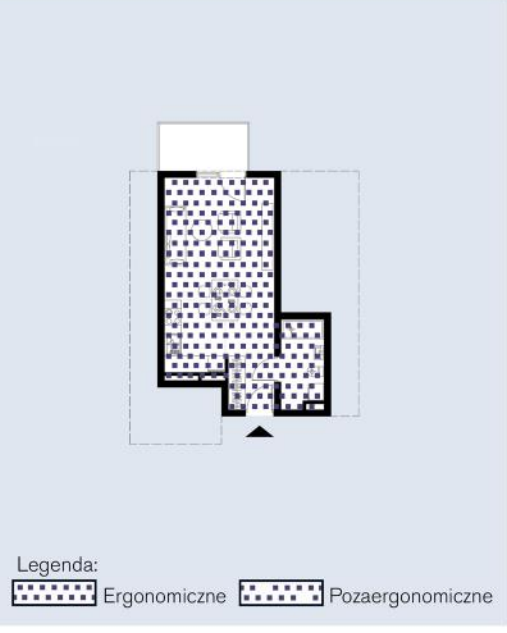
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

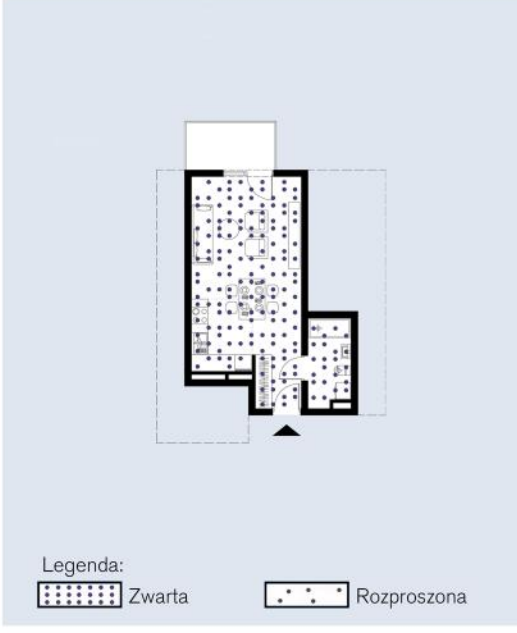
04 Plastyczność strukturalna

02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkowania

Ryc. 3.32. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M1

00 Dane techniczne

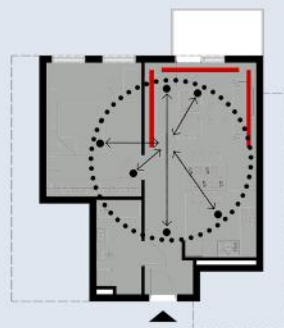
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O2.M2

Dane:
 Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2015/2016
 Autor projektu: Arch-Studio
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 51,72 m²
 Kubatura: 129,30 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,50 m
 Długość: 8,30 m

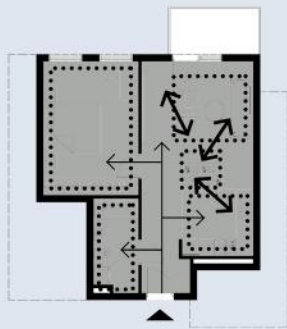
Uwagi:
 Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

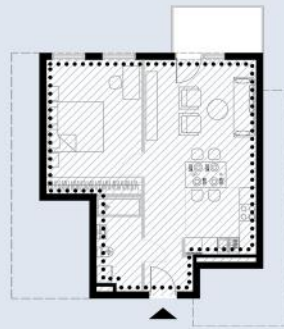
Legenda:
 hybryda
 Wirtualna   Materiałna

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

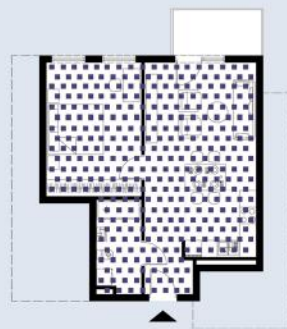
Legenda:
 hybryda
 Symultaniczne   Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

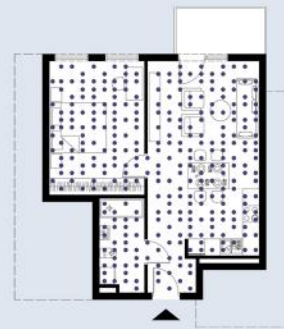
Legenda:
 Przekształcalna   Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
 Ergonomiczne   Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkowania

Legenda:
 Zwarta   Rozproszona

Ryc. 3.33. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O2.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2015/2016
 Autor projektu: Arch-Studio
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

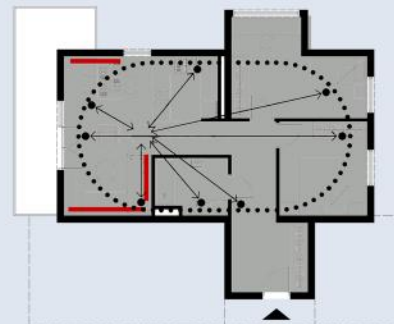
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 69,09 m²
 Kubatura: 172,73 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,70 m
 Długość: 10,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

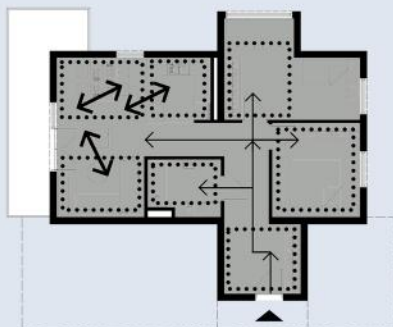
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

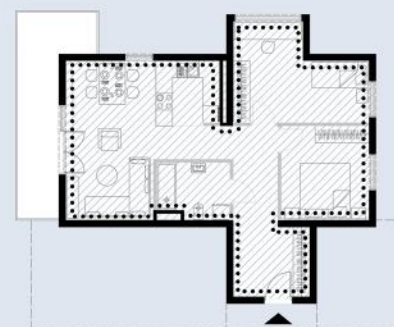
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

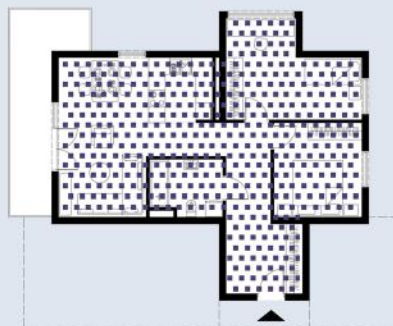
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

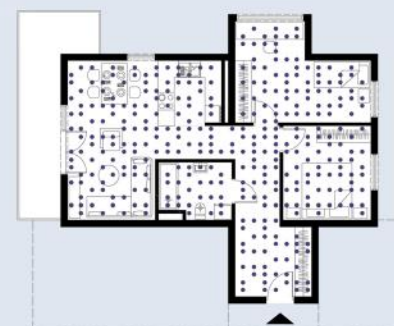
02 Powiązania strukturalne

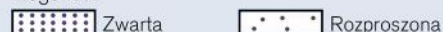
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.34. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O2.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2015/2016
 Autor projektu: Arch-Studio
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

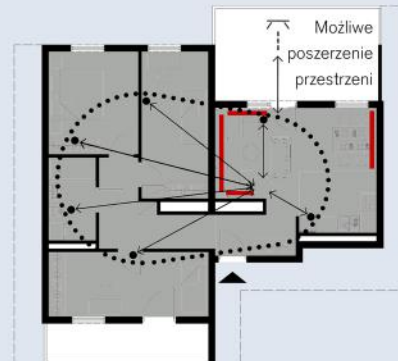
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 77,49 m²
 Kubatura: 193,73 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,40 m, 9,40 m
 Długość: 11,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji szóstego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

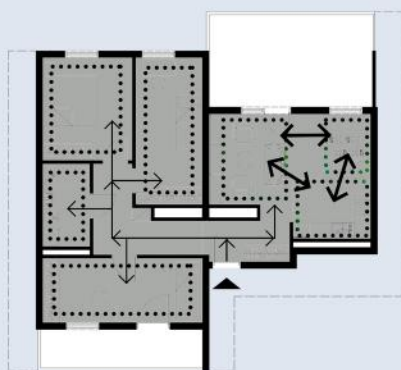
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

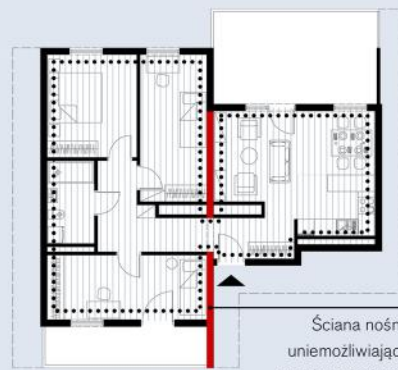
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

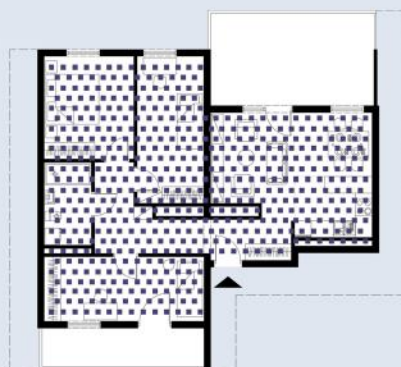
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

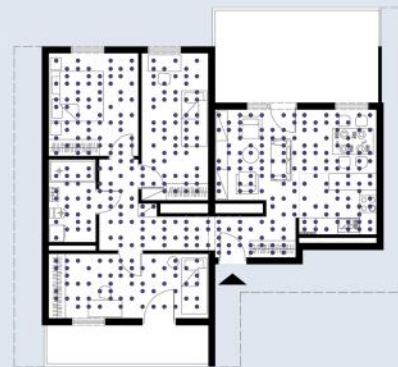
02 Powiązania strukturalne

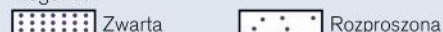
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.35. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O3.M1

Dane:
 Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 44,34 m²
 Kubatura: 110,85 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,20 m
 Długość: 7,40 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Wirtualna   Materiałna

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Symultaniczne   Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
 Przekształcalna   Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
 Ergonomiczne   Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkowania

Legenda:
 Zwarta   Rozproszona

Ryc. 3.36. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O3.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016

Autor projektu: -

Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper

Rodzaj zabudowy: średniowysoka

Funkcja główna: mieszkalny

Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 44,34 m²

Kubatura: 110,85 m³

Wysokość: 2,50 m

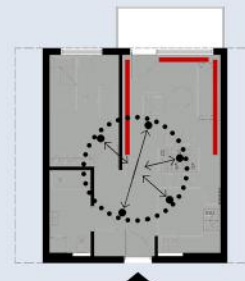
Szerokość: 6,20 m

Długość: 7,40 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

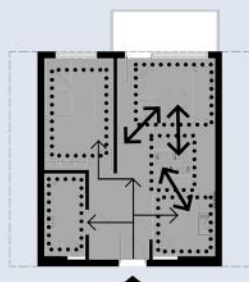
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

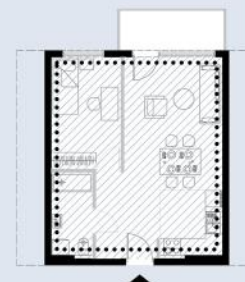
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

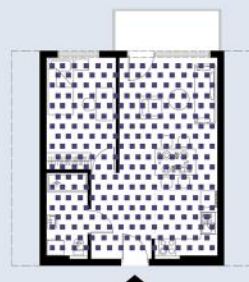
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

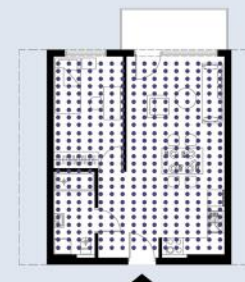
02 Powiązania strukturalne

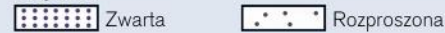
Legenda:

05 Organizacja użytkownika

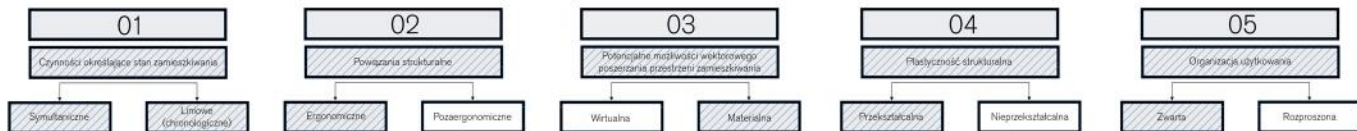

Legenda:

Ryc. 3.37. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O3.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

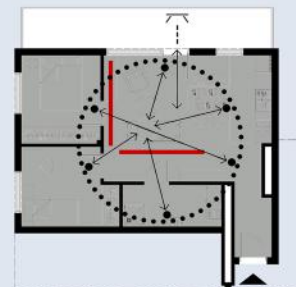
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 55,05 m²
 Kubatura: 137,63 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,20 m
 Długość: 9,10 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji drugiego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

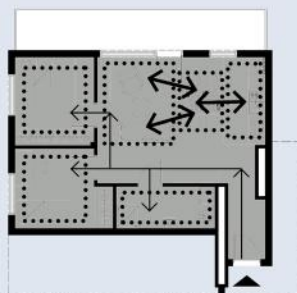
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

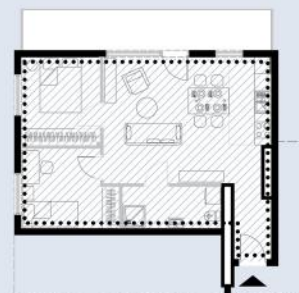
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

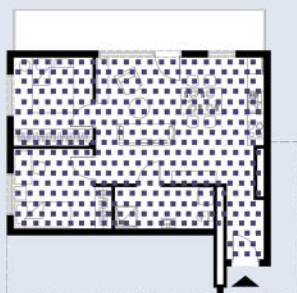
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

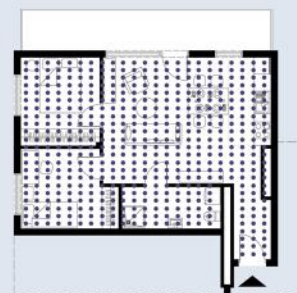
02 Powiązania strukturalne

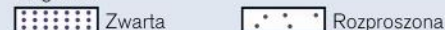
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.38. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O3.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

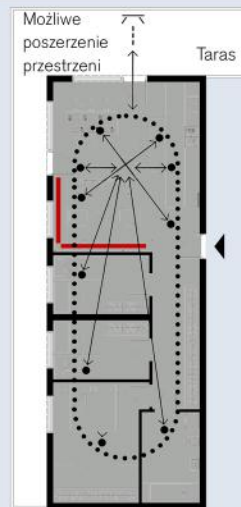
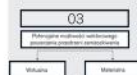
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 96,38 m²
 Kubatura: 240,95 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,00 m
 Długość: 17,00 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

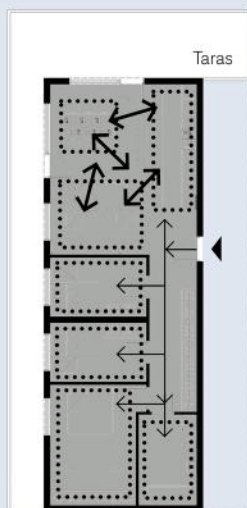
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

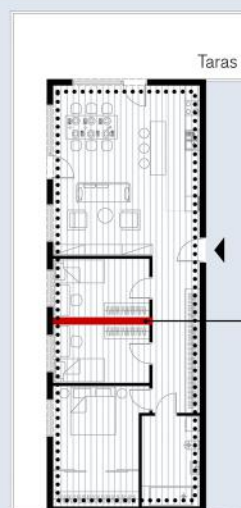
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

04 Plastyczność strukturalna

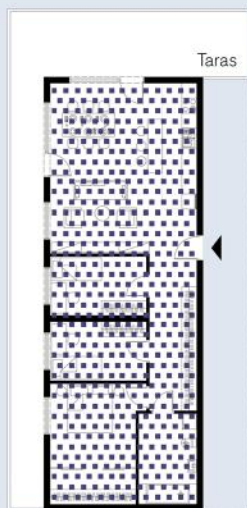

Legenda:

Ściana nośna uniemożliwiająca przekształcalność przestrzeni

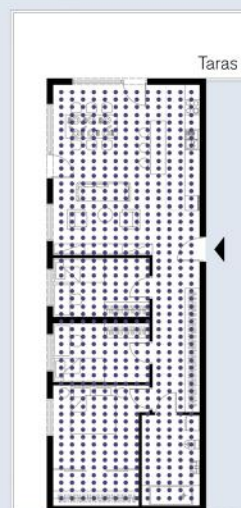
02 Powiązania strukturalne

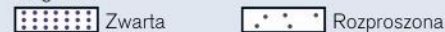
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.39. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O4.M1

Dane:
 Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 46,80 m²
 Kubatura: 117,00 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,20 m
 Długość: 7,80 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Wirtualna (red line)   Materiałna (dotted line)

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Symultaniczne (double-headed arrow)   Liniowe (single-headed arrow)

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
 Przekształcalna (hatched)   Nieprzekształcalna (striped)

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
 Ergonomiczne (dotted)   Pozaergonomiczne (cross-hatched)

05 Organizacja użytkownika

Legenda:
 Zwarta (solid)   Rozproszona (dotted)

Ryc. 3.40. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O4.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 46,80 m²
 Kubatura: 117,00 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,20 m
 Długość: 7,80 m

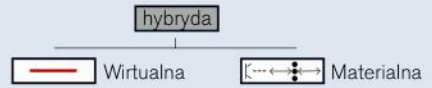
Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

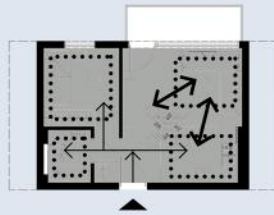
Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

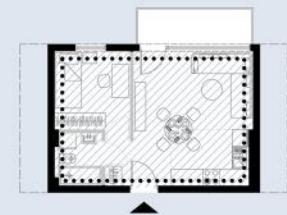
01 Czynniki określające stan zamieszkiwania

Legenda:

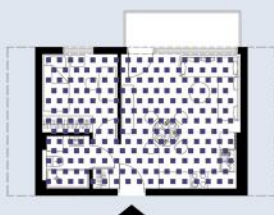
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

02 Powiązania strukturalne

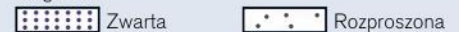
Legenda:

05 Organizacja użytkownika

Legenda:

Ryc. 3.41. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O4.M3
Dane:
 Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 65,30 m²
 Kubatura: 163,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,40 m
 Długość: 10,30 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym. MLokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Wirtualna (red line)   Materiałna (dotted line)

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Symultaniczne (double-headed arrow)   Liniowe (single-headed arrow)

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
 Przekształcalna (hatched)   Nieprzekształcalna (vertical lines)

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
 Ergonomiczne (dotted)   Pozaergonomiczne (cross-hatched)

05 Organizacja użytkownika

Legenda:
 Zwarta (dotted)   Rozproszona (cross-hatched)

Ryc. 3.42. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M3

00 Dane techniczne

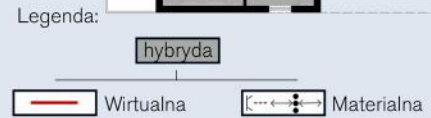
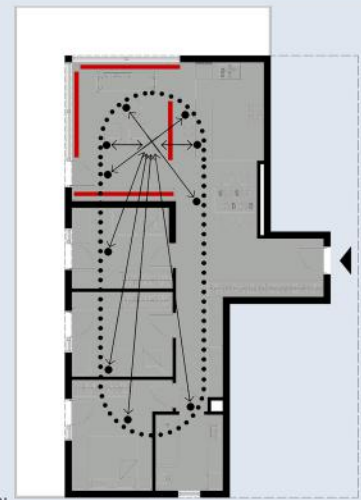
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O4.M4

Dane:
 Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

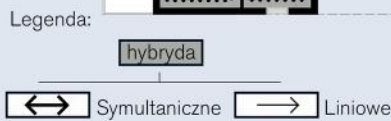
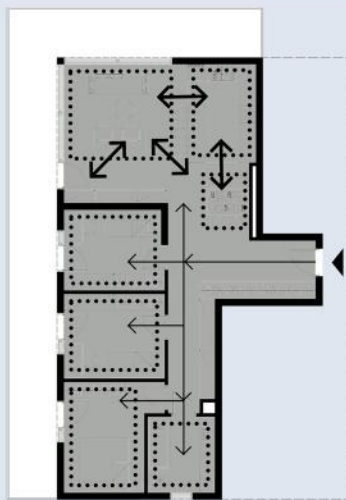
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 88,90 m²
 Kubatura: 222,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: min.=3,60 m; max.=5,94 m
 Długość: 13,14 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

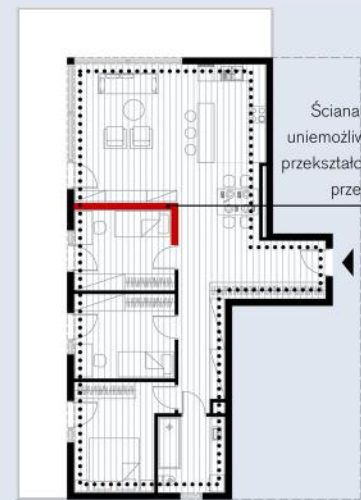
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

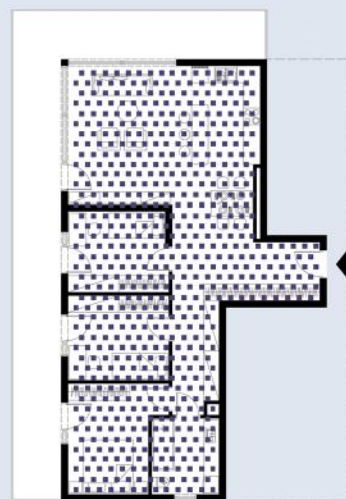
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

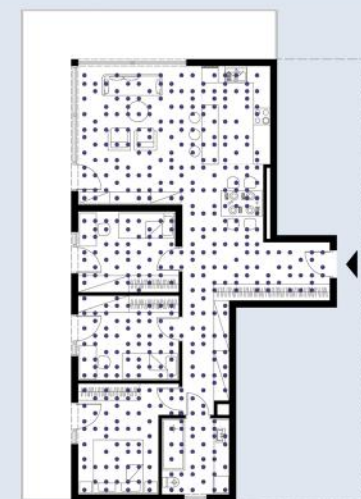
04 Plastyczność strukturalna

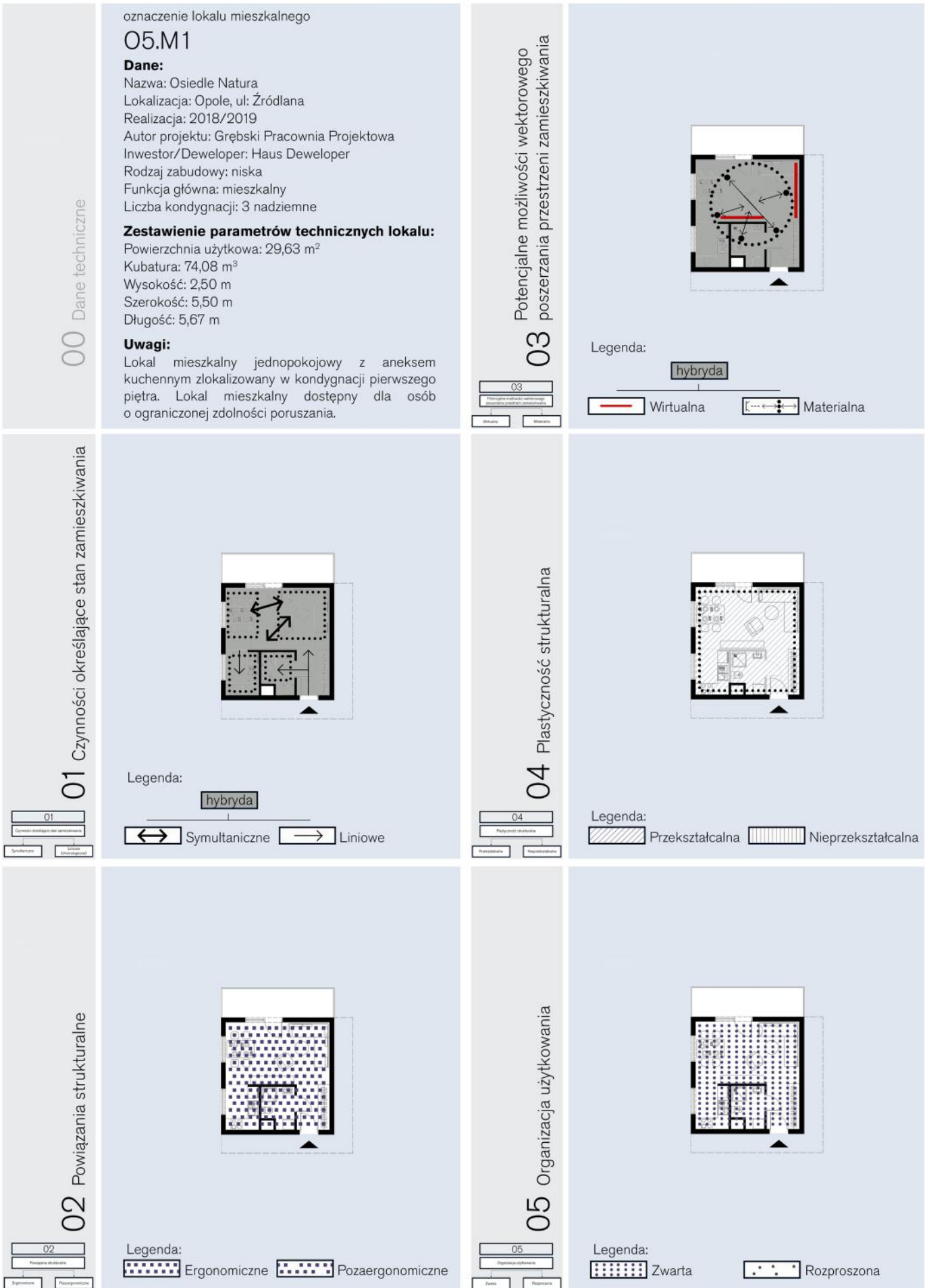
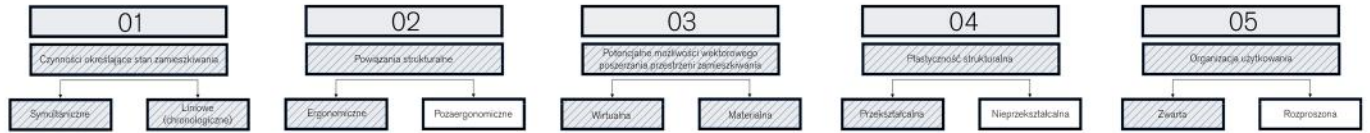
02 Powiązania strukturalne

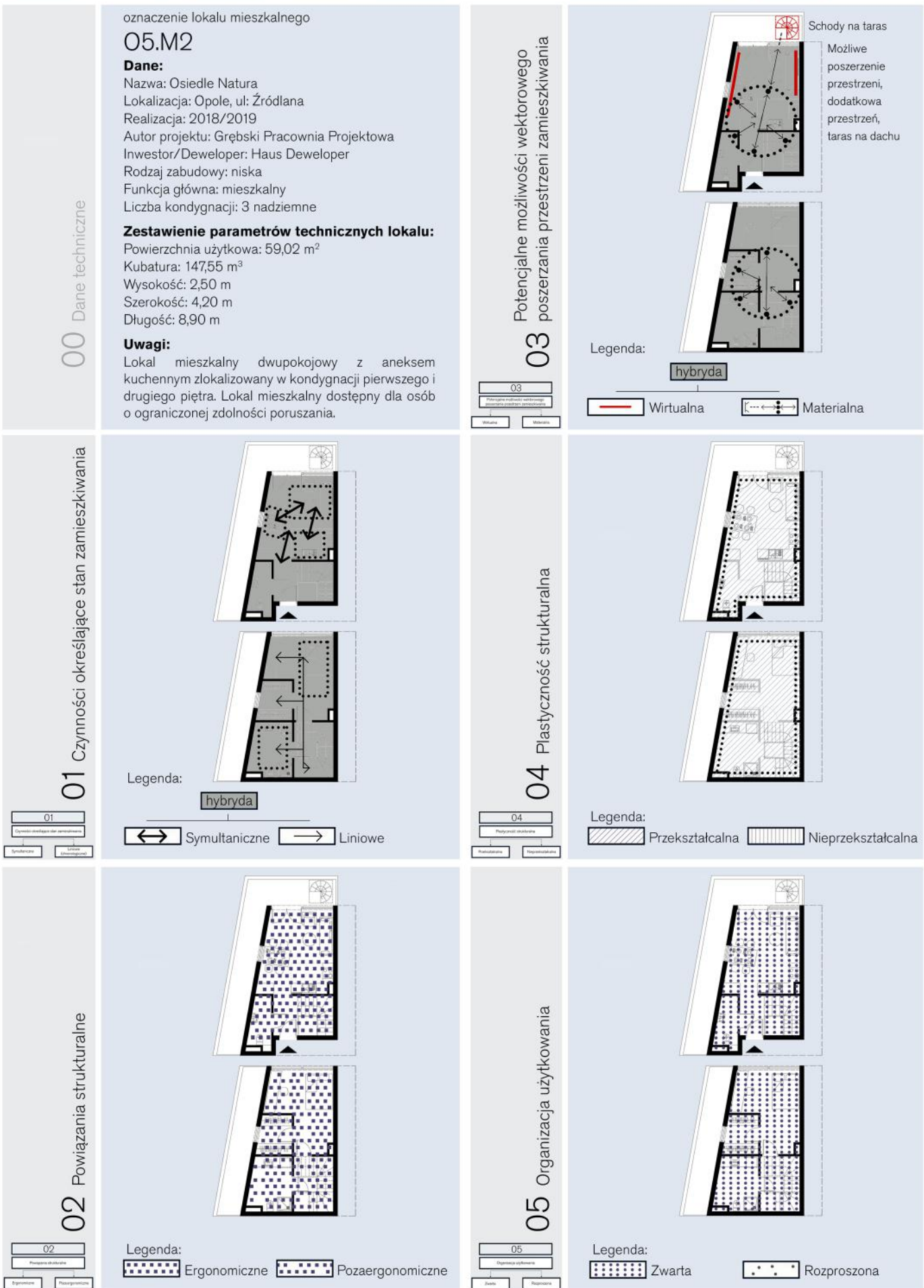
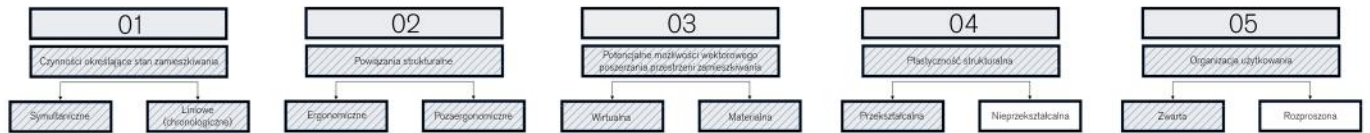
05 Organizacja użytkownika

Ryc. 3.43. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M4

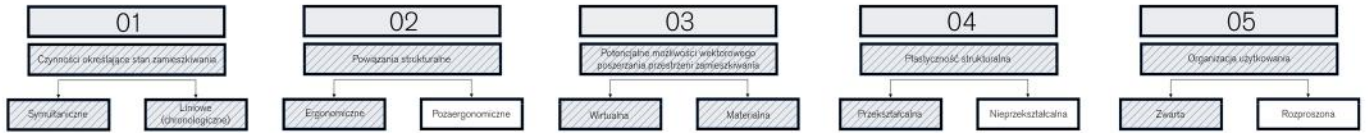

Ryc. 3.44. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M1

Ryc. 3.45. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O5.M3

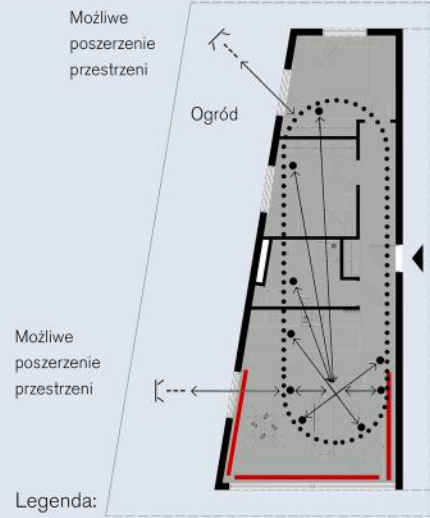
Dane:
Nazwa: Osiedle Natura
Lokalizacja: Opole, ul: Żródlana
Realizacja: 2018/2019
Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa
Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 3 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 76,11 m²
Kubatura: 190,28 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: min.=3,60 m; max.=6,50 m
Długość: 16,28 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Możliwe poszerzenie przestrzeni

Możliwe poszerzenie przestrzeni

Możliwe poszerzenie przestrzeni

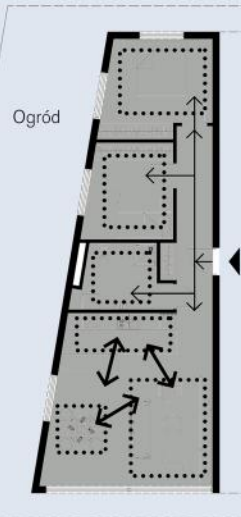
Legenda:

hybryda

Wirtualna

Materiałna

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

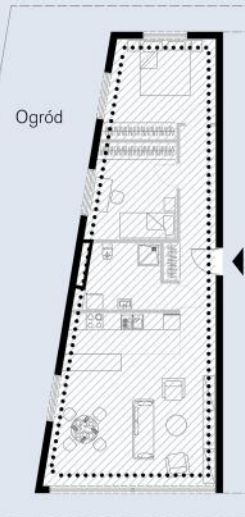
Legenda:

hybryda

Symultaniczne

Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

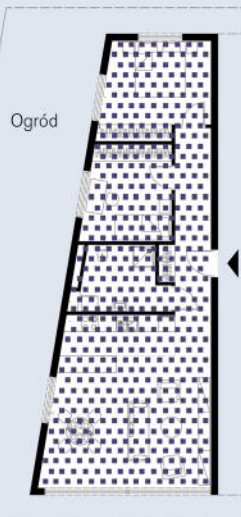

Legenda:

Przekształcalna

Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

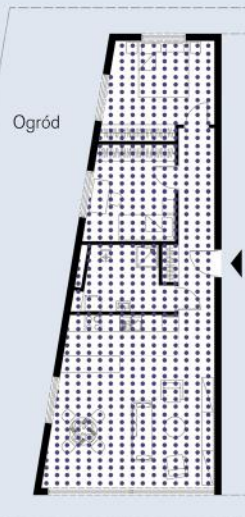

Legenda:

Ergonomiczne

Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkowania

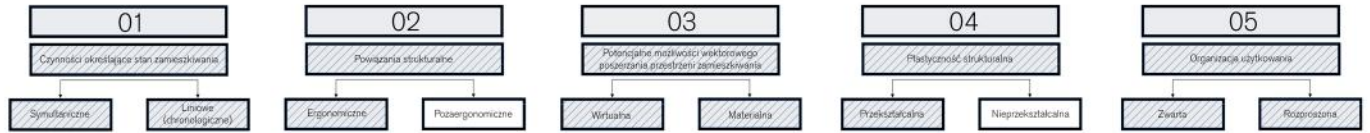

Legenda:

Zwarta

Rozproszona

Ryc. 3.46. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M3

00

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O5.M4
Dane:
 Nazwa: Osiedle Natura
 Lokalizacja: Opole, ul: Źródłana
 Realizacja: 2018/2019
 Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa
 Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 3 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 81,05 m²
 Kubatura: 202,63 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,10 m
 Długość: 8,06 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego i drugiego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03

Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Możliwe poszerzenie przestrzeni, dodatkowa przestrzeń, taras na dachu

Legenda:
 Wirtualna   Materiałna

01

Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
↔ Symultaniczne   → Liniowe

04

Plastyczność strukturalna

Legenda:
hybryda
▨ Przekształcalna   ▤ Nieprzekształcalna

02

Powiązania strukturalne

Legenda:
hybryda
•••• Ergonomiczne   ■ Pozaergonomiczne

05

Organizacja użytkowania

Legenda:
hybryda
•••• Zwarta   □ Rozproszona

Ryc. 3.47. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O6.M1

Dane:
 Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 45,07 m²
 Kubatura: 112,68 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,60 m
 Długość: 7,30 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Wirtualna (red line)   Materiałna (dotted line)

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
 hybryda
 Symultaniczne (double-headed arrow)   Liniowe (single-headed arrow)

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
 Przekształcalna (hatched)   Nieprzekształcalna (grid)

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
 Ergonomiczne (dense dots)   Pozaergonomiczne (sparse dots)

05 Organizacja użytkownika

Legenda:
 Zwarta (dense dots)   Rozproszona (sparse dots)

Ryc. 3.48. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O6.M2
Dane:
 Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 45,07 m²
 Kubatura: 112,68 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,60 m
 Długość: 7,30 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
— Wirtualna   ← → Materalna

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
↔ Symultaniczne   → Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
hybryda
 Przekształcalna   Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
hybryda
 Ergonomiczne   Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkownika

Legenda:
hybryda
 Zwarta   Rozproszona

Ryc. 3.49. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M2

00 Dane techniczne

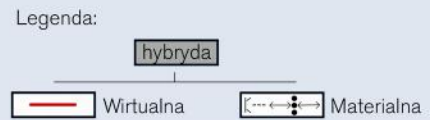
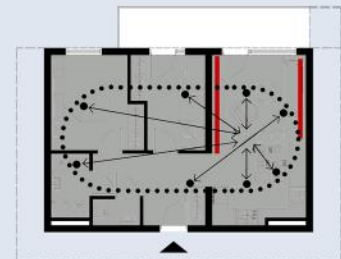
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O6.M3

Dane:
 Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul. Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

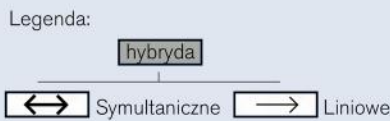
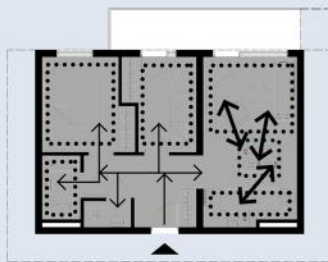
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 73,98 m²
 Kubatura: 184,95 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,30 m
 Długość: 11,00 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

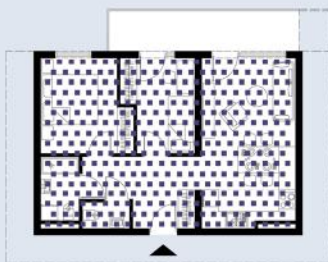
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

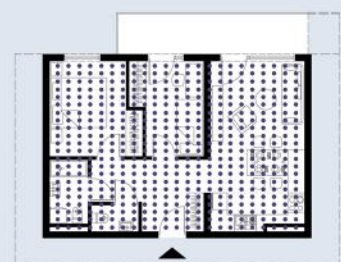
04 Plastyczność strukturalna

02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkowania

Ryc. 3.50. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O6.M4

Dane:
 Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

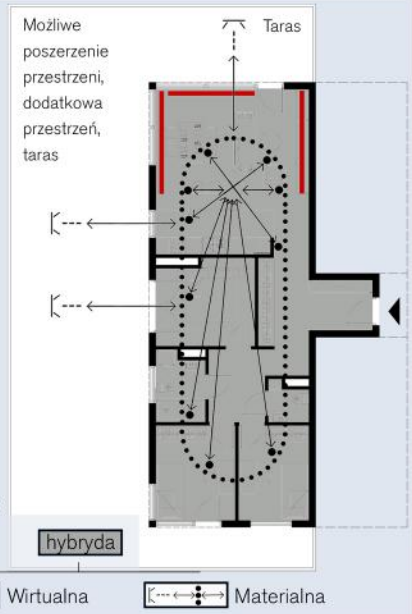
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 101,83 m²
 Kubatura: 254,58 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,50 m
 Długość: 15,50 m

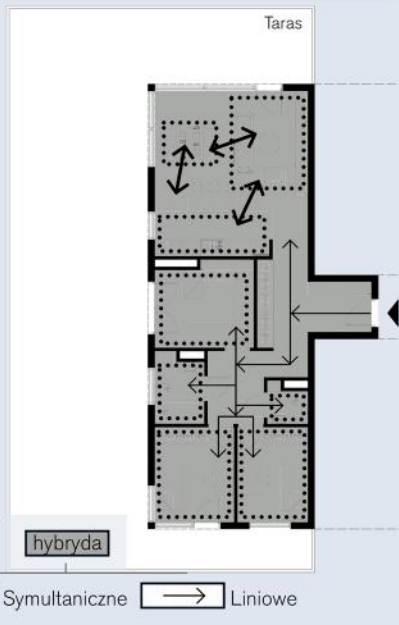
Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

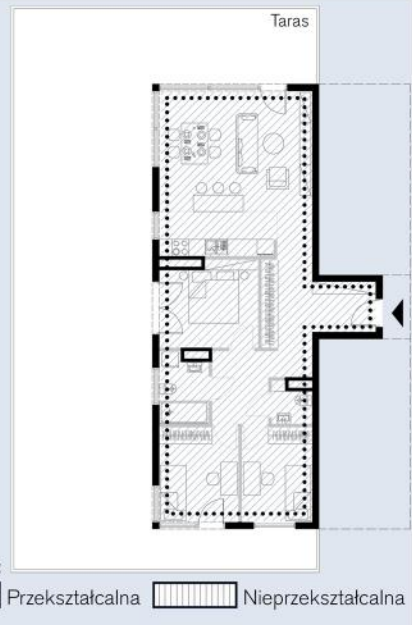
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

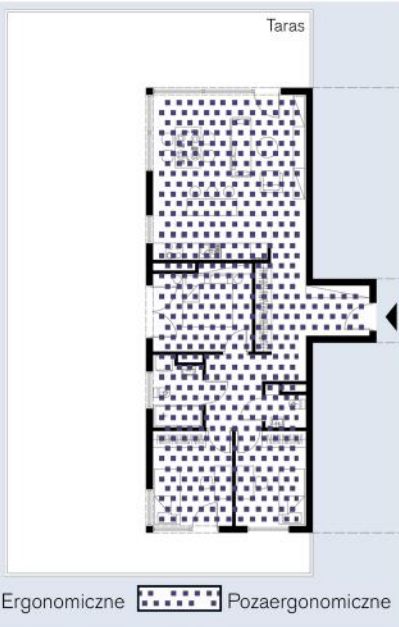
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

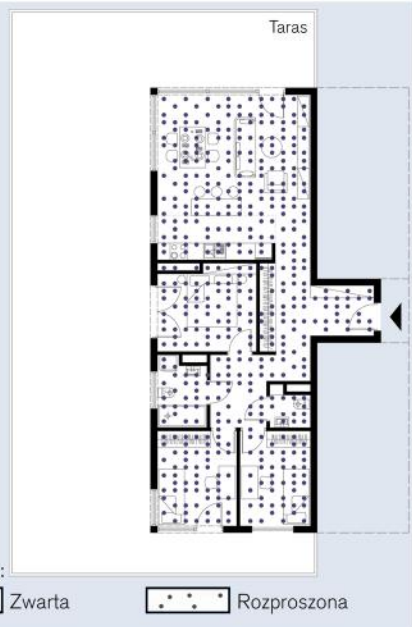
04 Plastyczność strukturalna

02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkownika

Ryc. 3.51. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M4

00 Dane techniczne

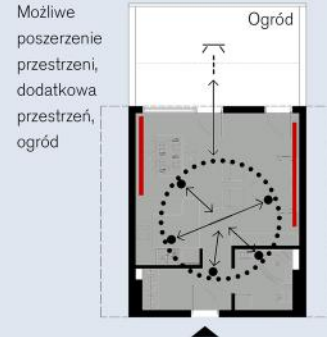
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O7.M1

Dane:
 Nazwa: Osiedle Bielana
 Lokalizacja: Opole, ul: Tarnopolska
 Realizacja: 2016/2017
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 40,40 m²
 Kubatura: 101,00 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,70 m
 Długość: 6,80 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

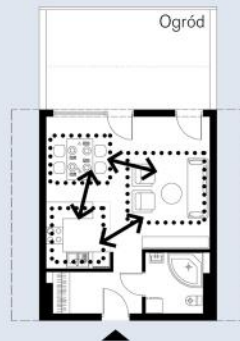
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

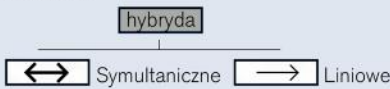
Legenda:

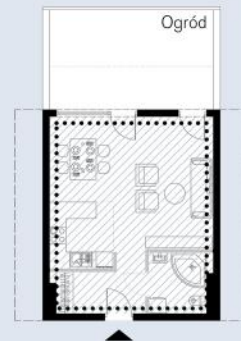
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

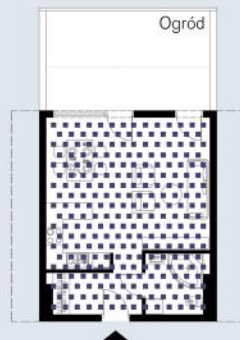
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

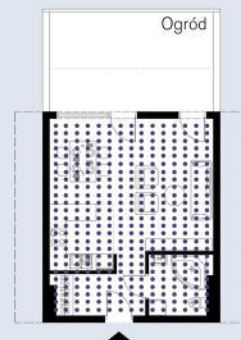
02 Powiązania strukturalne

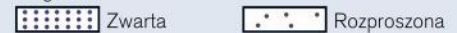
Legenda:

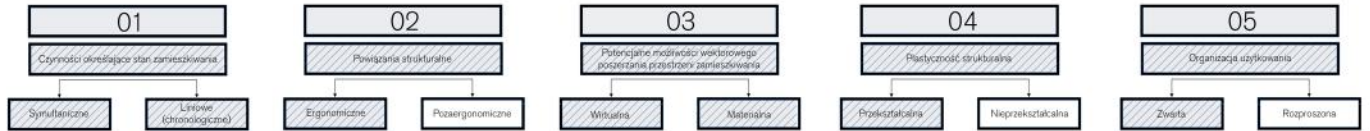
05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.52. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M1

00 Dane techniczne

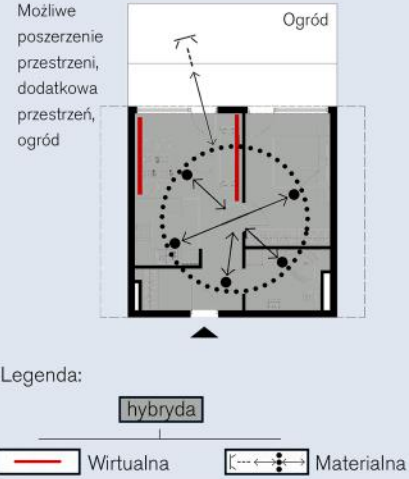
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O7.M2

Dane:
 Nazwa: Osiedle Bielana
 Lokalizacja: Opole, ul: Tarnopolska
 Realizacja: 2016/2017
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

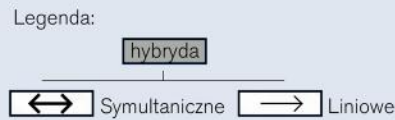
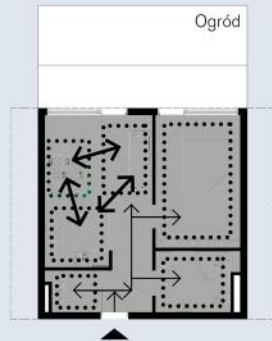
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 47,70 m²
 Kubatura: 119,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,90 m
 Długość: 7,00 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

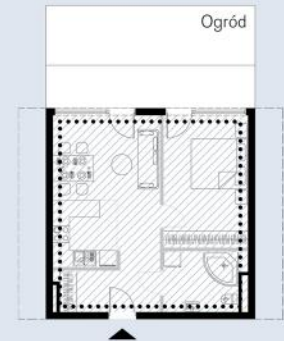
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

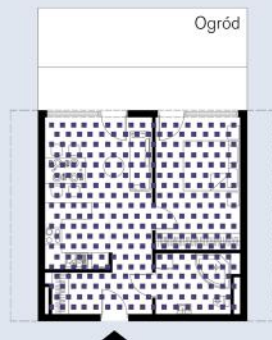
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

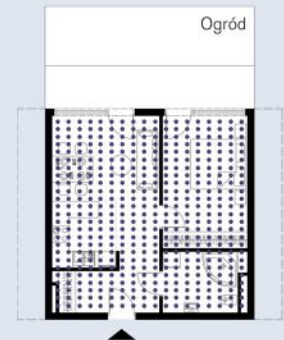
04 Plastyczność strukturalna

02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkowania

Ryc. 3.53. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M2

00 Dane techniczne

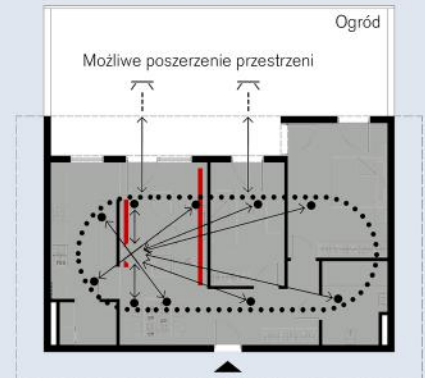
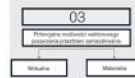
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O7.M3

Dane:
Nazwa: Osiedle Bielana
Lokalizacja: Opole, ul: Tarnopolska
Realizacja: 2016/2017
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: średniowysoka
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

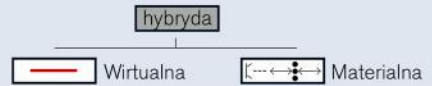
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 63,70 m²
Kubatura: 159,25 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 5,60 m
Długość: 10,90 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

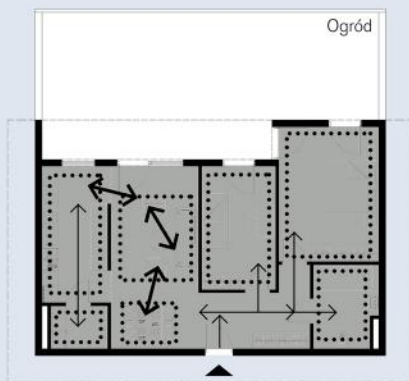
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

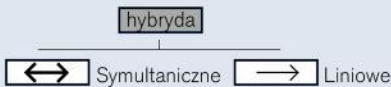
Legenda:

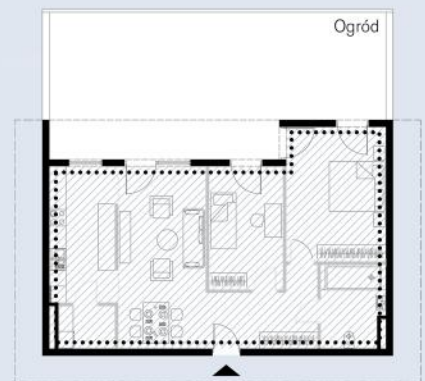
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

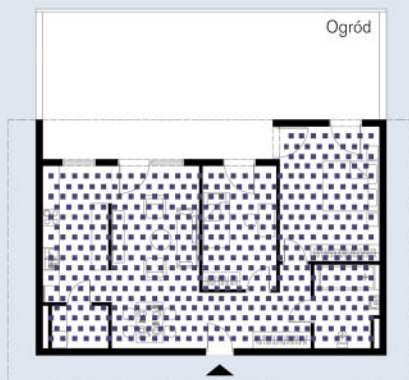
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

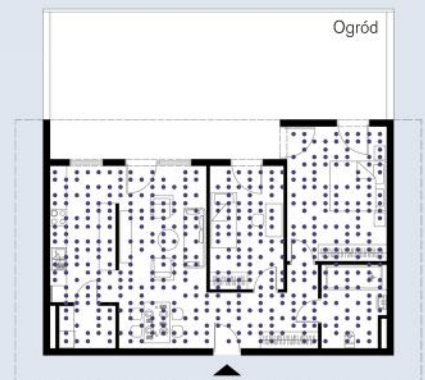
02 Powiązania strukturalne

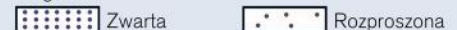
Legenda:

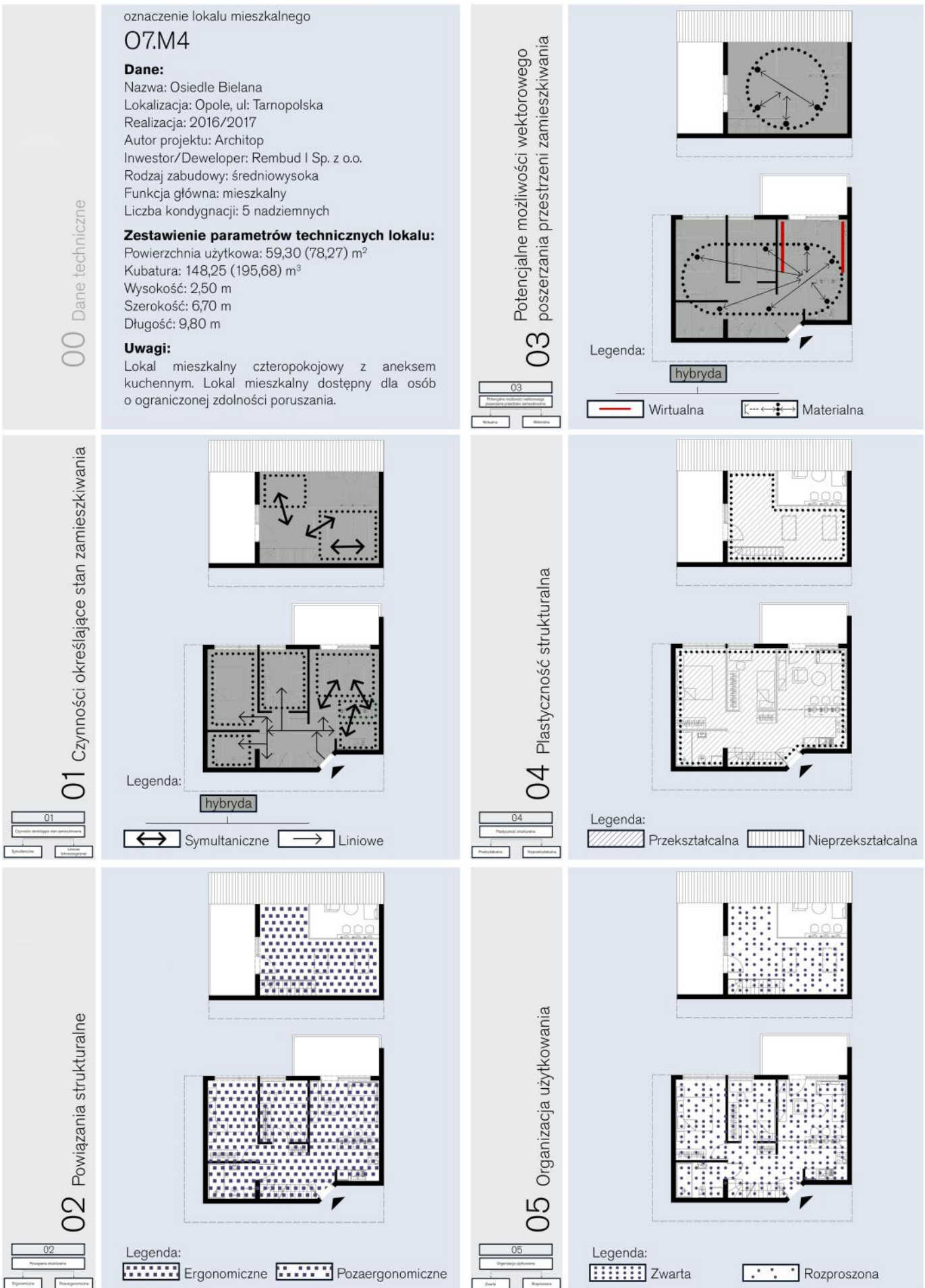
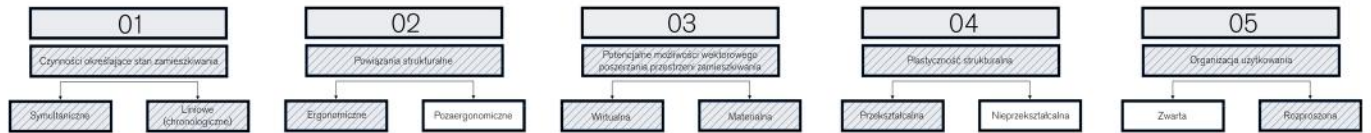
05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.54. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M3

Ryc. 3.55. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O8.M1

Dane:
 Nazwa: Osiedle Moderna
 Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 38,53 m²
 Kubatura: 96,33 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,80 m
 Długość: 7,00 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
— Wirtualna   Materialna

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
 Symultaniczne   Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
hybryda
 Przekształcalna   Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
hybryda
 Ergonomiczne   Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkowania

Legenda:
hybryda
 Zwarta   Rozproszona

Ryc. 3.56. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O8.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Moderna
Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności
Realizacja: 2014/2016
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

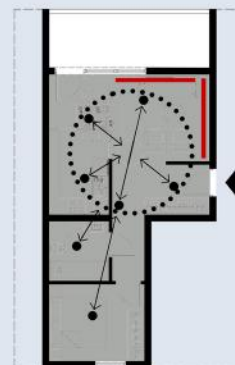
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 45,20 m²
Kubatura: 113,00 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 3,50 m; 5,70 m
Długość: 10,30 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

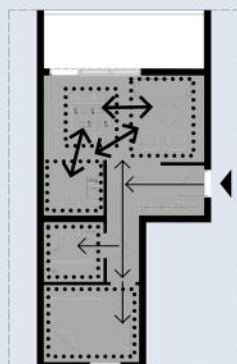
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

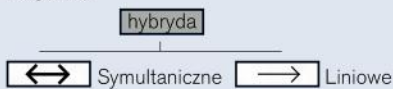
Legenda:

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

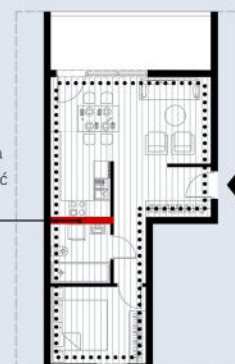

Legenda:

04 Plastyczność strukturalna

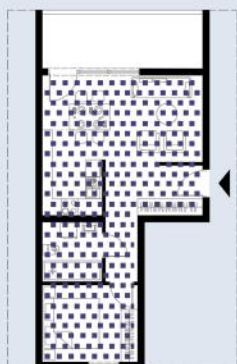
Ściana nośna uniemożliwiająca przekształcalność przestrzeni

Legenda:

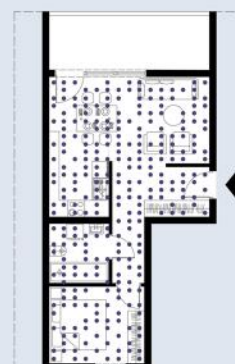
02 Powiązania strukturalne

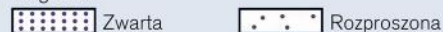
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.57. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O8.M3

Dane:
Nazwa: Osiedle Moderna
Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności
Realizacja: 2014/2016
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 63,05 m²
Kubatura: 157,63 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 5,00 m
Długość: 9,70 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
Wirtualna
Materiałna

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:
hybryda
Symultaniczne
Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

Legenda:
hybryda
Przekształcalna
Nieprzekształcalna

Ściana nośna uniemożliwiająca przekształcalność przestrzeni

02 Powiązania strukturalne

Legenda:
hybryda
Ergonomiczne
Pozae ergonomiczne

05 Organizacja użytkowania

Legenda:
hybryda
Zwarta
Rozproszona

Ryc. 3.58. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O8.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Moderna
Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności
Realizacja: 2014/2016
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

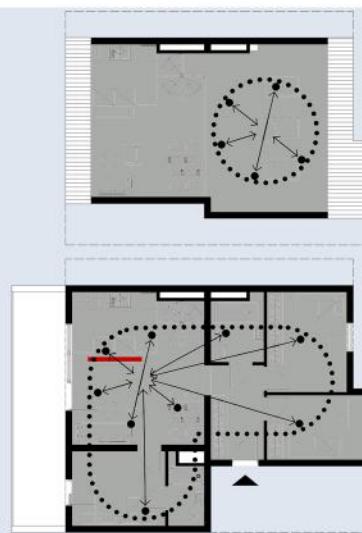
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 74,20 m²
Kubatura: 185,50 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 6,20 m; 8,80 m
Długość: 10,60 m

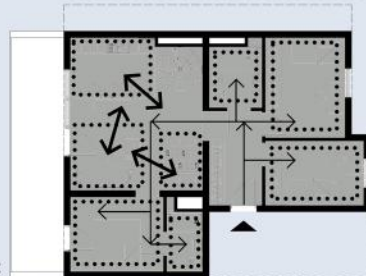
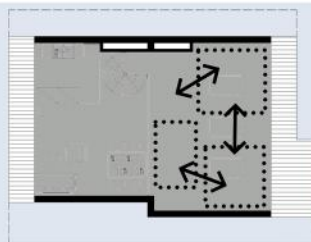
Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

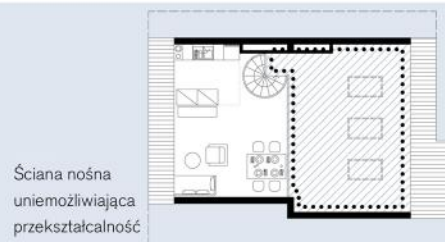
Legenda:

hybryda

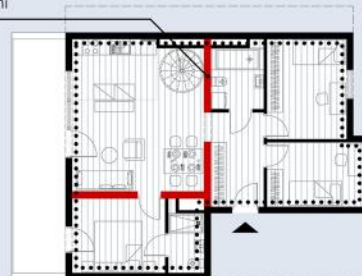
↔ Symultaniczne → Liniowe

04 Plastyczność strukturalna

Ściana nośna uniemożliwiająca przekształcalność przestrzeni

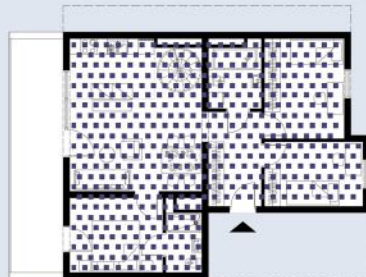
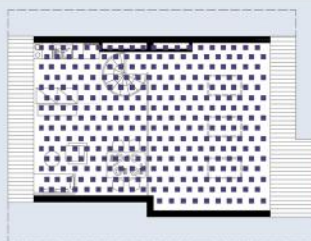

Legenda:

▨ Przekształcalna ▤ Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

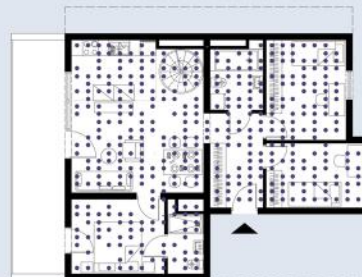
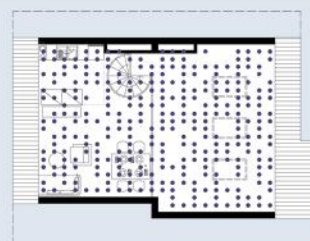

Legenda:

••• Ergonomiczne ••• Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkownika

Legenda:

••• Zwarta ••• Rozproszona

Ryc. 3.59. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
 Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
 Realizacja: 2013/2015
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

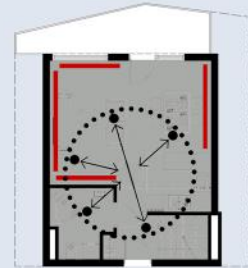
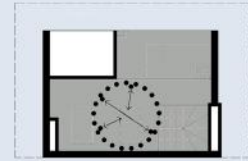
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 39,80 m²
 Kubatura: 99,50 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,00 m
 Długość: 7,20 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania

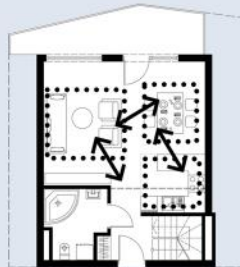
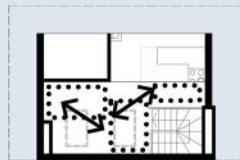
Legenda:

hybryda

Wirtualna

Materiałowa

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

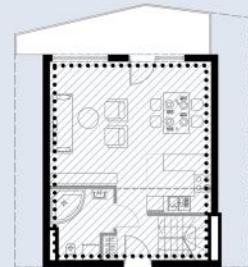
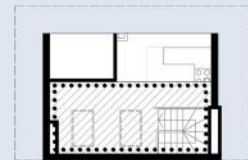
Legenda:

hybryda

Symultaniczne

Liniowe

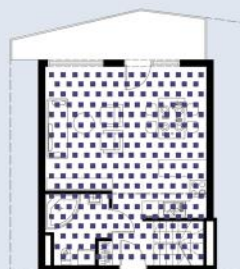
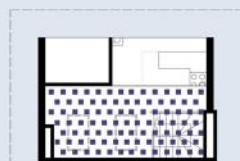
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

Przekształcalna Nieprzekształcalna

02 Powiązania strukturalne

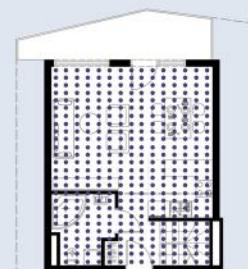
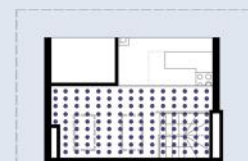

Legenda:

Ergonomiczne

Pozaergonomiczne

05 Organizacja użytkownika

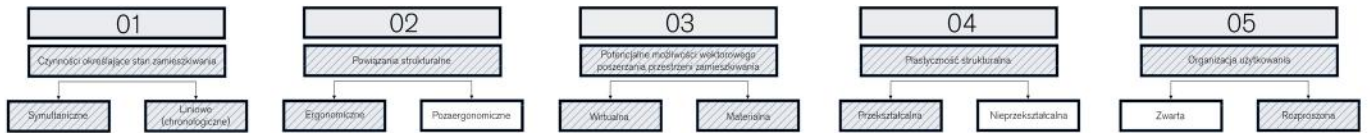

Legenda:

Zwarta

Rozproszona

Ryc. 3.60. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
 Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
 Realizacja: 2013/2015
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

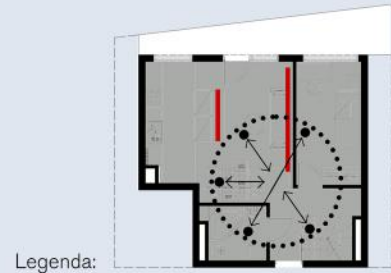
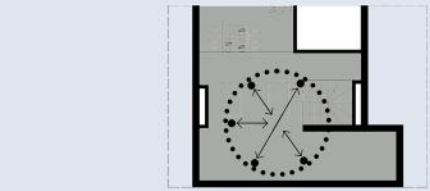
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 47,80 m²
 Kubatura: 119,50 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,00 m
 Długość: 7,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

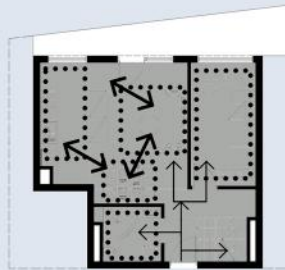
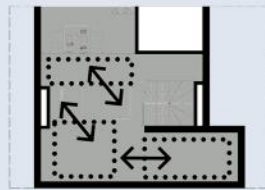
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

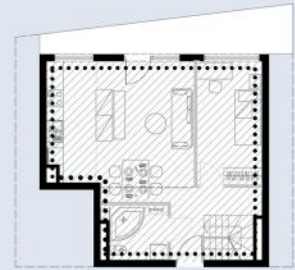
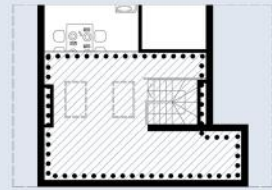
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

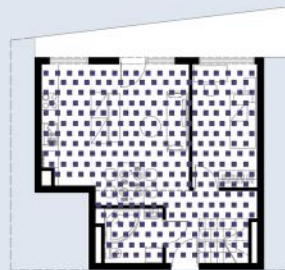
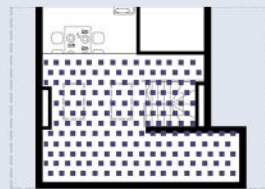
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

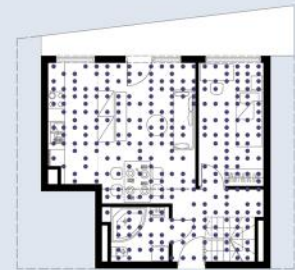
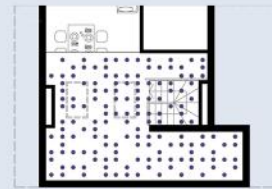
02 Powiązania strukturalne

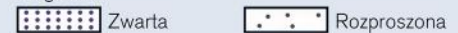
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

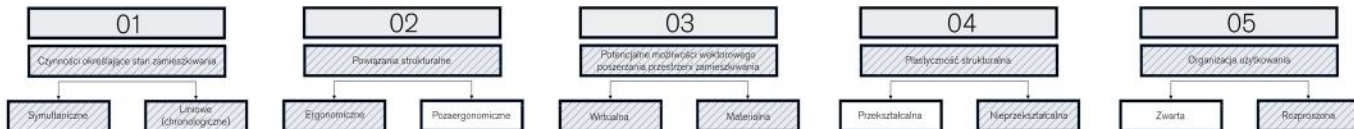

Legenda:

Ryc. 3.61. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M2

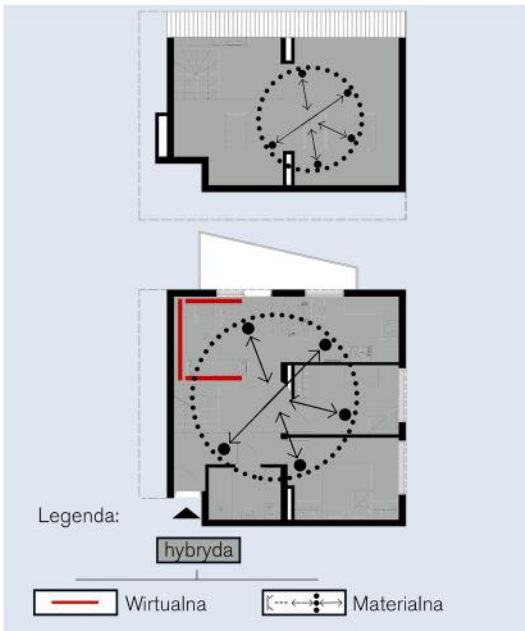
00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O9.M3
Dane:
Nazwa: Osiedle Malinowe
Lokalizacja: Opole, ul. Sieradzka, Solidarności
Realizacja: 2013/2015
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

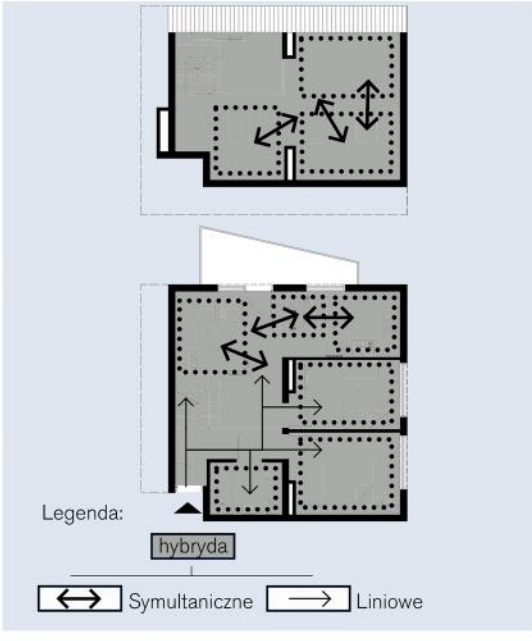
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 62,10 m²
Kubatura: 155,25 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 8,30 m
Długość: 8,30 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

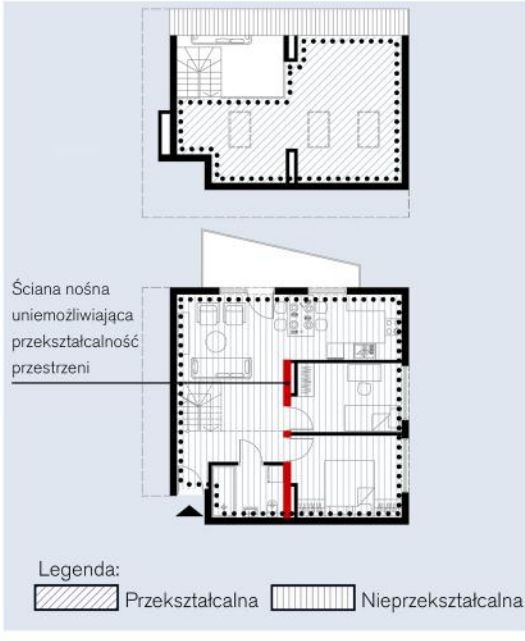
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

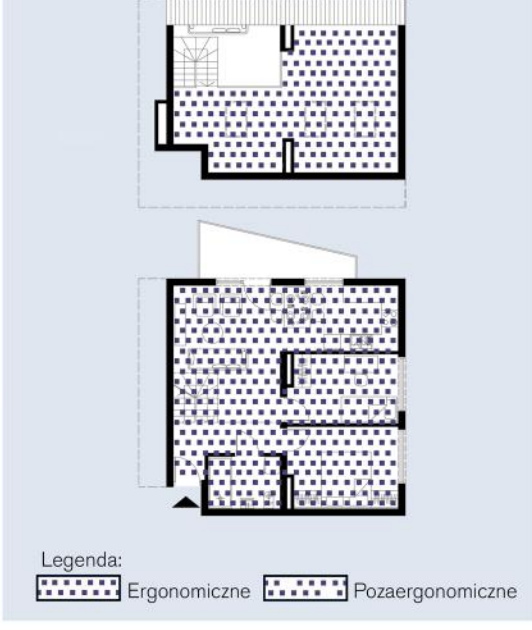
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

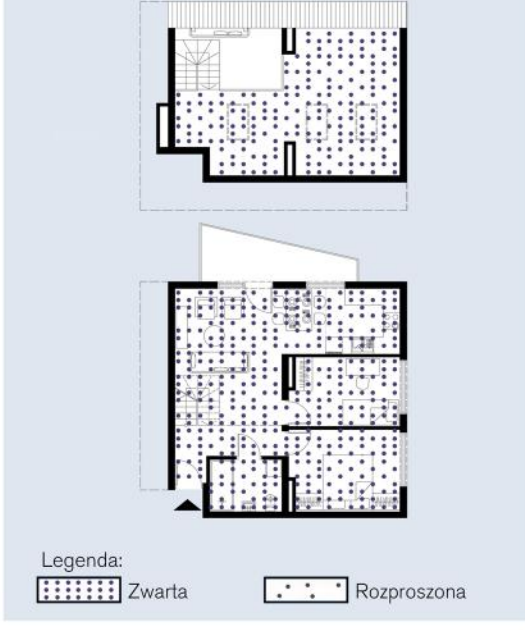
04 Plastyczność strukturalna

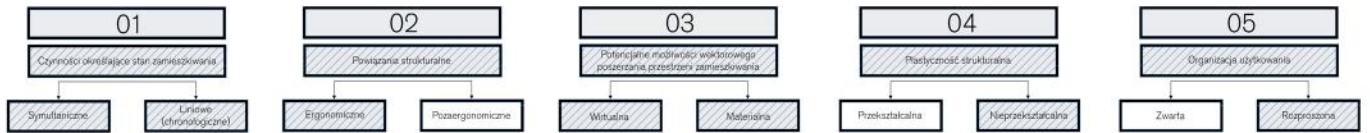
02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkowania

Ryc. 3.62. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
 Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
 Realizacja: 2013/2015
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

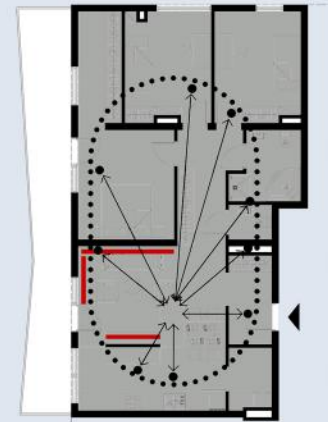
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 102,59 m²
 Kubatura: 256,48 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,20 m; 8,10 m
 Długość: 14,70 m

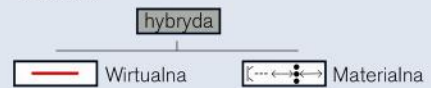
Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji drugiego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

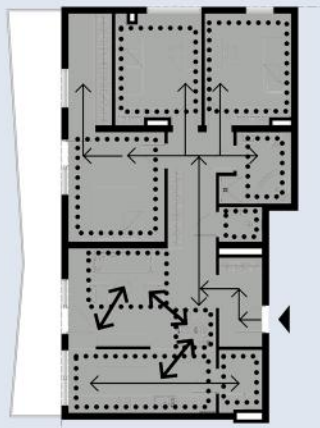
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

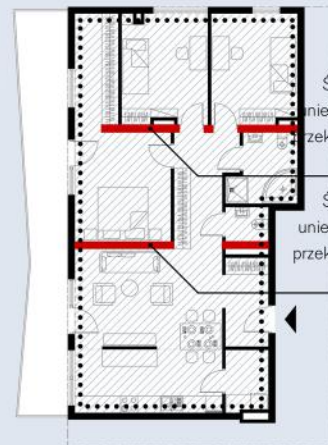
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

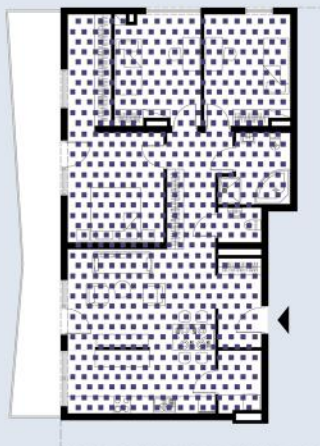
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

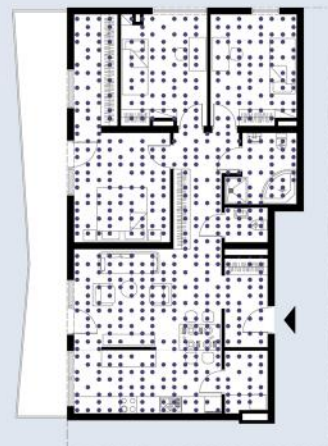
02 Powiązania strukturalne

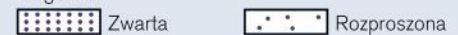
Legenda:

05 Organizacja użytkowania

Legenda:

Ryc. 3.63. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O10.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul. Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

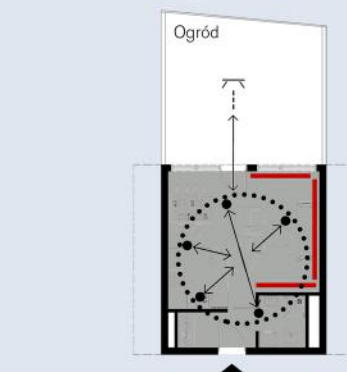
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 39,47 m²
 Kubatura: 98,68 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,60 m
 Długość: 8,00 m

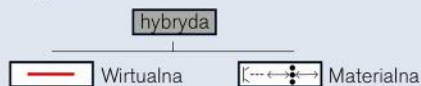
Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

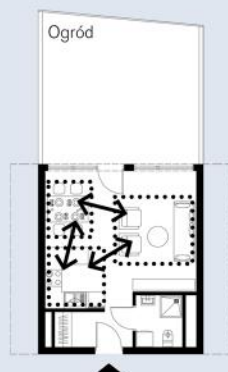
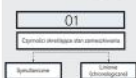
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

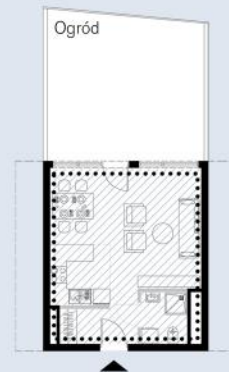
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

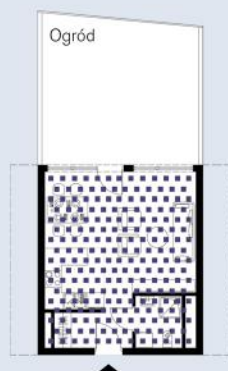
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

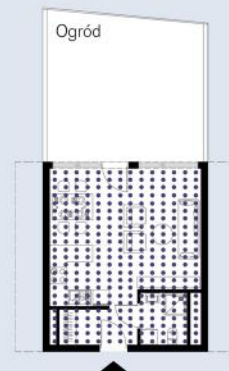
02 Powiązania strukturalne

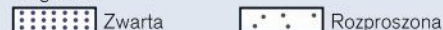
Legenda:

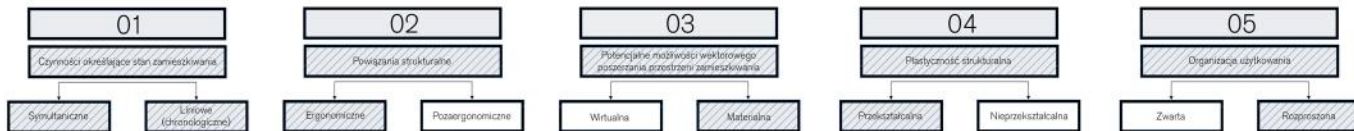
05 Organizacja użytkownika

Legenda:

Ryc. 3.64. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O10.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul. Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

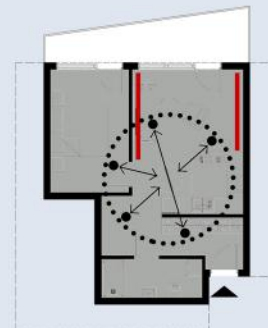
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 48,24 m²
 Kubatura: 120,60 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,00 m; 6,80 m
 Długość: 8,10 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

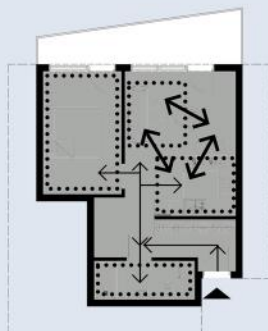
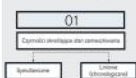
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

Legenda:

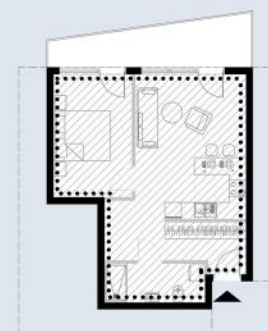
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

Legenda:

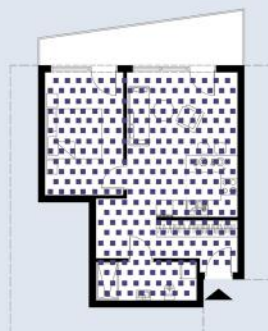
04 Plastyczność strukturalna

Legenda:

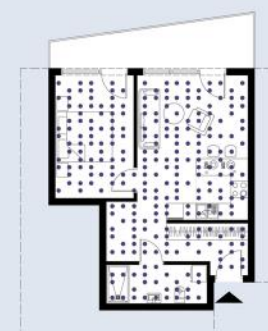
02 Powiązania strukturalne

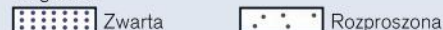
Legenda:

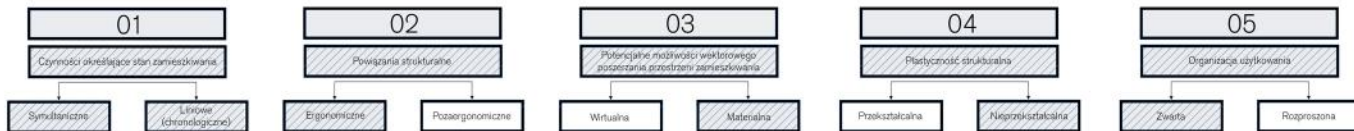
05 Organizacja użytkownika

Legenda:

Ryc. 3.65. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O10.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul. Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

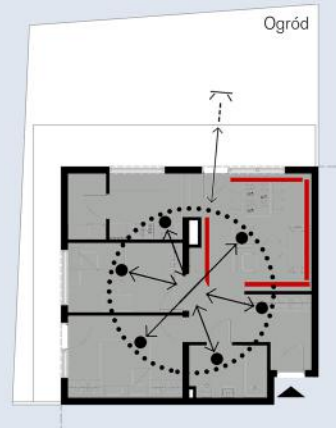
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 65,17 m²
 Kubatura: 162,93 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 8,00 m
 Długość: 8,70 m

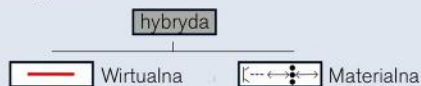
Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

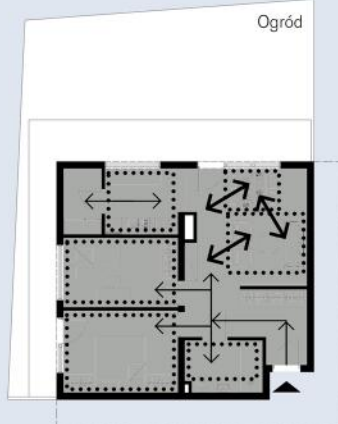
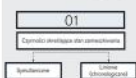
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzenia przestrzeni zamieszkiwania

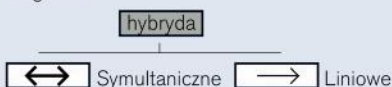
Legenda:

01 Czynności określające stan zamieszkiwania

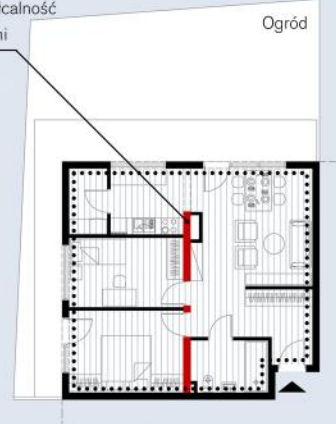
Legenda:

04 Plastyczność strukturalna

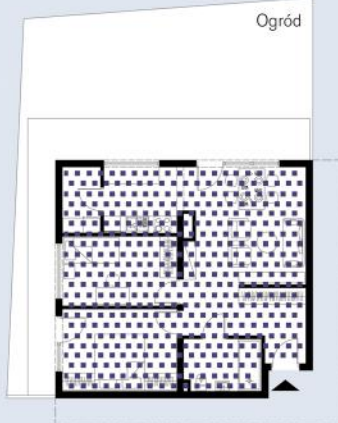
Ściana nośna uniemożliwiająca przekształcalność przestrzeni

Legenda:

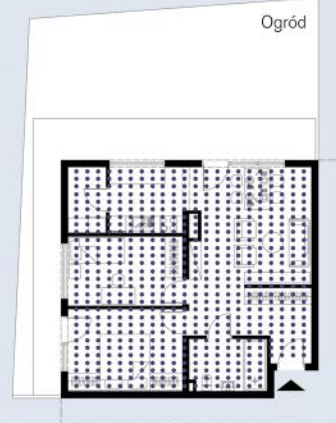
02 Powiązania strukturalne

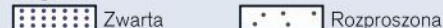
Legenda:

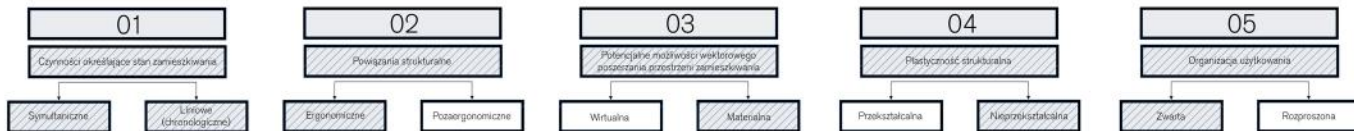
05 Organizacja użytkownika

Legenda:

Ryc. 3.66. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O10.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul. Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

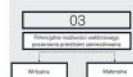
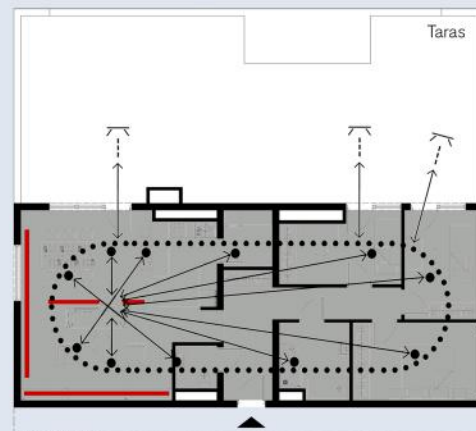
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 104,73 m²
 Kubatura: 261,83 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,40 m
 Długość: 17,90 m

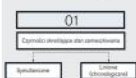
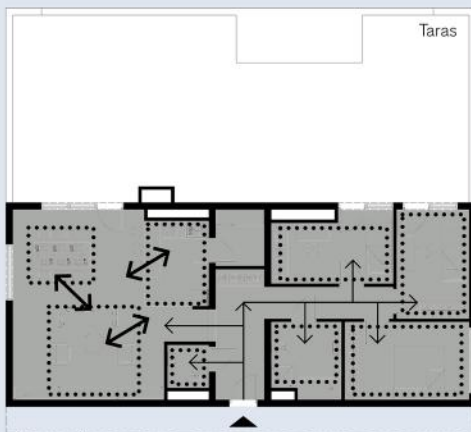
Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

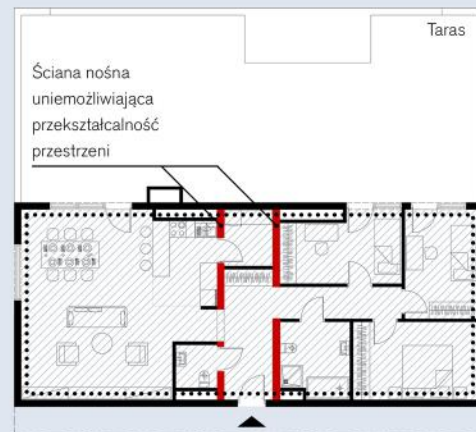
03 Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania

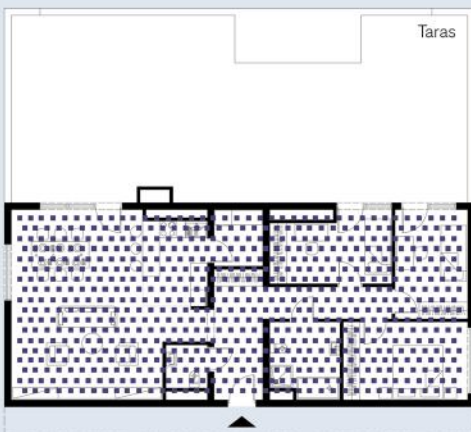
01 Czynności określające stan zamieszkiwania

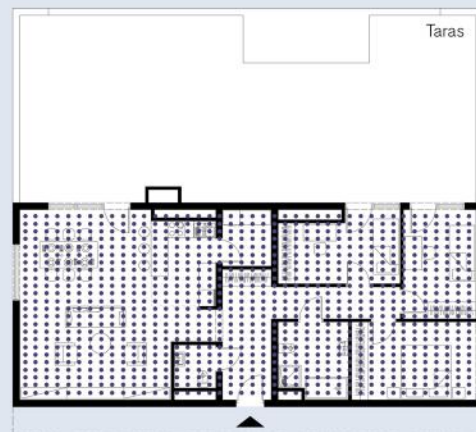
04 Plastyczność strukturalna

02 Powiązania strukturalne

05 Organizacja użytkownika

Ryc. 3.67. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M4

2.9 KARTY BADAŃ DLA KRYTERIÓW POZAARCHITEKTONICZNYCH
przeprowadzona analiza

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O1.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Senatorska
 Lokalizacja: Opole, ul: Marka Grehuty
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Mirosław Palej
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

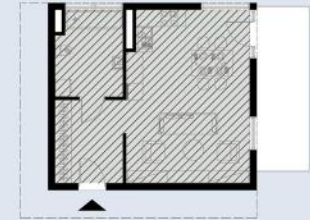
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 30,87 m²
 Kubatura: 77,18 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,40 m
 Długość: 6,00 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji trzeciego piętra. MLocal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

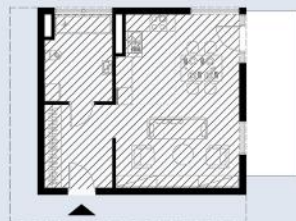
03 Wiarygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zastiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

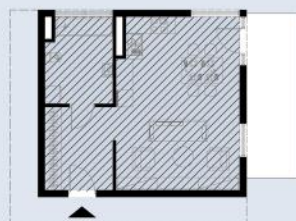
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

hybryda Posiadania

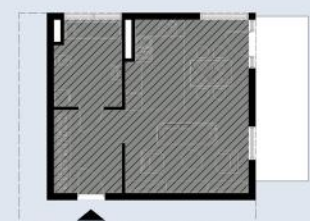
02 Wiarygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

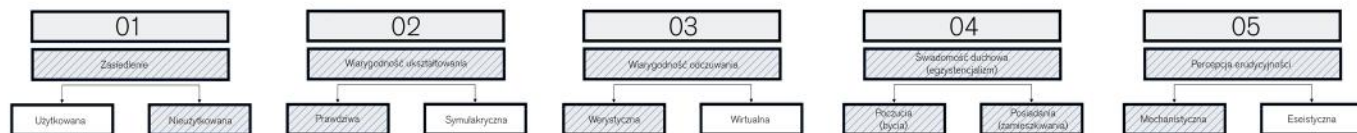

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.68. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O1.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Senatorska
Lokalizacja: Opole, ul: Marka Grehuty
Realizacja: 2014/2016
Autor projektu: Mirosław Palej
Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
Rodzaj zabudowy: średniowysoka
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

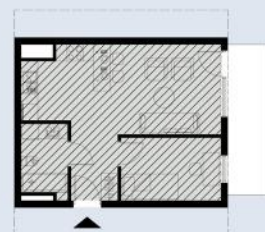
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 44,03 m²
Kubatura: 110,08 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 6,07 m
Długość: 7,72 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

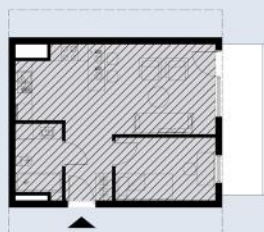

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

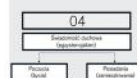

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

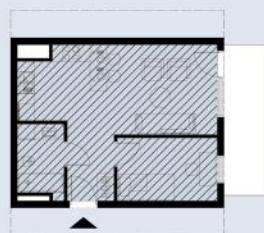

Legenda:

Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

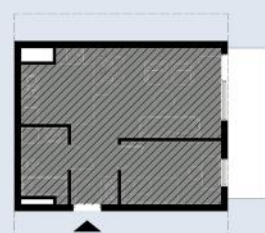

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

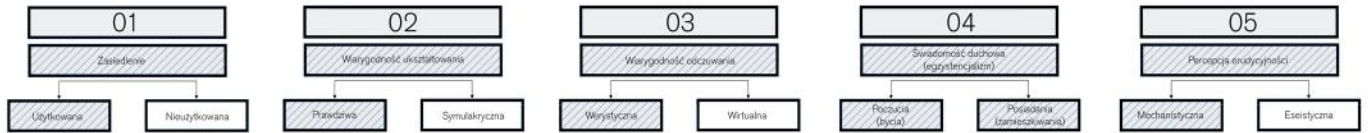

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.69. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O1.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Senatorska
 Lokalizacja: Opole, ul: Marka Grehuty
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Mirosław Palej
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

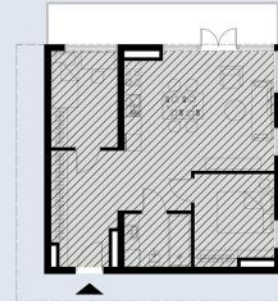
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 57,08 m²
 Kubatura: 142,70 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,73 m
 Długość: 8,02 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

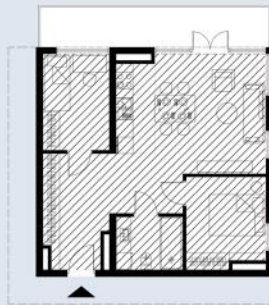
03 Wiarygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasidelenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

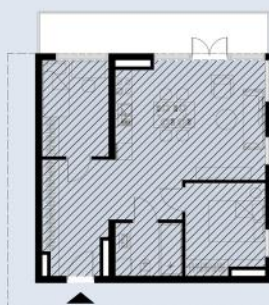
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia Posiadania

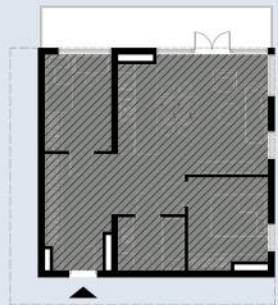
02 Wiarygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

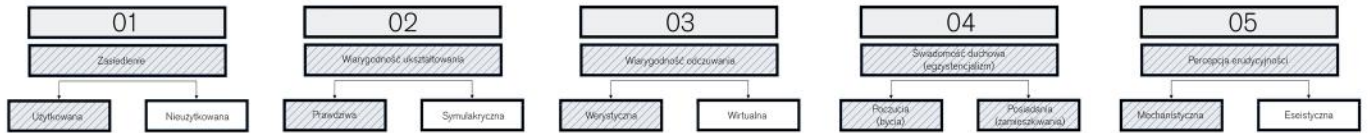
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.70. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O1.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Senatorska
 Lokalizacja: Opole, ul. Marka Grehuty
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Mirosław Palej
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

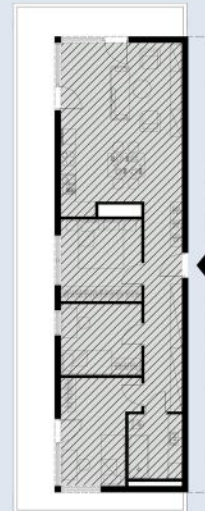
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 78,61 m²
 Kubatura: 196,53 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 4,72 m
 Długość: 17,72 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

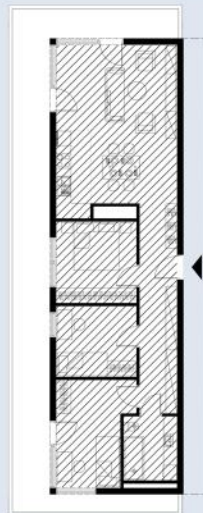

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

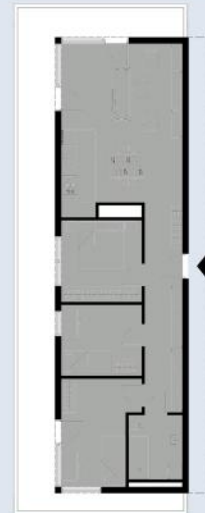

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

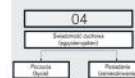

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

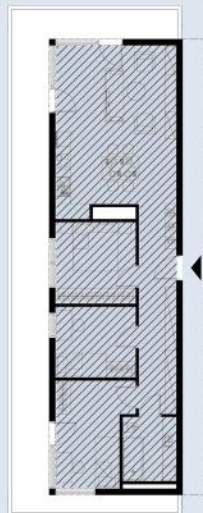

Legenda:

Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

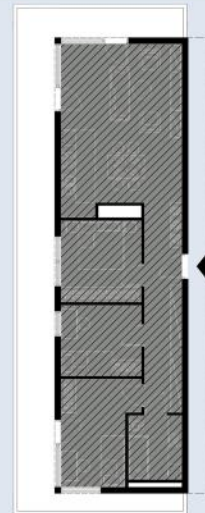

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

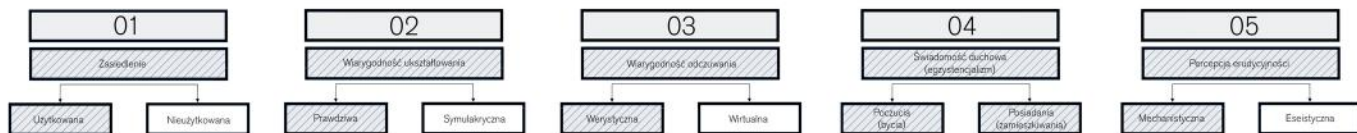
Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.71. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M4

Ryc. 3.72. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O2.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2015/2016
 Autor projektu: Arch-Studio
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

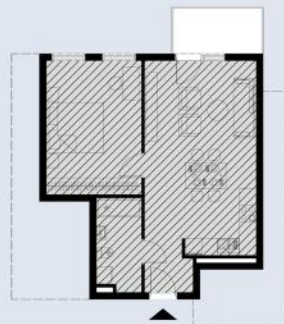
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 51,72 m²
 Kubatura: 129,30 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,50 m
 Długość: 8,30 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odzwierciedlenia

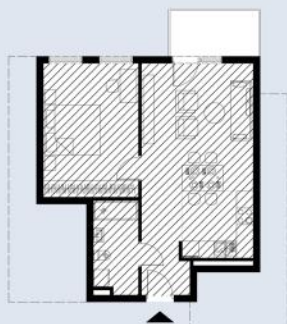

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

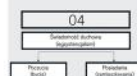

04 Świadomość duchową (egzystencjalizm)

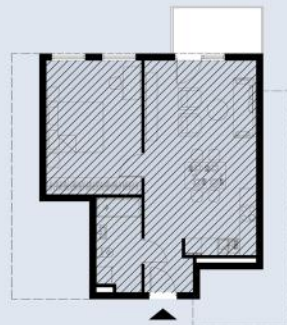

Legenda:

Poczucia Posiadania

02 Warygodność ukształtowania

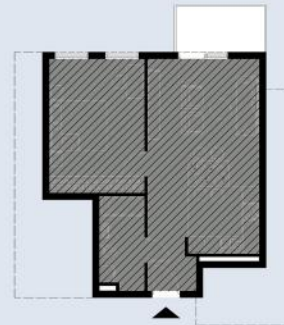

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

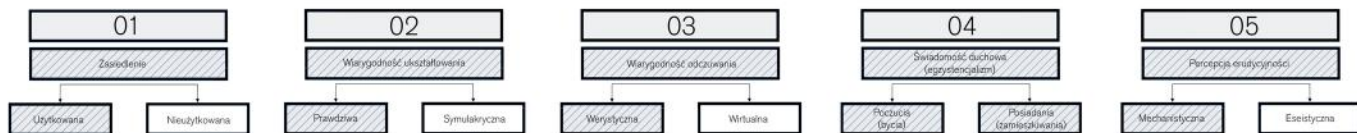

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.73. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O2.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2015/2016
 Autor projektu: Arch-Studio
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

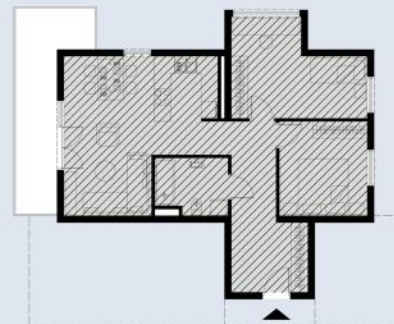
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 69,09 m²
 Kubatura: 172,73 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,70 m
 Długość: 10,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

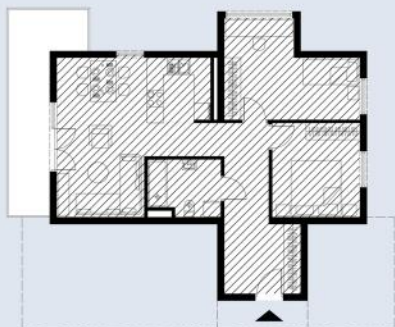

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

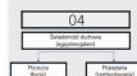

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

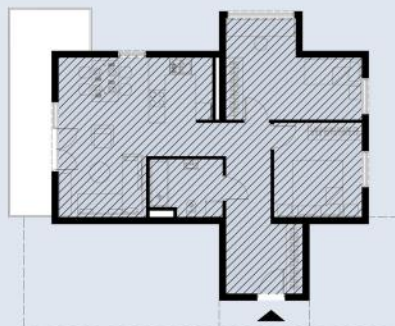

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

02 Warygodność ukształtowania

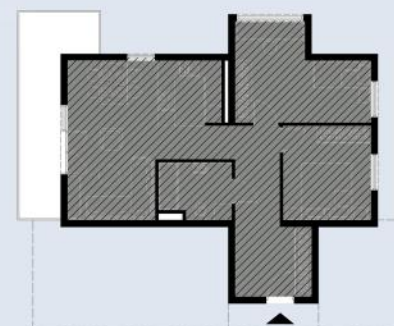

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.74. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O2.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Kasztelańskie
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2015/2016
 Autor projektu: Arch-Studio
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 naziemnych, 1 podziemna

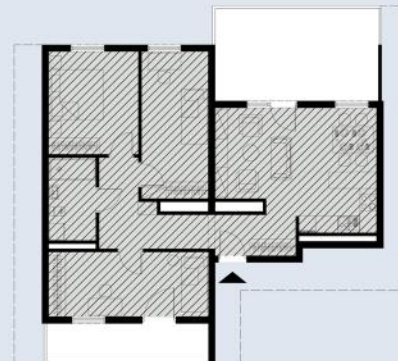
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 77,49 m²
 Kubatura: 193,73 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,40 m, 9,40 m
 Długość: 11,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji szóstego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

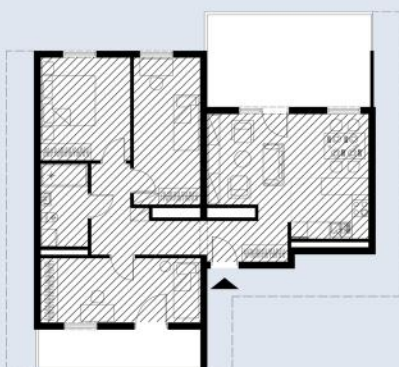
03 Wiarygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

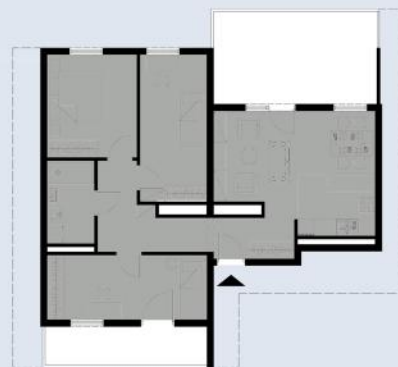
01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

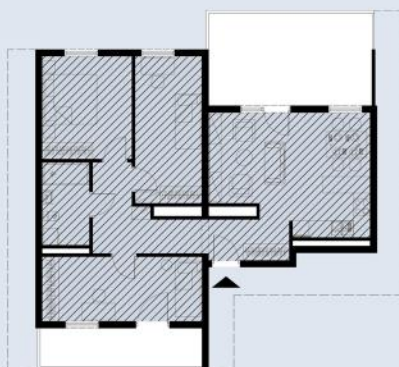
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

hybryda Poczucia Posiadania

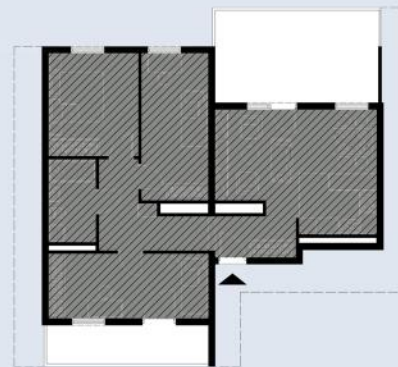
02 Wiarygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulacyjna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.75. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O3.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 44,34 m²
 Kubatura: 110,85 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,20 m
 Długość: 7,40 m

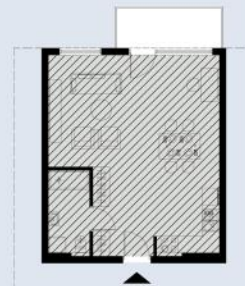
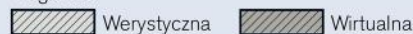
Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

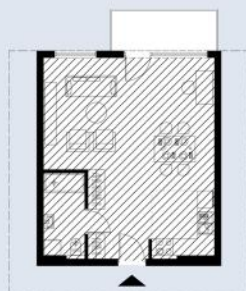
Legenda:

01 Zasiadlenie

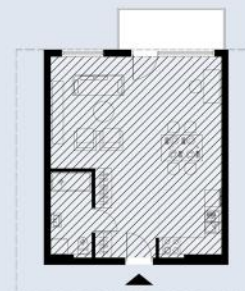
Legenda:

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

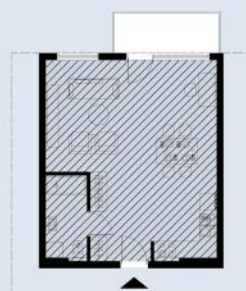
Legenda:

02 Wiarygodność ukształtowania

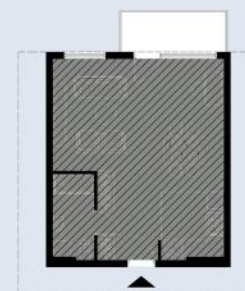
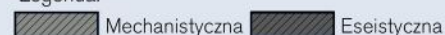
Legenda:

05 Percepcja erudycyjności

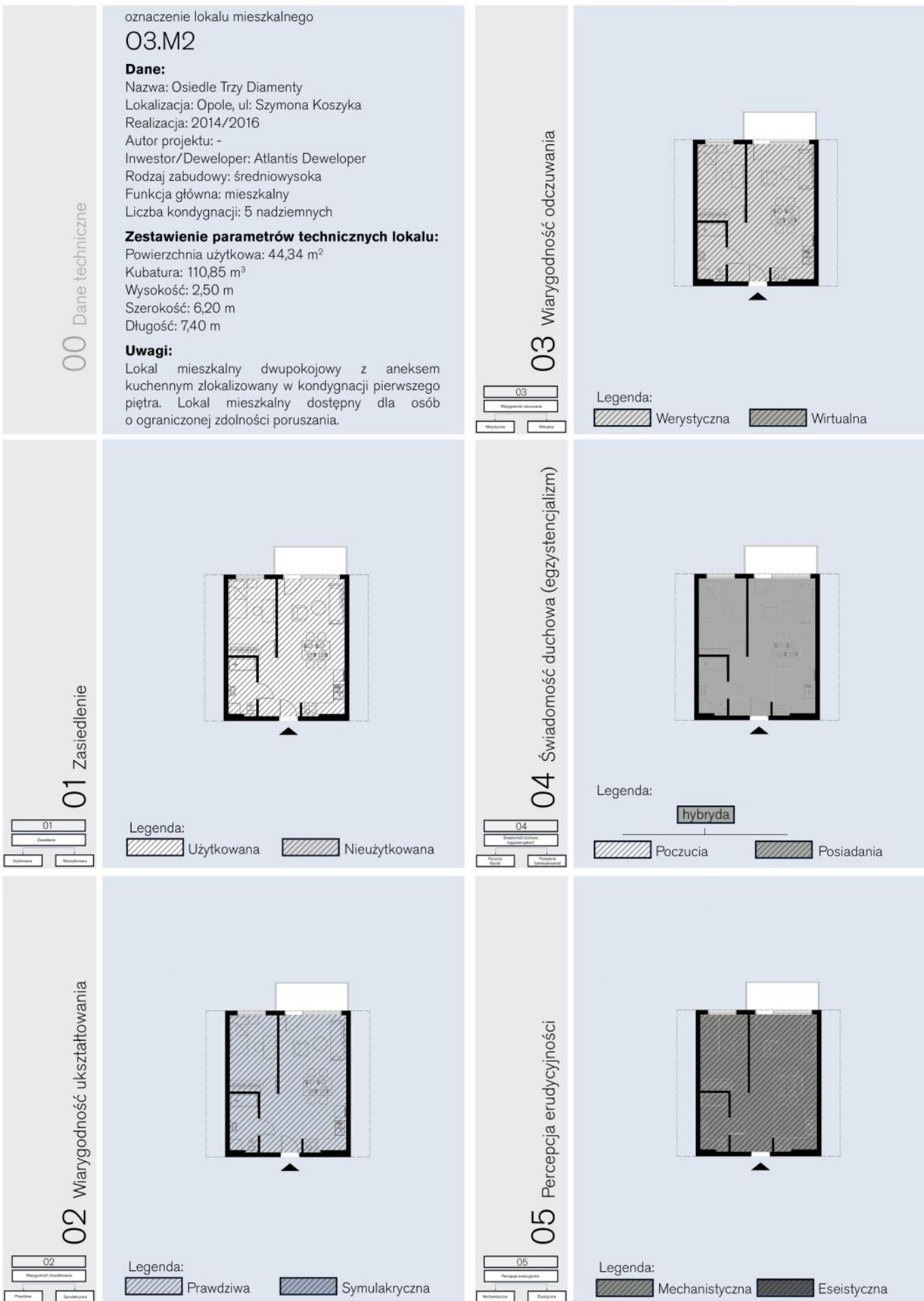

Legenda:

Ryc. 3.76. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M1

Ryc. 3.77. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O3.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

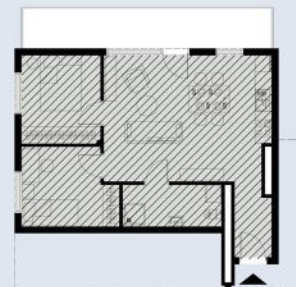
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 55,05 m²
 Kubatura: 137,63 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,20 m
 Długość: 9,10 m

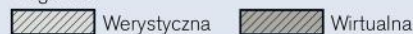
Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji drugiego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

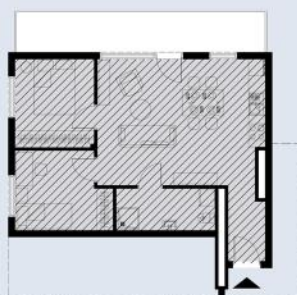
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

01 Zasiedlenie

Legenda:

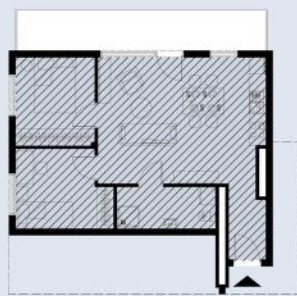
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

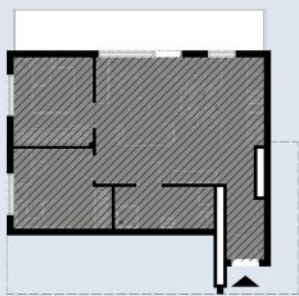
02 Warygodność ukształtowania

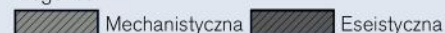
Legenda:

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.78. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O3.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Trzy Diamenty
 Lokalizacja: Opole, ul: Szymona Koszyka
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

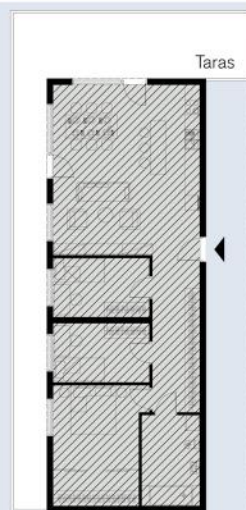
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 96,38 m²
 Kubatura: 240,95 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,00 m
 Długość: 17,00 m

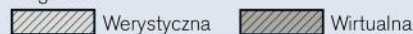
Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

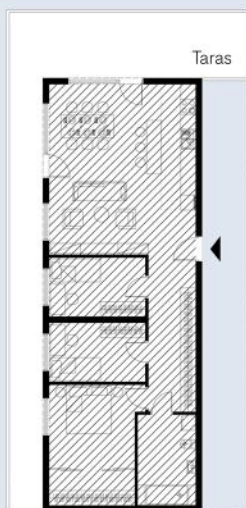
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

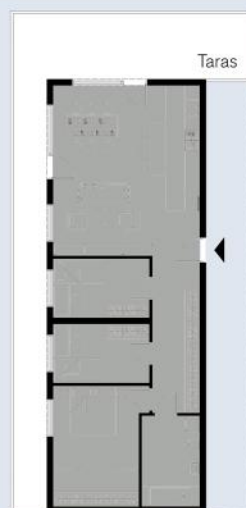
01 Zasiedlenie

Legenda:

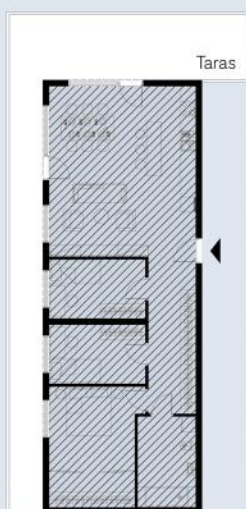
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

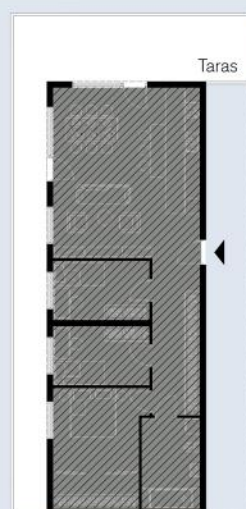
02 Warygodność ukształtowania

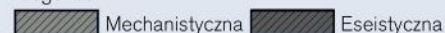
Legenda:

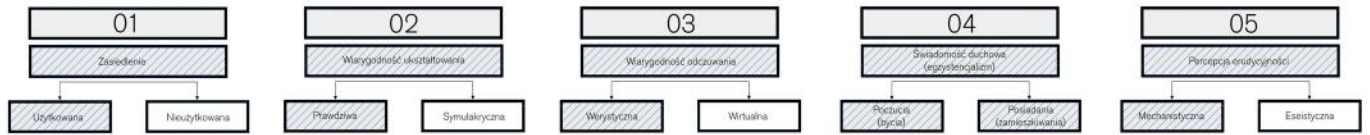
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.79. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O4.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

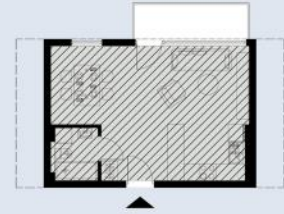
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 46,80 m²
 Kubatura: 117,00 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,20 m
 Długość: 7,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

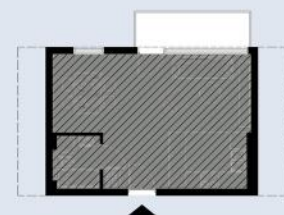
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

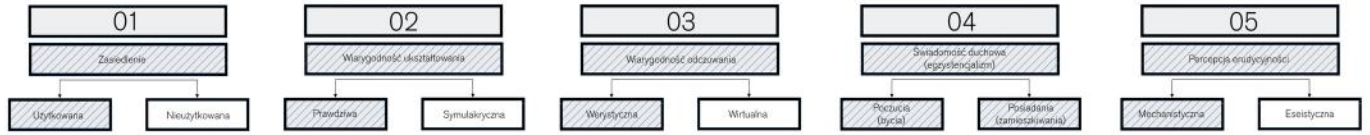
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.80. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O4.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Generalska 2
Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
Realizacja: 2011/2014
Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
Rodzaj zabudowy: średniowysoka
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

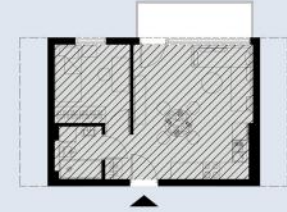
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 46,80 m²
Kubatura: 117,00 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 5,20 m
Długość: 7,80 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

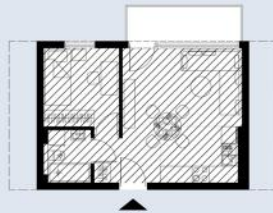
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia (tycia) Posiadania (zamiastkowania)

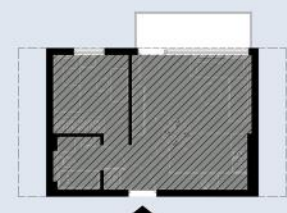
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

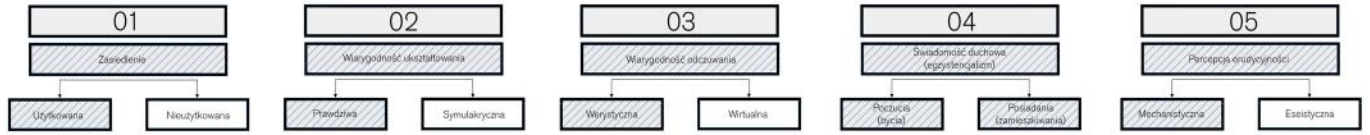
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.81. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O4.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

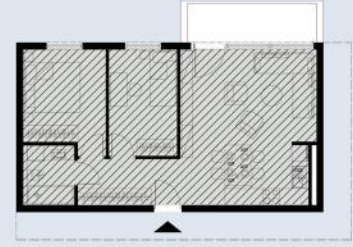
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 65,30 m²
 Kubatura: 163,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,40 m
 Długość: 10,30 m

Uwagi:

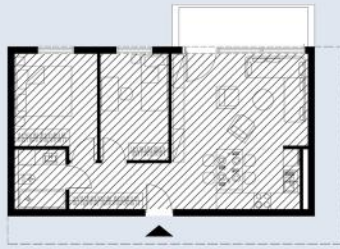
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

Legenda:

01 Zasiadlenie

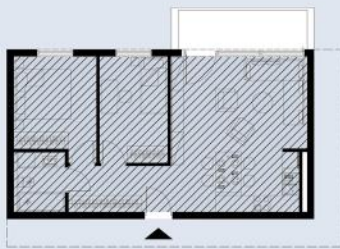
Legenda:

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

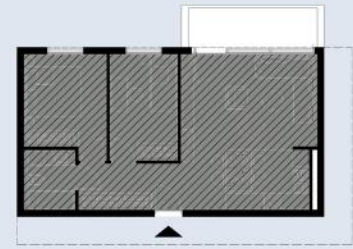
Legenda:
 hybryda

02 Warygodność ukształtowania

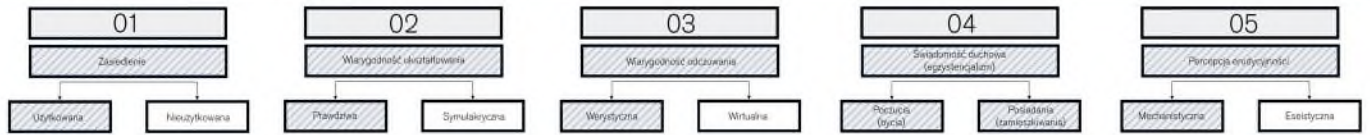
Legenda:

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.82. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O4.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Generalska 2
 Lokalizacja: Opole, ul. J. Hallera
 Realizacja: 2011/2014
 Autor projektu: Techno-Arch Sp. z o.o.
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

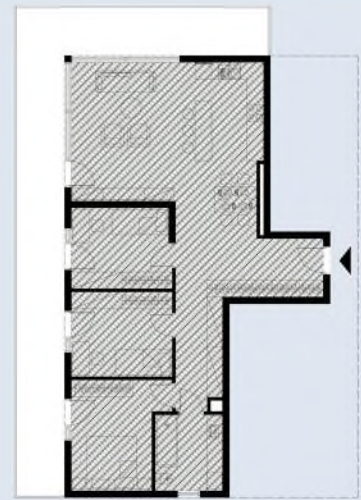
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 88,90 m²
 Kubatura: 222,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: min.=3,60 m; max.=5,94 m
 Długość: 13,14 m

Uwagi:

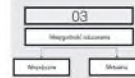
Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

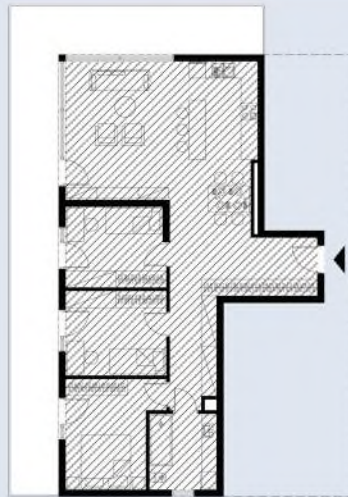

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

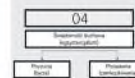

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

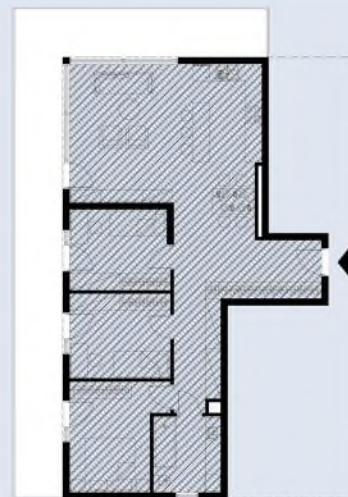

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

02 Warygodność ukształtowania

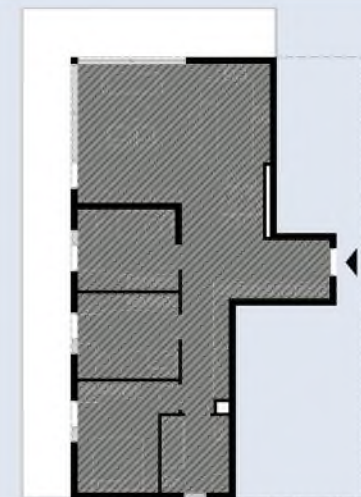

Legenda:

Prawdziwa Symulacyjna

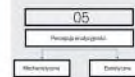

05 Percepcja erudycyjności

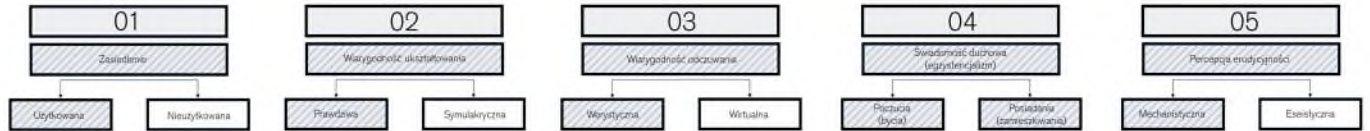

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.83. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O5.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Natura
 Lokalizacja: Opole, ul: Źródłana
 Realizacja: 2018/2019
 Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa
 Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 3 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 29,63 m²
 Kubatura: 74,08 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,50 m
 Długość: 5,67 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

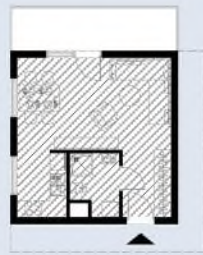
03 Wiarygodność odczuwania

Legenda:

Werytyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia Posiadania

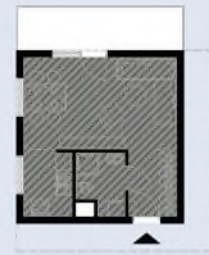
02 Wiarygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.84. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M1

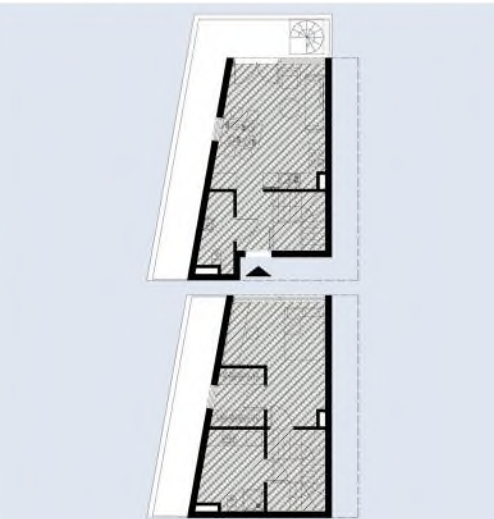
00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O5.M2
Dane:
 Nazwa: Osiedle Natura
 Lokalizacja: Opole, ul: Źródłana
 Realizacja: 2018/2019
 Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa
 Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 3 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 59,02 m²
 Kubatura: 147,55 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 4,20 m
 Długość: 8,90 m

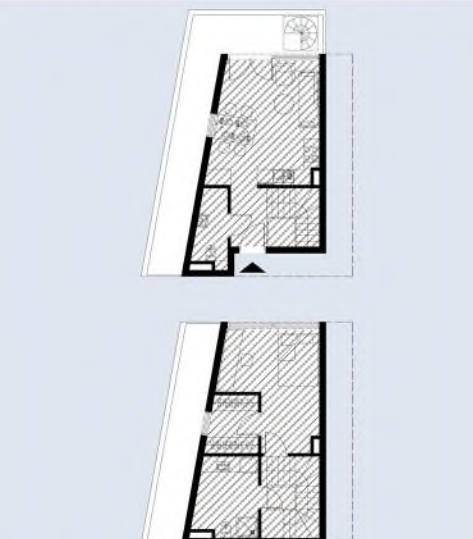
Uwagi:
 Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego i drugiego piętra. M Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

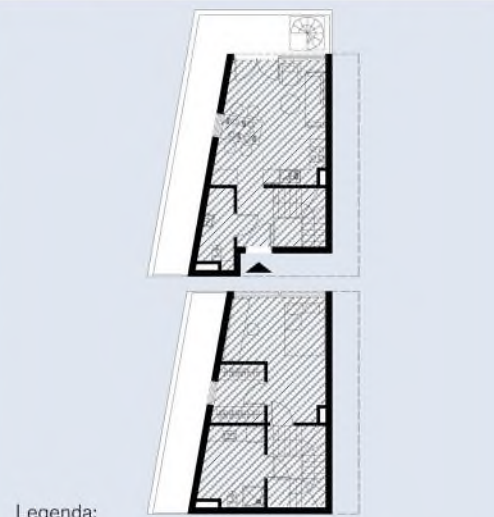
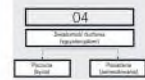
Legenda:
 Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

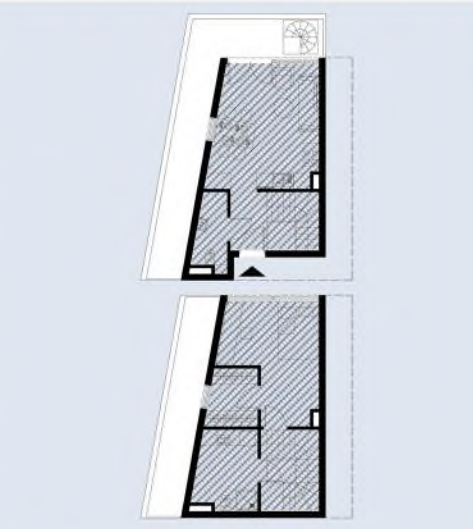
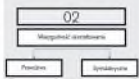
Legenda:
 Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

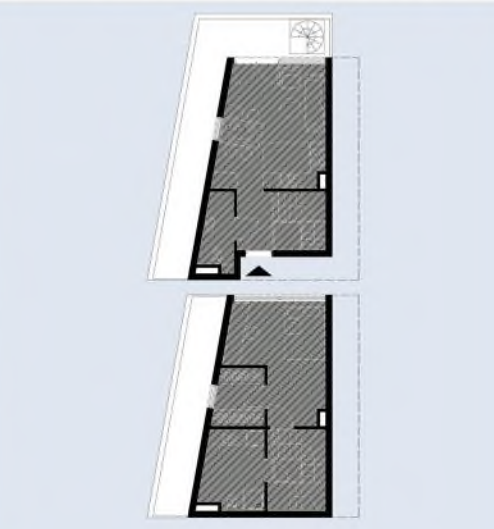
Legenda:
 Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

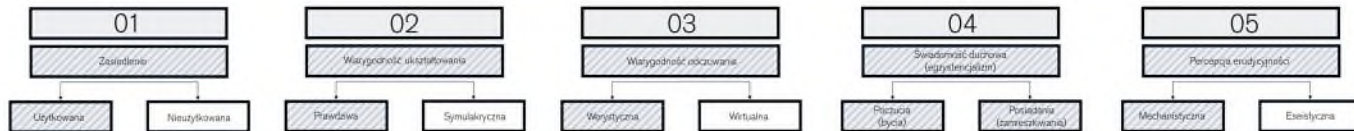
Legenda:
 Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
 Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.85. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O5.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Natura
 Lokalizacja: Opole, ul: Źródłana
 Realizacja: 2018/2019
 Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa
 Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 3 nadziemne

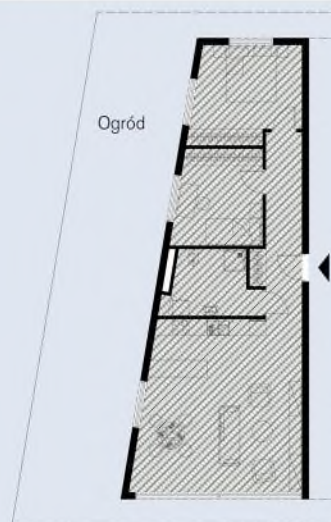
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 76,11 m²
 Kubatura: 190,28 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: min.=3,60 m; max.=6,50 m
 Długość: 16,28 m

Uwagi:

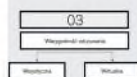
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

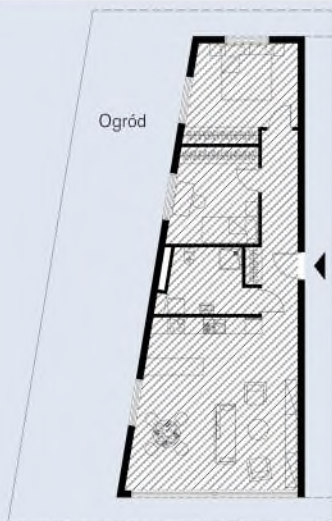

Legenda:

Werytyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

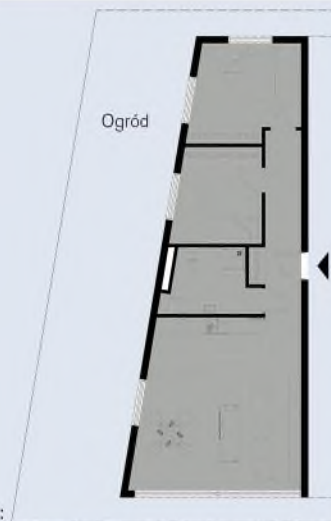

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

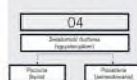

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

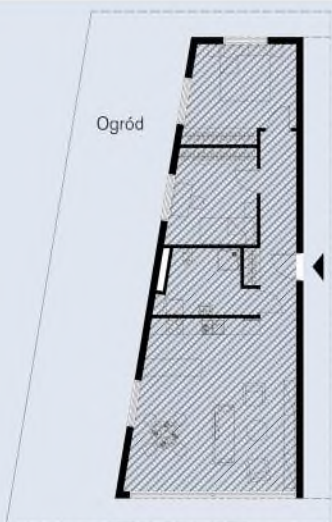

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

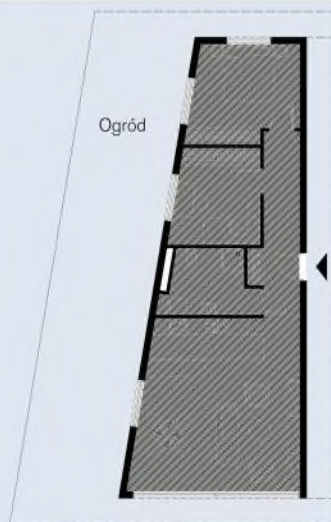

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

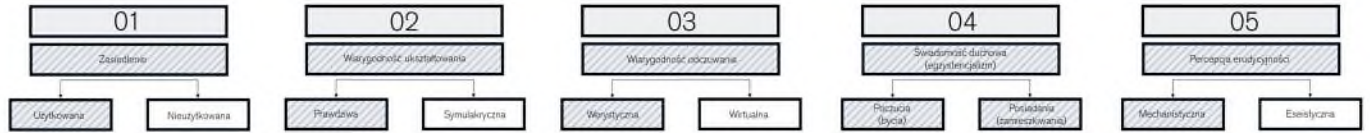

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.86. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M3

00 Dane techniczne

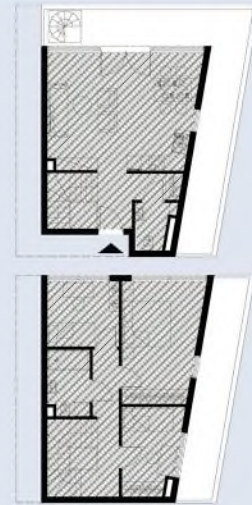
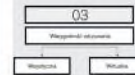
oznaczenie lokalu mieszkalnego
O5.M4

Dane:
 Nazwa: Osiedle Natura
 Lokalizacja: Opole, ul: Żródlana
 Realizacja: 2018/2019
 Autor projektu: Grębski Pracownia Projektowa
 Inwestor/Deweloper: Haus Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 3 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 81,05 m²
 Kubatura: 202,63 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,10 m
 Długość: 8,06 m

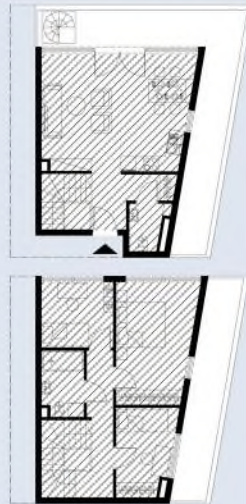
Uwagi:
 Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji pierwszego i drugiego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

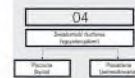
Legenda:
 Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

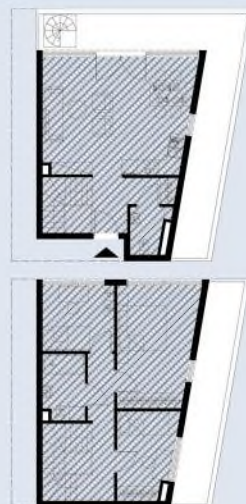
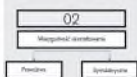
Legenda:
 Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

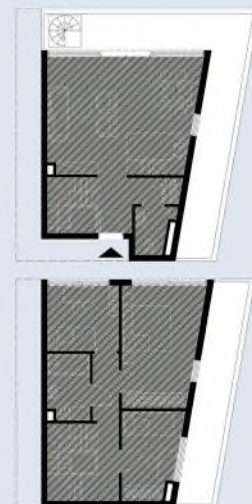
Legenda:
 hybryda
 Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

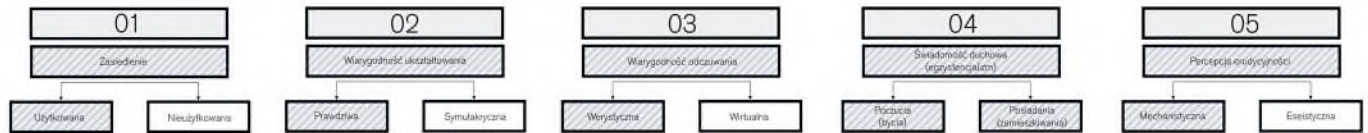
Legenda:
 Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
 Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.87. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O6.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

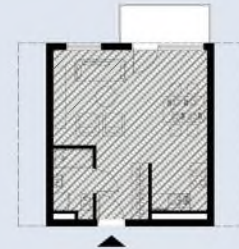
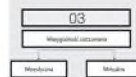
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 45,07 m²
 Kubatura: 112,68 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,60 m
 Długość: 7,30 m

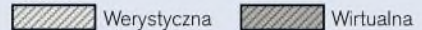
Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

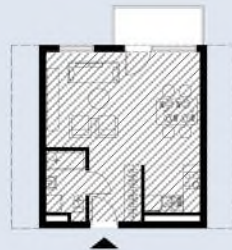
03 Warygodność odczuwania

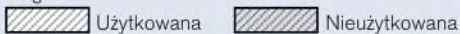
Legenda:

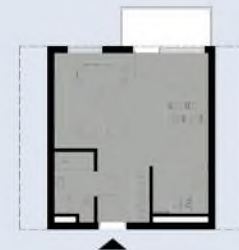
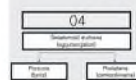
01 Zasiedlenie

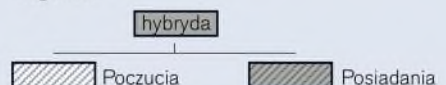
Legenda:

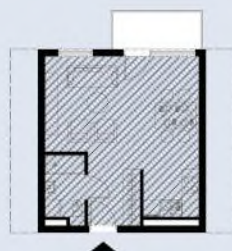
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

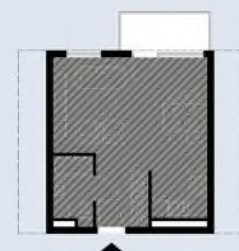
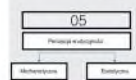
02 Warygodność ukształtowania

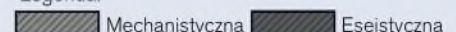
Legenda:

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.88. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O6.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

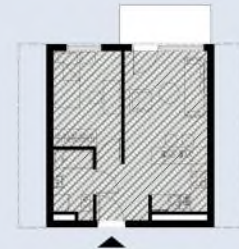
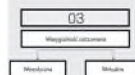
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 45,07 m²
 Kubatura: 112,68 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,60 m
 Długość: 7,30 m

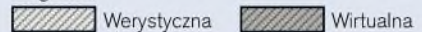
Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

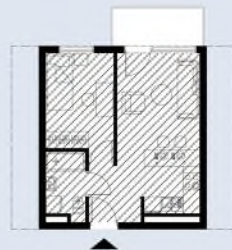
03 Warygodność odczuwania

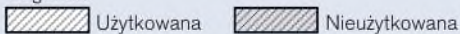
Legenda:

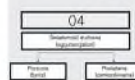
01 Zasiedlenie

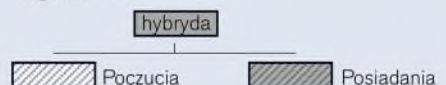
Legenda:

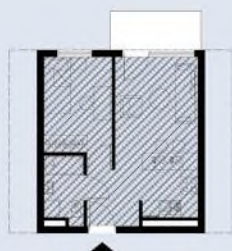
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

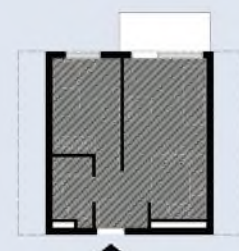
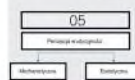
02 Warygodność ukształtowania

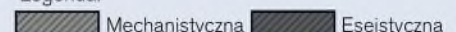
Legenda:

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.89. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O6.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

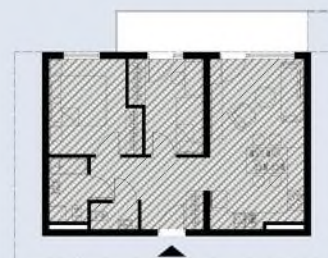
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 73,98 m²
 Kubatura: 184,95 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,30 m
 Długość: 11,00 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

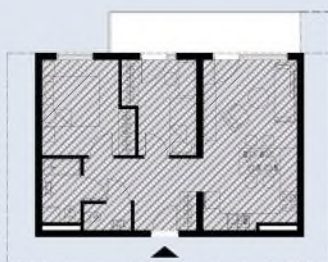
03 Wiarygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiadlenie

Legenda:

Użytkowana Nie użytkowana

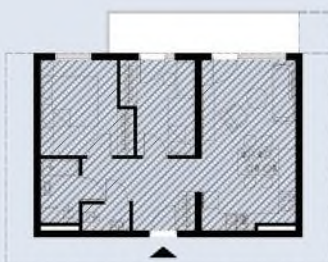
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia Posiadania

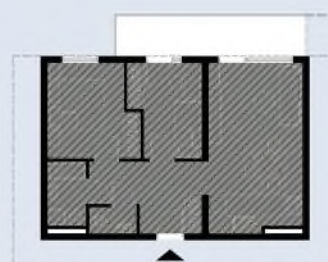
02 Wiarygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulacyjna

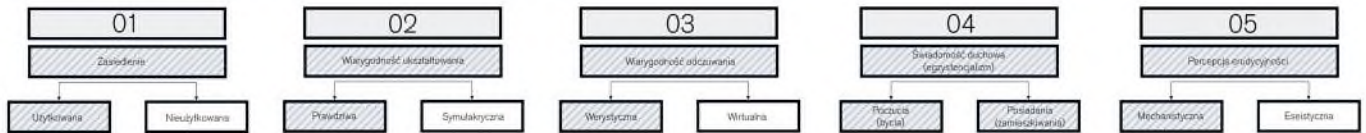
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.90. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O6.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Platinum
 Lokalizacja: Opole, ul: Wygonowa, Górna
 Realizacja: 2017/2018
 Autor projektu: -
 Inwestor/Deweloper: Atlantis Deweloper
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

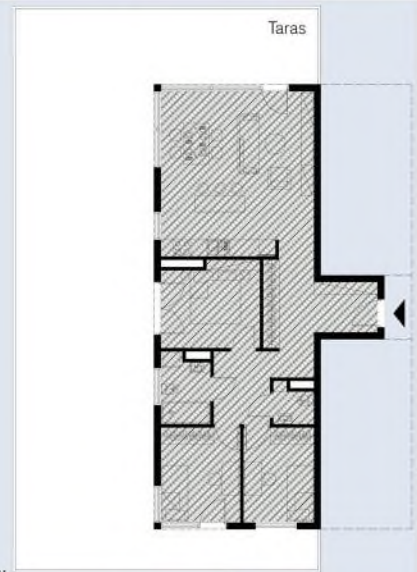
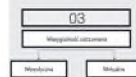
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 101,83 m²
 Kubatura: 254,58 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,50 m
 Długość: 15,50 m

Uwagi:

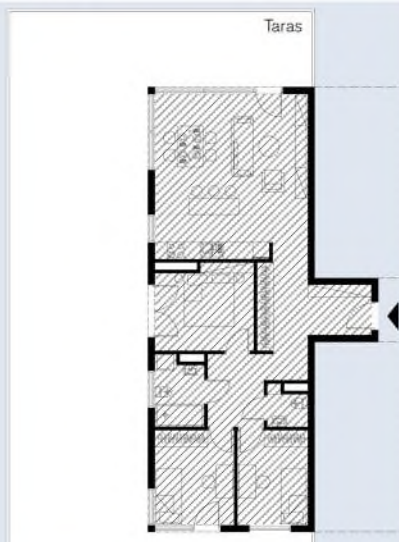
Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

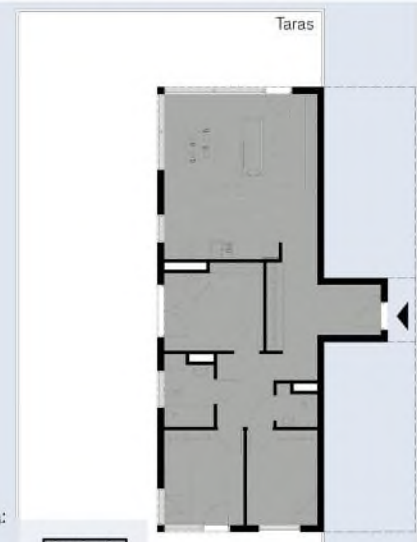
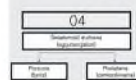
Legenda:
 Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

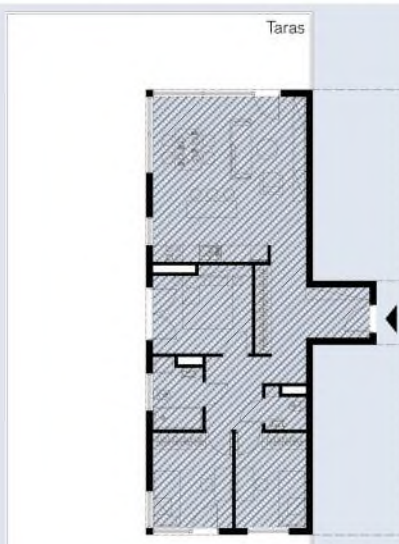
Legenda:
 Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

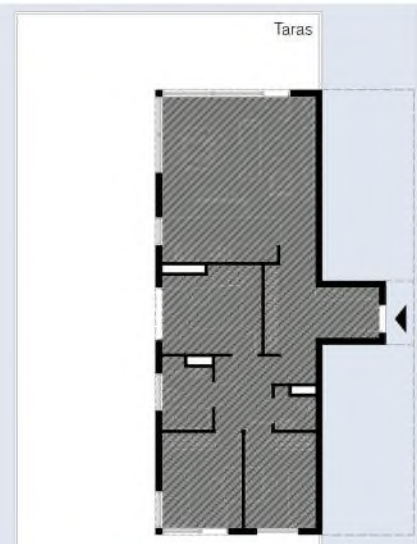
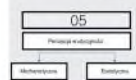
Legenda:
 Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

Legenda:
 Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
 Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.91. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O7.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Bielana
 Lokalizacja: Opole, ul: Tarnopolska
 Realizacja: 2016/2017
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 naziemnych

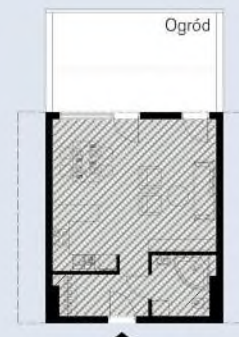
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 40,40 m²
 Kubatura: 101,00 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,70 m
 Długość: 6,80 m

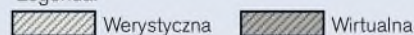
Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

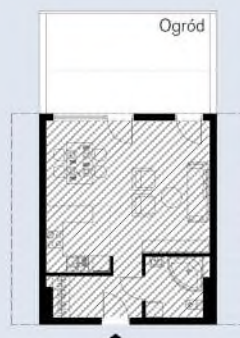
03 Wiarygodność odczuwania

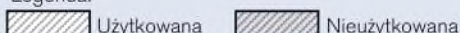
Legenda:

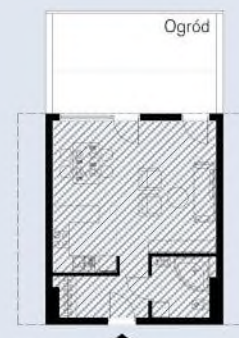
01 Zasiadlenie

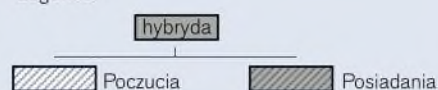
Legenda:

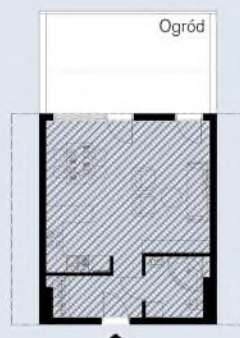
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

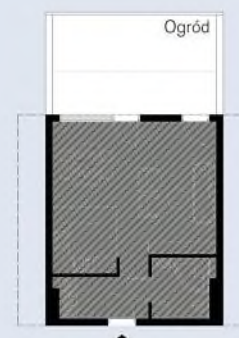
02 Wiarygodność ukształtowania

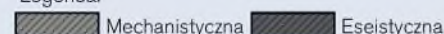
Legenda:

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.92. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O7.M2

Dane:
 Nazwa: Osiedle Bielana
 Lokalizacja: Opole, ul: Tarnopolska
 Realizacja: 2016/2017
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

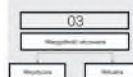
Powierzchnia użytkowa: 47,70 m²
 Kubatura: 119,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,90 m
 Długość: 7,00 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

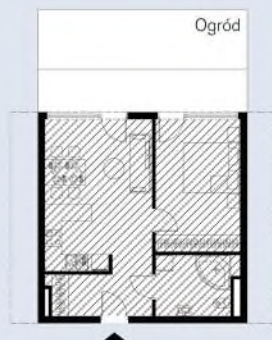
03 Warygodność odczuwania

Legenda:
 Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

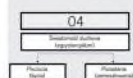
Legenda:
 Użytkowana Nieużytkowana

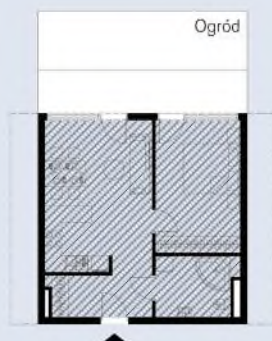
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

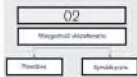
Legenda:
 hybryda Poczucia Posiadania

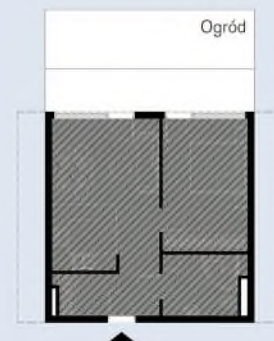
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:
 Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
 Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.93. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O7.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Bielana
 Lokalizacja: Opole, ul: Tamopolska
 Realizacja: 2016/2017
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 5 nadziemnych

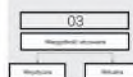
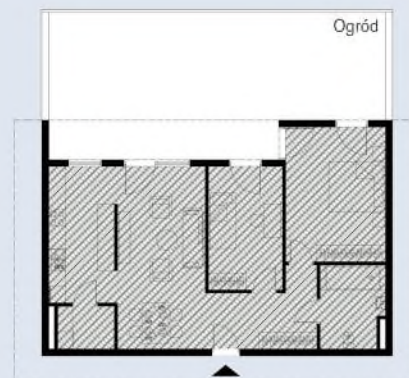
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 63,70 m²
 Kubatura: 159,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,60 m
 Długość: 10,90 m

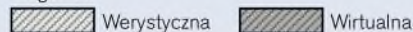
Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

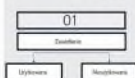
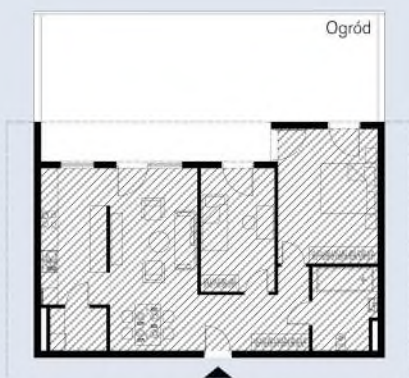
03 Warygodność odczuwania

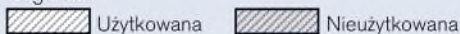
Legenda:

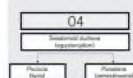
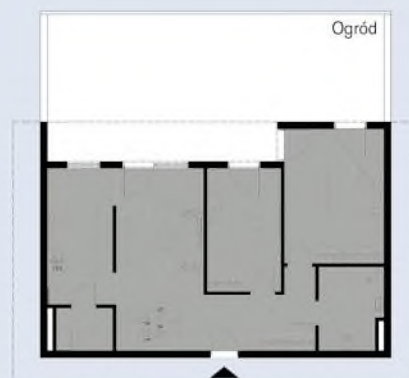
01 Zasiedlenie

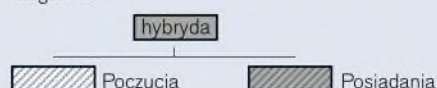
Legenda:

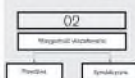
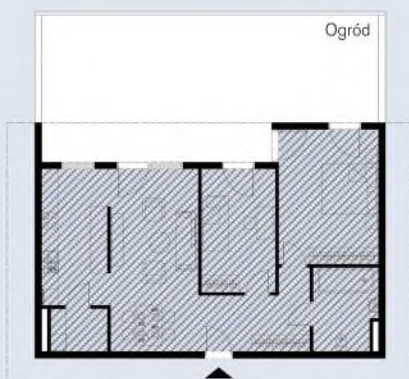
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

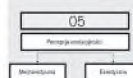
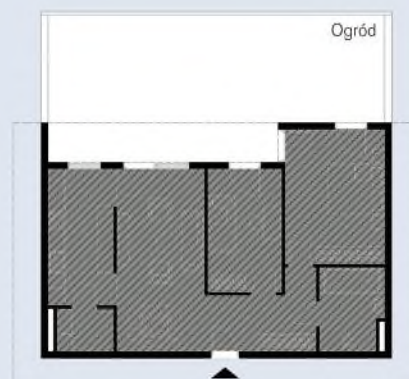
02 Warygodność ukształtowania

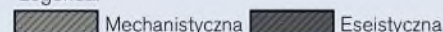
Legenda:

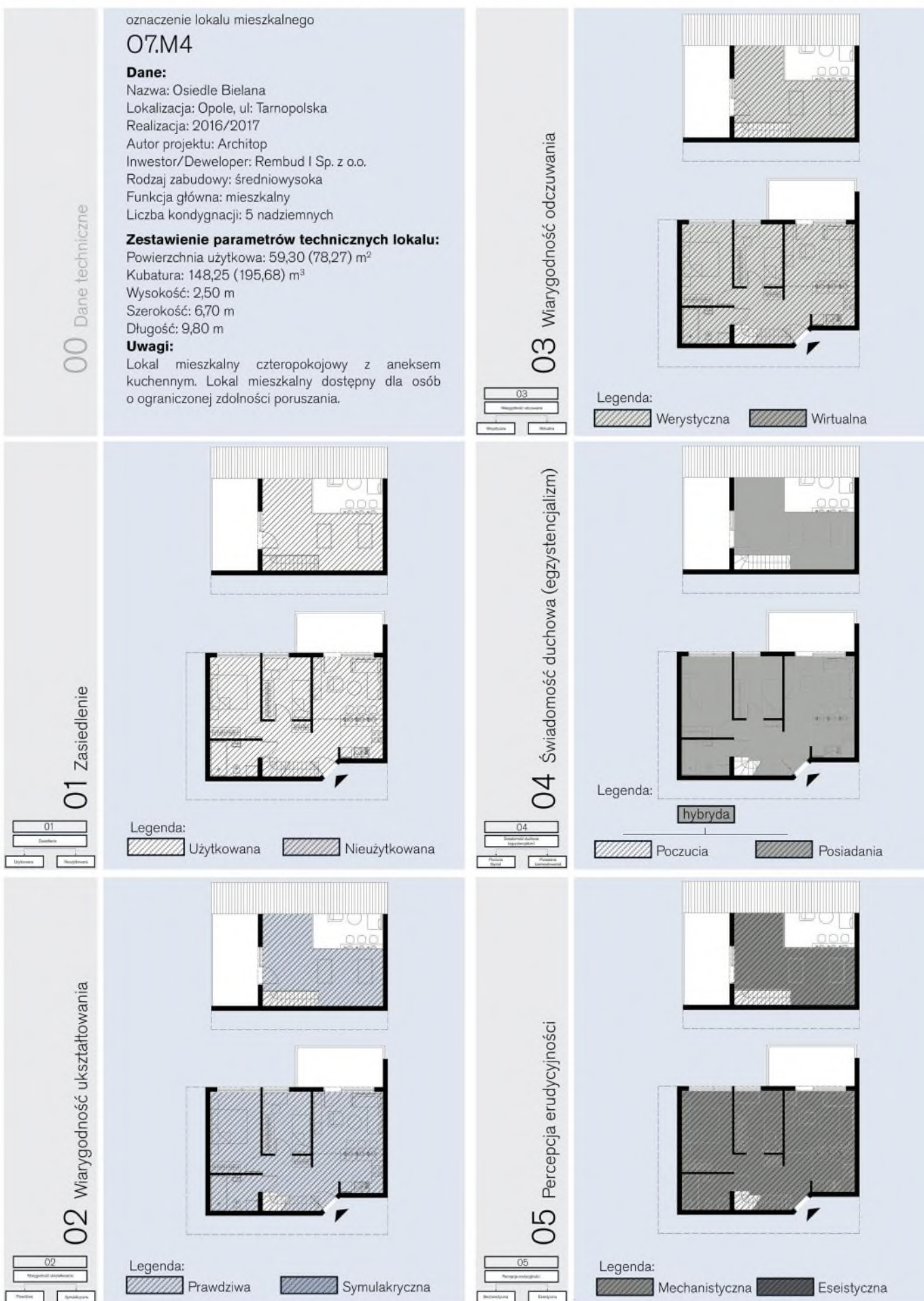
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Ryc. 3.94. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M3

Ryc. 3.95. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O8.M1

Dane:
 Nazwa: Osiedle Moderna
 Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
 Powierzchnia użytkowa: 38,53 m²
 Kubatura: 96,33 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,80 m
 Długość: 7,00 m

Uwagi:
 Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

Legenda:
 Werystyczna Wirtualna

01 Zasedlenie

Legenda:
 Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:
 hybryda Posiadania

02 Warygodność ukształtowania

Legenda:
 Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
 Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.96. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O8.M2

Dane:
Nazwa: Osiedle Moderna
Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarności
Realizacja: 2014/2016
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:
Powierzchnia użytkowa: 45,20 m²
Kubatura: 113,00 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 3,50 m; 5,70 m
Długość: 10,30 m

Uwagi:
Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

Legenda:
 Werystyczna
 Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:
 Użytkowana
 Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:
 Poczucia
 Posiadania

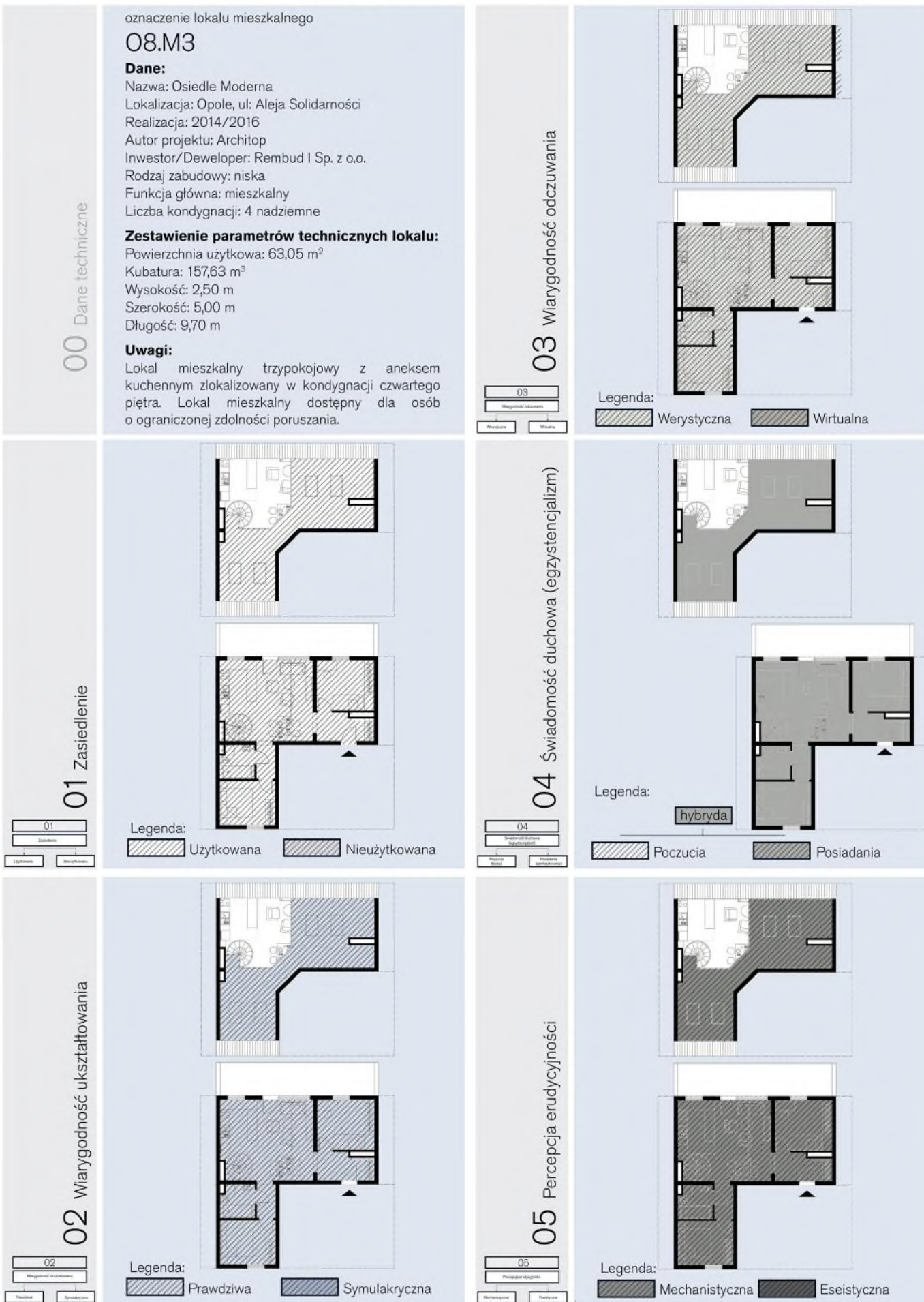
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:
 Prawdziwa
 Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
 Mechanistyczna
 Eseistyczna

Ryc. 3.97. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M2

Ryc. 3.98. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O8.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Moderna
 Lokalizacja: Opole, ul: Aleja Solidarnosci
 Realizacja: 2014/2016
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja glowna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia uzytkowa: 74,20 m²
 Kubatura: 185,50 m³
 Wysokosc: 2,50 m
 Szerokosc: 6,20 m; 8,80 m
 Dlugosc: 10,60 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego pietra. Lokal mieszkalny dostepny dla osob o ograniczonej zdolnosci poruszania.

03 Warygodnosc odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasedlenie

Legenda:

Uzytkowana Nieuzytkowana

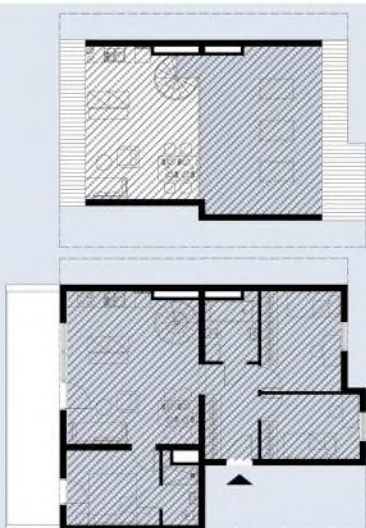
04 Swiadomosc duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia Posiadania

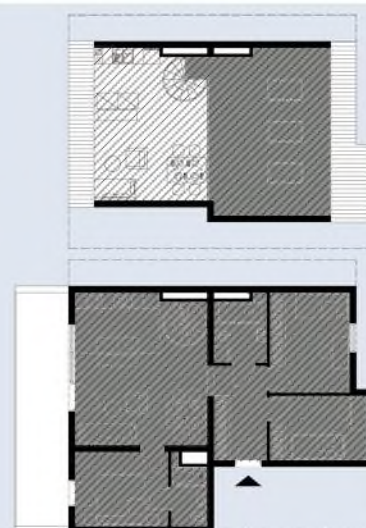
02 Warygodnosc uksztaltowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

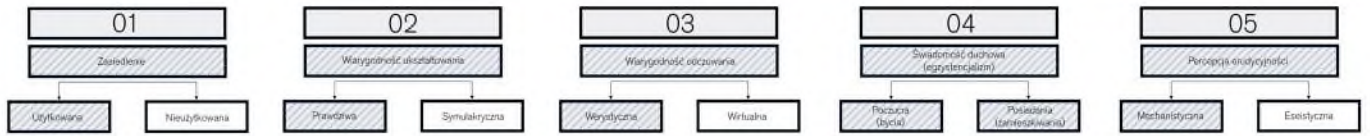
05 Percepcja erudycyjnosc

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.99. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
Realizacja: 2013/2015
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
Rodzaj zabudowy: niska
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 39,80 m²
Kubatura: 99,50 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 6,00 m
Długość: 7,20 m

Uwagi:

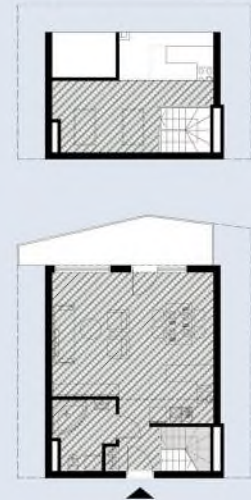
Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

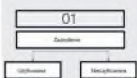

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

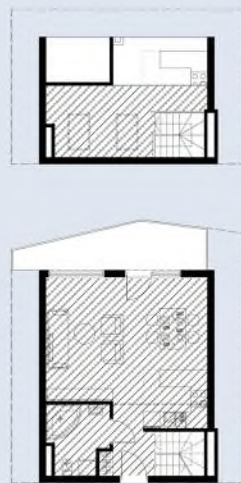

01 Zastępowanie

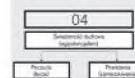

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

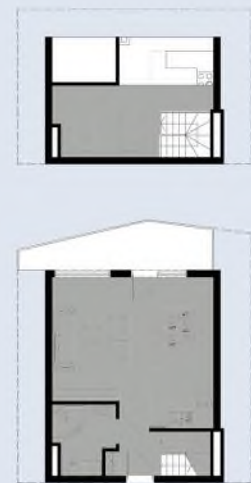

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

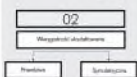

Legenda:

hybryda
Poczucia Posiadania

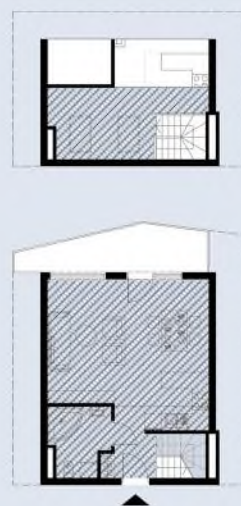

02 Wiarygodność ukształtowania

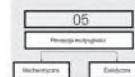

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

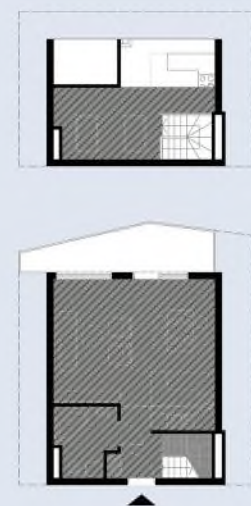

05 Percepcja erudycyjności

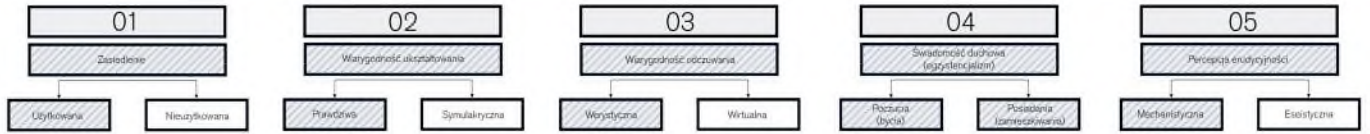

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
 Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
 Realizacja: 2013/2015
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

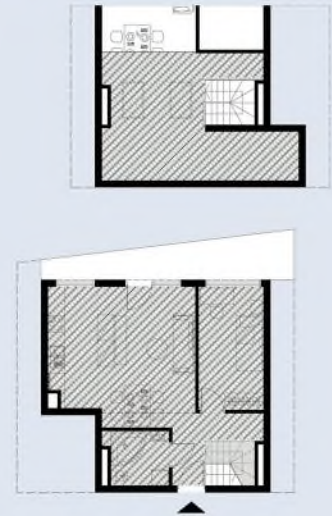
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 47,80 m²
 Kubatura: 119,50 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,00 m
 Długość: 7,80 m

Uwagi:

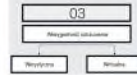
Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Wiarygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiadlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

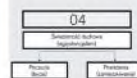

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

02 Wiarygodność ukształtowania

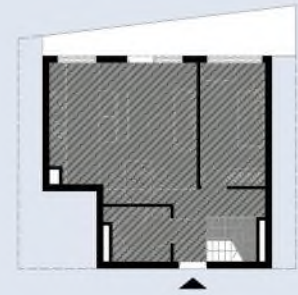

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

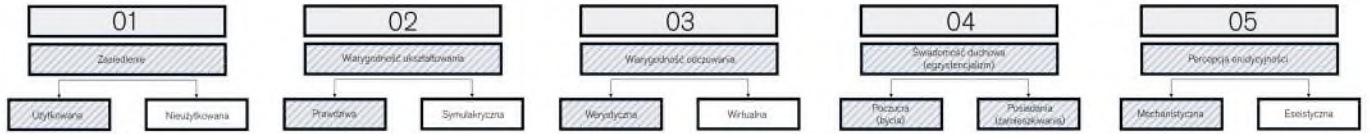

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.101. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M3

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
 Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
 Realizacja: 2013/2015
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

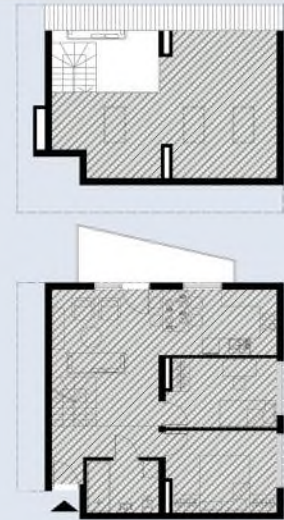
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 62,10 m²
 Kubatura: 155,25 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 8,30 m
 Długość: 8,30 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji czwartego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

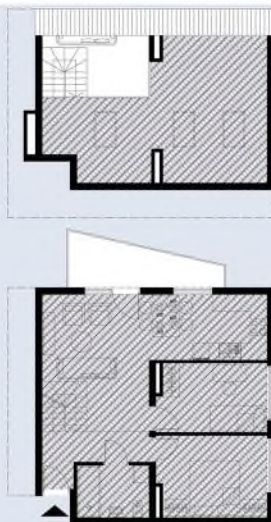
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

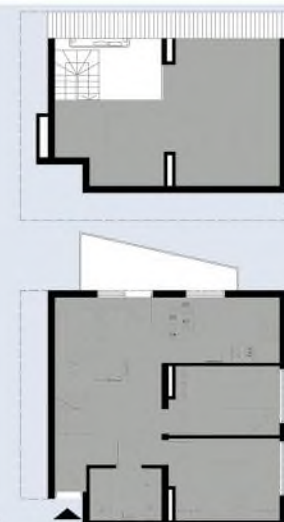
01 Zasiadlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

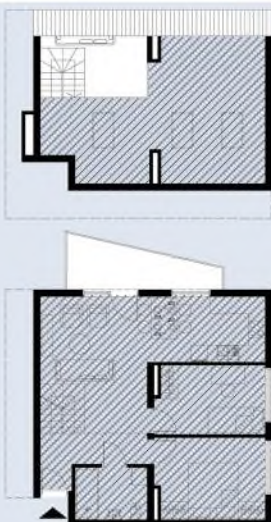
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

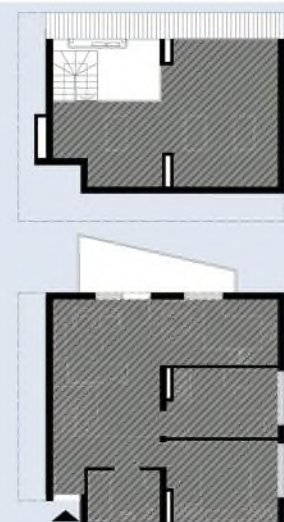
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

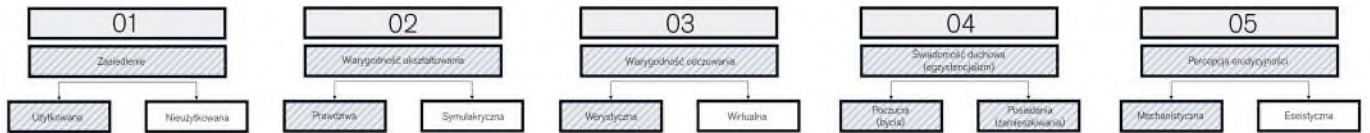
05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.102. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O9.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Malinowe
 Lokalizacja: Opole, ul: Sieradzka, Solidarności
 Realizacja: 2013/2015
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp. z o.o.
 Rodzaj zabudowy: niska
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 4 nadziemne

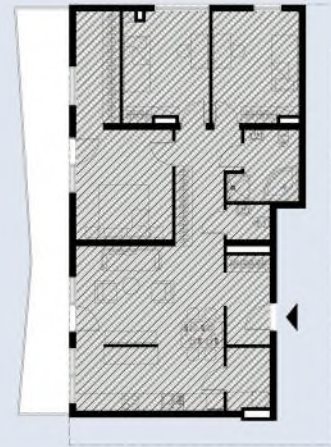
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 102,59 m²
 Kubatura: 256,48 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,20 m; 8,10 m
 Długość: 14,70 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji drugiego piętra. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

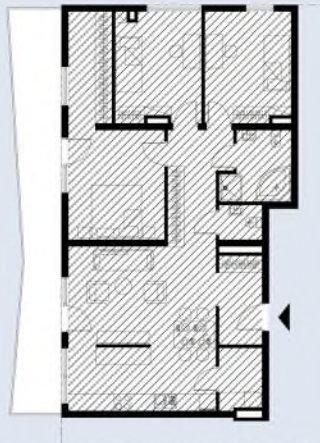

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zastępcze

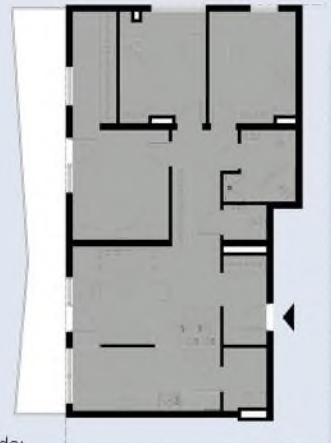

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

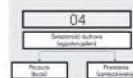

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

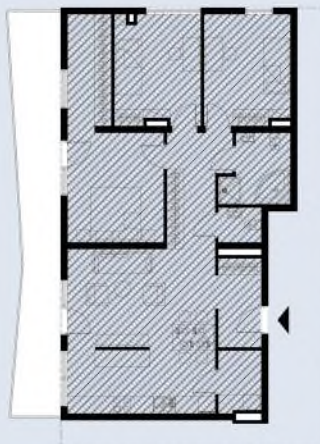

Legenda:

hybryda
 Poczucia Posiadania

02 Warygodność ukształtowania

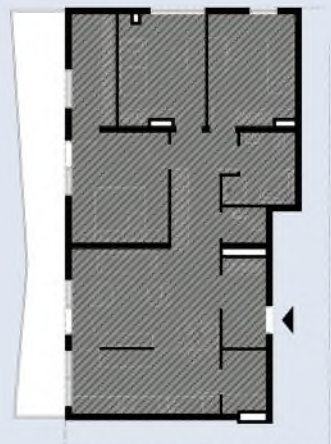

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

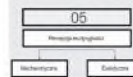

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.103. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M4

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O10.M1

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul: Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

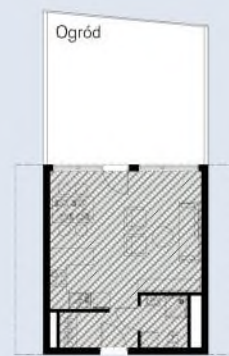
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 39,47 m²
 Kubatura: 98,68 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 6,60 m
 Długość: 8,00 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny jednopokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

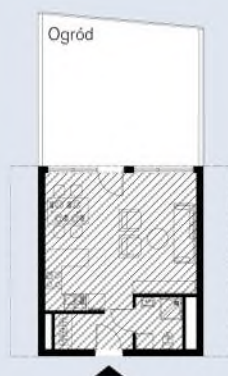
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

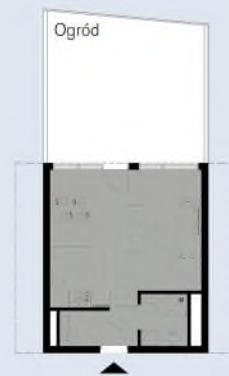
01 Zasedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

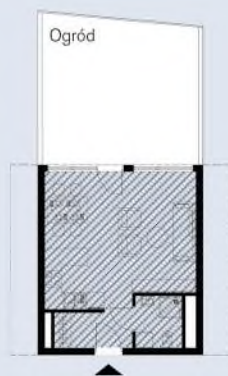
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia Posiadania

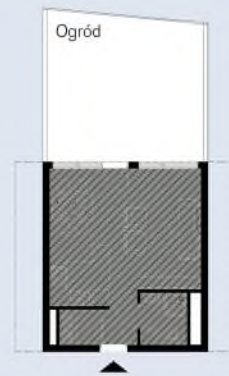
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.104. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M1

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O10.M2

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul: Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

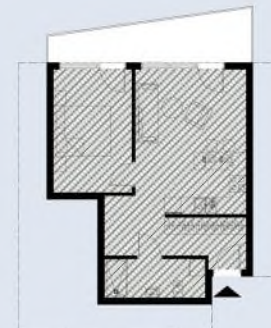
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 48,24 m²
 Kubatura: 120,60 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 5,00 m; 6,80 m
 Długość: 8,10 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny dwupokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

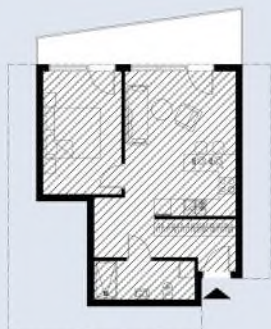
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

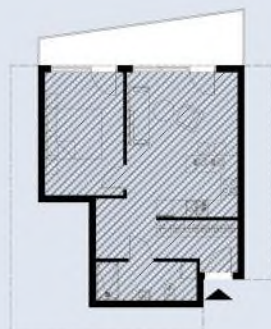
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

Poczucia Posiadania

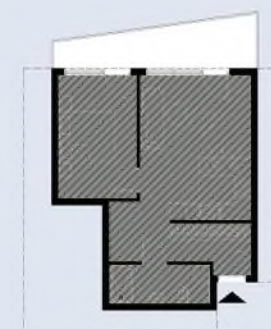
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.105. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M2

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego
O10.M3

Dane:
Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
Lokalizacja: Opole, ul. Ozimska
Realizacja: 2017/2018/2019
Autor projektu: Architop
Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
Rodzaj zabudowy: średniowysoka
Funkcja główna: mieszkalny
Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

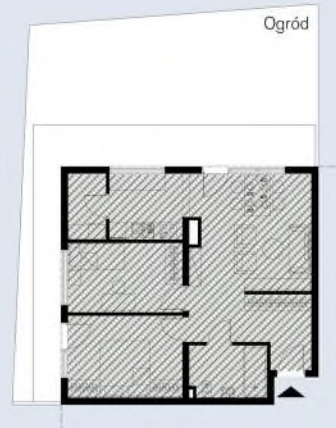
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 65,17 m²
Kubatura: 162,93 m³
Wysokość: 2,50 m
Szerokość: 8,00 m
Długość: 8,70 m

Uwagi:

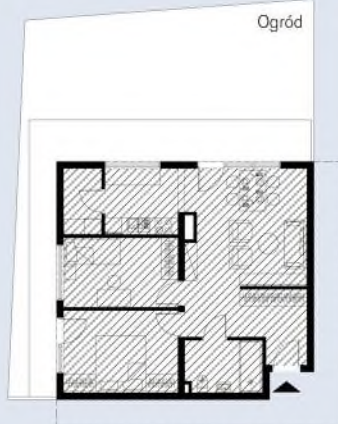
Lokal mieszkalny trzypokojowy z aneksem kuchennym zlokalizowany w kondygnacji parteru. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

03 Warygodność odczuwania

Legenda:
Werystyczna Wirtualna

01 Zasiedlenie

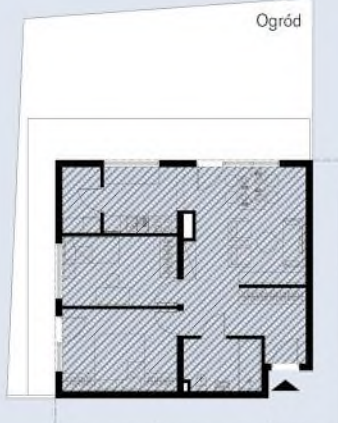
Legenda:
Użytkowana Nieużytkowana

04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

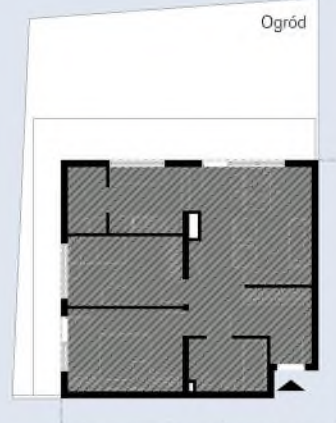
Legenda:
hybryda
Poczucia Posiadania

02 Warygodność ukształtowania

Legenda:
Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:
Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.106. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M3

00 Dane techniczne

oznaczenie lokalu mieszkalnego

O10.M4

Dane:

Nazwa: Osiedle Nowa Ozimska
 Lokalizacja: Opole, ul. Ozimska
 Realizacja: 2017/2018/2019
 Autor projektu: Architop
 Inwestor/Deweloper: Rembud I Sp z o.o.
 Rodzaj zabudowy: średniowysoka
 Funkcja główna: mieszkalny
 Liczba kondygnacji: 7 nadziemnych

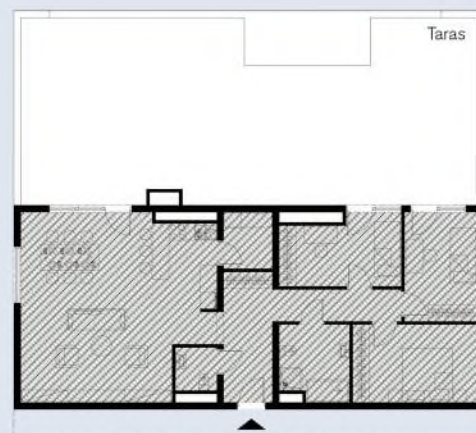
Zestawienie parametrów technicznych lokalu:

Powierzchnia użytkowa: 104,73 m²
 Kubatura: 261,83 m³
 Wysokość: 2,50 m
 Szerokość: 7,40 m
 Długość: 17,90 m

Uwagi:

Lokal mieszkalny czteropokojowy z aneksem kuchennym. Lokal mieszkalny dostępny dla osób o ograniczonej zdolności poruszania.

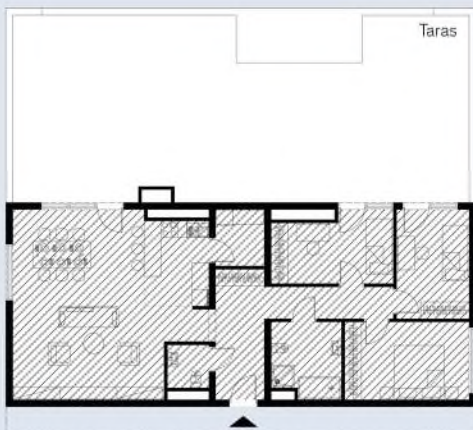
03 Warygodność odczuwania

Legenda:

Werystyczna Wirtualna

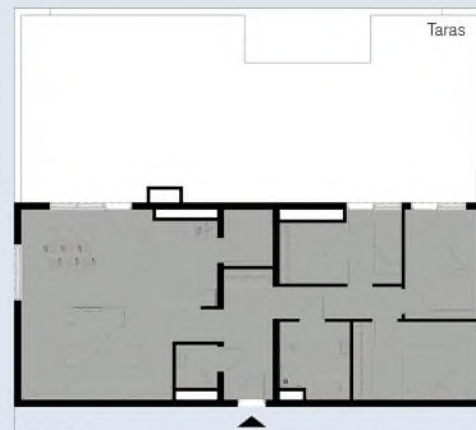
01 Zasedlenie

Legenda:

Użytkowana Nieużytkowana

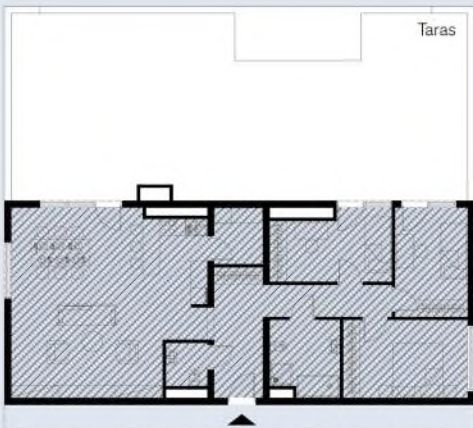
04 Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

Legenda:

hybryda Poczucia Posiadania

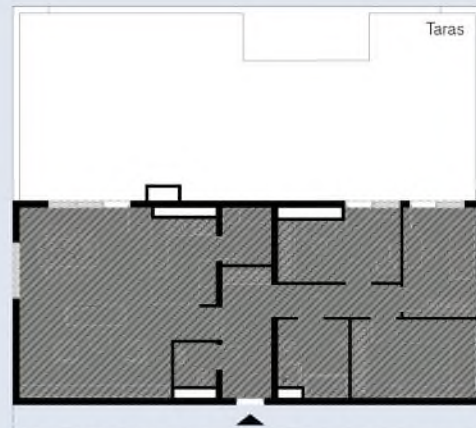
02 Warygodność ukształtowania

Legenda:

Prawdziwa Symulakryczna

05 Percepcja erudycyjności

Legenda:

Mechanistyczna Eseistyczna

Ryc. 3.107. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M4

2.10 ZESTAWIENIE WYNIKÓW

2.10 ZESTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ

Tabela.3.1. Tabela zbiorcza wyników – podsumowanie wyników badań w oparciu o kryteria architektoniczne

KRYTERIA KWALIFIKACJI PRZESTRZENI ARCHITEKTONICZNE										
Oznaczenie lokalu mieszkalnego	01		02		03		04		05	
	Czynności określające stan zamieszkiwania		Powiązania strukturalne		Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania		Plastyczność strukturalna		Organizacja użytkowania	
	Symultaniczne	Liniowe (chronologiczne)	Ergonomiczne	Pozaergonomiczne	Wirtualna	Materialna	Przekształcalna	Nieprzekształcalna	Zwarta	Rozproszona
O1.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O1.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O1.M3	▪	▪		▪	▪	▪		▪	▪	
O1.M4	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O2.M1	▪		▪		▪	▪		▪		▪
O2.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪			▪
O2.M3	▪	▪	▪		▪	▪	▪			▪
O2.M4	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O3.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O3.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O3.M3	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O3.M4	▪	▪	▪		▪	▪		▪	▪	
O4.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O4.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O4.M3	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O4.M4	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O5.M1	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O5.M2	▪	▪		▪	▪	▪	▪		▪	
O5.M3	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O5.M4	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O6.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O6.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O6.M3	▪	▪	▪		▪	▪		▪	▪	
O6.M4	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O7.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O7.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪		▪	
O7.M3	▪	▪	▪		▪	▪	▪			▪
O7.M4	▪	▪	▪		▪	▪	▪			▪
O8.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O8.M2	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O8.M3	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O8.M4	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O9.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O9.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪			▪
O9.M3	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O9.M4	▪	▪	▪		▪	▪		▪		▪
O10.M1	▪		▪		▪	▪	▪		▪	
O10.M2	▪	▪	▪		▪	▪	▪			▪
O10.M3	▪	▪	▪		▪	▪		▪	▪	
O10.M4	▪	▪	▪		▪	▪		▪	▪	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3.2. Tabela zbiorcza wyników – podsumowanie wyników badań w oparciu o kryteria pozaarchitektoniczne.

KRYTERIA KWALIFIKACJI PRZESTRZENI POZAARCHITEKTONICZNE										
Oznaczenie lokalu mieszkalnego	01		02		03		04		05	
	Zasiedlenie		Wiarygodność ukształtowania		Wiarygodność odczuwania		Świadomość duchowa (egzystencjalizm)		Percepcja erudycyjności	
	Użytkowana	Nie użytkowana	Prawdziwa	Symulakryczna	Werystyczna	Wirtualna	Poczucia (bycia)	Posiadania (zamieszkiwania)	Mechanistyczna	Eseistyczna
O1.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O1.M2		▪	▪		▪		▪	▪	▪	
O1.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O1.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O2.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O2.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O2.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O2.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O3.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O3.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O3.M3		▪	▪		▪		▪	▪	▪	
O3.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O4.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O4.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O4.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O4.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O5.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O5.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O5.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O5.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O6.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O6.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O6.M3		▪	▪		▪		▪	▪	▪	
O6.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O7.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O7.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O7.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O7.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O8.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O8.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O8.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O8.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O9.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O9.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O9.M3		▪	▪		▪		▪	▪	▪	
O9.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O10.M1	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O10.M2	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O10.M3	▪		▪		▪		▪	▪	▪	
O10.M4	▪		▪		▪		▪	▪	▪	

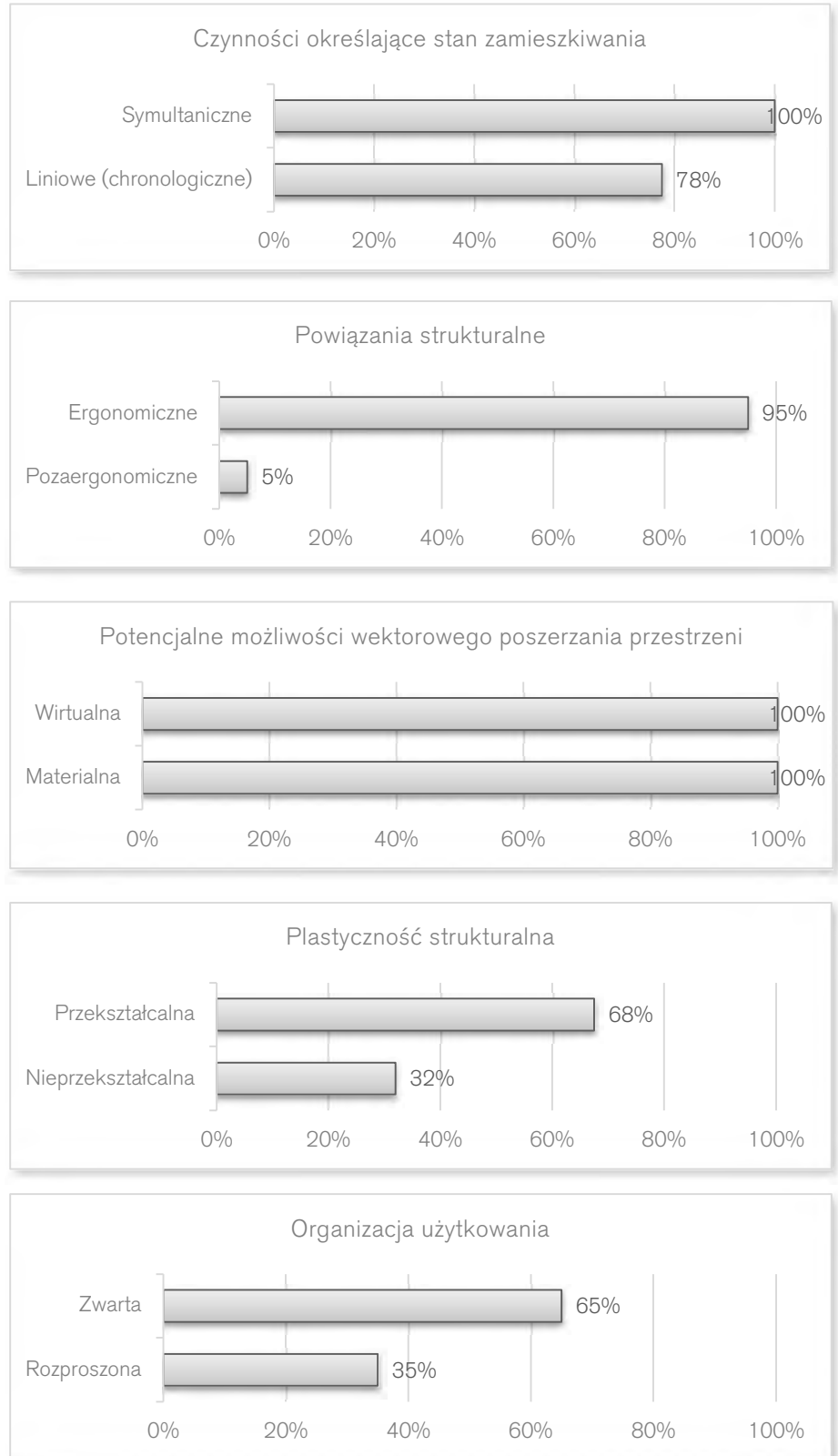
Źródło: opracowanie własne.

2.11

ANALIZA ZBIORCZA WYNIKÓW

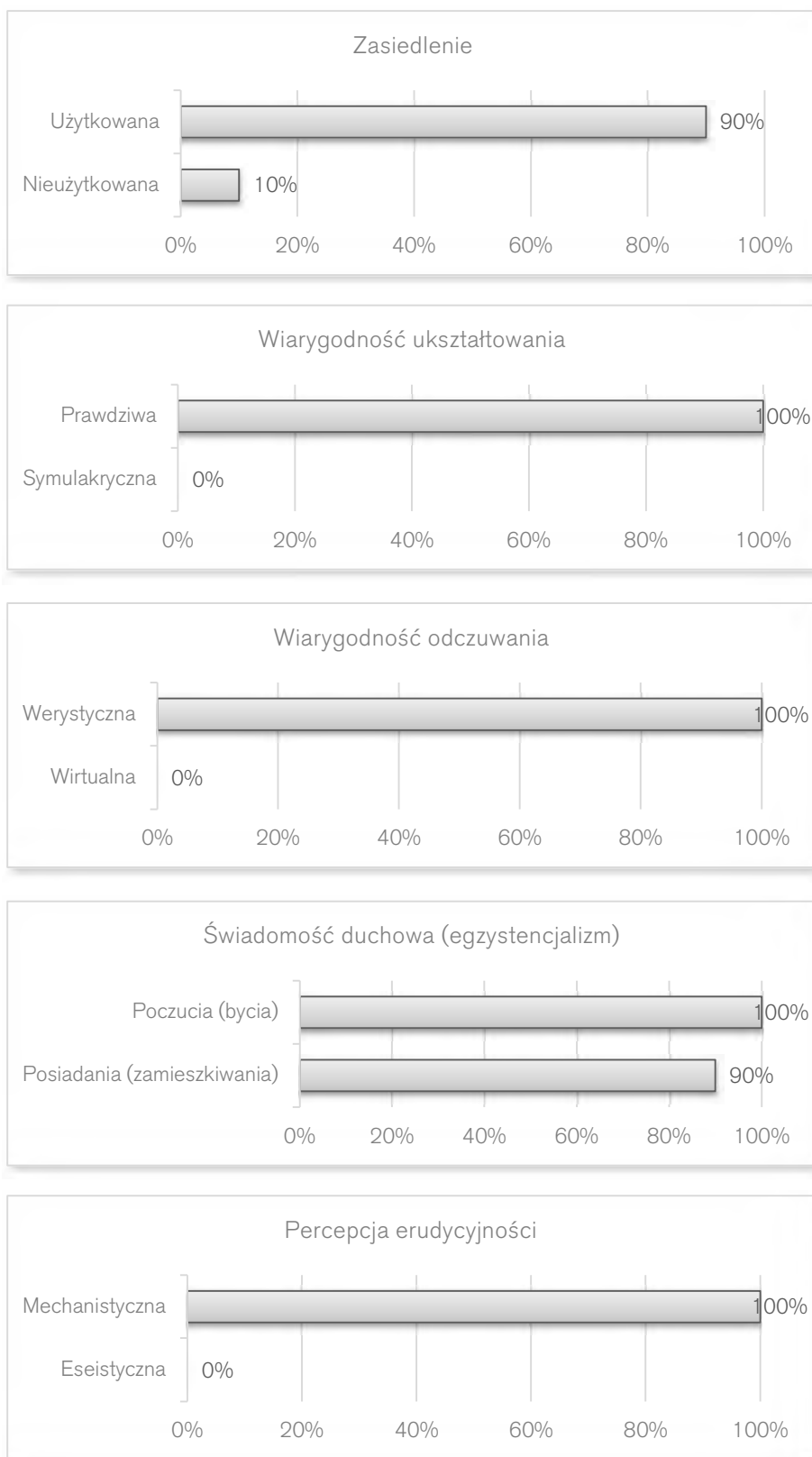
KRYTERIA KWALIFIKACJI PRZESTRZENI – ARCHITEKTONICZNE

Tab. 3.3. Graficzne przedstawienie wyników badań dla kryteriów architektonicznych

KRYTERIA KWALIFIKACJI PRZESTRZENI – POZAARCHITEKTONICZNE

Tab. 3.4. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów pozaarchitektonicznych

3. PODSUMOWANIE

*Położenie jest jedną spośród struktur egzystencjalnych, na gruncie których utrzymuje się bycie „tu oto”. Równie pierwotnie jak położenie owo bycie konstytuuje rozumienie*³¹⁸

Martin Heidegger

Współczesne mieszkanie jako miejsce stanowi uzupełnienie przestrzeni miejskiej, obraz nakładania się przyswojonej przestrzeni publicznej, łącząc symultanicznie wiele aspektów ludzkiej egzystencji. W kontekście teorii Marschalla McLuhana stanowi środek masowego przekazu informacji, w charakterze medium. Przestrzeń w budynku rozważana w kontekście czynności określających *stan mieszkania* zmienia ówczesny paradygmat funkcjonalno – przestrzenny mieszkania rozumianego jako miejsce, stając się obrazem jakości wykonywanych czynności. Analiza wykazuje przestrzenie mieszkania, które są wydzielone, w których się mieszka i które się użytkuje. Mocna potrzeba mieszkania ukazuje przestrzeń domu – obszaru chronionego, zapewniającego bezpieczeństwo i indywidualność. Najistotniejszą kategorią decydującą o jej kształcie stanowi symultaniczne bądź liniowe (chronologiczne) odniesienie się do czynności określających stan zamieszkiwania, ma to wpływ na budowanie przestrzeni. Wnioski ukazują formę symultanimu bądź liniowości w analizowanej przestrzeni architektonicznej, możliwość kształtowania i wygląd symultanicznej bądź liniowej przestrzeni wewnętrznej – symultanicznej w przestrzeni lokali jednopokojowych (kawalerek), liniowej z elementami symultanicznej w pozostałych lokalach mieszkalnych.

Zgodnie z konstatacjami Otto Friedricha Bollnow'a mieszkać znaczy *być w domu*, użytkować przestrzeń, wykonywać czynności związane z zamieszkiwaniem. Mieszkanie związane jest z poszukiwaniem poczucia bezpieczeństwa i stanu posiadania. Mieszkanie może być definiowane jako wydzielona i określona parametrami przestrzeń, miejsce oraz jako stan bycia lub jako sam tenże stan. Immanuel Kant czy Martin Heidegger definiowali przestrzeń jako formę zmysłowej naoczności. Wszystko, co nas otacza, ma wymiar przestrzenny, zajmując konkretne miejsce w czasie. Badane zamieszkiwanie zawiera dwa sposoby budowania: *colere cultura* i *aedificare*, samo w sobie.

³¹⁸ Heidegger Martin, Warszawa 2004.

WNIOSKI Z BADAŃ - TENDENCJE W KSZTAŁTOWANIU MIESZKAŃ

1. Wnioski dla kryteriów architektonicznych

– Kryterium pierwsze

Czynności określające stan zamieszkiwania

Badania wykazują tendencje kształtowania przestrzeni sugerujące symultaniczne wykonywanie aktywności w mieszkaniu. Zaprojektowane lokale mieszkalne dwupokojowe, trzypokojowe i czteropokojowe wykazują tendencje ku liniowemu (chronologicznie) wykonywaniu czynności określających stan zamieszkiwania w kontekście całej powierzchni lokalu mieszkalnego oraz symultanicznego wykonywania czynności w obrębie przestrzeni pokoju dziennego połączonego z aneksem kuchennym.

– Kryterium drugie

Powiązania strukturalne

Mieszkanie jako miejsce zamieszkiwania jest przestrzenią subiektywnych odczuć, coraz częściej następują tendencje determinujące przestrzeń mieszkalną przez rodzaj wykonywanej pracy oraz inteligentne technologie. Przestrzeń w większości przypadków traktowana jest jako ergonomiczna.

– Kryterium trzecie

Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania

Badania wykazały możliwości wirtualnego i materialnego poszerzania przestrzeni. Przestrzeń wirtualna lokali mieszkalnych pozwala na adaptację przestrzeni następującej wektorowo jako wielostopniowe kontinuum, ramy dla zdarzeń funkcjonujące w przestrzeni przyswajanej wektorowo. W większości lokali istnieje możliwość poszerzania przestrzeni z wykorzystaniem inteligentnego wyposażenia technologii *smart home*, hologramów, zjawiska technologii teleinformatycznej czyli możliwości zastosowania na przykład ekranów na całej ścianie.

– **Kryterium czwarte**

Plastyczność strukturalna

Badane lokale mieszkalne pod kątem plastyczności strukturalnej wykazują tendencje do przestrzeni przekształcalnej. Lokale nieprzekształcalne stanowią jedyne 32%. Przekształcalność lub nieprzekształcalność w znaczącym stopniu jest uzależniona od przyjętych ustrojów konstrukcyjnych, rozpiętości konstrukcyjnych oraz materiałów konstrukcyjnych.

– **Kryterium piąte**

Organizacja ukształtowania

Badanie wykazuje tendencje ku zwartej organizacji użytkowania, przestrzeń lokalu mieszkalnego jest zamknięta w obrębie jednej zwartej bryły. 35% mieszkań stanowią lokale o rozproszonej organizacji użytkowania, która tworzy przestrzeń kompilacyjną, wykazującą brak zwartości w kontekście ukształtowania struktury przestrzennej lokalu mieszkalnego.

2. Wnioski dla kryteriów pozaarchitektonicznych

– **Kryterium pierwsze**

Zasiedlenie

Wszystkie z badanych mieszkań stanowią przestrzenie zasiedlone użytkowane, lokal mieszkalny stanowi materialnie wyznaczone miejsce zdarzeń i odczuwalnych wrażeń.

– **Kryterium drugie**

Wiarygodności ukształtowania

Wykazuje, że wszystkie mieszkania w pełni wykazują przestrzeń prawdziwą, stanowią struktury zaprojektowane z bezpośrednim przeznaczeniem dla funkcji mieszkalnej wielorodzinnej.

– **Kryterium trzecie**

Wiarygodność odczuwania

Wykazuje tendencje w kierunku przestrzeni werystycznej, wiernie skonstruowanej przez istniejące w materialnej rzeczywistości podziały, nie zatracając odniesienia się do dotychczasowych doświadczeń przyszłych użytkowników.

– **Kryterium czwarte**

Świadomość duchowa (egzystencjalizm)

W ujęciu filozoficznej teorii bycia mieszkania stanowią schematy odzwierciedlające identyfikację z miejscem w kierunku poczucia (bycia) oraz posiadania jako kwestii subiektywnej percepcji przestrzeni zamieszkiwania. Poczucie i posiadanie stanowią elementy budujące mentalną (duchową) świadomość domu. Wyróżniamy tu *locus* – świadomość poczucia i posiadania miejsca, *nidificium* – świadomość poczucia i posiadania identyfikacji z miejscem, *praesaepium* – świadomość poczucia i posiadania prymarnych potrzeb, *aedicula* – świadomość poczucia i posiadania prowadzenia i oddziaływania, oraz *conceptaculum* – świadomość poczucia i posiadania miejsca przechowywania wrażeń i zdarzeń³¹⁹. Znaczącą większość lokali mieszkalnych zamieszkuje osoby będące właścicielami lokalów identyfikującymi się z przestrzenią w kierunku poczucia bycia i posiadania.

– **Kryterium piąte**

Percepcja erudycyjności

Mieszkania w pełni wykazują jednakowy charakter kształtowania przestrzeni mechanistycznej, budowanej na podstawie materialnych elementów kształtujących ruch w obrębie otaczającej przestrzeni lokalu mieszkalnego.

Uwaga:

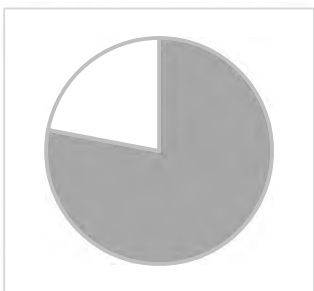
Potencjalne zastosowanie niniejszej dysertacji stanowią badania dotyczące kwalifikacji przestrzeni.

³¹⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 71.

Wnioski dla kryteriów architektonicznych

01.

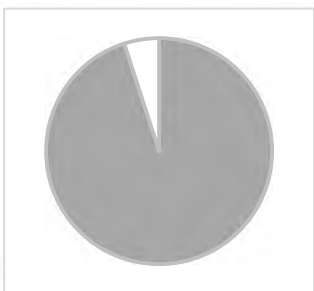

Kryterium pierwsze

Czynności określające stan zamieszkiwania

Badania wykazały tendencje ku wykonywaniu czynności symultanicznie i liniowo – układ hybrydowy.

02.

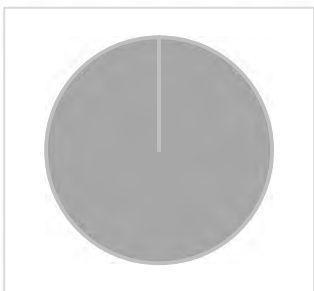

Kryterium drugie

Powiązania strukturalne

Badania wykazały tendencje ku przestrzeni ergonomicznej.

03.

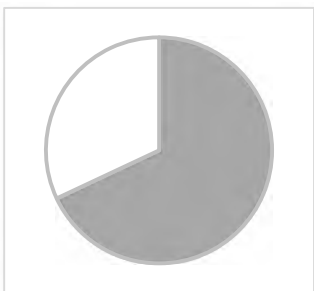

Kryterium trzecie

Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania

Badania wykazały tendencje wirtualnego i materialnego poszerzania przestrzeni – układ hybrydowy.

04.

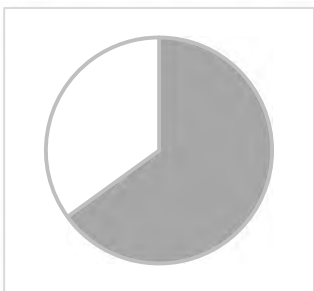

Kryterium czwarte

Plastyczność strukturalna

Badania wykazały tendencje ku przestrzeni przekształcalnej.

05.

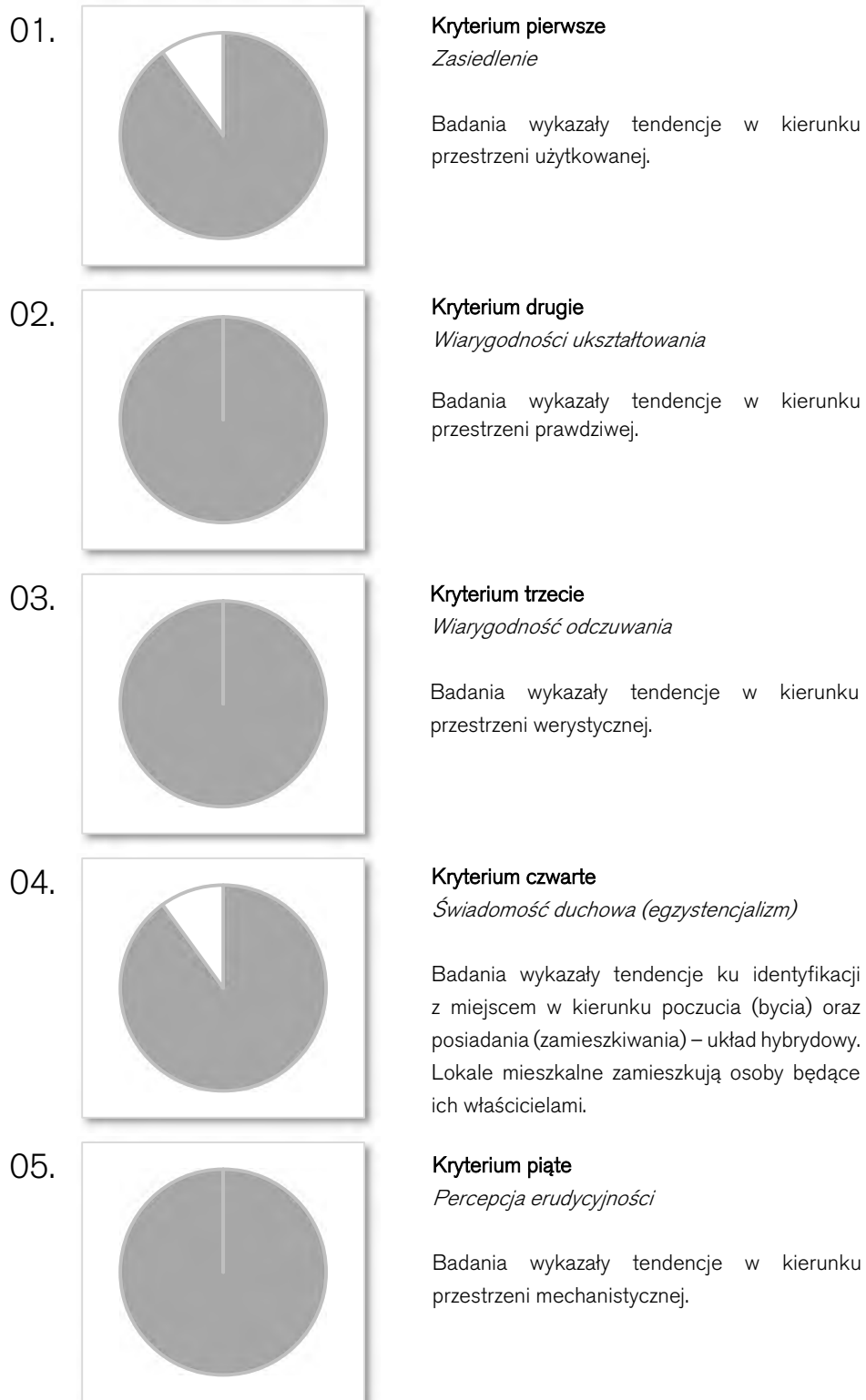
Kryterium piąte

Organizacja ukształtowania

Badania wykazały tendencje ku zwartej organizacji użytkowania, przestrzeń lokalu mieszkalnego jest zamknięta w obrębie jednej zwartej bryły.

Ryc. 3.108. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów architektonicznych

Wnioski dla kryteriów pozaarchitektonicznych

Ryc. 3.109. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów pozaarchitektonicznych

WNIOSKI Z BADAŃ – W KONTEKŚCIE PODSUMOWANIA CAŁOŚCI

W kontekście obranych kryteriów architektonicznych przeanalizowane mieszkania wykazują tendencje do możliwości poszerzania przestrzeni wykorzystując innowacyjne rozwiązania *smart home*. Wykazują tendencje do przestrzeni ergonomicznych. Mieszkania jednopokojowe odznaczają się symultanicznym charakterem wykonywanych czynności określających stan mieszkania, plastycznością strukturalną przekształcalną, z otwartym modelem strefowania oraz zwartą organizacją użytkowania. Mieszkania dwupokojowe i więcej wykazują liniowy (chronologicznie) charakter czynności, plastyczność strukturalną w większości przekształcalną z pośrednim modelem strefowania oraz w większości przypadków zwartą liniową organizacją użytkowania.

W kontekście wybranych kryteriów pozaarchitektonicznych mieszkania wykazują tendencje skierowane ku przestrzeniom użytkowanim, prawdziwym w filozoficznym kontekście postrzegania relacji przestrzennych, stanowią przestrzenie własnościowe, egzystencjalnie utożsamiane z poczuciem i posiadaniem miejsca w przestrzeni, zamieszkiwane przez średniozamożną grupę społeczną.

W pracy ukazano obraz przestrzeni zamieszkiwania jako wizerunek wewnętrznych przemysleń, odbioru wynikającego z subiektywnych odczuć. To, jak postrzegamy, jest [według Martina Heideggera] świadomym wyborem barwy, kształtu, które zapamiętaliśmy wcześniej w wyniku doznań sprawiających nam radość. Heideggerowskie spojrzenie rozumianego jako szczególnego rodzaju percepcyjnego obcowanie ze światem poprzez bezpośredni kontakt z rzeczami ma związek z sensotwórczym wymiarem architektury, w której budynek może stać się ucieleśnieniem miejsca otwierającego okolicę, umożliwiającego uprzestrzennienie przestrzeni, ponieważ przez obiekt w przestrzeni miejsce otrzymuje ograniczenia, obiekt ukazuje sensowność miejsca, przestrzeni rzeczy, symbole, otwiera owe *pomiędzy*. Natomiast otwieranie owego *pomiędzy* odbywa się za pośrednictwem dzieł sztuki, gdy rzeczy zaczynają otwierać przed ludźmi sensory bycia. Dzięki takiemu spojrzeniu jesteśmy w stanie odkryć i odczuć bycie bytu danej rzeczy w przestrzeni zamieszkiwanego świata³²⁰.

³²⁰ Wierzińska Greta Julianna, architektura.muratorplus.pl 2015.

ANEKS

- 1 ZESTAWIENIE POWIERZCHNI ANALIZOWANYCH LOKALI MIESZKALNYCH
- 2 WSPÓŁCZESNE KIERUNKI W PROJEKTOWANIU MIESZKAŃ W POLSCE
- 3 PROJEKTY STUDENTÓW TEMATYCZNIE UWZGLĘDNIAJĄCE ZAŁOŻENIA PROWADZONYCH BADAŃ

Fotografia strony 5: Osiedle Malinowe, Opole, 2021, źródło: autor.

1 ZESTAWIE POWIERZCHNI ANALIZOWANYCH LOKALI
MIESZKALNYCH

1. ZESTAWIE POWIERZCHNI ANALIZOWANYCH LOKALI MIESZKALNYCH

Tabela 1. Tabela zbiorcza powierzchni użytkowych i kubatur analizowanych lokali mieszkalnych

ZESTAWIENIE ZBIORCZE POWIERZCHNI UŻYTKOWYCH I KUBATUR ANALIZOWANYCH LOKALI MIESZKALNYCH														
Oznaczenie lokalu mieszkalnego	Kubatura [m³]	Powierzchnia użytkowa [m²]												
		Lokalu mieszkalnego	Przedpokój	Pokój dzienny	Aneks kuchenny	Łazienka	Pokoje sypialne	Toaleta	Garderoba	Pom. pom.	Balkon/taras	Ogródek	Antresola	Korytarz/Komunikacja
O1.M1	77,18	30,87	5,57	16,50	3,75	5,05	-	-	-	-	7,31	-	-	-
O1.M2	110,08	44,03	4,65	17,70	7,50	4,92	9,26	-	-	-	8,20	-	-	-
O1.M3	142,70	57,08	13,04	17,98	4,48	4,45	8,14; 8,99	-	-	-	11,38	-	-	-
O1.M4	196,53	78,61	12,48	25,52	5,25	5,46	8,59; 9,98; 11,33	-	-	-	43,34	-	-	-
O2.M1	86,33	34,53	3,28	20,82	5,50	4,93	-	-	-	-	5,03	-	-	-
O2.M2	129,33	51,73	3,00	20,08	6,76	5,37	16,52	-	-	-	5,03	-	-	-
O2.M3	172,73	69,09	14,08	20,51	4,84	5,06	10,40; 14,20	-	-	-	12,55	-	-	-
O2.M4	193,70	77,48	12,53	17,05	5,67	4,95	11,72; 12,55; 13,01	-	-	-	5,63; 18,46	-	-	-
O3.M1	110,85	44,34	6,95	27,92	4,84	4,63	-	-	-	-	5,18	-	-	-
O3.M2	138,08	55,23	6,95	17,03	4,84	4,63	10,89	-	-	-	5,18	-	-	-
O3.M3	137,63	55,05	3,47	22,42	5,12	5,46	9,08; 9,50	-	-	-	11,98	-	-	-
O3.M4	241,10	96,44	12,13	33,19	7,50	8,46	9,20; 9,20; 16,76	-	-	-	58,82	-	-	-
O4.M1	120,25	48,10	5,60	31,70	6,30	4,50	-	-	-	-	7,40	-	-	-
O4.M2	117,00	46,80	5,60	19,60	6,30	4,50	10,80	-	-	-	7,40	-	-	-
O4.M3	163,25	65,30	7,10	24,50	6,30	4,50	11,40; 11,50	-	-	-	9,10	-	-	-
O4.M4	223,75	89,50	16,80	28,70	6,60	6,00	9,60; 10,60; 11,20	-	-	-	35,70	-	-	-
O5.M1	74,08	29,63	2,96	18,94	4,02	3,71	-	-	-	-	7,53	-	-	-
O5.M2	147,55	59,02	2,98	14,70	4,37	6,66	16,55	3,14	4,05	-	17,00/55,43	-	-	6,57
O5.M3	190,28	76,11	9,40	28,07	8,00	7,18	10,58; 12,88	-	-	-	-	238,89	-	-
O5.M4	202,63	81,05	4,95	23,84	4,40	4,47	7,30; 7,44; 14,28	2,57	-	-	29,15/70,62	-	3,08	8,72
O6.M1	112,68	45,07	5,55	30,62	4,18	4,72	-	-	-	-	5,04	-	-	-
O6.M2	112,68	45,07	5,55	18,14	4,18	4,72	12,48	-	-	-	5,04	-	-	-
O6.M3	184,95	73,98	12,34	21,79	7,20	4,53	13,07; 13,16	1,89	-	-	11,30	-	-	-
O6.M4	254,58	101,83	20,18	33,25	6,00	4,95	10,55; 11,57; 13,05	2,28	-	-	129,00	-	-	-
O7.M1	101,00	40,40	5,00	25,90	4,80	4,70	-	-	-	-	-	15,00	-	-
O7.M2	119,25	47,70	5,60	16,80	4,80	5,70	14,80	-	-	-	-	24,90	-	-
O7.M3	182,50	73,00	7,40	17,40	8,00	5,40	9,30; 9,30; 13,60	-	-	2,60	-	47,80	-	-
O7.M4	195,68	78,27	10,70	14,25	6,25	5,40	9,70; 13,00; 18,97	-	-	-	9,10; 13,20	-	-	-
O8.M1	96,33	38,53	4,98	23,15	5,76	4,64	-	-	-	-	21,50	-	-	-
O8.M2	113,00	45,20	9,24	14,83	7,00	4,57	9,56	-	-	-	10,50	-	-	-
O8.M3	225,13	90,05	6,01	19,74	8,75	4,52	9,60; 11,63	-	-	-	17,86	-	27,00	2,80
O8.M4	234,00	93,60	7,20	22,35	6,30	3,42; 4,85	9,30; 9,83; 10,95	-	-	-	16,18	-	19,40	-
O9.M1	122,00	48,80	5,70	23,76	5,04	5,30	-	-	-	-	10,30	-	9,00	-
O9.M2	176,75	70,70	7,90	18,40	6,70	4,60	10,20	-	-	-	11,50	-	22,90	-
O9.M3	218,75	87,50	5,60	23,22	6,48	5,00	10,00; 11,80	-	-	-	7,10	-	25,40	-
O9.M4	256,48	102,59	5,29	23,65	8,25	5,90	12,50; 12,60; 13,70	1,90	6,70	3,50	20,90	-	-	8,60
O10.M1	98,68	39,47	4,64	24,86	5,80	4,17	-	-	-	-	-	27,50	-	-
O10.M2	120,60	48,24	8,92	15,89	3,96	5,01	14,46	-	-	-	-	9,36	-	-
O10.M3	162,93	65,17	9,40	18,68	6,24	5,25	10,35; 12,09	-	-	3,16	-	66,30	-	-
O10.M4	261,83	104,73	13,86	35,72	8,58	6,58	10,25; 10,94; 12,62	2,70	-	3,48	66,70	-	-	-

Tab. 2. Zestawienie powierzchni użytkowych analizowanych lokali mieszkalnych

Kategoria mieszkań	MIESZKANIE		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	29,63	39,97	48,80
M2	44,03	51,37	70,70
M3	55,05	71,23	90,05
M4	77,48	90,41	104,73
		$\bar{x} = 63,25$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 3. Zestawienie kubatur analizowanych lokali mieszkalnych

Kategoria mieszkań	MIESZKANIE		
	kubatura m ³		
	min.	śr.	max.
M1	74,08	99,94	122,00
M2	110,08	128,43	176,75
M3	137,63	178,09	225,13
M4	193,70	226,03	261,83
		$\bar{x} = 158,12$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 4. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia przedpokój

Kategoria mieszkań	PRZEDPOKÓJ		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	2,96	5,02	6,95
M2	2,98	6,04	9,24
M3	3,47	8,78	14,08
M4	4,95	11,61	20,18
		$\bar{x} = 7,86$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 5. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia pokój dzienny

Kategoria mieszkań	POKÓJ DZIENNY		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	16,50	24,42	31,70
M2	14,70	17,32	20,08
M3	17,40	21,43	28,07
M4	14,25	25,75	35,72
		$\bar{x} = 22,23$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 6. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia aneks kuchenny

Kategoria mieszkań	ANEKS KUCHENNY		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	3,75	5,00	6,30
M2	3,96	5,64	7,50
M3	4,48	6,54	8,75
M4	4,40	6,48	8,58
		$\bar{x} = 5,92$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 7. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia łazienka

Kategoria mieszkania	ŁAZIENKA		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	3,71	4,64	5,30
M2	4,50	5,07	6,66
M3	4,45	5,14	7,18
M4	3,42	5,49	8,46
		$\bar{x} = 5,09$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 8. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia pokoje sypialne

Kategoria mieszkania	POKOJE SYPIALNE		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	–	–	–
M2	9,26	12,55	16,55
M3	8,14	11,64	14,20
M4	7,30	11,40	18,97
		$\bar{x} = 11,86$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 9. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia toaleta

Kategoria mieszkania	TOALETA		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	–	–	–
M2		3,14	
M3		1,89	
M4	1,90	2,30	2,70
		$\bar{x} = 2,44$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 10. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia garderoba

Kategoria mieszkania	GARDEROBA		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	–	–	–
M2		4,50	
M3	–	–	–
M4		6,70	
		$\bar{x} = 5,60$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 11. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia pomocnicze

Kategoria mieszkania	POMIESZCZENIE POMOCNICZE		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	–	–	–
M2	–	–	–
M3	2,60	2,88	3,16
M4	3,48	3,49	3,50
		$\bar{x} = 3,19$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 12. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia toaleta

Kategoria mieszkania	BALKON/TARAS		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	5,03	8,32	21,50
M2	5,03	13,92	55,43
M3	7,10	11,61	17,86
M4	5,63	39,75	129,00
		$\bar{x} = 18,40$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 13. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia toaleta

Kategoria mieszkania	OGRÓDEK		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	15,00	21,25	27,50
M2	9,36	17,13	24,90
M3	47,80	117,66	238,89
M4	–	–	–
		$\bar{x} = 52,01$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 14. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia antresola

Kategoria mieszkania	ANTRESOLA		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1		9,00	
M2		22,90	
M3	25,40	–	27,00
M4		19,40	
		$\bar{x} = 17,10$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 15. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia korytarz/komunikacja

Kategoria mieszkania	KORYTARZ/KOMUNIKACJA		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	–	–	–
M2	–	–	–
M3		2,80	
M4	3,00	–	8,60
		$\bar{x} = 2,80$	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 16. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia kl. schodowa

Kategoria mieszkania	KLATKA SCHODOWA		
	powierzchnia użytkowa m ²		
	min.	śr.	max.
M1	–	–	–
M2		6,57	
M3	–	–	–
M4		8,72	
		$\bar{x} = 7,65$	

Źródło: opracowanie własne.

2 WSPÓŁCZESNE KIERUNKI W PROJEKTOWANIU MIESZKAŃ W POLSCE

Od początku XX wieku Prawo budowlane i Warunki techniczne w Polsce podlegały dokładnej regulacji, tak aby uwzględniać potrzeby techniczne, ekonomiczne i administracyjne. Prawo Budowlane oraz Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, ulegały i ulegają ciągłym aktualizacjom, uwzględniając postęp techniczny i technologiczny. Poniżej przedstawiono wykaz zmian rozporządzenia Warunków technicznych przez ostatnie 90 lat.

1928 r.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. nr 23, poz. 202)

1961 r.

Rozporządzenie przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 21 lipca 1961 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego (Dz. U. nr 38, poz. 196) wprowadzone na mocy Prawa Budowlanego z 1961.

1966 r.

Rozporządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 11 czerwca 1966 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego (Dz. U. nr 26, poz. 157)

Zarządzenie nr 130 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 29 czerwca 1966 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego (Dz. Bud. Z 1966 r. nr 10, poz. 44)

1980 r.

Rozporządzenie Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 3 lipca 1980 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki (Dz. U. nr 17, poz. 62)

1988 r.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 19 grudnia 1988 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki (Dz. U. nr 42, poz. 333)

1990 r.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 4 października 1990 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki (Dz. U. nr 70, poz. 412)

1993 r.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 22 stycznia 1993 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki (Dz. U. nr 12, poz. 56)

1994 r.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 1995 r. nr 10, poz. 46)
Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. nr 89, poz. 414)

1996 r.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 4 kwietnia 1996 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 45, poz. 200)

1997 r.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 września 1997 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 132, poz. 878)

2002 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690)

2003 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lutego 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 33, poz. 270)

2004 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 109, poz. 1156)

2008 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 201, poz. 1238)
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 228, poz. 1514)

2009 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 56, poz. 461)

2010 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 10 grudnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 239, poz. 1597)

2013 r.

Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 22 listopada 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 1289)

2014 r.

Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 926)

2015 r.

Obwieszczenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 1422 z dnia 18 września 2015 r.)

2018 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 14 listopada 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 2285), które weszło w życie 1 stycznia 2018 r. z wyjątkiem § 1 pkt. 28., który wszedł w życie 9 grudnia 2018 r.³²¹

2022 r.

Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia ministra infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Wielokrotność aktualizacji przepisów ukazuje wielokrotne aktualizacje. Obecnie szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych opisano w Dziale III, rozdział 7, §90–§95. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

³²¹ <https://www.snb.org.pl/historia-warunkow-technicznych>, dostęp: 23.02.2023 r.

Poniższe tabele przedstawiają wymagania techniczne i wytyczne projektowe niezbędne przy projektowaniu pomieszczeń mieszkalnych.

Tab. 17. Szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

Mieszkanie jednopokojowe	
Wymagane pomieszczenia	Uwagi
Pomieszczenie mieszkalne	Bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym.
Kuchnia lub aneks kuchenny	Bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym. Dopuszcza się kuchnie bez okien lub aneks kuchenny połączony z przedpokojem pod warunkiem zastosowania wentylacji grawitacyjnej – w przypadku kuchni elektrycznej, mechanicznej wywiewnej – w przypadku kuchni gazowej. Dopuszcza się aneks kuchenny połączony z pokojem pod warunkiem zastosowania wentylacji i kuchni elektrycznej.
Łazienka	Możliwość zainstalowania wanny lub kabiny natryskowej, umywalki, miski ustępowej (jeżeli nie ma ustępu wydzielonego).
Ustęp wydzielony lub miska ustępowa w łazience	–
Przestrzeń składowania	–
Miejsce umożliwiające usytuowanie automatycznej pralki domowej	–
Przestrzeń komunikacji wewnętrznej	Możliwość przeniesienia chorego na noszach. Możliwość wykonania manewru wózkiem inwalidzkim w miejscu zmiany kierunku ruchu. Minimalna szerokość w świetle 1,2 m z dopuszczeniem zwężenia 0,9 m na odcinku nie większym niż 1,5 m.

Źródło: Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, §90–§95.

Tab. 18. Szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

Mieszkanie wielopokojowe	
Wymagane pomieszczenia	Uwagi
Pomieszczenie mieszkalne	Bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym.
Kuchnia lub aneks kuchenny	Bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym. Dopuszcza się stosowanie aneksu w pokoju przeznaczonym na pobyt dzienny pod warunkiem zastosowania w aneksie wentylacji.
Łazienka	Możliwość zainstalowania wanny lub kabiny natryskowej, umywalki, miski ustępowej (jeżeli nie ma ustępu wydzielonego).
Ustęp wydzielony lub miska ustępowa w łazience	–
Przestrzeń składowania	–
Miejsce umożliwiające usytuowanie automatycznej pralki domowej	–
Przestrzeń komunikacji wewnętrznej	Możliwość przeniesienia chorego na noszach. Możliwość wykonania manewru wózkiem inwalidzkim w miejscu zmiany kierunku ruchu. Minimalna szerokość w świetle 1,2 m z dopuszczeniem zwężenia 0,9 m na odcinku nie większym niż 1,5 m.

Źródło: Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, §90–§95.

Tab. 19. Szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

Wytyczne projektowe					
Wymagane pomieszczenia	wys. pom. w świetle	szer. drzwi do pom. w świetle ościeżnicy	wys. drzwi do pom. w świetle ościeżnicy	szer. w świetle ścian pom.*2	min. pow. użytkowa mieszkania
Pomieszczenie mieszkalne	2,5	0,8 m	2,0 m	2,2 m – pokój sypialny przewidziany dla jednej osoby, 2,7 m – pokój sypialny przewidziany dla dwóch osób	25 m ²
Kuchnia lub aneks kuchenny	2,5	0,8 m	2,0 m	1,8 m – kuchnia w mieszkaniu jednopokojowy 2,4 m – kuchnia w mieszkaniu wielopokojowym	
Łazienka	2,5*1	0,8 m	2,0 m	–	
Ustęp wydzielony lub miska ustępowa w łazience	2,5*1	0,8 m	2,0 m	–	
Przestrzeń składowania	2,5	0,8 m	2,0 m	–	
Miejsce umożliwiające usytuowanie automatycznej pralki domowej	2,5	0,8 m	2,0 m	–	
Przestrzeń komunikacji wewnętrznej	2,5	0,8 m 0,9 m dla drzwi wejściowych do mieszkania	2,0 m	–	

Źródło: Warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, §90-§95.

*1 dopuszczalne zmniejszenie wysokości do 2,2 m w świetle w przypadku wyposażenia pomieszczenia w wentylację mechaniczną wywiewną lub nawiewno-wywiewną.

*2 Obwieszczenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 1422 z dnia 18 września 2015 r.) – obecnie uchyla się ust.1 i ust. 2 §94, §94 otrzymuje brzmienie: mieszkanie powinno mieć powierzchnię użytkową nie mniejszą niż 25 m².

3 PROJEKTY STUDENTÓW TEMATYCZNIE UWZGLĘDNIAJĄCE ZAŁOŻENIA PROWADZONYCH BADAŃ

Prezentacja studenckich projektów koncepcyjnych, wykonanych w ramach przedmiotu Projektowanie Architektoniczne – Projektowanie Wielorodzinnych Zespołów i Budynków Mieszkalnych, uwzględnia tematycznie założenia prowadzonych badań nad przestrzenią zamieszkiwania w obrębie lokali mieszkalnych.

Projekty realizowano w oparciu o uzyskany kierunek badawczy na podstawie przyjętych kryteriów architektonicznych, dla których mieszkania jednopokojowe odznaczają się symultanicznym charakterem wykonywanych czynności określających stan mieszkania, plastycznością strukturalną przekształcalną z otwartym modelem strefowania oraz zwartą organizacją użytkowania.

Mieszkania dwupokojowe i więcej charakteryzują się liniowym (chronologicznie) charakterem czynności, plastycznością strukturalną przekształcalną z pośrednim modelem strefowania oraz w większości przypadków zwartą liniową organizacją użytkowania.

W kontekście obranych kryteriów pozaarchitektonicznych mieszkania wykazują tendencje skierowane ku przestrzeniom prawdziwym w filozoficznym kontekście postrzegania relacji przestrzennych, egzystencjalnie utożsamiane z poczuciem i posiadaniem miejsca w przestrzeni.

Prace wykonane w latach 2020–2022 zostały zaprezentowane na wystawie „M3, M4, MBYTOM. Mieszkać w Bytomiu” 23 maja 2022 roku w Agorze, Galerii „Na Poziomie” w Bytomiu.

Rok akademicki: 2020/2021

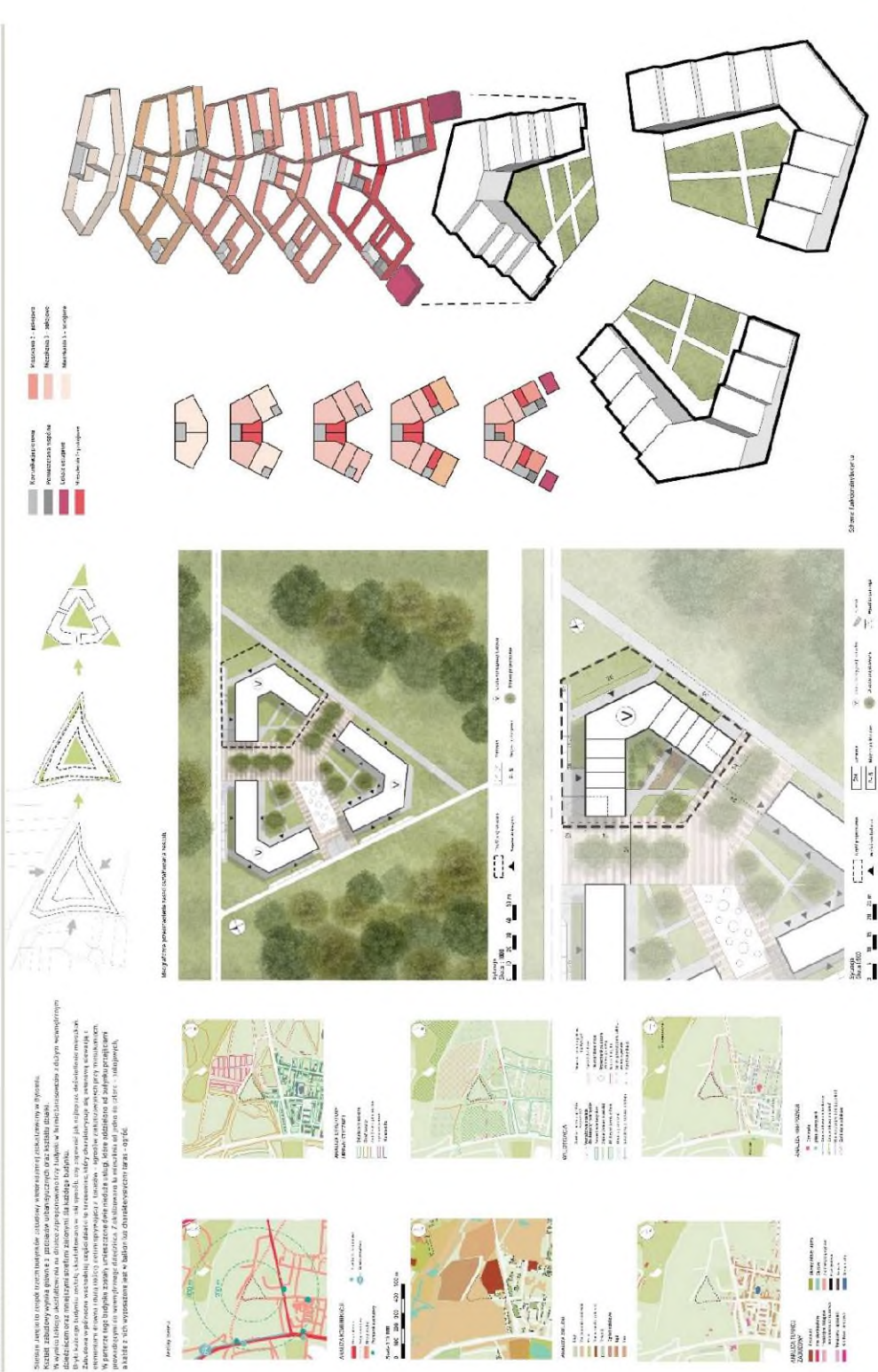
Autor: Alicja Kaim

Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

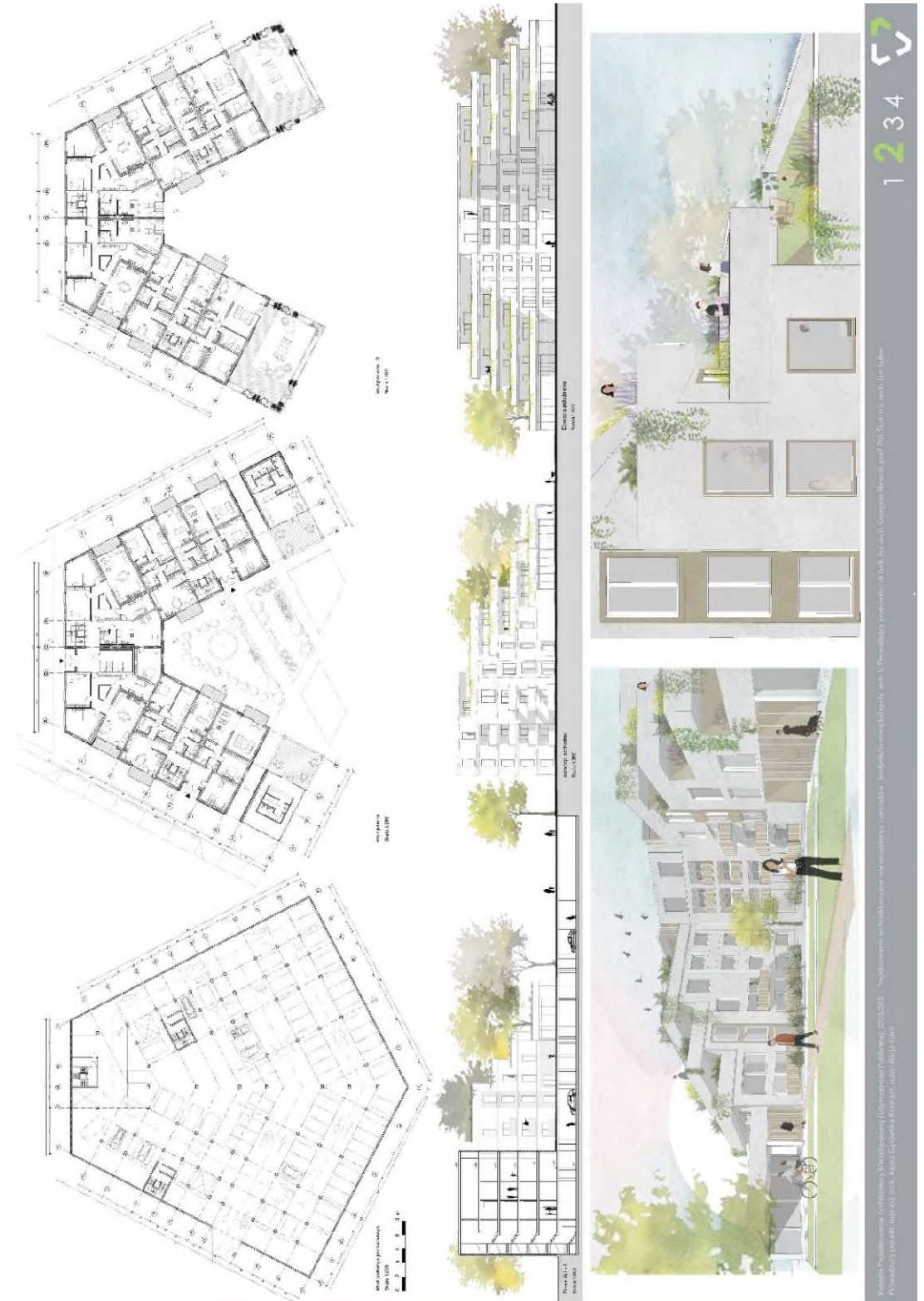
Silesian JUNGLE

Silesian Jungle to zespół trzech kompleksów mieszkaniowych w skrajnie północno-wschodniej części Katowic. W tym miejscu planowane jest budownictwo wielokondygnacyjne, które ma być odpowiedzią na potrzeby mieszkaniowe mieszkańców. Zaprojektowano trzy budynki, które będą różnić się formą i kolorystyką. Budynki te będą połączone ze sobą wspólnymi elementami, które stworzą spójny zespół. W tym celu zaprojektowano wspólny dziedzińc i przestrzeń zieloną. W tym celu zaprojektowano również wspólny parking i przestrzeń zieloną. W tym celu zaprojektowano również wspólny parking i przestrzeń zieloną.

Ryc. 1. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2020/2021
Autor: Alicja Kaim
Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 2. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2020/2021

Autor: Alicja Kaim

Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 3. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2020/2021

Autor: Alicja Kaim

Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 4. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

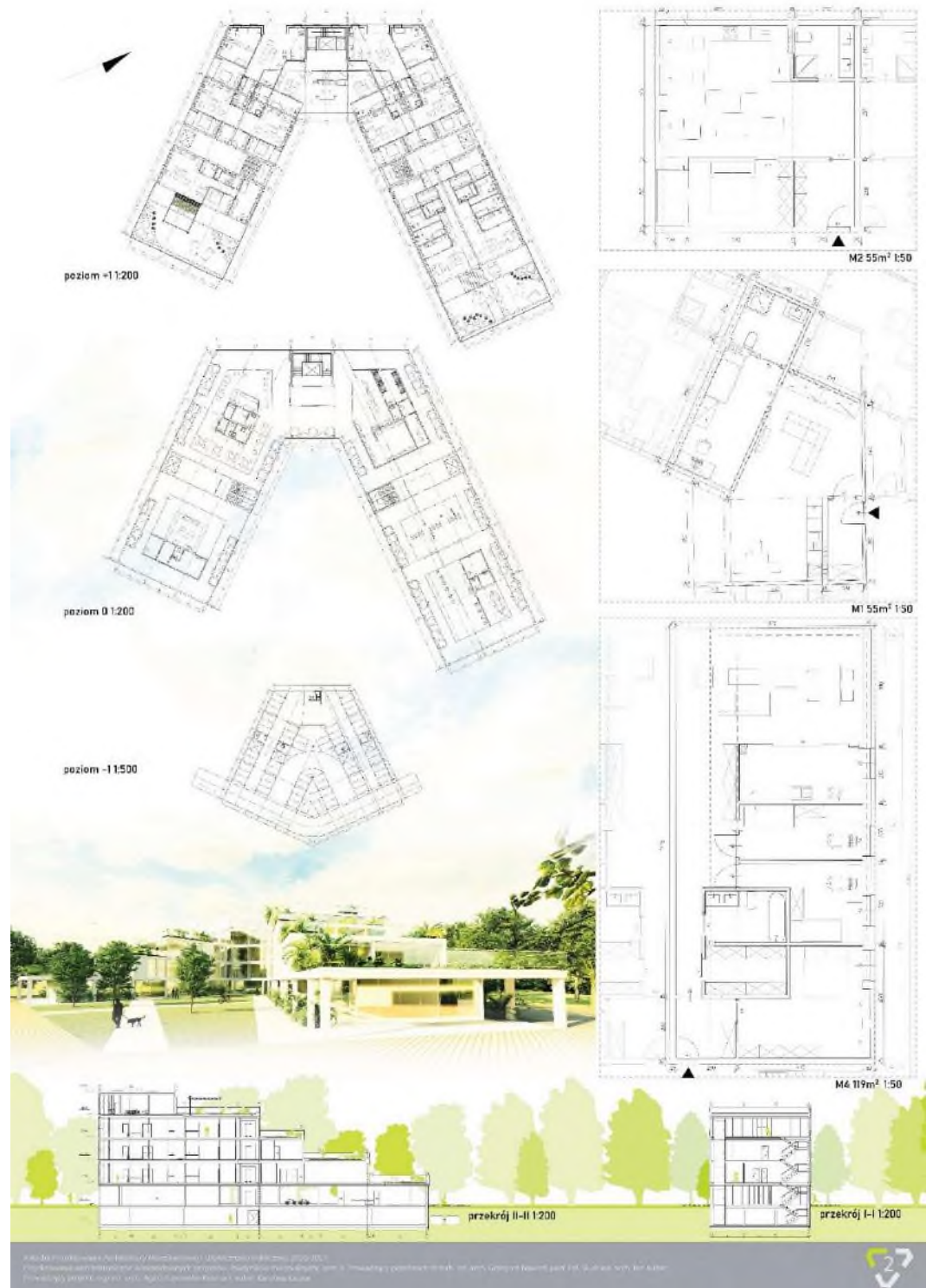

Rok akademicki: 2020/2021

Autor: Karolina Kaczor

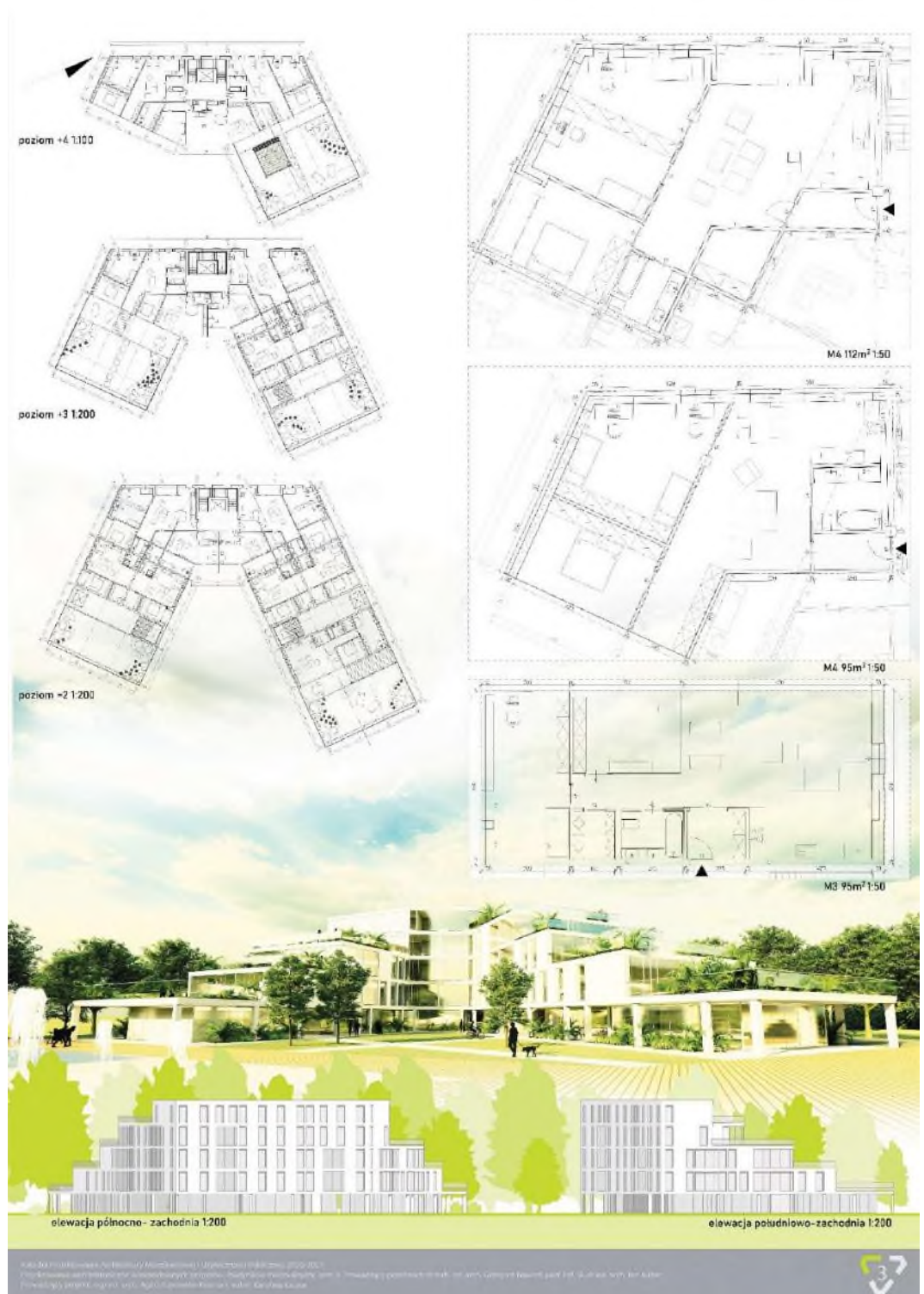
Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 6. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2020/2021
Autor: Karolina Kaczor
Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 7. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

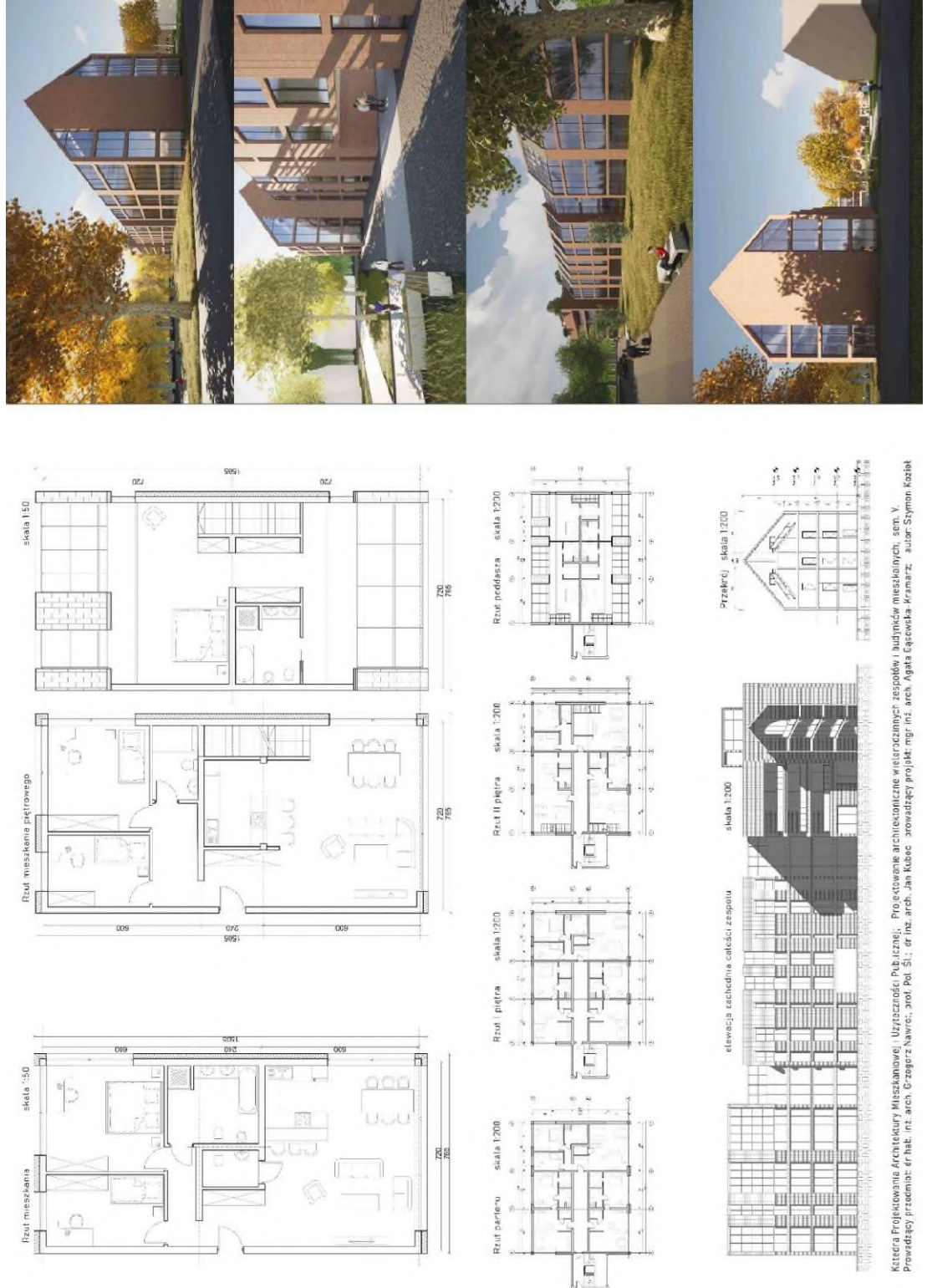

Rok akademicki: 2020/2021

Autor: Szymon Kozieł

Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 9. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2020/2021

Autor: Szymon Kozieł

Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Katedra Projektowania Architektury Mieszkaniowej i Użyteczności Publicznej, Projektowanie architektoniczne wie oddzielnych zespołów i budynków mieszkalnych: sam. V.
Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. arch. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec; Prowadzący projekt: mgr inż. arch. Agata Gąsowska-Kramarz; autor: Szymon Kozieł

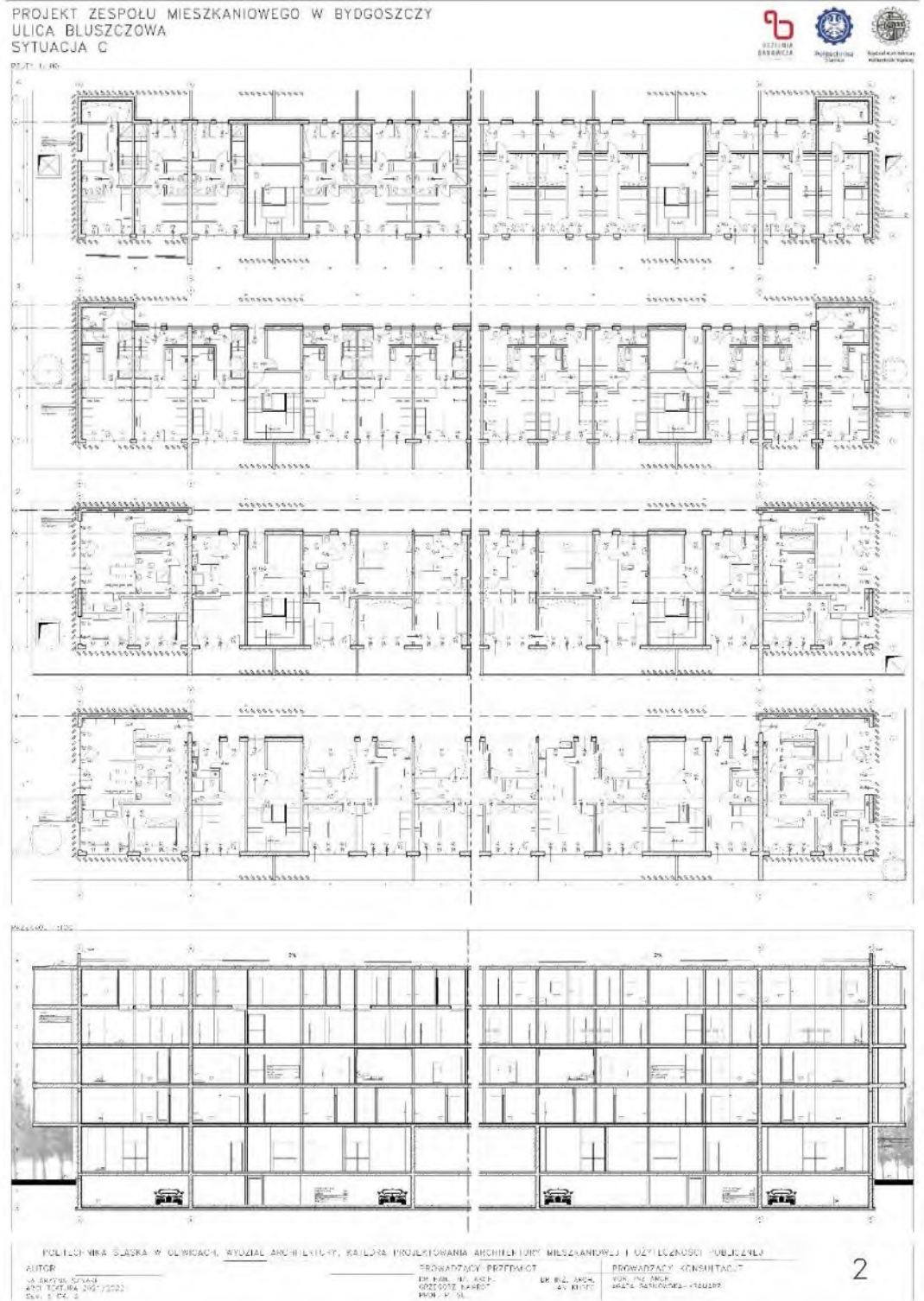
Ryc. 10. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Katarzyna Sznabel
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

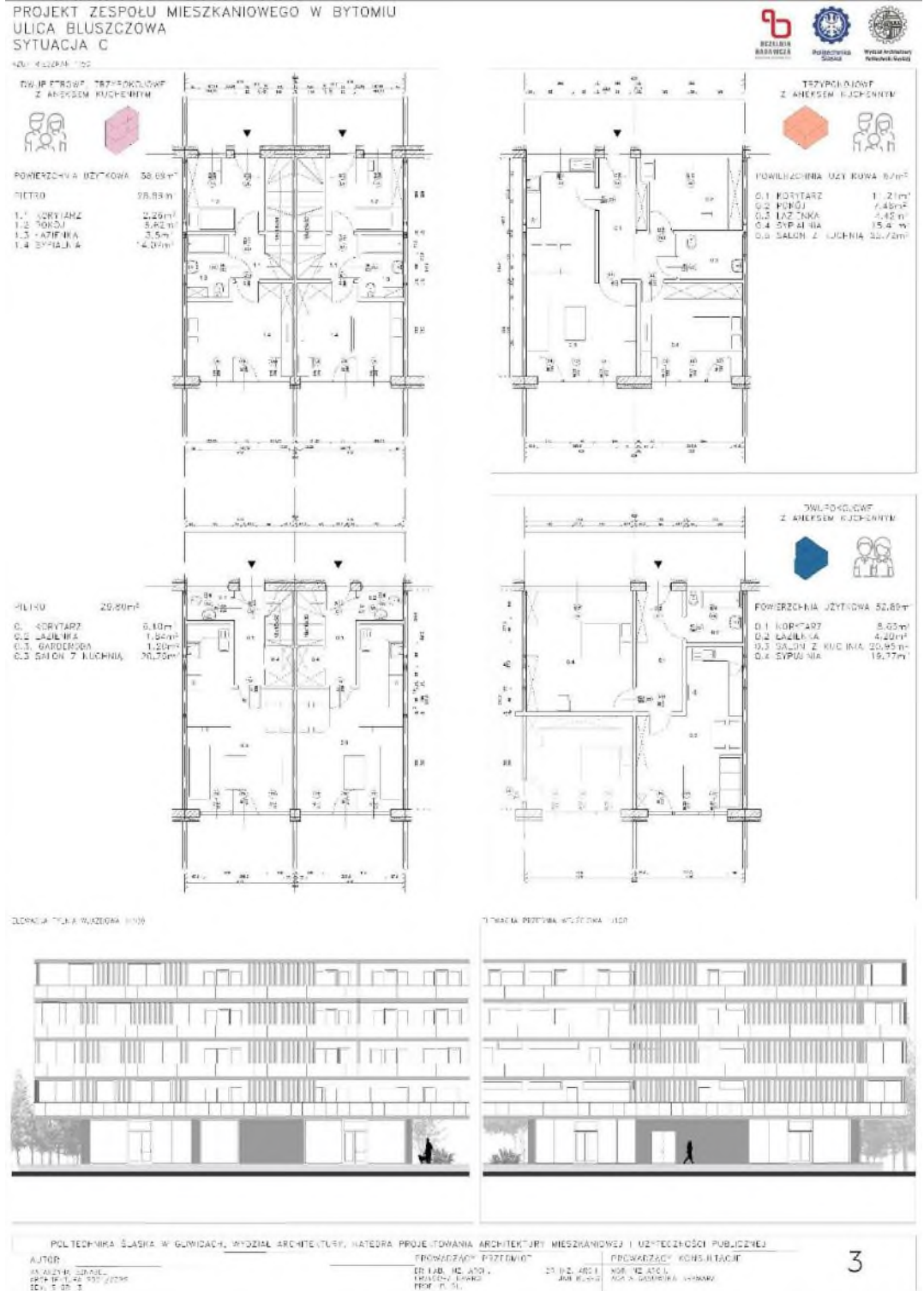
Ryc. 11. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Katarzyna Sznabel
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 12. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

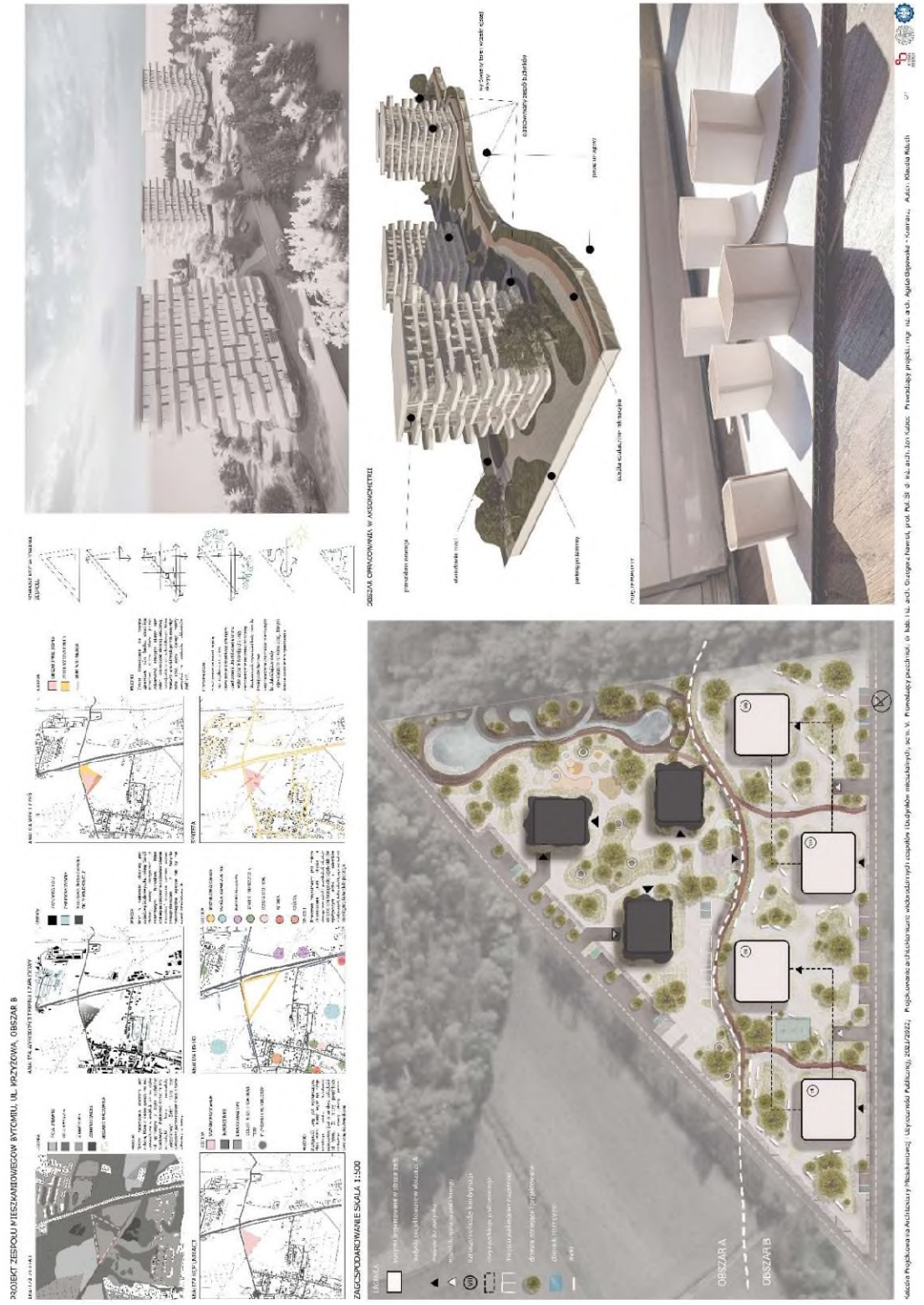
Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Katarzyna Sznabel
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 13. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

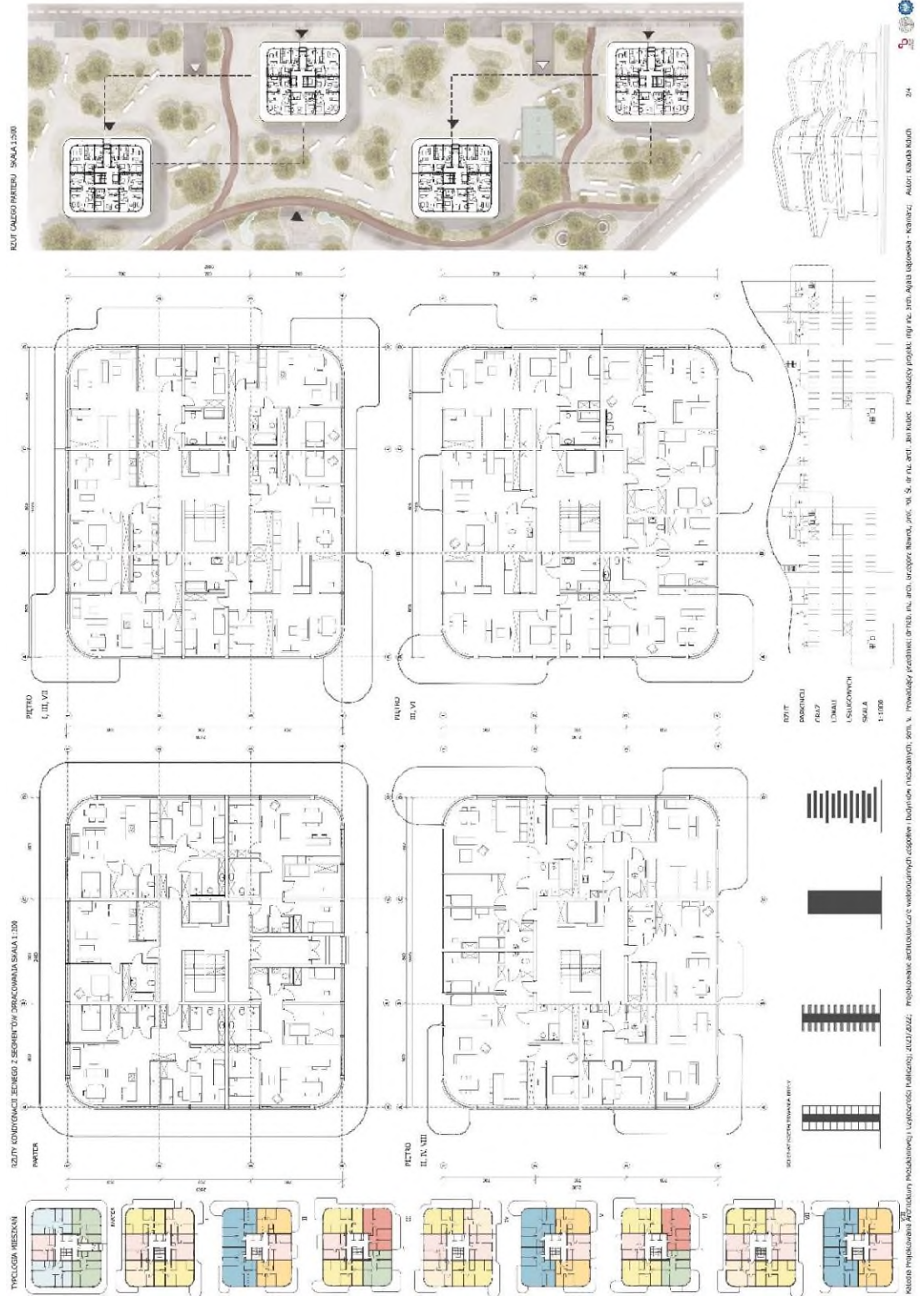

Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Klaudia Rduch
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 15. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

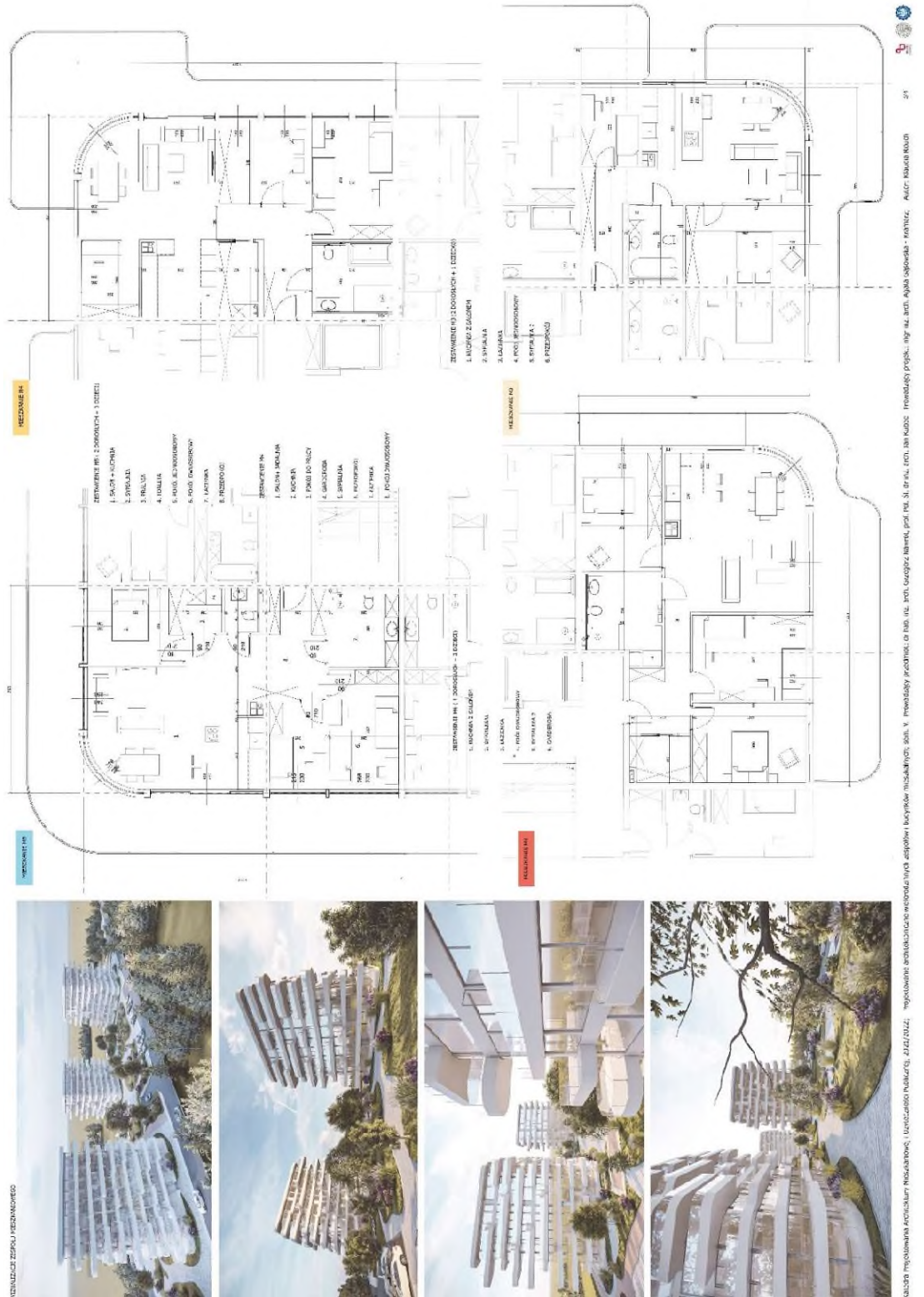
Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Klaudia Rduch
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 16. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Klaudia Rduch
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 17. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

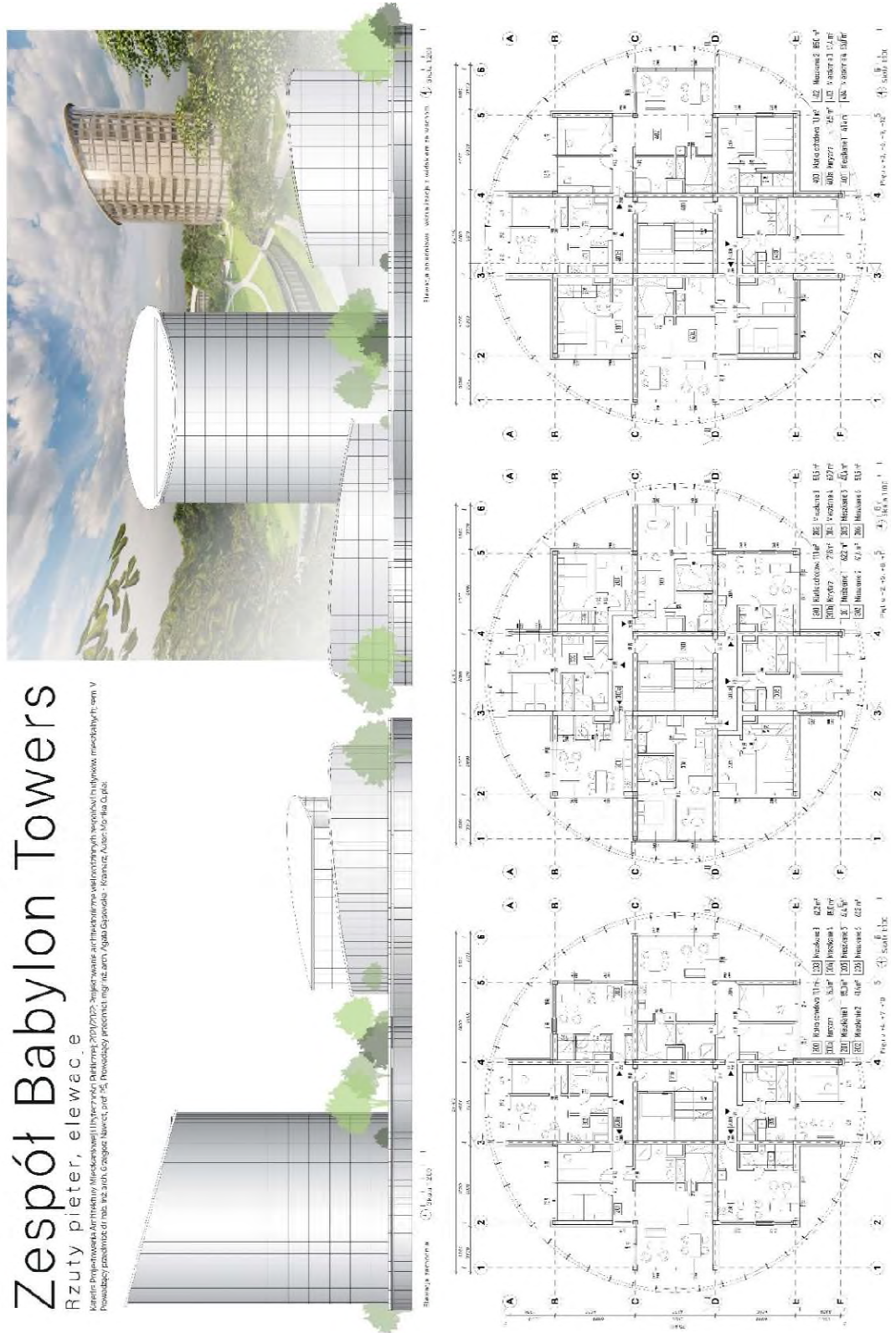
Rok akademicki: 2021/2022
Autor: Klaudia Rduch
Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 18. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

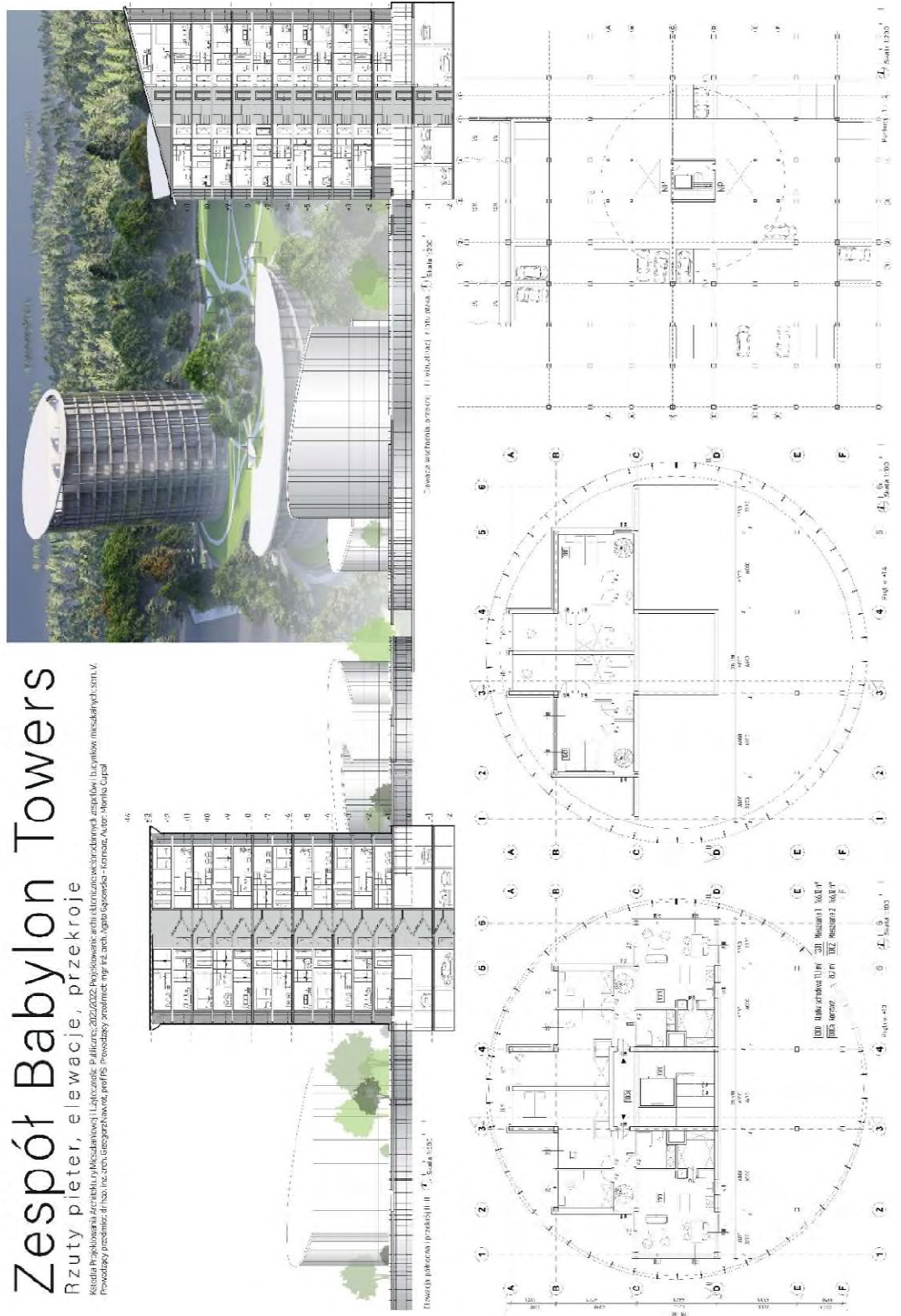

Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Monika Cupiał
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 20. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2021/2022
 Autor: Monika Cupiał
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Zespół Babilon Towers

Rzuty pieter, elewacje, przekroje

Katedra Projektowania Architektury i Inżynierii Lądowej, Politechniki Śląskiej, ul. Krzywobłotki 2, Katowice, 40-009, 2021/2022. Projektowane architektoniczne i inżynierskie zespoły: Lucylylow misakarych, s.m. V. Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot, prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec. Autor: Monika Cupiał

Ryc. 21. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2021/2022

Autor: Monika Cupiał

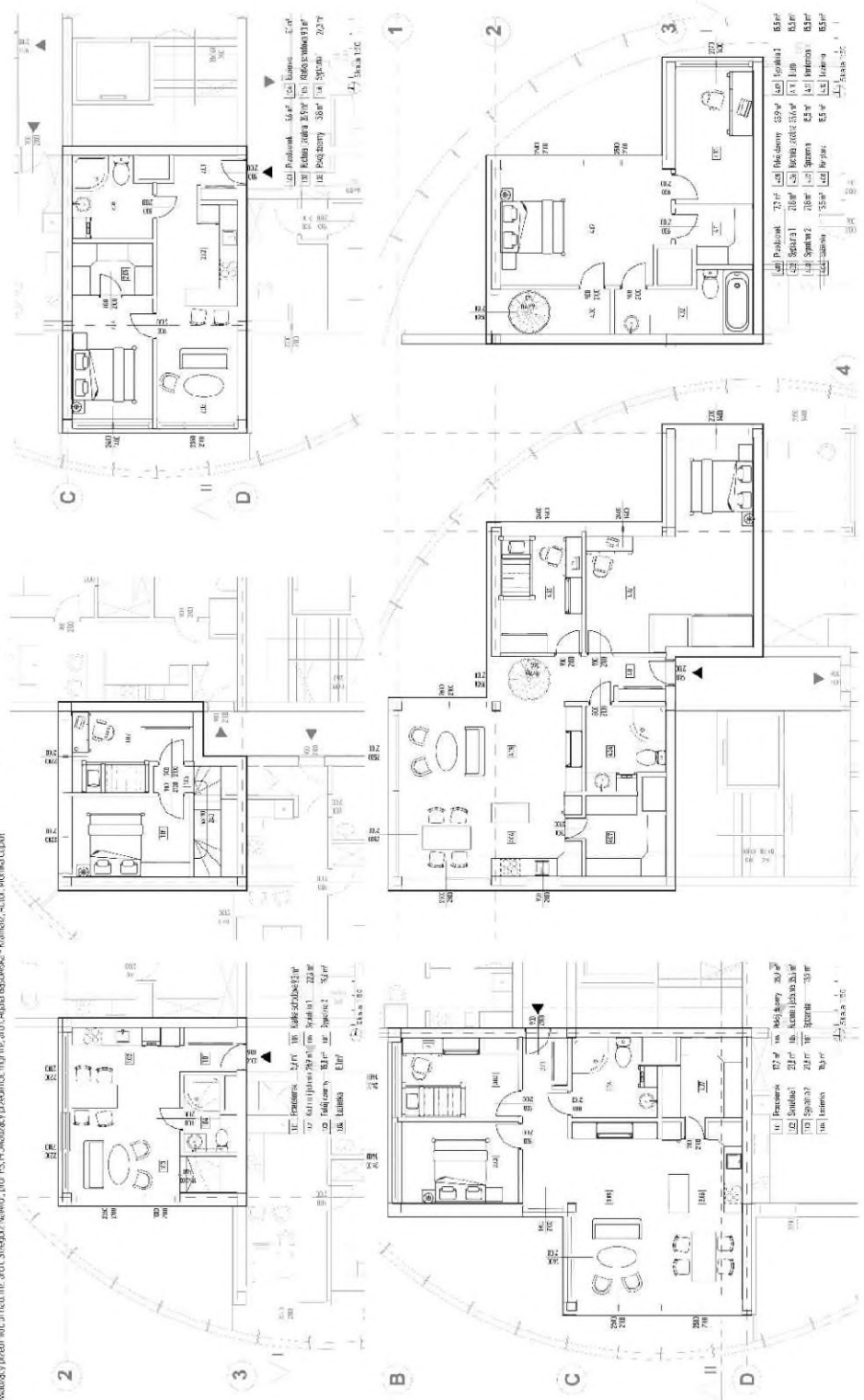
Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Zespół Babylon Towers

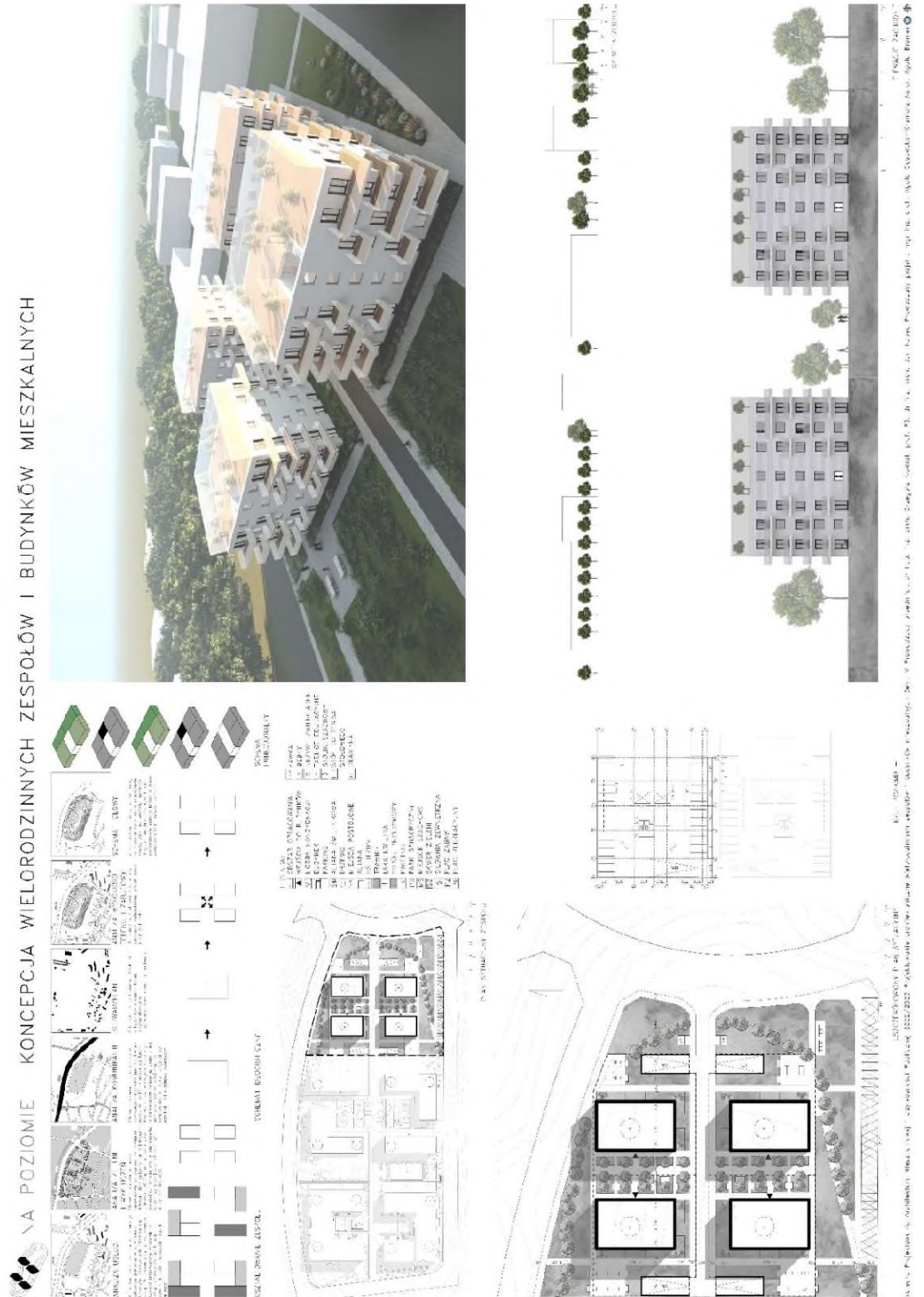
Rzuty mieszkań

Konceptualny projekt koncepcyjny zaliczeniowy. Użytkownicy: studenci i pracownicy Wydziału Architektury i Urbanistyki, Uniwersytetu Technicznego w Lublinie. Autor: Monika Cupiał.

Ryc. 22. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2022/2023
 Autor: Agata Bromer
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 23. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

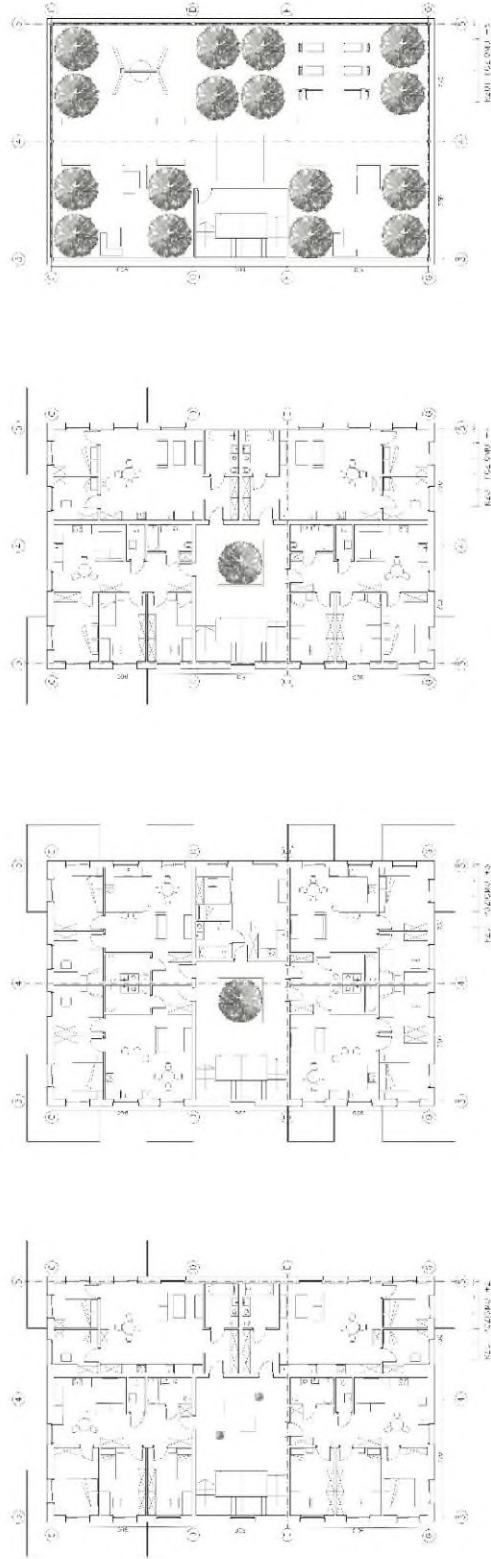
Rok akademicki: 2022/2023

Autor: Agata Bromer

Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz

Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

NA POZIOMIE KONCEPCJA WIELORODZINNYCH ZESPOŁÓW I BUDYNKÓW MIESZKALNYCH

Ryc. 25. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

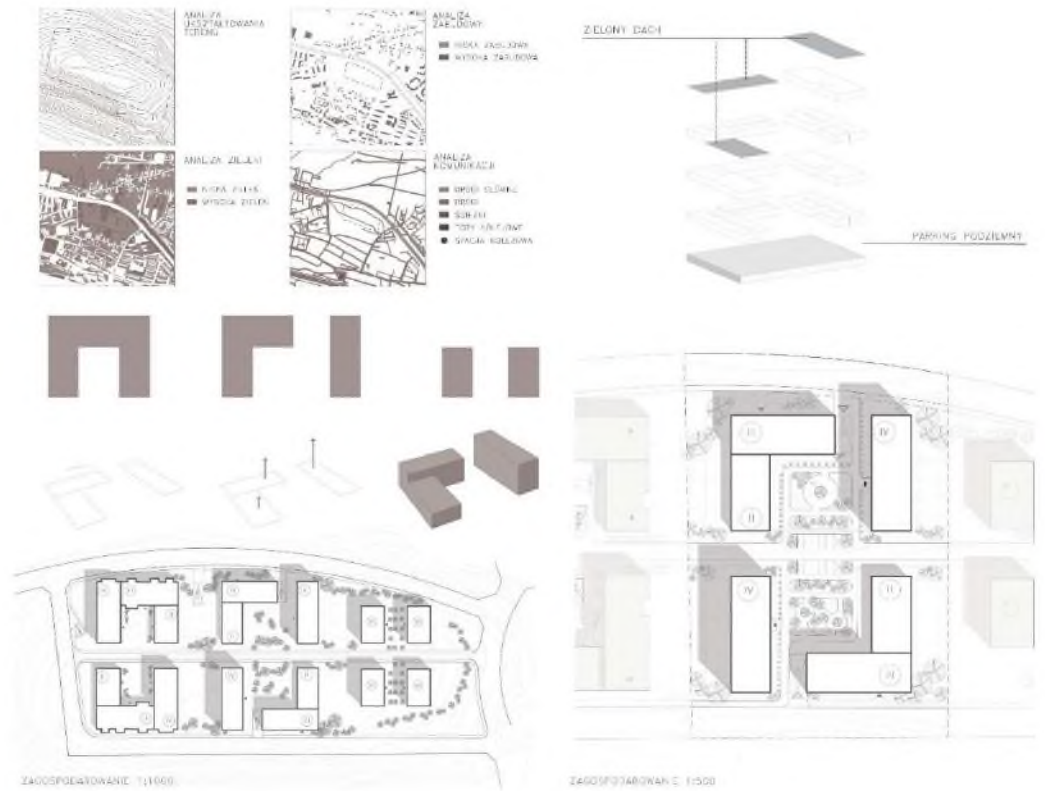

Rok akademicki: 2022/2023
 Autor: Weronika Olesiak
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Biuletyn Projektowania Architektury Mieszkaniowej i Urbanistycznej | 1002/2023 | Projektowanie architektoniczne wielokondygnacyjnej zabudowy 7-budynków mieszkalnych | etap V
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot, prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec
 Prowadzący zajęcia: mgr inż. arch. Agata Gąsowska-Kramarz, autor: Weronika Olesiak

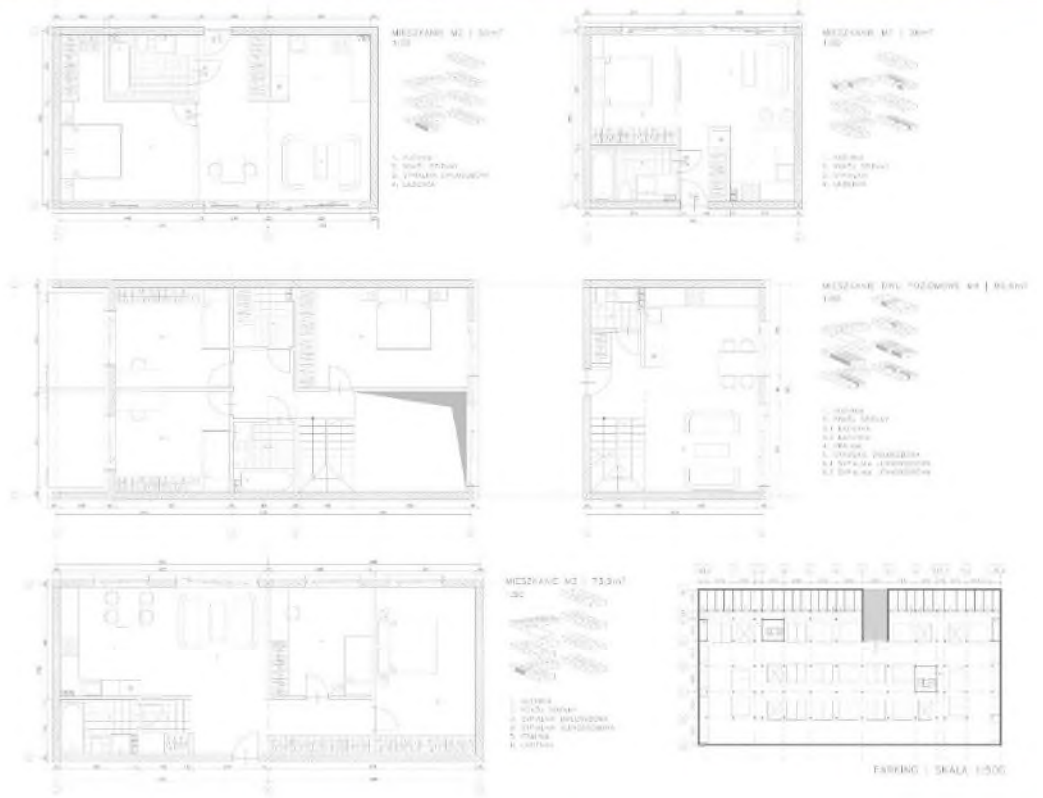
Ryc. 30. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2022/2023
Autor: Weronika Olesiak
Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 31. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

Rok akademicki: 2022/2023
 Autor: Weronika Olesiak
 Prowadzący zajęcia: Agata Gąsowska-Kramarz
 Prowadzący przedmiot: dr hab. inż. Grzegorz Nawrot prof. Pol. Śl.; dr inż. arch. Jan Kubec

Ryc. 32. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

PODSUMOWANIE

Współczesne kierunki projektowe w teorii architektury mieszkaniowej są ściśle określone przez ciągłe zmiany techniczne, technologiczne i administracyjne oraz rynkowe. Deweloperzy wytyczają rynek zbytu i tym samym kreują rękami projektantów mieszkania o minimach funkcjonalnych i maksymach kredytowych. Wysokie ceny i niewielki metraż to problem współczesnych czasów nie tylko na terenie Opola. Inny problem stanowi nieuczciwość dewelopera względem beneficjenta oraz problem wykupu tak zwanej „dziury w ziemi”. Jest to bardzo ryzykowne, ale ukazuje, jak wielki jest popyt na nowe mieszkania.

Kolejny problem stanowią wytyczne projektowe w aktualizowanych od 90 lat Warunkach technicznych. Minimum projektowe wielkości mieszkania w postaci 25 m² jest zastanawiające. Staje się wytyczną i nie lada zadaniem dla architekta, który za aksjomat ma przyjąć umieszczenie jak największej liczby mieszkań, zachowując zgodność obowiązujących warunków i norm. Współczesne procesy społeczne i technologiczne nadają nowego znaczenia teorii projektowania mieszkania jako *wygodnej przestrzeni życia*. Szeroka analiza pojęcia domu/mieszkania oraz przeprowadzone badania przestrzeni mieszkalnej stanowią narzędzie do przyjęcia nowego odniesienia w kierunku projektowania.

Minimalne wielkości projektowe na podstawie przeprowadzonych badań literaturowych i własnych doświadczeń projektowych w zawodzie architekta i konstruktora wskazują na wprowadzenie radykalnych zmian w zakresie projektowania wewnętrznej przestrzeni życia. Wskazane w warunkach technicznych uwagi w zakresie poszczególnych pomieszczeń dla mieszkań jednopokojowych i wielopokojowych oraz wytyczne projektowe są niewystarczające. Brak jednoznacznie przyjętych wartości liczbowych: powierzchni użytkowej i kubatury dla poszczególnych pomieszczeń.

Przeprowadzone badania średnich wielkości pomieszczeń wykazują kształtowanie się pow. mieszkań jednopokojowych w granicy 30,00 m², mieszkań dwupokojowych w granicy 44,00 m², mieszkań trzypokojowych w granicy 55,00 m² i mieszkań czteropokojowych w granicy 74,00 m². Wydzielonych pomieszczeń kuchni zastąpionych aneksami kuchennymi, dla których średnia powierzchnia wynosi 5,90 m², pokoje dzienne kształtują się w zakresie 22,00 m², pokoje sypialne 12,00 m², łazienki 5,00². Rzadziej projektuje się osobne toalety oraz garderoby i pomieszczenia pomocnicze. Warto zauważyć występowanie

balkonów/tarasów oraz w kondygnacji przyziemia przestrzeni przeznaczonych na indywidualne przydomowe ogródki.

Współczesne normatywy projektowe wymagają dopełnienia o wartości zapewniające wygodną, nie za małą przestrzeń użytkową wnętrza, zapewniając tworzenie odpowiednich relacji międzyludzkich i zdrowego społeczeństwa.

BIBLIOGRAFIA

Fotografia strony 6: Osiedle Nowa Ozimska, Opole, 2021, źródło: autor.

BIBLIOGRAFIA

Publikacje i artykuły naukowe

1. Adamczewska–Wejchert Hanna, *Kształtowanie zespołów mieszkaniowych*, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 1985.
2. Alberti Leon Baptysta, *Ksiąg dziesięć o sztuce budowania (Libri de re aedificatoria decem)*, przeł. Biegańska Irena, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1960.
3. Alexander Christopher, *Jezyk wzorców. Miasta – Budynki – Konstrukcje (A pattern Language. Towns – Buildings – Construction)*, przeł. Kaczanowska Aleksandra, Maliszewska Karolina, Trzebiatowska Małgorzata, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.
4. Azkuna Inaki, *Smart Cities Study: International study on the situation of ICT, innovation and Knowledge in cities*, The Committee of Digital and Knowledge-based Cities of UCLG, Bilbao, 2012.
5. Bańka Augustyn, *Architektura psychologicznej przestrzeni życia. Behavioralne Podstawy Projektowania*, Stowarzyszenie Psychologia i Architektura, Poznań 2016.
6. Bańka Augustyn, *Historia badań dotyczących człowieka i środowiska w Polsce. Forma i przestrzeń w świadomości użytkowników i projektantów*, Stowarzyszenie Psychologia i Architektura, Poznań 2003.
7. Baudrillard Jean, *Symulakry i symulacja (Simulacres et simulation)*, przeł. Królak Sławomir, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2005.
8. Bollnow Otto Friedrich, *Przestrzeń mieszkalna (Lived-space)*, przeł. Dominic Gerlach (Saint Joseph`s College, Rensselaer, Indiana), *Philosophy Today* 5 (1961), No. 1/4, Rensselaer 1961.
9. Bonenberg Wojciech, *Architektura jako marka miasta na przykładzie aglomeracji poznańskiej*, *Czasopismo Techniczne, Architektura*, zeszyt 1-A/2012, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2012.
10. Bonenberg Wojciech, *Mapy emocjonalne jako metoda diagnozy przestrzeni publicznych – na przykładzie miasta Poznania*, *Czasopismo Techniczne, Architektura*, zeszyt 2-A/2010, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2010.
11. Brukalska Barbara, *Zasady społeczne projektowania osiedli mieszkaniowych*, Trzaska, Evert i Michalski, Warszawa 1948.
12. Bryson Bill, *W domu. Krótka historia rzeczy codziennego użytku (At home. A short history of private life)*, przeł. Bieroń Tomasz, Wydawnictwo Zyski S-ka, Poznań 2013.

13. Bryson Bill, *Krótką historią prawie wszystkiego (A Short History of Nearly Everything)*, przeł. Bieroń Jacek, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2006.
14. Carvalho Luis, Santos Inês Plácido, Van Winden Willem, *Knowledge spaces and places: From the perspective of a "born-global" start-up in the field of urban technology*, sciencedirect.com 2014, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0957417414000785>, dostęp: 02.06.2023 r.
15. Castells Manuel, *Kwestia miejska (La Question urbaine)*, przeł. Jałowicki Bohdan, Piątkowski Jacek, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1982.
16. Charytonow Edward, *Historia architektury i formy architektoniczne*, Państwowe Wydawnictwa szkolnictwa zawodowego, Warszawa 1963.
17. Charytonow Edward, *Projektowanie architektoniczne*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1972.
18. Chmielewski Jan Maciej, *Teoria urbanistyki w projektowaniu i planowaniu miast*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2004.
19. Chmielewski Jan Maciej, *Teoria urbanistyki. Wybrane zagadnienia*. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1996.
20. Chomętowska Beata, *Betonia. Dom dla każdego*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2018.
21. Chwalibóg Krzysztof, *Ewolucja struktury zespołów mieszkaniowych*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1976.
22. Czarnecki Witold, *Podstawy urbanistyki i architektury*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 1985.
23. De Saint-Exupery Antoine, *Mały Książę (Le Petit Prince)*, przeł. Szwykowski Jan, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1992.
24. Dilthey Wilhelm, *Budowa świata historycznego w naukach humanistycznych (Der Aufbau der geschichtlichen Welt in den Geisteswissenschaften)*, przeł. Paczkowska-Łagowska Elżbieta, Słowo / Obraz Terytoria, Gdańsk 2005.
25. Dilthey Wilhelm, *O istocie filozofii (Das Wesen der Philosophie, Gesammelte Schriften)*, przeł. Paczkowska-Łagowska Elżbieta, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1987.
26. Dilthey Wilhelm, *Pisma estetyczne (Dichterische Einbildungskraft und Wahnsinn, Die Einbildungskraft des Dichters, Bausteine für eine Poetik, Die drei Epochen der modernen Ästhetik, und ihre heutige Aufgaben, Die Entstehung der Hermeneutik, Zusätze aus den Handschriften)*, przeł. Krzemieniowa Krystyna, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1982.
27. Duda Michał, *Patchwork. Architektura Jadwigi Grabowskiej-Hawrylak*, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 2016.

28. Dyckhoff Tom, *Epoka spektaklu. Perypetie architektury i miasta XXI wieku (The Age of Spectacle. Adventures in Architecture and the 21st-Century City)*, przeł. Rasmus-Zgorzelska Agnieszka, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2018.
29. Dziewulski Władysław, Hawranek Franciszek, *Opole. Monografia miasta*, Wydawnictwo Instytutu Śląskiego, Opole 1975.
30. Eco Umberto, *Historia brzydoty (Storia della bruttezza)*, przeł. Czaplińska Justyna, Dyjas Karolina, Gogolin Anna, Gołębiowska Agnieszka, Głuch Maria, ks. Kwapis Olaf, Topolska Bożena, Zielińska Agnieszka, Rebis, Poznań 2012.
31. Eco Umberto, *Historia piękna (Storia della bellezza)*, przeł. Kuciak Agnieszka, Rebis, Poznań 2014.
32. Eco Umberto, *Pejzaż semiotyczny (La struttura assente)*, przeł. Weinsberg Adam, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1972.
33. Fikus Marian, *Przestrzeń w autorskich zapisach graficznych*, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1991.
34. Fikus Marian, *Przestrzeń w zapisach architekta*, Agencja Wydawnicza Zebra sp. z o.o., Poznań, Kraków 1999.
35. Fisiak Jacek, Słownik angielsko-polski, Graf-Punkt, Warszawa 1999.
36. Fisiak Jacek, Słownik polsko-angielski, Graf-Punkt, Warszawa 1999.
37. Foremny Andrzej, *Wykorzystanie BIM w fazie wykonawczej przedsięwzięć budowlanych*, Materiały Budowlane, 496 (12), 2013, Wydawnictwo SIGMA-NOT, [www.researchgate.net](https://www.researchgate.net/publication/324977992_Wykorzystanie_BIM_w_fazie_wykonawczej_przedsiwziecie_budowlanych) 2013, https://www.researchgate.net/publication/324977992_Wykorzystanie_BIM_w_fazie_wykonawczej_przedsiwziecie_budowlanych, dostęp: 22.02.2023 r.
38. Foucault Michel, *Archeologia wiedzy (Archéologie du savoir)*, przeł. Siemek Andrzej, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1977.
39. Foucault Michel, *Bezpieczeństwo terytorium, populacja*, Wykłady w Collège de France 1977/1978, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
40. Foucault Michel, *Historia seksualności (Histoire de la sexualité)*, przeł. Banasiak Bogdan, Komendant Tadeusz, Matuszewski Krzysztof, Czytelnik, Warszawa 1995.
41. Foucault Michel, *Nadzorować i karać. Narodziny więzienia*, Aletheia, 2013.
42. Foucault Michel, *The Order of Things, An Archaeology of the Human Sciences*, Vintage Books Edition, A Division of Random House Inc., New York 1994.
43. Fross Klaudiusz, *Badania jakościowe w projektowaniu architektonicznym na wybranych przykładach*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2012.
44. Gehl Jan, *Miasta dla ludzi*, Wydawnictwo RAM, Kraków 2014.

45. Giddens Anthony, *Nowoczesność i tożsamość (Modernity and Self-identity)*, przeł. Szulżycka Alina, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2010.
46. Giddens Anthony, *Socjologia (Sociology)*, przeł. Siara Olga, Szulżycka Alina, Tomanek Paweł, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2022.
47. Giedion Sigfried, *Przestrzeń, czas i architektura. Narodziny nowej tradycji (Space, Time and Architecture. The Growth of a New Tradition)*, przeł. Olkiewicz Jerzy, PWN, Warszawa 1968.
48. Goryński Juliusz, *Mieszkanie wczoraj, dziś i jutro*, Państwowe Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1973.
49. Gropius Walter, *Pełnia architektury (Scope of Total Architecture)*, przeł. Kopczyńska Karolina, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2014.
50. Gropius Walter, *The New Architecture and the Bauhaus*, The Massachusetts Institute of Technology, Massachusetts 1965.
51. Gyurkovich Jacek, *Architektura w przestrzeni miasta*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2010.
52. Gyurkovich Jacek, *Miejskość miasta*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 2-A/2007, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2000.
53. Gzell Sławomir, *Architektura, Urbanistyka, Nauka*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2019.
54. Gzell Sławomir, *Miasto przyszłości, w jakim nie będę chciał mieszkać*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 1-A/2014, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2014.
55. Gzell Sławomir, *Wykłady o współczesnej urbanistyce*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2015.
56. Gzell Sławomir, *Z Radości do Rozpaczy*, polityka.pl, 2000, <http://archiwum.polityka.pl/art/z-radosci-do-rozpaczy,363115.html>, dostęp: 02.06.2023 r.
57. Hauziński Aleksander, *Ewolucja pojęcia mapy poznawczej w psychologii*. Przegląd badań dotyczących hierarchii planów i celów działania, Czasopismo Psychologiczne, tom 16, nr 2, Poznań 2010.
58. Hegel Georg Wilhelm Friedrich, *Nauka logiki tom I (Wissenschaft der Logik)*, przeł. Landman Adam, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2010.
59. Hegel Georg Wilhelm Friedrich, *Nauka logiki tom II (Wissenschaft der Logik)*, przeł. Landman Adam, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2011.
60. Heidegger Martin, *Budować, mieszkać, myśleć*, przeł. Michalski Krzysztof, Wydawnictwo Czytelnik, Warszawa 1977.
61. Heidegger Martin, *Bycie i czas (Sein und Zeit)*, przeł. Baran Bogdan, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.

62. Ingold Tim, *The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill*, Routledge, Taylor & Francis Group, London, New York 2002.
63. Jaskulska Monika, Trapp Aleksandra, *Innogy Raport Smart living*, Infuture Hatałska Foresight Institute, Gdańsk 2019.
64. Jałowiecki Bohdan, *Okruchy miast*, Konsorcjum Akademickie, Kraków, Rzeszów, Zamość 2009.
65. Jałowiecki Bohdan, Szczepański Marek, *Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2002.
66. Jałowiecki Bohdan, *Spółeczne wytwarzanie przestrzeni*, Wydawnictwo naukowe Scholar, Warszawa 2010.
67. Kant Immanuel, *Krytyka czystego rozumu*, przeł. Chmielowski Piotr, wolnelektury.pl 1904, <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/krytyka-czystego-rozumu.pdf>, dostęp: 02.06.2023 r.
68. Kleinman Paul, *Filozofia*, Wydawnictwo Zwierciadło, Warszawa 2022.
69. Koolhaas Rem, *Deliryczny Nowy Jork. Retroaktywny manifest dla Manhattanu (Delirious New York. A Retroactive Manifesto for Manhattan)*, przeł. Żukowski Dariusz, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2013.
70. Koolhaas Rem, *Śmieciowa przestrzeń*, przeł. Wawrzyńczak Marcin, Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2017.
71. Kopaliński Władysław, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Bertelsmann Media Sp. z o.o. Klub Świat Książki, Warszawa 2000.
72. Kosiński Wojciech, *Preliminaria badań nad problematyką: piękno miasta, Przestrzeń i forma*, nr 10, s. 13-42, Wydawnictwo Uczelniane Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, Szczecin 2008.
73. Kozłowski Dariusz, *Architektura dziś albo miasta nieśmiertelnych*, repozytorium.biblos.pk.edu.pl, https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl/redo/resources/33215/file/resourceFiles/KozlowskiD_ArchitekturaMiasta.pdf, dostęp: 08.06.2023 r.
74. Kozłowski Dariusz, *Architektura i przemijanie*, repozytorium.biblos.pk.edu.pl, https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl/redo/resources/32332/file/resourceFiles/KozlowskiD_ArchitekturaPrzemijanie.pdf, dostęp: 08.06.2023 r.
75. Kubicka Emilia, Suwała Monika, *Słownik łacińsko-polski, polska-łaciński*, Literat, Toruń 2013.
76. Le Corbusier, *Kiedy katedry były białe. Podróż do kraju ludzi nieśmiałych (Quand les cathédrales étaient blanches. Voyage au pays des timides)*, przeł. Swoboda Tomasz, Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2013.

77. Le Corbusier, *W stronę architektury (Vers une architecture)*, przeł. Swoboda Tomasz, Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2012.
78. Loos Adolf, *Ornament i zbrodnia. Eseje wybrane*, przeł. Stępnikowska-Berns Agnieszka, Fundacja Centrum Architektury, Warszawa 2013.
79. Lynch Kevin, *Obraz miasta*, przeł. Jeleński Tomasz, Wydawnictwo Achivolta Michał Stępień, Kraków 2011.
80. Łąkowski Rafał *Encyklopedia popularna PWN*, Warszawa 1982.
81. Łempicka Zofia, Skorupka Stanisław, Auderska Halina, *Mały słownik języka polskiego*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1974.
82. Malec Tomasz, *Uwarunkowania rozwoju socjalnej architektury osiedlowej na terenie Górnego Śląska w latach 1945-1989*, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej nr 1653, Architektura zeszyt 43, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2004.
83. Maslow Abraham, *Motywacja i Osobowość (Motivation and Personality)*, przeł. Radzicki Józef, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2014.
84. McLuhan Marshall, *Galaktyka Gutenberga. Tworzenie człowieka druku (The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man)*, przeł. Wojtasik Andrzej, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2019.
85. McLuhan Marshall, *This Is Marshall McLuhan: The Medium Is the Massage/Message with Marshall McLuhan (To jest Marshall McLuhan: Medium jest masażem/przekazem z Marshalllem McLuhanem)* (directed by Ernest Pintoff and Guy Fraumeni 1967), 1967.
86. McLuhan Marshall, *Zrozumieć media: przedłużenia człowieka*, przeł. Szczucka Natalia, Wydawnictwo Naukowo Techniczne, Warszawa 2004.
87. Mirowski Włodzimierz, *Wypowiedź w dyskusji, [w:] Koncepcja programu i struktury przestrzennej zabudowy mieszkaniowej w Polsce*, Sprawy mieszkaniowe, z. 2, IKŚ, Warszawa 1974.
88. Moles Abraham, Rohmer Elisabeth, *Psychologia przestrzeni (Psychologie de l'espace)*, Editions L'Harmattan, Tournai, Paris 1972.
89. Monestiroli Antonio, *Osiem definicji architektury*, repozytorium.biblos.pk.edu.pl, 2002, https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl/redo/resources/35208/file/suwFiles/MonestiroliA_OsiemDefinicji.pdf, dostęp: 02.06.2023 r.
90. Nawrot Grzegorz, *Architektura – sen o miejscu dla pięknych zdarzeń*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 6-A/2007, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2007.
91. Nawrot Grzegorz, *Constans w Architekturze*, Definiowanie przestrzeni architektonicznej – tradycja i nowoczesność architektury (Defining the architectural space – tradition and modernity in architecture), nr. 2, s. 105-112, Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2019a.

92. Nawrot Grzegorz, *Erudycyjna przestrzeń architektury*, Gliwickie rekomendacje: powiązania przestrzenne nowoczesnej wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej: praca zbiorowa pod redakcją Grzegorza Nawrota, s. 17-68, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2013.
93. Nawrot Grzegorz, *Erudycyjna przestrzeń w architekturze. Detale wyobraźni (Erudite space in architecture. Details of the imagination)*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 5-A/2, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2015a.
94. Nawrot Grzegorz, *Invenzione – współczesna narracja w konstruowaniu przestrzeni architektonicznej*, W poszukiwaniu struktury przestrzeni. Studium rozwiązań struktur funkcjonalno-przestrzennych małych obiektów usługowych, na podstawie projektów studentów Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej wykonanych w roku 2019 pod redakcją Zbyszka Bujniewicza, s. 47-70, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2019b.
95. Nawrot Grzegorz, *O współczesnych formach zamieszkiwania w mieście*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2015b.
96. Nawrot Grzegorz, *Shades of interpreting the truth of architecture (Odcienie interpretacji prawdy architektury)*, Definiowanie przestrzeni architektonicznej – prawda i kłamstwo architektury (Defining the architectural space – the truth and lie of architecture), Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2020.
97. Nawrot Grzegorz, *Symultaniczność i kompilacja a obraz miejsca*, Budownictwo i Architektura, nr 18(2), s. 29-38, Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej, Lublin 2018.
98. Niezabitowska Elżbieta Danuta, *Metody i techniki badawcze w architekturze*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2014.
99. Norberg-Schulz Christian, *Bycie, przestrzeń i architektura (Existence, Space and Architecture)*, przeł. Gadomska Barbara, Wydawnictwo Murator, Warszawa 2000.
100. Palladio Andrea, *Cztery księgi o architekturze (I quarto libridell'architettura)*, przeł. Rzepińska Maria, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1955.
101. Palladio Jan., *Projekty zabudowy mieszkaniowej jako przedmiot prac doktorskiej i habilitacyjnej*, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej nr 1902, Architektura zeszyt 54, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2014.
102. Palladio Jan, *Typologiczne aspekty projektowania zabudowy wielorodzinnej*, Gliwickie rekomendacje: powiązania przestrzenne nowoczesnej wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej: praca zbiorowa pod redakcją Grzegorza Nawrota, s. 69-84, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2013a.

103. Pallado Jan, *Wielorodzinne domy dwuklatkowe*, Środowisko mieszkaniowe, nr 12(2013), s. 42-48, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Wydział Architektury, Katedra Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Kraków 2013b.
104. Piszczek Zdzisław, *Mała encyklopedia kultury antycznej*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1966.
105. Rewers Ewa, *Przestrzeń architektoniczna i techniki medialne: „maszyna do mieszkania” czy ekran zdarzeń?*, Przestrzeń, filozofia i architektura, Wydawnictwo Fundacji Humaniora, Poznań 1999.
106. Rewers Ewa, *Post-polis. Wstęp do filozofii ponowoczesnego miasta*, Universitas, Kraków 2005.
107. Sassen Saskia, *Globalizacja. Eseje o nowej mobilności ludzi i pieniędzy (Globalization and Its Discontents. Essays on the New Mobility of People and Money)*, przeł. Tegnerowicz Joanna, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007.
108. Schelling Friedrich Wilhelm Joseph, *Filozofia sztuki (Philosophie der Kunst)*, przeł. Krzemieniowa Krystyna, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2015.
109. Sennett Richard, *Ciało i kamień. Człowiek i miasto w cywilizacji Zachodu (Flesh and stone. The body and the city in western civilization)*, przeł. Konikowska Magdalena, Wydawnictwo Marabut, Gdańsk 1996.
110. Siemiński Waldemar, *Osiedle mieszkaniowe jako fenomen urbanistyczno-społeczny*, Człowiek i Środowisko 35 (1-2) Warszawa 2011, str. 107-124.
111. Skibiński Adam, *Gregory Bateson i kontekstowa teoria komunikacji. Różnica, która czyni różnicę, i wzorzec, który łączy*, repozytorium.amu.edu.pl 2012, <https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/2850/1/Adam%20Skibi%C5%84ski%20-%20Gregory%20Bateson%20i%20kontekstowa%20teoria%20komunikacji.pdf>, dostęp:02.06.2023 r.
112. Smithson Alison, Smithson Peter, *But Today We Collect Ads*, edisciplinas.usp.br 1956, https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/6152272/mod_resource/content/1/A%20%2B%20P%20Smithson%20-%20But%20today%20we%20collect%20ads.pdf, dostęp:06.02.2023 r.
113. Springer Filip, *13 piętér*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2015.
114. Springer Filip, *Mein Gott jak pięknie*, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2023.
115. Springer Filip, *Miedzianka, historia znikania*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2011.
116. Syrkus Helena., *Ku idei osiedla społecznego 1925-1975*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1976.
117. Syrkus Helena, *Społeczne cele urbanizacji*, Człowiek i Środowisko, Wydawnictwo PWN, Warszawa, 1984.

118. Szacki Jerzy, *Utopie*, Wydawnictwo Iskry, Warszawa 1968.
119. Szczepański Marek, *Miasto socjalistyczne i świat społeczny jego mieszkańców*, Uniwersytet Warszawski, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Wydawnictwo Programu CPBP 09.8 „Rozwój regionalny – Rozwój lokalny – Samorząd terytorialny”, Warszawa 1991.
120. Szewczyk Jarosław, *Dom - archetyp. Uniwersalna waluta czy przedmiot globalnej psychozy?*, Architecturae et Artibus, nr. 2, 2010, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2010.
121. Szewczyk Jarosław, *Rozważania o domu*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2018.
122. Szolginia Witold, *Ład przestrzenny w zespole mieszkaniowym*, Zakład Wydawnictw Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1987.
123. Schopenhauer Arthur, *Świat jako wola i wyobrażenie (Die Welt als Wille und Vorstellung)*, przeł. Garewicz Jan, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2009.
124. Tatariewicz Władysław, *Układ pojęć w filozofii Arystotelesa (Die Disposition der aristotelischen Prinzipien)*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1978.
125. Tokarczuk Olga, *Czuły Narrator*, Wydawnictwo PWN, Kraków 2020.
126. Tolman Edward, *Zachowanie celowe u zwierząt i ludzi*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995.
127. Tschumi Bernard, *Event-cities 3. Concept vs. Context vs. Content*, The Massachusetts Institute of Technology Press, Cambridge, Massachusetts, London 2004.
128. Tuan Yi-Fu, *Przestrzeń i miejsce (Space and place, the perspective of experince)*, przeł. Morawińska Agnieszka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.
129. Turowski Jan, *Środowisko mieszkalne w świadomości ludności miejskiej*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo, Wrocław 1979.
130. Vignola Jacomo Barozzi, *O pięciu porządkach w architekturze (Regola dell'cinque ordini d'architettura)*, przeł. Tymiński Kazimierz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1955.
131. Wallis Aleksander, *Miasto i przestrzeń*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1977.
132. Wallis Aleksander, *Socjologia wielkiego miasta*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1967.
133. Wierzbńska Greta Julianna, *Architektura spotyka filozofię*, Architektura Murator, architektura.muratorplus.pl 2015, https://architektura.muratorplus.pl/krytyka/architektura-spotyka-filozofie_4933.html, dostęp: 06.05.2023 r.

134. Wines James, *Zielona architektura*, przeł. Frankowski Michał, Taschen/TMC Art., Warszawa 2008.
135. Witruwiusz, *O architekturze ksiąg dziesięć (De architectura libri decem)*, przeł. Kumaniecki Kazimierz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1956.
136. Wojtkun Grzegorz, *Od mieszkalnictwa socjalistycznego do mieszkalnictwa socjalnego*, *Przestrzeń i Forma*, nr 18, s. 183-198, Wydawnictwo Szczecińskiej Fundacji Edukacji i Rozwoju Addytywnego „Sfera”, Szczecin 2012.
137. Wojtkun Grzegorz, *Skala i struktura wielorodzinnego obszaru mieszkaniowego w okresie ponowoczesnym*, *Środowisko mieszkaniowe*, nr 12(2013), s.226-231, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Wydział Architektury, Katedra Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Kraków 2013.
138. Wojtkun Grzegorz, *Wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe w Polsce w cieniu wielkiej płyty*, *Przestrzeń i forma*, nr 10, s. 175-194, Wydawnictwo Uczelniane Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, Szczecin 2008a.
139. Wojtkun Grzegorz, *Wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe: wizje a rzeczywistość*, *Prace Naukowe Politechniki Szczecińskiej, Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego*, nr 591 (46), s. 175-194, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Szczecińskiej, Szczecin 2008b.
140. Wujek Jakub, *Mity i utopie architektury XX wieku*, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 1986.
141. Zaidan Aos Allan, Zaidan Bahaa Bilal, Qahtan Yas, Albahri Osamah Shihab, Albahri Ahmed, Alaa Musaab, Jumaah Fawaz, Talal Mohammed, Tan Kevin, Shir Wang Li, Lim Chen Kim, *A survey on communication components for IoT-based technologies in smart homes*, *Telecommunication Systems*, 1/2018, Boston 2018.
142. Zaniewska Hanka, *Ewolucja koncepcji urbanistyczno-architektonicznych budowy osiedli mieszkaniowych*, *Problemy Rozwoju Miast*, nr 3, tom 4, s. 49-55, Wydawca Kwartalnik Naukowy Instytutu rozwoju Miast, Kraków 2007.
143. Zaniewska Hanka, *Osiedle mieszkaniowe w idei zrównoważonego rozwoju*, *Zeszyty naukowe Politechniki Poznańskiej, Architektura i Urbanistyka zeszyt 6*, Poznań 2006.
144. Zevi Bruno, *Architecture as a space. How to look at architecture*, Horizon Press, New York 1957.
145. Zevi Bruno, *Towards an Organic Architecture*, Faber & Faber, London 1950.

146. Znaniecki Florian, *Ludzie teraźniejsi a cywilizacja przyszłości*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2001.
147. Zumthor Peter, *Myślenie architekturą*, Wydawnictwo Karakter, Kraków 2010.
148. Zuziak Zbigniew Karol, *Architektonika przestrzeni życiowej*, Estetyka i Krytyka, nr 12 (1/2007), Wydawca Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków 2007.
149. Zuziak Zbigniew Karol, *Dom i terytorium. Idee, wartości, strategie*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 10-A/2014, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2014.
150. Zuziak Zbigniew Karol, *Homo ludens i węzły miejskości. Miejsca, mapy, metafory*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 8-A/2015, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2015a.
151. Zuziak Zbigniew Karol, *Idea miasta i teorie planowania*, Czasopismo Techniczne, Architektura, zeszyt 12-A/2015, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2015b.
152. Zuziak Zbigniew Karol, *Planowanie przestrzenne i marketing metropolitalny*, journals.pan.pl 2011, <https://journals.pan.pl/publication/111378/edition/96655/studia-kpzk-2011-no-141-planowanie-przestrzenne-i-marketing-metropolitalny-br-spatial-planning-and-metropolitan-marketing-zuziak-zbigniew?language=pl>, dostęp: 02.06.2023 r.
153. Zuziak Zbigniew Karol, *Strategie rewitalizacji przestrzeni śródmiejskiej*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Seria architektura, Monografia 236, Kraków 1998.
154. Żbikowska-Migoń Anna, Skalska-Zlat Marta, *Encyklopedia książki. Tom 2*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2017.

Publikacje i opracowania własne dotyczące tematyki pracy

155. Gąsowska-Kramarz Agata, *Appearances or reality? Redefinition and denaturalization of Beauty in a non-beautiful space*, Architecture in Perspective 2021, Ostrava 2021a, s. 57-61.
156. Gąsowska-Kramarz Agata, *Credibility of feeling versus image of a place*, Builder Science, vol. 302 no. 9/2022, Warszawa 2022a, s. 24-27.
157. Gąsowska-Kramarz Agata, *Heritage areas of former cement plants in smart city environments*, ACEE Journal, vol. 13 no. 3/2020, Gliwice 2020a, s. 21-41.
158. Gąsowska-Kramarz A., *Inteligentne osiedle jako niekonwencjonalny system w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym*, Wybrane aspekty kształtujące przestrzeń mieszkalną w mieście, Monografia pod redakcją Grzegorza Nawrot (monografia w trakcie realizacji).

159. Gąsowska-Kramarz Agata, *Multi-family living space expressing simultaneous and linear way of living*, Builder Science, vol. 302 no. 9/2022, Warszawa 2022b, s. 64-68.
160. Gąsowska-Kramarz Agata, *Ordos-Kangbashi vs Estate of the Future. When shaping architectural living space meets philosophy*, Architecture in Perspective 2021, Ostrava 2021b, s. 22-27.
161. Gąsowska-Kramarz Agata, *Pruitt Igoe vs City of the future*, ACEE Journal, vol. 12 no. 4/2019, Gliwice 2019, s. 15-21.
162. Gąsowska-Kramarz Agata, *Reconstruction of the Railway Station Building in Świebodzice as the avant-garde of the modern renovation. Architecture of the building space in the context of the credibility feeling space*, Civil and Environmental Engineering Reports, vol. 31 no. 4/2021, Zielona Góra 2021c, s. 112-129.
163. Gąsowska-Kramarz Agata, *Restoring Functional and Utilitarian Solutions of the Railway Station Building in Świebodzice*, Builder Science, vol. 296 no. 3/2022, Warszawa 2022c, s. 54-59.
164. Gąsowska-Kramarz Agata, *The avant-garde of contemporary living space, Defining the Architectural Space - The Myths of Architecture*, Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2021d.
165. Gąsowska-Kramarz Agata, *The concept of a smart housing estate*, Architecture in Perspective 2020, Ostrava 2020b, s. 54-58.
166. Gąsowska-Kramarz Agata, *Unrealized alienations*, Defining the Architectural Space – Avant-garde Architecture, Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2022d.

Materiały konferencyjne

167. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Nowe wyzwania dla polskiej nauki VII Edycja.
Temat wygłoszonego referatu: *Inteligentny dom, niekonwencjonalny system przestrzeni*.
Temat zaprezentowanego posteru: *Inteligentne mieszkanie jako awangarda planowania przestrzeni wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego*.
Data i miejsce: 5 - 7.09.2020 r., Gdańsk.
168. Konferencja Młodych Naukowców nt. Analiza zagadnienia, analiza wyników – wystąpienie młodego naukowca Edycja II.
Temat wygłoszonego referatu: *Czynniki architektoniczne projektowania przestrzeni mieszkalnej w praktyce*.

- Temat zaprezentowanego posteru: *Koncepcja inteligentnego osiedla, kierunkiem rozwoju współczesnego mieszkalnictwa.*
Data i miejsce: 17 - 18.10.2020 r., Kraków.
169. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Nowe trendy w badaniach naukowych – wystąpienie młodego naukowca Edycja II.
Temat wygłoszonego referatu: *Przestrzenne formy zamieszkiwania.*
Temat zaprezentowanego posteru: *Symultaniczność miejsca.*
Data i miejsce: 20 - 22.11.2020 r., Kraków.
170. Ogólnopolska Konferencja Młodych naukowców nt. Nowe wyzwania dla polskiej nauki VIII Edycja.
Temat wygłoszonego referatu: *Kwalifikacja przestrzeni w kontekście czynności określających stan mieszkania.*
Temat zaprezentowanego posteru: *Hiperrzeczywistość stanu i miejsca w przestrzeni.*
Data i miejsce: 5 i 12.12.2020 r., Kraków.
171. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Covid-19 spojrzenie młodych naukowców I Edycja.
Temat wygłoszonego referatu: *Kwalifikacja przestrzeni zamieszkiwania w dobie pandemii.*
Temat zaprezentowanego posteru: *Nowa idea miejsc w przestrzeni.*
Data i miejsce: 12 - 14.03.2021, Kraków.
172. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Biologia, chemia i środowisko spojrzenie młodych naukowców II Edycja.
Temat wygłoszonego referatu: *Przestrzeń zamieszkiwana w kontekście zagrożeń środowiskowych.*
Temat wygłoszonego referatu: *Walka o przestrzeń. Jak odzyskać osiedla dla mieszkańców.*
Temat zaprezentowanego posteru: *“Śmieciowa przestrzeń” jako zagrożenie współczesnego zamieszkiwania.*
Data i miejsce: 24 - 25.04.2021, Kraków.
173. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Analiza zagadnienia, analiza wyników – wystąpienie młodego naukowca Edycja III.
Temat wygłoszonego referatu: *Mit osiedli przyszłości.*
Temat zaprezentowanego posteru: *Triada Witruwiusza w kontekście współczesnej przestrzeni.*
Temat zaprezentowanego posteru: *Filozofia i piękno przestrzeni.*
Data i miejsce: 12 - 13.06.2021 r., Kraków.
174. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców IX Edycja nt. Dokonania Naukowe Doktorantów .
Temat zaprezentowanego posteru: *Piękno we współczesnej architekturze.*

- Temat zaprezentowanego posteru: *Symulacja jako interpretacja architektury*.
- Data i miejsce: 26.06.2021 r., Kraków.
175. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Nowe Wyzwania dla polskiej nauki IX Edycja.
- Temat wygłoszonego referatu: *Inteligentne osiedle*.
- Temat wygłoszonego referatu: *Renowacja jako współczesna awangarda projektowa*.
- Data i miejsce: 2 - 5.09.2021 r., Gdańsk.
176. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Analiza zagadnienia, analiza wyników – wystąpienie młodego naukowca Edycja IV.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Kształtowanie przestrzeni zamieszkiwania na wybranym obiekcie pałacowym*.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Kształtowanie przestrzeni zamieszkiwania na wybranym obiekcie fortyfikacyjnym*.
- Data i miejsce: 5 - 6.03.2022 r., Kraków.
177. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Inżynieria spojrzenie młodych naukowców I Edycja.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Poszukiwanie nowego krajobrazu, określenie możliwości przekształceń terenów przemysłowych*.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Perspektywa lokalna i regionalna przekształceń terenów przemysłowych*.
- Data i miejsce: 22 - 24.04.2022 r., Kraków.
178. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Biologia, chemia i środowisko spojrzenie młodych naukowców III Edycja.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Wiarygodność odczuwania Victoria & Alfred Waterfront w Kapsztadzie*.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Kwalifikacja przestrzeni mieszkalnej w wielorodzinnym budownictwie mieszkaniowym w oparciu o przyjęte kryteria architektoniczne i poza-architektoniczne*.
- Data i miejsce: 20 - 22.05.2022 r., Kraków.
179. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Nowe Wyzwania dla Polskiej nauki XI Edycja (Hybrydowa).
- Temat zaprezentowanego posteru: *Symultaniczna i liniowa przestrzeń architektury*.
- Temat zaprezentowanego posteru: *Werystyczna i wirtualna przestrzeń architektury*.
- Data i miejsce: 02 - 08.09.2022 r., Katowice.
180. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Rozwój Nauk Humanistycznych i Społecznych Spojrzenie Młodych Naukowców.
- Temat prezentacji multimedialnej: *Redefiniowanie piękna w przestrzeni*.

Data i miejsce: 15 - 16.04.2023 r., Kraków.

181. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Dokonania Naukowe Doktorantów XI Edycja.

Temat zaprezentowanego posteru: *Filozofia przestrzeni piękna.*

Temat zaprezentowanego posteru: *Filozofia przestrzeni brzydoty.*

Data i miejsce: 22 - 23.04.2023 r., Kraków.

182. Ogólnopolska Konferencja Młodych Naukowców nt. Nowe trendy w badaniach naukowych – wystąpienie młodego naukowca Edycja VI.

Temat zaprezentowanego posteru: *Inteligentne osiedla jako interpretacja architektury ekologicznej.*

Data i miejsce: 22 - 24.06.2023 r., Kraków.

SŁOWNIK POJĘĆ I SKRÓTÓW

Fotografia strony 7: Osiedle Senatorska, Opole, 2021, źródło: autor.

SŁOWNIK POJĘĆ I SKRÓTÓW

Aedicula – [wym. edikula] kapliczka z frontonem wspartym na kolumnach albo pilastrach, średniowieczny model budowli; *łac.* zdobienie pochodzące od słowa *aedes* – świątynia, miejsce; budynek³²²; mała świątynia, model terakotowy świątyni o charakterze wotywnym; nisza w ścianie domu dla ustawienia posągu boga lub podobizny zmarłego przodka³²³.

Aedificare – czas teraźniejszy bezokolicznika: aedifico, *łac.* budować, wznosić, zakładać, tworzyć³²⁴.

Antropologia – biologia porównawcza człowieka zajmująca się zmiennością jego cech fizycznych w czasie i przestrzeni³²⁵.

Antropologia społeczna – dyscyplina nauk społecznych i dział antropologii zajmujący się człowiekiem jako istotą społeczną działającą w wytworzonym przez siebie środowisku kulturowym³²⁶.

ARCH – w złożeniach: główny; naczelny; najważniejszy; przewyższający innych; pierwszy w czasie; początkowy; pierwotny³²⁷.

Archi [wym. arki] *muz.* smyczki, instrumenty smyczkowe (w orkiestrze symfonicznej)³²⁸.

ARCHI – w złożeniach: główny, naczelny, pierwotny; pra-; początkowy³²⁹.

Architektonika – konstrukcja, układ, kompozycja dzieła plastycznego³³⁰.

Architektura – dyscyplina organizująca i kształtująca przestrzeń dla zaspokajania potrzeb człowieka; nauka i sztuka projektowania i wznoszenia budowli; architektonika³³¹.

Blok – kilkupiętrowy budynek o powtarzalnych segmentach; zespół takich domów; wyodrębniony terenowo zespół domów mieszkalnych³³².

Arena – maneż, okrągły, wysypany piaskiem plac, otoczony miejscami dla widzów, na którym odbywają się popisy cyrkowe albo walki byków; w przenośni teren (działania), widownia (zdarzeń)³³³.

³²² Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 20.

³²³ Piszczek Zdzisław, Warszawa 1966, s. 14.

³²⁴ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013, s. 20.

³²⁵ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 40.

³²⁶ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/antropologia-spooleczna;3870004.html>, dostęp: 23.02.2023 r.

³²⁷ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 44.

³²⁸ Ibidem, s. 45.

³²⁹ Ibidem, s. 45.

³³⁰ Ibidem, s. 45.

³³¹ Ibidem, s. 45.

³³² Łempicka Zofia, Skorupka Stanisław, Auderska Halina, Warszawa 1974, s. 49.

³³³ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 45.

AutoCAD – program do wykonywania operacji takich jak projektowanie i opisywanie geometrii 2D i modeli 3D przy korzystaniu z brył, siatek i powierzchni, automatyzacji zadań obejmujących porównywanie rysunków, zliczanie obiektów, tworzenie harmonogramów oraz tworzenie dostosowanego obszaru roboczego mającego na celu polepszenie wydajności przy użyciu aplikacji oraz interfejsom API³³⁴.

BIM – stanowi skrót z języka angielskiego oznaczający Building Information Modeling. W Polsce określenia używa się w wersji nieprzetłumaczonej, natomiast zgodnie z tłumaczeniem oznacza Modelowanie Informacji o Budynekach. BIM może odnosić się do wszystkich obiektów budowlanych: budowli, budynków, obiektów małej architektury. Twórcą pojęcia jest prof. C. M. Eastman, wykorzystujący to pojęcia od 1970 roku. National Institute of Building Sciences definiuje BIM w kontekście cyfrowej fizycznej oraz funkcjonalnej charakterystyki obiektu, niezbędne do wykreowania bazy danych w celu zapewnienia prawidłowych decyzji podejmowanych w całym okresie funkcjonowania, od koncepcji do rozbiórki³³⁵.

Budynek – wybudowane pomieszczenie; dom, gmach; budynek mieszkalny, gospodarski, fabryczny³³⁶.

Cavea – łac. widownia w teatrze rzymskim, składająca się z kondygnacji stopni-siedzeń, wznoszących się koncentrycznie; najlepsze miejsca, przeznaczone dla patrycjuszów ekwitów, tak zwane *prima cavea* były w pierwszych rzędach; najgorsze tak zwane *ultima* lub *summa cavea* w rzędach najwyższych i jednocześnie ostatnich i jednocześnie przeznaczone były dla plebsu. Cavea obejmowała także przestrzeń, którą w teatrze greckim zajmowała orchestra, czyli miejsce dla chóru³³⁷.

Colere cultura – łac. kultywować wykształcenie³³⁸.

Conceptaculum – łac. miejsce; łac. conceptio, koncepcja³³⁹.

Concinnitas – łac. samozadowolenie³⁴⁰.

Czasoprzestrzeń – rozpatrywana w teorii względności czterowymiarowa rozciągłość, powstała w wyniku zespolenia czasu i przestrzeni³⁴¹.

³³⁴ <https://www.autodesk.pl>, dostęp: 22.02.2023 r.

³³⁵ Foremny Andrzej, www.researchgate.net 2013.

³³⁶ Łempicka Zofia, Skorupka Stanisław, Auderska Halina, Warszawa 1974, s. 61.

³³⁷ Piszczek Zdzisław, Warszawa 1966, s. 139.

³³⁸ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013.

³³⁹ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013, s. 43.

³⁴⁰ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013.

³⁴¹ Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 145.

Czynności określające stan zamieszkiwania – kryterium architektoniczne określające sposób projektowania przestrzeni budynku mieszkalnego ma swój początek w przypadku postrzegania *mieszkania* jako *miejsca* w przestrzeni bądź jako *stanu* zdefiniowanego przez szereg czynności w określonym odczuciu. Przypadek pierwszy odnosi się do tworzenia założeń projektowania *miejsca*. Drugi przypadek definiuje projektowanie zespołu czynności określających *stan zamieszkiwania*. Czynności określające stan zamieszkiwania stanowią tym samym stan określony jako *mieszkanie*. Czynności określające stan mieszkania mogą zachodzić w sposób symultaniczny bądź liniowy (chronologiczny)³⁴².

Denotat – desygnat *filoz.* jednostkowy przedmiot materialny odpowiadający nazwie; *jęz.* przedmiot myśli odpowiadający wyrazowi³⁴³.

Decor – stosowność w budowlu polegająca na nienagannym wyglądzie całości skomponowanej z poszczególnych elementów uważanych na odpowiednie; decyduje o tym założenie nazywane po grecku *thematismos* lub zwyczaj a także warunki naturalne³⁴⁴.

Dispositio – odpowiednie rozmieszczenie elementów budowlu i uzyskanie przez ich zestawienie wykwitę dzieła i jego jakości. Wymienia się następujące rodzaje *dispositio* nazywane po grecku *ideami*: ichnografia, ortografia, scenografia. Ichnografia stanowi rysunek podstawowy planowanej budowlu, wykonany w podziałce z użyciem cyrkla i linii, z którego przenosi się później wymiary na powierzchnię placu budowlanego. Ortografia stanowi pionowy obraz fasady wykonany w podziałce, odpowiadający przyszłej budowlu. Scenografia stanowi szkic fasady oraz ścian bocznych, których wszystkiej linie zbiegają się w punkcie centralnym. Łącznie wszystko jest wynikiem pomysłowości i przemyślenia³⁴⁵.

Distributio – ekonomia polegająca na właściwym rozporządzeniu materiałem i miejscem oraz na oszczędności i umiarkowaniu w obliczaniu wydatków budowlanych. Osiągnie je architekt w przypadku, gdy nie będzie poszukiwał materiałów, które można znaleźć lub kupić za wysoką cenę³⁴⁶.

Dom – budynek mieszkalny: drewniany, murowany, parterowy, piętrowy, jednorodzinny; pomieszczenie mieszkalne, miejsce stałego zamieszkania, mieszkanie, lokal; własny kąt: być, siedzieć w domu³⁴⁷.

³⁴² Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 127.

³⁴³ Łempicka Zofia, Skorupka Stanisław, Auderska Halina, Warszawa 1974, s. 113.

³⁴⁴ Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 15.

³⁴⁵ Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 15.

³⁴⁶ Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 16.

³⁴⁷ Łempicka Zofia, Skorupka Stanisław, Auderska Halina, Warszawa 1974, s. 125.

Ergonomiczny – odnoszący się do ergonomii, dotyczący ergonomii, zajmujący się ergonomią, oparty na zasadach ergonomii; ergonomia, dyscyplina zajmująca się zasadami i metodami dostosowania urządzeń technicznych i narzędzi pracy do cech fizycznych i psychicznych człowieka zgodnie z wymaganiami fizjologii i psychologii pracy³⁴⁸.

Eseistyczny – odnoszący się do publicystyki literackiej; mający formę eseju, napisany na wzór eseju³⁴⁹.

Esencjalizm – *łac.* *essentia*, istota; pogląd przeciwstawny fenomenalizmowi, przyjmujący istnienie poza zjawiskami niezmiennych, realnych istot rzeczy; pogląd filozoficzny, który w teorii bytu uznaje pierwszeństwo istoty przed istnieniem³⁵⁰.

Eurytmia – odnosi się do pełnego wdzięku wyglądu budowli i na właściwym zestawieniu poszczególnych członów. Zostaje osiągnięta w przypadku gdy poszczególnej człony budowli mają odpowiedni stosunek wysokości do szerokości, szerokości do długości i w ogóle odpowiadają wymaganiom symetrii³⁵¹.

Fenomenalizm – pogląd filozoficzny, według którego zakres ludzkiego poznania jest ograniczony jedynie do sfery zjawiskowej rzeczywistości i rządzących nią praw, byt zaś odmienny od zjawisk jest niepoznawalny lub nie istnieje³⁵².

Formalizm – dbałość o ściśle (drobiazgowo, pedantycznie) przestrzeganie ustalonych form, norm, przepisów; kierunek artystyczny uznający wyższość formy, środków wyrazu artystycznego dzieła nad jego treścią³⁵³.

Futuryzm – awangardowy kierunek artystyczno-literacki pierwszej ćwierci XX wieku, głównie we Włoszech i Rosji, głoszący idee anarchicznego buntu przeciw normom życia społecznego tradycji kulturowej i tradycyjnym formom sztuki³⁵⁴.

Heterotopia – koncepcja stworzona przez Michela Foucault mająca na celu opisanie pewnych przestrzeni instytucjonalnych, dyskursywnych i kulturowych, które odznaczają się w sposób spreczny, inny, będąc niepokojące i intensywne. Heterotopie to światy w światach, odzwierciedlające, a jednocześnie naruszające to, co jest na zewnątrz. M. Foucault podaje przykłady: statki, cmentarze, bary, burdele, więzienia,

³⁴⁸ Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 196.

³⁴⁹ <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/eseistyczny>, dostęp: 21.02.2022 r.

³⁵⁰ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/esencjalizm;4008186.html>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁵¹ Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 15.

³⁵² <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/fenomenalizm;3900383.html>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁵³ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 178.

³⁵⁴ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 184.

ogrody starożytności, jarmarki, łaźnie muzułmańskie i wiele innych. Najbardziej znanym wyjaśnieniem tego terminu jest wykład wygłoszony przez M. Foucaulta grupie architektów w 1967 roku. Pierwsza wzmianka o tej koncepcji znajduje się w przedmowie do *The Order of Things*³⁵⁵.

Hiperrzeczywistość – koncepcja stworzona przez Jeana Baudrillarda, w której rzeczywistość dla odbiorcy jest bardziej rzeczywista od samej rzeczywistości, jest zapośredniczona przez symulacje, powstaje w efekcie zastąpienia elementów świata realnego znakami. Wytwarzana przez symulakrum, zacierające granice pomiędzy wyobrażeniem o rzeczy, od rzeczy samej w sobie. Pojęcie hiperrzeczywistość po raz pierwszy zostało użyte w książce *Symulakry i symulacja* Jeana Baudrillarda, według którego wraz z rozwojem systemów znakowych, granica pomiędzy światem rzeczywistym a jego przedstawieniem stopniowo zatarła się, prowadząc do uniezależnienia się znaku, jako formy obrazu rzeczywistości, od samego świata realnego³⁵⁶.

Konotacje – *filoz.* cechy współznaczone łącznie przez nazwę, tworzące jej treść, sens; (współ)oznaczanie zespołu cech wyrazu, kojarzących się wtórnie z jego głównym znaczeniem; porównywalna denotacja³⁵⁷.

Les couquiles – *fr.* muszle; teoria Abraham Molesa i Elisabeth Romer dotycząca przyswajania przestrzeni wektorowo w kontekście wielostopniowego kontinuum, zakładała, że ramy dla zdarzeń mogą funkcjonować jak tak zwane kolejne muszle otwieranego świata³⁵⁸.

Liniowy (chronologiczny) – model czynności określających stan mieszkania, najczęściej model liniowy stanowi konsekwencję przekształcalności bądź nie przekształcalności przestrzeni³⁵⁹.

Locus – *łac.* miejsce, w którym coś się dzieje lub centralny obszar zainteresowania przedmiotem dyskusji³⁶⁰.

Lokal mieszkalny – samodzielnym lokalem mieszkalnym, w rozumieniu ustawy, jest wydzielona trwałymi ścianami w obrębie budynku izba lub zespół izb przeznaczonych na stały pobyt ludzi, które wraz z pomieszczeniami pomocniczymi służą zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do samodzielnych

³⁵⁵ Foucault Michel, New York 1994.

³⁵⁶ Baudrillard Jean, Warszawa 2005.

³⁵⁷ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 274.

³⁵⁸ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 111.

³⁵⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 131.

³⁶⁰ <https://dictionary.cambridge.org/pl/dictionary/english/locus>, dostęp: 20.02.2023 r.

lokali wykorzystywanych zgodnie z przeznaczeniem na cele inne niż mieszkalne³⁶¹.

Materializm (materialny) – jeden z dwóch głównych kierunków w rozwoju filozofii, wychodzący w opozycji do idealizmu, z założenia, że świat ze swej natury jest materialny; pojmowanie świata jako materii jest tak stare jak sama filozofia, przy czym istotną cechą materii, różnie określanej przez filozofów, jest jej rozciągłość w przestrzeni i w czasie oraz związany z tym ruch; w rozwoju materializmu występowały następujące podstawowe typy odpowiadające poszczególnym etapom rozwojowym przyrodoznawstwa: materializm naiwny odpowiadający starożytnym poglądom na przyrodę, materializm mechanistyczny odpowiadający przyrodoznawstwu XVII i XVIII wieku, w którym podstawową nauką była mechanika, materializm dialektyczny odpowiadający przyrodoznawstwu drugiej połowy XIX i XX wieku kładącemu nacisk na rozwojowe ujęcie materii; poza tymi podstawowymi typami w rozwoju filozofii materialistycznej występowały: żywiołowy materializm przyrodoznawców ewoluujący wraz z rozwojem wiedzy o przyrodzie oraz materializm wulgarny rozpowszechniona w XIX wieku postać materializmu mechanistycznego³⁶².

Mechanistyczny – *filoz., fiz.* uznający prawa mechaniki za jedyne prawa przyrody; do połowy XIX wieku panował w fizyce pogląd mechanistyczny; we wszystkich zjawiskach przyrody widziano ruch cząsteczek i siły centralnie działające pomiędzy nimi³⁶³.

MicroStation – oprogramowanie typu CAD zaprojektowane przez amerykańską firmę Bentley Systems, mającą zastosowanie w architekturze, budownictwie, geodezji, kartografii i telekomunikacji³⁶⁴.

Miejsce – przestrzeń, którą można czymś zająć lub zappełnić; część jakiejś przestrzeni, na której ktoś przebywa, coś się znajduje lub odbywa; też: pomieszczenie służące określonym celom³⁶⁵.

Nidificum – *łac.* miejsce; przymiotnik, gniazdowanie; gniazdo; zajmujący się budową gniazd³⁶⁶.

³⁶¹ Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, Dziennik Ustaw Dz.U.2021.1048tj, art. 2.

³⁶² Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 453.

³⁶³ <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/mechanistyczny>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁶⁴ <https://softdesk.pl/programy/bentley-microstation/>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁶⁵ <https://sjp.pwn.pl/sjp/;2482896>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁶⁶ <http://latin-dictionary.net/definition/27854/nidificus-nidifica-nidificum>, dostęp: 21.02.2023 r.

Niematerialny – nie dotyczący materii (substancji tworzącej wszechświat), nie złożony z materii, nie będący materią, bezcielesny; nie dotyczący dóbr ekonomicznych, nie złożony z dóbr ekonomicznych; niemajątkowy, niepieniężny³⁶⁷.

Nieprzekształcalny – odwrotność przekształcalności; niedający się przekształcać, zmodyfikować³⁶⁸.

Objets à action poétiques – *fr.* poetyckie obiekty akcji.

Ontologia – dział filozofii zajmujący się ogólną teorią bytu, charakterem i strukturą rzeczywistości³⁶⁹.

Organizacja użytkowania – kryterium architektoniczne odnoszące się do sposobu kształtowania przestrzeni behawioralnej. Wartości kreujące przestrzeń mieszkalną zależą od więzi emocjonalnych łączących człowieka z miejscem, w którym odbywają się czynności określające mieszkanie oraz od przyjętych systemów konstrukcyjnych umożliwiających wewnątrz kształtowanie przestrzeni lokalu. Kształtowanie przestrzeni zachodzi w sposób zwarty bądź rozproszony³⁷⁰.

Osiedle – nieduże skupienie siedzib ludzkich miejskich lub wiejskich; zespół bloków mieszkalnych³⁷¹.

Ordinatio – stanowi uporządkowanie, jest pełnym umiaru ułożeniem poszczególnych członów budowli i ustaleniem proporcji całego dzieła; jest to wynikiem nazywane go po grecku *posotes*, czyli stosunku liczbowego; stosunek ilościowy stanowi moduł wzięty z poszczególnych elementów samej budowli, wynikiem jest odpowiedni efekt całości³⁷².

Panoptikon – określenie więzienia, wykreowanego przez Jeremyego Benthama. Obiekt, którego konstrukcja została zaprojektowana w celu umożliwienia więziennym strażnikom obserwacji więźniów w taki sposób aby nie wiedzieli, że są obserwowani. Jeremy Bentham w „Panoptikon albo Dom Nadzoru” określił ideę nowych zasad budowy ośrodków, w których osoby znajdowały się pod nadzorem, takie jak więzienia, areszty, fabryki, przytułki, lazarety, manufaktury, szpitale, domy wariatów, szkoły. Według Michela Foucaulta, Benthamowski Panoptikon może zostać potraktowany jako paradygmat procesu historycznego, symptom narodzin nowego

³⁶⁷ <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/niematerialny;5458226.html>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁶⁸ <https://sjp.pl/nieprzekszta%C5%82calny>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁶⁹ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 362.

³⁷⁰ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 116, 133.

³⁷¹ Łempicka Zofia, Skorupka Stanisław, Auderska Halina, Warszawa 1974, s. 518.

³⁷² Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 15.

społeczeństwa, społeczeństwa spektaklów, które traktuje architekturę kościołów i teatrów jako przestrzeni widowiskowych^{373,374}.

Patafora – rodzaj rozbudowanej metafory; patafora jest figuratywnym środkiem stylistycznym, którego znaczenie jest rozszerzane w celu stworzenia nowego kontekstu.

Percepcji erudycyjności – kryterium poza-architektoniczne dotyczące architektury przestrzeni obiektu przejawiającej się erudycyjnością na kilku poziomach reprezentacji wyobraźni. Poziomy te mogą być rozumiane w zależności od predyspozycji intelektualnych i wrażliwości użytkowników. Przestrzeń architektoniczne funkcjonuje jako środek przekazu informacji, stając się informacją przekazywaną obserwatorom i użytkownikom. Klasyfikowana może być pod względem mechanistycznym bądź eseistycznym³⁷⁵.

PlanIT – nowe wspaniałe miasto przyszłości zaplanowane dla nowego wspaniałego człowieka, miasto ma powstać w Portugalii w małej miejscowości Paredes, dwadzieścia kilometrów na wschód od Porto. Zatwierdzone przez gminę i uznane przez portugalski rząd za "projekt o znaczeniu ogólnokrajowym". Plany modelowego miasta przyszłości powstaną w celu zaprezentowania w skali rzeczywistej miejskiego systemu operacyjnego UOS - "Urban Operating System"³⁷⁶.

Plastyczność strukturalna – kryterium architektoniczne odnoszące się do formalnego ukształtowania przestrzeni obiektu. Charakteryzuje się możliwością zmiennego wydzielenia przestrzeni, czasową przekształcalnością rzutu obiektu bądź zmianą elewacji i kubatury. Ukształtowanie przestrzeni dzieli się na przestrzeń przekształcalną i nieprzekształcalną³⁷⁷.

Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni – kryterium architektoniczne odnoszące się do poszerzania przestrzeni w odniesieniu do pojęcia stref w przestrzeni otaczającej człowieka nazywane przez A. Moles i E. Romer, *coquilles* (*fr.* muszle), kwalifikując przestrzeń jako wielostopniowego kontinuum, przestrzeń przyswajaną wektorowo, w której ramy dla zdarzeń mogą funkcjonować w muszlach tak otwieranego świata³⁷⁸.

³⁷³ Focault Michel, Aletheia, 2013.

³⁷⁴ Wierzińska Greta Julianna, architektura.muratorplus.pl 2015.

³⁷⁵ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 155.

³⁷⁶ Gąsowska-Kramarz Agata, Gliwice 2019.

³⁷⁷ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 132.

³⁷⁸ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 111.

Powiązania strukturalne – kryterium architektoniczne odnoszące się do wzajemnych relacji wielkościowych pomiędzy poszczególnymi częściami wydzielonych przestrzeni. Wynikają z uwarunkowań ergonomicznych i poza-ergonomicznych³⁷⁹.

Pozaergonomiczny – nie mający związku z ergonomią³⁸⁰.

Praesaepium – *łac.* miejsce, żłób³⁸¹.

Przekształcalny – dający się przekształcać, zmodyfikować³⁸².

Przeźreż – *filoz. fiz.* wielowymiarowa rozciągłość (obszar), jednorodna, nieskończona i nieograniczona, w której zachodzą wszystkie zjawiska fizyczne; także miejsce zajmowane przez dany przedmiot materialny; podstawowa, obok czasu, forma istnienia materii, we współczesnej nauce ujmowana łącznie z czasem jako czasoprzeźreż³⁸³.

Rhino 3D – program komputerowy typu CAD, CAM, CAE służący do modelowania i tworzenia obiektów 3D³⁸⁴.

Rozproszony – rozsypany, rozrzucony lub rozniesiony na wszystkie strony; rozmieszczony w różnych miejscach, daleko od siebie; rozdzielić na części coś jednorodnego³⁸⁵.

Samplowanie – technika polegająca na użyciu fragmentu istniejącego dzieła na przykład nagrania do stworzenia nowego dzieła, przy użyciu metody kopiuj-wklej³⁸⁶.

Semantyka – nauka o znaczeniu i zmianach znaczeń wyrazów; (sematyka logiczna) nauka o stosunkach między wyrażeniami, o stosunku wyrażen do oznaczonych przedmiotów i stosunku wyrażen do mówiącego podmiotu³⁸⁷.

Semiologia – *filoz., językozn., socjol.* ogólna teoria znaku, zajmująca się zwłaszcza typologią różnych odmian znaków, problemami ich funkcji, dzieląca się na semantykę, syntaktykę i pragmatykę³⁸⁸.

Smart city – *ang.* inteligentne miasto, miasto wykorzystujące technologie informacji komunikacyjnej dla zwiększenia wydajności infrastruktury miejskiej oraz podniesienia świadomości mieszkańców. Inteligentne miasto realizuje inwestycje w zakresie infrastruktury komunikacyjnej dla aktywnego promowania zrównoważonego rozwoju i wysokiej jakości życia,

³⁷⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 164.

³⁸⁰ <https://sjp.pwn.pl/sjp/szukaj/poza>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁸¹ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013, s. 124.

³⁸² <https://sjp.pl/przekszta%C5%82calny>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁸³ Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 636.

³⁸⁴ <https://rhino3d.software/>, dostęp: 22.02.2023 r.

³⁸⁵ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/rozproszony.html>, dostęp: 22.02.2023 r.

³⁸⁶ <https://www.electronicbeats.pl/kopiuj-wklej-czyli-sztuka-samplingu/>, dostęp: 21.02.2023 r.

³⁸⁷ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 453.

³⁸⁸ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 453.

inwestuje w kapitał ludzki oraz dokonuje mądrych wyborów w zakresie gospodarowania zasobami naturalnymi³⁸⁹.

Smart home – *ang.* inteligenty dom, przestrzeń definiowana jako miejsce zamieszkiwania, wydzielona i określona parametrami współdziałająca synergicznie z nowoczesnymi rozwiązaniami projektowymi, innowacjami technicznymi, technologicznymi i materiałowymi, stosująca nowoczesne technologie, tworząca niekonwencjonalną przestrzeń mieszkalną, inteligentnego domu. *Smart home* to przestrzeń dostosowana do potrzeb indywidualnych mieszkańców, inteligentny system zarządzania i sterowania dzięki mobilnym aplikacjom, monitoringiem oraz czujnikami, pozwalającymi racjonalnie zarządzać energią i bezpieczeństwem^{390, 391}.

Superblok – super kwartał, wyodrębnione przestrzenie miejskie, stanowiące przestrzeń publiczną dla mieszkańców, przekształconą w miejsca do wypoczynku i tereny zielone. Ponadto przestrzenie takie stanowią rozwiązanie dla zatłoczonych ulic, zanieczyszczenia powietrza, nadmiernego hałasu oraz kolizji transportowych, przykład stanowi kwartał Poblenou Superblock w Barcelonie³⁹².

Superjednostka – skomasowana jednostka mieszkaniowa, przykład stanowi jeden z największych wielokondygnacyjnych budynków mieszkalnych w Polsce, usytuowany w Śródmieściu Katowic, autorstwa M. Króla. Założenia zachowywały spójność z koncepcją jednostki marsylskiej Le Corbusiera³⁹³.

Symetria – jest harmonijną zgodnością wynikająca z członów samego dzieła i współzależności między określonymi członami poszczególnych części a całości dzieła; w budownictwie podobnie jak w ciele ludzkim z łokcia, stopy, paca, dłoni i innych części wynika symetryczna jakość eurytmii³⁹⁴.

Symulacja – *łac.* simulatio, naśladowanie, udawanie; symulacja stosowana jest między innymi w celu oszukania, wprowadzenia w błąd otoczenia; symulacja może oznaczać również modelowanie zjawisk fizycznych

³⁸⁹ Azkuna Inaki, Bilbao, 2012.

³⁹⁰ Jaskulska Monika, Trapp Aleksandra, Gdańsk 2019.

³⁹¹ Zaidan Aos Allan, Zaidan Bahaa Bilal, Qahtan Yas, Albahri Osamah Shihab, Albahri Ahmed, Alaa Musaab, Jumaah Fawaz, Talal Mohammed, Tan Kevin, Shir Wang Li, Lim Chen Kim, Boston 2018.

³⁹² <https://klimada2.ios.gov.pl/pokaz-superblok/>, dostęp: 23.02.2023 r.

³⁹³ https://architektura.muratorplus.pl/szkola-architektury/superjednostka-w-katowicach-skomasowana-jednostka-mieszkaniowa-spotkanie-z-rzeczywistoscia_10443.html, dostęp: 23.02.2023 r.

³⁹⁴ Witruwiusz, Warszawa 1956, s. 15.

w maszynach matematycznych przy częściowym użyciu członków rzeczywistych^{395,396}.

Symulakryczny – *łac.* simulacrum, obraz, podobizna; symulakr pozoruje albo kreuje własną rzeczywistość, stanowiąc reprezentację imitacji osoby lub rzeczy. Według J. Baudrillard'a to, co nie miało oryginału lub kopiuje symulakrum albo ponieważ symulakrum oznacza coś, czym nie jest, i tym samym uniemożliwia zlokalizowanie oryginału. Platon wyróżniał dwa typy reprezentacji – wierne i celowo zniekształcone, Jean Baudrillard wyróżniał: odbicie głębszej rzeczywistości, wypaczenie i wynaturzenie rzeczywistości, udawanie rzeczywistości oraz symulakrum, które nie ma związku z rzeczywistością, jest swoim własnym symulakrum³⁹⁷.

Symultaniczny – *łac.* simultaneus, jednoczesny; *lit., teatr.* przedstawienie równoległych wątków akcji, fabuły³⁹⁸; model czynności określających stan mieszkania, najczęściej model symultaniczny stanowi konsekwencję przekształcalności bądź nie przekształcalności przestrzeni³⁹⁹.

Syntaktyczny – *jęz.* składniowy⁴⁰⁰.

Śmieciowa przestrzeń – definicja przytoczona przez Rema Koolhasa będąca wynikiem modernizacji, oznaczająca przestrzeń porzuconą przez człowieka na powierzchni ziemi; tworzy się spontanicznie jako efekt naturalnej korporacyjnej żywiowości, jest niestabilna, rodzi się w wyniku połączenia, działań przelotnych „oligarchów” oraz biurokratów; śmieciowa przestrzeń udaje, że jednoczy, naprawdę dzieląc, daje początek sprzecznościom, buduje społeczność na zasadzie statystycznych podobieństw i nieuniknionej demografii⁴⁰¹.

Świadomość duchowa (egzystencjalizm) – kryterium pozaarchitektoniczne mają powiązanie ze współczesnym kierunkiem filozoficznym (od ok. 1930 roku) według którego istnienie ludzkie (jedyne konkretne zupełnie byt) nie jest z góry wyznaczony, lecz tworzony przez człowieka samego, przypadkowe, kruche, wypełnione troską i trwogą, ciężące ku śmierci, otoczone nicością. Kryterium świadomości duchowej można podzielić na kontekst poczucia (bycia) oraz kontekst posiadania (zamieszkiwania)^{402,403}.

³⁹⁵ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013, s. 124.

³⁹⁶ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 483.

³⁹⁷ Kubicka Emilia, Suwała Monika, Toruń 2013, s. 146.

³⁹⁸ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 483.

³⁹⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 131.

⁴⁰⁰ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 484.

⁴⁰¹ Koolhas Rem, Warszawa 2017, s. 101, 114.

⁴⁰² Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 142.

⁴⁰³ Heidegger Martin, Warszawa 2004.

Telematyka – połączenie technologii obliczeniowej z technologią komunikacyjną (z łącznością); angielski skrót IT od Information Technology 'technologia informacyjna' albo CC od Computer and Communication 'komputer i komunikowanie'^{404,405}.

Utopia – niezmiernie odległe miejsce (okolica, wyspa, kraj) stworzone w wyobraźni; państwo idealne, zwłaszcza w dziedzinie praw, rządów i stosunków społecznych; mrzonka, plan, pomysł wzniosły, ale utopijny, niezyciowy, nierealny, nieiszczalny, fantastyczny⁴⁰⁶.

Werystyczny – odnoszący się do weryzmu, zgodny z weryzmem; naturalistyczny⁴⁰⁷; metoda twórcza surrealistów polegająca na obsesyjnie dokładnym odtwarzaniu szczegółów, wiernie przedstawiający rzeczywistość⁴⁰⁸.

Wiarygodność odczuwania – kryterium pozaarchitektoniczne mające wpływ na jakość czynności określających mieszkanie, można wyróżnić rozwiązanie werystyczne i wirtualne kształtujące wiarygodność odczuwania. Przestrzeń werystyczna stworzona przez materialne podziały i rzeczywiste materiały budowlane, przestrzeń wirtualna utworzona z niematerialnych podziałów w przestrzeni materialnej⁴⁰⁹.

Wiarygodność ukształtowania – kryterium pozaarchitektoniczne odnoszące się do autentyzmu architektury, sformułowanie Ewy Kuryłowicz posługujące się pojęciem tożsamości, pojmowanej w kontekście autentyzmu przestrzeni architektonicznej. Kryterium wiarygodności ukształtowania można podzielić na prawdziwe, materialne kształtowanie przestrzeni i symulakryczne będące znakiem i przypisane do czterech stadiów symulakry Jeana Boudilarda. Stadium pierwsze stanowiące odzwierciedlenie głębokiej rzeczywistości, stadium drugie skrywające i wypaczające głęboka rzeczywistość, stadium trzecie skrywające nieobecną rzeczywistość oraz stadium czwarte będące bez związku z rzeczywistością, pozostające czystym symulakrem⁴¹⁰.

Wirtualny – stworzony w ludzkim umyśle, ale prawdopodobnie istniejący w rzeczywistości lub mogący zaistnieć; wykreowany na ekranie komputera, telewizora, ale tak realistyczny, że wydaje się rzeczywisty⁴¹¹.

⁴⁰⁴ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 498.

⁴⁰⁵ Baudrillard Jean, Warszawa 2005.

⁴⁰⁶ Kopaliński Władysław, Warszawa 2000, s. 524.

⁴⁰⁷ <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/werystyczny;5514815.html>, dostęp: 21.02.2023 r.

⁴⁰⁸ Łąkowski Rafał, Warszawa 1982, s. 639.

⁴⁰⁹ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 145.

⁴¹⁰ Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 159.

⁴¹¹ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wirtualny.html>, dostęp: 21.02.2023 r.

Wizualizacja – przedstawienie czegoś za pomocą obrazu⁴¹².

Zasiedlenie – kryterium poza-architektoniczne odnoszące się do przestrzeni podlegającej zaludnieniu, przestrzeni zamieszkiwanej. Wyróżniamy zasiedlenie przestrzeni w kontekście użytkowania lub nieużytkowania⁴¹³.

Zwarty – złożony z osób, elementów, przedmiotów znajdujących się bardzo blisko siebie; składający się z elementów bardzo dobrze pasujących do siebie⁴¹⁴.

⁴¹² <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wizualizacja.html>, dostęp: 21.02.2023 r.

⁴¹³ Bollnow Otto Friedrich, Rensselaer 1961, s. 1-8.

⁴¹⁴ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/zwarty.html>, dostęp: 22.02.2023 r.

ZESTAWIENIE TABEL

Fotografia strony 8: Osiedle Natura, Opole, 2021, źródło: autor.

ZESTAWIENIE TABEL

WSTĘP

-

CZĘŚĆ PIERWSZA

Tab. 1.1. Przyjęte kryteria architektoniczne i pozaarchitektoniczne w kontekście analizowanych nurtów badawczych

CZĘŚĆ DRUGA

-

CZĘŚĆ TRZECIA

Tab. 3.1. Tabela zbiorcza wyników – podsumowanie wyników badań na podstawie kryteriów architektonicznych, źródło: opracowanie własne.

Tab. 3.2. Tabela zbiorcza wyników – podsumowanie wyników badań na podstawie kryteriów pozaarchitektonicznych, źródło: opracowanie własne.

Tab. 3.3. Graficzne przedstawienie wyników badań dla kryteriów architektonicznych

Tab. 3.4. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów pozaarchitektonicznych

Tab. 3.5. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów architektonicznych

Tab. 3.6. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów pozaarchitektonicznych

ANEKS

Tab. 1. Tabela zbiorcza powierzchni użytkowych i kubatur analizowanych lokali mieszkalnych

Tab. 2. Zestawienie powierzchni użytkowych analizowanych lokali mieszkalnych

Tab. 3. Zestawienie kubatur analizowanych lokali mieszkalnych

Tab. 4. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia przedpokój

Tab. 5. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia pokój dzienny

Tab. 6. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia aneks kuchenny

Tab. 7. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia łazienka

Tab. 8. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia pokoje sypialne

Tab. 9. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia toaleta

Tab. 10. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia garderoba

Tab. 11. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia pomocnicze

Tab. 12. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia toaleta

Tab. 13. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia toaleta

Tab. 14. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia antresola

Tab. 15. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia korytarz/komunikacja

Tab. 16. Zestawienie powierzchni użytkowych – pomieszczenia kl. schodowa

Tab. 17. Szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

Tab. 18. Szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

Tab. 19. Szczególne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

ZESTAWIENIE RYSUNKÓW I ZDJĘĆ

Fotografia strony 9: Osiedle Platinum, Opole, 2021, źródło: autor.

ZESTAWIENIE RYSUNKÓW I ZDJĘĆ

WSTĘP

- Ryc. 1. Materialna emanacja przestrzeni do mieszkania, przestrzeń indywidualizowana przez mieszkańców, mieszkanie dla studentów, Eichhof, Lucerna, Szwajcaria, źródło: Nawrot Grzegorz.
- Ryc. 2. Schemat pracy, opracowanie własne
- Ryc. 3. Przystawianie przestrzeni, Brunnenhof housing complex, Zürich, Szwajcaria, arch. Annette Gigon i Mike Guyer, źródło: Nawrot Grzegorz.
- Ryc. 4. Trzy grupy źródłowe, opracowanie własne.
- Ryc. 5. Schemat interpretacji miejsca jako filozoficzna metafora gmachu. Miejsce – architektura gmachu, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 201.
- Ryc. 6. Przystawianie przestrzeni, Brunnenhof housing complex, Zürich, Szwajcaria, arch. Annette Gigon i Mike Guyer, źródło: Nawrot Grzegorz.
- Ryc. 7. Przestrzeń i czas w kontekście wyprostowanego ciała człowieka. Przestrzeń rzutowana przez ciało cięży ku przodowi i prawej stronie. Przyszłość jest z przodu i *ku górze*. Przeszłość jest z tyłu *poniżej*, źródło: Tuan Yi-Fu, Warszawa, s. 52.
- Ryc. 8. Architektura jako przestrzenny środek masowego przekazu, w którym następuje ciągła wymiana zdarzeń – interpretacja autora, promenade świetlna Gdańsk, Park Oliwski, źródło: Nawrot Grzegorz.
- Ryc. 9. Śmieciowa przestrzeń, New Delhi, Indie, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 10. Nad Al Sheba III, Zjednoczone Emiraty Arabskie, źródło: <https://www.esquireme.com>, dostęp: 12.06.2023 r.
- Ryc. 11. Sun City, USA, źródło: <https://pl.pinterest.com/pin/538391330435751007/>, dostęp: 12.06.2023 r.
- Ryc. 12. Escobedo w Nuevo Leon, Meksyk, źródło: <https://themindcircle.com/tract-housing-copy-paste-houses/>, dostęp: 12.06.2023 r.

CZĘŚĆ PIERWSZA

- Ryc. 1.1. Klasyfikacja teorii Moles'a i Rohmer'a dotycząca przystawiania przestrzeni wektorowo, w oparciu o wielostopniowe kontinuum, ramy dla zdarzeń funkcjonujące w kolejnych muszlach otwieranego świata, źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 111.
- Ryc. 1.2. Czas i przestrzeń Indian Hopi: rzeczywistość subiektywna (ujawniająca się, niejawną) i obiektywna (ujawniona). Rzeczywistość subiektywną przedstawia oś pionowa. Rzeczywistość obiektywną przedstawia oś pozioma. Im większa odległość, tym większa różnica w czasie, źródło: Tuan Yi-Fu, Warszawa 1987, s. 156.
- Ryc. 1.3. Korytarz Jersey, Peter Eisenman i Michael Graves ukazujący budowanie przestrzeni jako miejsca, źródło: Wilkinson Philip, Poznań 2019, s. 213.
- Ryc. 1.4. Kroczące miasto Rona Herrona jako interpretacja i przyporządkowanie w przestrzeni, obraz kreacji idei myślowej, źródło: Wilkinson Philip, Poznań 2019, s. 210.
- Ryc. 1.5. Anatolijskie Catalhok, dzisiejsza Turcja, 5500-6000 r. p.n.e. Źródło: <https://journals.openedition.org>, dostęp: 19.07.2023 r.
- Ryc. 1.6. Skara Brae, dzisiejsza Szkocja, 3100 r. p.n.e. Źródło: <https://cromwell-intl.com>, dostęp: 17.07.2023 r.

- Ryc. 1.7. Przestrzeń mieszkalna domu miejskiego, Mohenjo-Daro, dzisiejsze Indie, 3250-2750 r. p.n.e.
Źródło: <https://blogs.brown.edu>, dostęp: 17.07.2023 r.
- Ryc. 1.8. Grecki jednoizbowy megaron zastąpiony w przestrzeni miejskiej przez dom perystylowy, V w. p.n.e.
Źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 35.
- Ryc. 1.9. Domy ateńskie.
Źródło: Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 48.
- Ryc. 1.10. Rzymska willa miejska.
Źródło: Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 136.
- Ryc. 1.11. Rzymski blok mieszkalny.
Źródło: Connolly Peter, Dodge Hazel, Warszawa 1998, s. 142.
- Ryc. 1.12. Średniowieczny dom mieszkalny w Southampton.
Źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 38.
- Ryc. 1.13. Londyński dom miejski Grosvenor Square, 1773.
Źródło: Nawrot Grzegorz, Gliwice 2015b, s. 38.
- Ryc. 1.14. Osiedle Weissenhof w Stuttgartarcie, 1927.
Budynek wielorodzinny, arch. Ludwig Mies van der Rohe.
Źródło: <https://pl.pinterest.com>, dostęp: 17.07.2023 r.
- Ryc. 1.15. Wrocławska WuWa, 1929.
Czteropiętrowy dom czynszowy, budynek arch. Heinrich Lauterbach, wnętrze: Adolf Rading, Josef Vinecky, Li Vinecky-Thon
Źródło: www.polska-org.pl, www.miejscawewroclawiu.pl, dostęp: 17.07.2023 r.
- Ryc. 1.16. Unité d'habitation w Marseille (jednostka marsylska), po 1945.
Budynek wielorodzinny, arch. LeCorbusier.
Źródło: www.aplust.net, www.greatbuildings.com,
dostęp: 17.07.2023 r.
- Ryc. 1.17. Kryterium wiarygodności ukształtowania według Jeana Baudrillarda, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.18. Kryterium kwalifikacji przestrzeni w kontekście zasiedlenia, według Otto Friedrich Bollnowa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.19. Kryterium kwalifikacji przestrzeni według Michaela Foucaulta, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.20. Kryterium egzystencjalne w kontekście świadomości duchowej według Martina Heideggera, Ewy Rewers, Friedricha Schellinga, Richarda Sennetta, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.21. Lokal mieszkalny w przestrzeni miasta według Beaty Chomątowskiej, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.22. Kody kształtowania przestrzeni na podstawie Umberto Eco, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.23. Formy społecznego wytwarzania przestrzeni według Bohdana Jałowickiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.24. Percepcja erudycyjności według Marschalla McLuhana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.25. Przestrzeń architektoniczna według Marshalla McLuhana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- Ryc. 1.26. Potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania według Élisabeth Rohmer i Abrahama Molesa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.27. Przestrzeń elektroniczna według Saski Sassen, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.28. Kryterium egzystencjalne w kontekście świadomości duchowej według Martina Heideggera, Ewy Rewers, Friedricha Schellinga, Richarda Sennetta, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.29. Kryteria ogólne kwalifikacji przestrzeni zamieszkiwania według Billa Brysona, Manuela Castellsa, Tima Ingolda, Waldemara Siemińskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.30. Posiadanie według Filipa Springera, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.31. Przestrzenie społeczne według Jerzego Szackiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.32. Mapy poznawcze według Augustyna Bańki, Kevina Lyncha, Edwarda Tolmana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.33. Klasyfikacja funkcji przestrzeni miasta według Aleksandra Wallisa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.34. Pojęcie przestrzeni według Yi-Fu Tuana, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.35. Emanacja przestrzeni mieszkalnej kształtująca rodzinę według Christophera Alexandra, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.36. Typologia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej według Edwarda Charytonowa, Witolda Czarneckiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.37. Typologia przestrzeni według Jana Macieja Chmielewskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.38. Modele kształtowania przestrzeni według Mariana Fikusa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.39. Podział przestrzeni mieszkalnej według Juliusza Goryńskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.40. Kryterium potrzeb według Witolda Czarneckiego, Waltera Gropiusa, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.41. Kształtowanie optymalnego środowiska zamieszkania według Jacka Gyurkovicha, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.42. Kwalifikacje przestrzeni miasta według Jana Gehla, Sławomira Gzella, Zbigniewa Korola Zuziaka, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.43. Kwalifikacje przestrzeni według Wojciecha Kosińskiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.44. Kwalifikacja przestrzeni według Kevina Andrew Lyncha, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.45. Czynności określające stan zamieszkiwania według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.

- Ryc. 1.46. Powiązania strukturalne według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.47. Plastyczność strukturalna według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.48. Organizacja użytkowania według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.49. Wiarygodność odczuwania według Grzegorza Nawrota, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.50. Postrzeganie przestrzeni według Andrea Palladio, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.51. Lokal mieszkalny w przestrzeni miasta według Hanny Adamczewskiej-Wejchert, Barbary Brukalskiej, Heleny Syrkus, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.52. Kształtowanie struktur architektonicznych według Bernarda Tschumiego, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.53. Elementy budujące przestrzeń architektoniczną według Leona Baptysty Albertiego, Witruwiusza, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.54. Przestrzeń architektoniczna według Grzegorza Wojtkuna, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.55. Redefinicja kryteriów postrzegania przestrzeni Andrea Palladio według Jakuba Leona Wujka, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.56. Wartości planowania struktury miasta według Zbigniewa Karola Zuziaka, wynik analizy badań skonstruowany przez autorkę, źródło: interpretacja autora.
- Ryc. 1.57. Dosłowność przestrzenna, Centrum Pompidou, Paryż, Francja, źródło: www.zwiedzajbowarto.pl, dostęp: 23.02.2023 r.
- Ryc. 1.58. Architektura hierarchicznego nadzoru nad mieszkańcami, Więzienie Presidio Modelo, Kuba, źródło: www.smartage.pl, dostęp: 23.02.2023 r.
- Ryc. 1.59. Zaspokojenie potrzeby kontekstu miejsca, Luzi House, Jenaz, Szwajcaria, źródło: www.atlasofplaces.com, dostęp: 23.02.2023 r.
- Ryc. 1.60. Koherencja pomiędzy architekturą a filozofią – Dom L. Wittgensteina, Wiedeń, Austria, źródło: www.austria-forum.org, dostęp: 23.02.2023 r.

CZĘŚĆ DRUGA

- Ryc. 2.1. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.2. Zespół zabudowy wielorodzinnej, pl. Grunwaldzki, Wrocław, Polska, projektant: Jadwiga Grabowska-Hawrylak, źródło: autorka.
- Ryc. 2.3. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające simultaniczne wykonywanie czynności, źródło: autorka.
- Ryc. 2.4. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.5. Koncepcja zespołu zabudowy wielorodzinnej, Pawłowice-Pniówek, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.6. Rzut parteru, ukształtowanie rzutu wyrażające liniowe wykonywanie czynności, źródło: autor.
- Ryc. 2.7. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.8. Koncepcja zespołu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, Opole, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.

- Ryc. 2.9. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu umożliwiające ergonomiczne wykonywanie czynności, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.10. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.11. Zespół pałacowy zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej, Bystrzyca Dolna, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.12. Rzut parteru – inwentaryzacja, ukształtowanie rzutu uniemożliwiającego ergonomiczne wykonywanie czynności, źródło: autor.
- Ryc. 2.13. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.14. Koncepcja zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej, Warszawa, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.15. Rzut parteru, ukształtowanie rzutu umożliwiające wirtualne poszerzenie przestrzeni, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.16. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.17. Budynek mieszkalny wielorodzinny (konstrukcja trzono-linowa), Wrocław, Polska, projektant: Jacek Burzyński, Andrzej Skorupa, źródło: polska-org.pl, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.18. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające materialne kształtowanie przestrzeni, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.19. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.20. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Amsterdam, Holandia, projektant: Diener & Diener Architekten, źródło: www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.21. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu umożliwiające wewnętrzną przekształcalność, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.22. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.23. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Chrzelice, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.24. Rzut parteru, ukształtowanie rzutu uniemożliwiającego wewnętrzną przekształcalność, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.25. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.26. Koncepcja zespołu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, Opole, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.27. Rzut kondygnacji powtarzalnej, ukształtowanie rzutu wyrażające zwartą organizację użytkowania, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.28. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.29. Budynek mieszkalny wielorodzinny Casa A1 w Olympic Village, Turyn, Włochy, projektant: Diener & Diener Architekten, źródło: www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.29. Budynek mieszkalny wielorodzinny Casa A1 w Olympic Village, Turyn, Włochy, projektant: Diener & Diener Architekten, źródło: www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.31. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.32. Budynek mieszkalny wielorodzinny Marina City, Chicago, USA, projektant: Bertrand Goldberg, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.33. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.34. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.35. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Starczów, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.36. Rzut parteru, źródło: autor.
- Ryc. 2.37. Schemat, źródło: autor.

- Ryc. 2.38. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Rotterdam, Holandia, projektant: Bosch Haslett Architects, źródło: arquitecturaviva.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.39. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.40. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.41. Budynek dworca kolejowego, Świebodzice, Polska, projektant: Agata Gąsowska-Kramarz, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.42. Rzut parteru, źródło: autor.
- Ryc. 2.43. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.44. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Madryt, Hiszpania, projektant: MVRDV, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.45. Rzut schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.46. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.47. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Haga, Holandia, projektant: MVRDV, źródło: www.mrvd.nl, dostęp: 09.09.2022 r.
- Ryc. 2.48. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: www.mrvd.nl, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.49. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.50. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Paryż, Francja, projektant: Jean-Christophe Quinton architecte, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.51. Rzut czwartego piętra, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 09.09.2022 r.
- Ryc. 2.52. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.53. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Eich, Szwajcaria, projektant: Dolmus Architekten, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.54. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 09.09.2022 r.
- Ryc. 2.55. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.56. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Amsterdam, Holandia, projektant: Koschuch Architects, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.57. Rzut kondygnacji powtarzalnej, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.58. Schemat, źródło: autor.
- Ryc. 2.59. Budynek mieszkalny wielorodzinny, Belo Horizonte, Brazylia, projektant: Gisele Borges Arquitetura, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.60. Rzut kondygnacji szóstego piętra, źródło: www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- Ryc. 2.61. Kryteria architektoniczne, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 2.62. Kryteria poza-architektoniczne, źródło: opracowanie własne.

CZĘŚĆ TRZECIA

- Ryc. 3.1. Analizy urbanistyczne, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.2. Lokalizacja osiedli objętych badaniem, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.3. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Senatorska, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.4. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Kasztelańskie, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.5. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Trzy Diamenty, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.6. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Generalska 2, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.7. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Natura, źródło: opracowanie własne.

- Ryc. 3.8. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Platinum, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.9. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Bielana, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.10. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Moderna, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.11. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Malinowe, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.12. Delimitacja obszaru wybranej zabudowy – Osiedle Nowa Ozimska, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.13. Karta rozmieszczenia treści na kartach struktury wybranych lokali mieszkalnych, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.14. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Senatorska, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.15. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Kasztelańskie, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.16. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Trzy Diamenty, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.17. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Generalska 2, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.18. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Natura, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.19. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Platinum, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.20. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Bielana, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.21. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Moderna, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.22. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Malinowe, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.23. Struktura wybranych lokali mieszkalnych – Osiedle Nowa Ozimska, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.24. Plansza zbiorcza lokali mieszkalnych, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.25. Karta badawcza rozmieszczenia treści na kartach analiz dla kryteriów architektonicznych, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.26. Karta badawcza rozmieszczenia treści na kartach analiz dla kryteriów pozaarchitektonicznych, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.27. Zbiorczy schemat sposobu przeprowadzania analizy, źródło: opracowanie własne.
- Ryc. 3.28. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M1
- Ryc. 3.29. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M2
- Ryc. 3.30. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M3
- Ryc. 3.31. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M4
- Ryc. 3.32. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M1

Ryc. 3.33.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Kaszteleńskie, lokal mieszkalny O2.M2	kwalfikacji
Ryc. 3.34.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Kaszteleńskie, lokal mieszkalny O2.M3	kwalfikacji
Ryc. 3.35.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Kaszteleńskie, lokal mieszkalny O2.M4	kwalfikacji
Ryc. 3.36.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M1	kwalfikacji
Ryc. 3.37.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M2	kwalfikacji
Ryc. 3.38.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M3	kwalfikacji
Ryc. 3.39.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M4	kwalfikacji
Ryc. 3.40.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M1	kwalfikacji
Ryc. 3.41.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M2	kwalfikacji
Ryc. 3.42.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M3	kwalfikacji
Ryc. 3.43.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M4	kwalfikacji
Ryc. 3.44.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M1	kwalfikacji
Ryc. 3.45.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M2	kwalfikacji
Ryc. 3.46.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M3	kwalfikacji
Ryc. 3.47.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M4	kwalfikacji
Ryc. 3.48.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M1	kwalfikacji
Ryc. 3.49.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M2	kwalfikacji
Ryc. 3.50.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M3	kwalfikacji
Ryc. 3.51.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M4	kwalfikacji
Ryc. 3.52.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M1	kwalfikacji
Ryc. 3.53.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M2	kwalfikacji
Ryc. 3.54.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M3	kwalfikacji
Ryc. 3.55.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M4	kwalfikacji
Ryc. 3.56.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M1	kwalfikacji
Ryc. 3.57.	Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M2	kwalfikacji

- Ryc. 3.58. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M3 kwalifikacji
- Ryc. 3.59. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M4 kwalifikacji
- Ryc. 3.60. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M1 kwalifikacji
- Ryc. 3.61. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M2 kwalifikacji
- Ryc. 3.62. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M3 kwalifikacji
- Ryc. 3.63. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M4 kwalifikacji
- Ryc. 3.64. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M1 kwalifikacji
- Ryc. 3.65. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M2 kwalifikacji
- Ryc. 3.66. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M3 kwalifikacji
- Ryc. 3.67. Badania przy wykorzystaniu kryteriów architektonicznych przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M4 kwalifikacji
- Ryc. 3.68. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M1 kwalifikacji
- Ryc. 3.69. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M2 kwalifikacji
- Ryc. 3.70. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M3 kwalifikacji
- Ryc. 3.71. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Senatorska, lokal mieszkalny O1.M4 kwalifikacji
- Ryc. 3.72. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M1 kwalifikacji
- Ryc. 3.73. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M2 kwalifikacji
- Ryc. 3.74. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M3 kwalifikacji
- Ryc. 3.75. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Kasztelańskie, lokal mieszkalny O2.M4 kwalifikacji
- Ryc. 3.76. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M1 kwalifikacji
- Ryc. 3.77. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M2 kwalifikacji
- Ryc. 3.78. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M3 kwalifikacji
- Ryc. 3.79. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Trzy Diamenty, lokal mieszkalny O3.M4 kwalifikacji
- Ryc. 3.80. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M1 kwalifikacji
- Ryc. 3.81. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M2 kwalifikacji
- Ryc. 3.82. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M3 kwalifikacji

- Ryc. 3.83. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Generalska 2, lokal mieszkalny O4.M4
- Ryc. 3.84. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M1
- Ryc. 3.85. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M2
- Ryc. 3.86. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M3
- Ryc. 3.87. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Natura, lokal mieszkalny O5.M4
- Ryc. 3.88. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M1
- Ryc. 3.89. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M2
- Ryc. 3.90. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M3
- Ryc. 3.91. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Platinum, lokal mieszkalny O6.M4
- Ryc. 3.92. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M1
- Ryc. 3.93. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M2
- Ryc. 3.94. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M3
- Ryc. 3.95. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Bielana, lokal mieszkalny O7.M4
- Ryc. 3.96. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M1
- Ryc. 3.97. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M2
- Ryc. 3.98. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M3
- Ryc. 3.99. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Moderna, lokal mieszkalny O8.M4
- Ryc. 3.100. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M1
- Ryc. 3.101. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M2
- Ryc. 3.102. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M3
- Ryc. 3.103. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Malinowe, lokal mieszkalny O9.M4
- Ryc. 3.104. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M1
- Ryc. 3.105. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M2
- Ryc. 3.106. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M3
- Ryc. 3.107. Badania przy wykorzystaniu kryteriów pozaarchitektonicznych kwalifikacji przestrzeni. Osiedle Nowa Ozimska, lokal mieszkalny O10.M4

- Ryc. 3.108. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów architektonicznych
Ryc. 3.109. Graficzne zobrazowanie wyników badań dla kryteriów pozaarchitektonicznych

ANEKS

- Ryc. 1. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 2. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 3. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 4. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 5. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 6. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 7. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 8. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 9. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 10. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 11. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 12. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 13. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 14. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 15. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 16. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 17. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 18. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 19. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 20. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 21. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 22. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 23. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 24. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 25. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 26. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 27. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 28. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 29. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 30. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 31. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy
Ryc. 32. Projekt koncepcyjny zaliczeniowy

FOTOGRAFIE STRON TYTUŁOWYCH ROZDZIAŁÓW:

- Fotografia strony 1: Osiedle Natura, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 2: Osiedle Nowa Ozimska, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 3: Osiedle Bielana, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 4: Osiedle Moderna, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 5: Osiedle Malinowe, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 6: Osiedle Nowa Ozimska, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 7: Osiedle Senatorska, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 8: Osiedle Natura, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 9: Osiedle Platinum, Opole, 2021, źródło: autor.
Fotografia strony 10: Osiedle Malinowe, Opole, 2021, źródło: autor.

ZESTAWIENIE STRON WWW

Fotografia strony 10: Osiedle Malinowe, Opole, 2021, źródło: autor.

ZESTAWIENIE STRON WWW

WSTĘP

- wolnelektury.pl, dostęp: 12.06.2023 r.
- <https://www.esquireme.com>, dostęp: 12.06.2023 r.
- <https://pl.pinterest.com/pin/538391330435751007/>, dostęp: 12.06.2023 r.
- <https://themindcircle.com/tract-housing-copy-paste-houses/>, dostęp: 12.06.2023 r.
- repozytorium.biblos.pk.edu.pl, dostęp: 12.06.2023 r.

CZĘŚĆ PIERWSZA

- <https://journals.openedition.org/gradhiva/docannexe/image/3750/img-4.jpg>,
dostęp: 19.07.2023 r.
- <https://cromwell-intl.com/travel/uk/skara-brae/>, dostęp: 17.07.2023 r.
- <https://blogs.brown.edu/arch-0760-s01-2019-spring/2019/03/31/ground-plans-akrotiri-vs-mohenjo-daro/>, dostęp: 17.07.2023 r.
- <https://pl.pinterest.com/pin/18788523421463751/>, dostęp: 17.07.2023 r.
- www.polska-org.pl, dostęp: 17.07.2023 r.
- www.miejscawewroclawiu.pl, dostęp: 17.07.2023 r.
- www.aplust.net, dostęp: 17.07.2023 r.
- www.greatbuildings.com, dostęp: 17.07.2023 r.
- <https://plato.stanford.edu/entries/categories/>, dostęp: 06.02.2023 r.
- file:///C:/Users/gasow/Downloads/Mysl_Immanuela_Kanta_czesc_4_For.pdf,
dostęp: 14.06.2023 r.
- <https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl>, dostęp: 8.06.2023 r.
- www.zwiedzajbowarto.pl, dostęp: 23.02.2023 r.
- www.smartage.pl, dostęp: 23.02.2023 r.
- www.atlasofplaces.com, dostęp: 23.02.2023 r.
- www.austria-forum.org, dostęp: 23.02.2023 r.

CZĘŚĆ DRUGA

- www.dienerdiener.ch, dostęp: 9.09.2022 r.
- www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- arquitecturaviva.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- www.archdaily.com, dostęp: 9.09.2022 r.
- www.mvrdv.nl, dostęp: 09.09.2022 r.

CZĘŚĆ TRZECIA

-

ANEKS

- <https://www.snb.org.pl/historia-warunkow-technicznych>, dostęp: 23.02.2023 r.

STRESZCZENIE

Empiryczny obszar badań obejmuje przestrzeń wybranych lokali mieszkalnych, ze zróżnicowanym układem strukturalnym. Dysertacja porusza zagadnienia w trzech grupach źródłowych. Pierwszą – stanowią teoretycy z zakresu filozoficznej analizy zagadnienia bycia. Drugą – autorzy interdyscyplinarni, których pasja skupiała się na kilku dziedzinach nauki takich jak antropologia społeczna, geografia, literatura faktu, literatura popularnonaukowa, psychologia, semiologia, socjologia, teoria komunikacji. Trzecią – stanowią praktykujący architekci, teoretycy i historycy architektury i urbanistyki.

Badania przeprowadzono na podstawie wyodrębnionych z analizy literaturowej kryteriów architektonicznych i pozaarchitektonicznych. To jest: skonstruowaniu narzędzi, klasyfikacji obiektów. W szerszym kontekście analizowana w pracy problematyka wiąże się z nowymi formami wydzielenia i konstruowania przestrzeni wyodrębnionymi narzędziami do badań takimi jak kryteria architektoniczne stanowiące: *czynności określające stan zamieszkiwania, powiązania strukturalne, potencjalne możliwości wektorowego poszerzania przestrzeni zamieszkiwania, plastyczność strukturalna, organizacja ukształtowania*, oraz kryteria pozaarchitektoniczne: *zasiedlenie, wiarygodność ukształtowania, wiarygodność odczuwania, świadomość duchowa (egzystencjalizm), percepcja erudycyjności*.

Celem analizy jest wskazanie tendencji w kształtowaniu lokali mieszkalnych na podstawie przyjętych kryteriów badawczych.

Przyjęta metoda badawcza opiera się na badaniach interpretacyjnych Yassera Mahgouba.

Weryfikacja metody zostaje dokonana na podstawie przyjętych kryteriów. W kontekście obranych kryteriów architektonicznych przeanalizowane lokale mieszkalne wykazują tendencje ku wykonywaniu czynności symultanicznie i liniowo – układ hybrydowy, ergonomicznym powiązaniom strukturalnym, wirtualnym i materialnym poszerzaniem przestrzeni – układ hybrydowy, przekształcalną plastycznością strukturalną oraz zwartą organizacją użytkowania – przestrzeń lokalu mieszkalnego jest zamknięta w obrębie jednej zwartej bryły. W kontekście obranych kryteriów pozaarchitektonicznych przeanalizowane lokale mieszkalne wykazują tendencje w kierunku przestrzeni użytkowanej, prawdziwej, werystycznej, mechanistycznej oraz identyfikacje z miejscem w kierunku poczucia (bycia) oraz posiadania (zamieszkiwania) – układ hybrydowy, lokale mieszkalne zamieszkuje osoby będące ich właścicielami.

ABSTRACT

The empirical area of research covers the space of selected residential premises with a diverse structural arrangement. The dissertation covers issues in three source groups. The first are theorists in the field of philosophical analysis of the issue of being. The second – interdisciplinary authors whose passion focused on several fields of science such as social anthropology, geography, non-fiction, popular science literature, psychology, semiology, sociology, communication theory. The third group consists of practicing architects and theoreticians and historians of architecture and urban planning.

The research was conducted based on architectural and non-architectural criteria extracted from the literature analysis. That is: constructing tools, classifying objects. In a broader context, the issues analyzed in the work are related to new forms of separating and constructing space with separate research tools such as architectural criteria, which are: *activities determining the condition of living, structural connections, potential possibilities of vector expansion of the living space, structural plasticity, organization of shapes*, and non-architectural criteria: *settlement, credibility of formation, credibility of feeling, spiritual awareness (existentialism), perception of eruditeness*.

The aim of the analysis is to indicate trends in the shaping of residential premises based on the adopted research criteria.

The adopted research method is based on the interpretative research of Yasser Mahgoub.

The method is verified based on the adopted criteria. In the context of the selected architectural criteria, the analyzed residential premises tend to perform activities simultaneously and linearly – hybrid arrangement, ergonomic structural connections, virtual and material expansion of space – hybrid arrangement, transformable structural plasticity, and compact organization of use – the space of the residential premises is closed within one compact solids. In the context of the selected non-architectural criteria, the analyzed residential premises show tendencies towards used, real, veristic, mechanistic space and identification with the place towards the feeling (of being) and ownership (living) – a hybrid arrangement, the residential premises are inhabited by people who are their owners.